

Briuselis, 2023 m. liepos 12 d.
(OR. en)

11456/23

Tarpinstitucinė byla:
2021/0203(COD)

CODEC 1277
ENER 429
ENV 806
TRANS 296
ECOFIN 729
RECH 335
CLIMA 336
IND 364
COMPET 725
CONSOM 262
PE 80

INFORMACINIS PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Dalykas: Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA dėl energijos vartojimo efektyvumo (nauja redakcija)
– Pirmojo svarstymo Europos Parlamente rezultatai
(Strasbūras, 2023 m. liepos 10–13 d.)

I. ĮVADAS

Vadovaujantis SESV 294 straipsnio nuostatomis ir Bendra deklaracija dėl praktinių bendro sprendimo procedūros taisyklių¹, įvyko keli neoficialūs Tarybos, Europos Parlamento ir Komisijos atstovų pasitarimai siekiant dėl šio dokumento susitarti per pirmąjį svarstymą.

¹ OLC 145, 2007 6 30, p. 5.

Atsižvelgiant į tai, Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto (ITRE) pirmininkas Cristianas-Silviu BUȘOI (PPE, RO) ITRE vardu pateikė pirmiau nurodyto pasiūlymo dėl direktyvos kompromisinį pakeitimą (28 pakeitimas), dėl kurio Nielsas FUGLSANGAS (S&D, DK) parengė pranešimo projektą. Dėl šio pakeitimo buvo susitarta pirmiau minėtų neoficialių pasitarimų metu. Kitų pakeitimų pateikta nebuvo.

II. BALSAVIMAS

Balsuojant 2023 m. liepos 11 d. plenariniame posėdyje šis kompromisinis pirmiau minėto pasiūlymo dėl direktyvos pakeitimas (28 pakeitimas) buvo priimtas. Taip iš dalies pakeistas Komisijos pasiūlymas yra Parlamento per pirmąjį svarstymą priimta pozicija, kuri pateikiama šio pranešimo priede išdėstytoje jo teisėkūros rezoliucijoje².

Parlamento pozicija atspindi tai, dėl ko anksčiau susitarė institucijos. Todėl Taryba turėtų galėti patvirtinti Parlamento poziciją.

Tada aktas būtų priimtas ta redakcija, kuri atitinka Parlamento poziciją.

² Teisėkūros rezoliucijoje išdėstytoje Parlamento pozicijos redakcijoje pažymėti Komisijos pasiūlyme padaryti pakeitimai. Į Komisijos tekstą įrašytas naujas tekstas pažymėtas *paryškintuoju kursyvu*. Išbrauktas tekstas pažymėtas simboliu „■“.

Europos Parlamentas

2019-2024

PRIIMTI TEKSTAI

P9_TA(2023)0263

Energijos vartojimo efektyvumas (nauja redakcija)

2023 m. liepos 11 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo (nauja redakcija) (COM(2021)0558 – C9-0330/2021 – 2021/0203(COD))

(Įprasta teisėkūros procedūra: nauja redakcija)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai (COM(2021)0558),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 2 dalį ir 194 straipsnio 2 dalį, pagal kurias Komisija pateikė pasiūlymą Parlamentui (C9-0330/2021),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 3 dalį,
- atsižvelgdamas į Čekijos Senato pagal Protokolą Nr. 2 dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo pateiktą pagrįstą nuomonę, kurioje tvirtinama, kad teisėkūros procedūra priimamo akto projektas neatitinka subsidarumo principo,
- atsižvelgdamas į 2021 m. gruodžio 9 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
- atsižvelgdamas į 2022 m. balandžio 28 d. Regionų komiteto nuomonę²,
- atsižvelgdamas į 2001 m. lapkričio 28 d. Tarpinstitucinį susitarimą dėl sistemingesnio teisės aktų pakeitimo metodo naudojimo³,
- atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 6 d. Teisės reikalų komiteto laišką, pagal Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 3 dalį pateiktą Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetui,
- atsižvelgdamas į preliminarų susitarimą, kurį atsakingas komitetas patvirtino pagal Darbo

¹ OL C 152, 2022 4 6, p. 134.

² OL C 301, 2022 8 5, p. 139.

³ OL C 77, 2002 3 28, p. 1.

tvarkos taisyklių 74 straipsnio 4 dalį, ir į 2023 m. kovo 29 d. laišku Tarybos atstovo prisiimtą įsipareigojimą pritarti Parlamento pozicijai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 4 dalį,

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 ir 59 straipsnius,
 - atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto, Transporto ir turizmo komiteto ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto nuomones,
 - atsižvelgdamas į Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto pranešimą (A9-0221/2022),
- A. kadangi, Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos teisės tarnybų konsultacinės darbo grupės nuomone, Komisijos pasiūlyme, be nurodytų pakeitimų, kitų esminių pakeitimų nėra ir kadangi, kalbant apie nepakeistų ankstesnių aktų nuostatų ir minėtų pakeitimų kodifikavimą, pasiūlymu siekiama tik kodifikuoti esamus tekstus nekeičiant jų esmės,
1. priima per pirmąjį svarstymą toliau pateiktą poziciją, atsižvelgęs į Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos teisės tarnybų konsultacinės darbo grupės rekomendacijas;
 2. ragina Komisiją dar kartą perduoti klausimą svarstyti Parlamentui, jei ji savo pasiūlymą pakeičia nauju tekstu, jį keičia iš esmės arba ketina jį keisti iš esmės;
 3. paveda Pirmininkei perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir nacionaliniams parlamentams.

Europos Parlamento pozicija, priimta 2023 m. liepos 11 d. per pirmąjį svarstymą, siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2023/... dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955

(nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 194 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę²,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros³,

¹ OL C 152, 2002 4 6, p. 134.

² OL C 301, 2002 8 5, p. 139.

³ 2023 m. liepos 11 d. Europos Parlamento pozicija.

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES⁴ buvo keletą kartų iš esmės keičiama⁵. Kadangi tą direktyvą reikia keisti dar kartą, dėl aiškumo ji turėtų būti išdėstyta nauja redakcija;
- (2) 2020 m. rugsėjo 17 d. komunikate „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“ (toliau – 2030 m. klimato politikos tikslo įgyvendinimo planas) Komisija pasiūlė padidinti Sąjungos klimato politikos užmojį, padidinant išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio mažinimo tikslą taip, kad iki 2030 m. būtų pasiektas bent 55 proc. mažesnis nei 1990 m. lygis. Tai gerokai didesnis nei dabartinis 40 proc. mažinimo tikslas. Pasiūlymu įvykdytas 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikate „Europos žaliasis kursas“ (toliau – Europos žaliasis kursas) priiimtas įsipareigojimas pateikti išsamų planą, kaip atsakingai padidinti Sąjungos 2030 m. tikslą iki 55 proc. Jis taip pat atitinka 2015 m. gruodžio 12 d. pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją priimto Paryžiaus susitarimo (toliau – Paryžiaus susitarimas) tikslus užtikrinti, kad pasaulio temperatūros didėjimas būtų gerokai mažesnis nei 2 °C, ir siekti, kad jis neviršytų 1,5 °C;
- (3) 2020 m. gruodžio 10–11 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose patvirtintas privalomas Sąjungos tikslas iki 2030 m. grynąjį Sąjungoje išmetamų ŠESD kiekį sumažinti bent 55 proc., palyginti su 1990 m. Europos Vadovų Taryba padarė išvadą, kad klimato politikos užmojis turi būti padidintas taip, kad būtų skatinamas tvarus ekonomikos augimas, kuriamos darbo vietos, Sąjungos piliečių labui užtikrinama nauda sveikatai ir aplinkai ir prisidedama prie ilgalaikio Sąjungos ekonomikos konkurencingumo pasaulyje skatinant žaliųjų technologijų inovacijas;

⁴ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

⁵ Žr. XVI priedo A dalį.

- (4) siekdama, kad tie tikslai būtų įgyvendinti, Komisija 2020 m. spalio 19 d. komunikate „2021 m. Komisijos darbo programa. Gyvybinga Sąjunga pažeidžiamame pasaulyje“ paskelbė apie teisės aktų rinkinį siekiant, kad iki 2030 m. išmetamas ŠESD kiekis būtų sumažintas ne vėliau kaip 55 proc. (toliau – Pasirengimo įgyvendinti 55 proc. tikslą priemonių rinkinys) ir iki 2050 m. būtų užtikrintas Europos Sąjungos poveikio klimatui neutralumas. Tas rinkinys apima įvairias politikos sritis, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančių išteklių energiją, žemės naudojimą, žemės naudojimo keitimą ir miškininkystę, energijos apmokestinimą, pastangų pasidalijimą ir prekybą apyvartiniais taršos leidimais;
- (5) ***Pasirengimo įgyvendinti 55 proc. tikslą priemonių rinkinio tikslas – išsaugoti ir kurti darbo vietas Sąjungoje ir įgalinti Sąjungą tapti švarių technologijų kūrimo ir įsisavinimo pasauline lydere vykdant visuotinę energetikos pertvarką, įskaitant energijos vartojimo efektyvumo sprendimus;***
- (6) projekcijos rodo, kad visiškai įgyvendinus dabartinę politiką, išmetamo ŠESD kiekio sumažėjimas iki 2030 m. būtų maždaug 45 proc., palyginti su 1990 m. lygiu, jei nebūtų įskaičiuojami dėl žemės naudojimo išmetami ir absorbuojami kiekiai, ir maždaug 47 proc., jei jie būtų įskaičiuojami. Todėl Klimato politikos tikslo įgyvendinimo plane numatyti būtini veiksmai visuose ekonomikos sektoriuose ir pagrindinių teisėkūros priemonių persvarstymas, kad būtų galima pasiekti tą didesnę klimato politikos užmojį;
- (7) 2018 m. lapkričio 28 d. Komunikate „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ Komisija nurodė, kad energijos vartojimo efektyvumas yra viena svarbiausių veiksnių sričių, nes be jo nebūtų įmanoma pasiekti, kad Sąjungos ekonomika taptų visiškai dekarbonizuota. Remiantis būtinybe pasinaudoti ekonomiškai efektyvaus energijos taupymo galimybėmis buvo parengta dabartinė Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo politika. 2018 m. gruodžio mėn. į dokumentų rinkinį „Švari energija visiems europiečiams“ įtrauktas naujas Sąjungos 2030 m. pagrindinis energijos vartojimo efektyvumo tikslas – bent 32,5 proc., palyginti su 2030 m. energijos suvartojimo projekcija; tuo rinkiniu siekta pirmenybę teikti energijos vartojimo efektyvumui, tapti atsinaujinančiųjų išteklių energijos srities pasaulio lyderiais ir sudaryti tinkamas sąlygas vartotojams;

- (8) prie Klimato politikos tikslo įgyvendinimo plano pridėtas poveikio vertinimas parodė, kad, norint pasiekti didesnį klimato politikos užmojį, reikalingas gerokai didesnis energijos vartojimo efektyvumas, nei dabar užsibrėžti 32,5 proc.;
- (9) *didesnis Sąjungos 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslas gali sumažinti energijos kainas ir atlikti itin svarbų vaidmenį mažinant išmetamą ŠESD kiekį, be to, bus užtikrinama ir įsisavinama daugiau elektrifikavimo, vandenilio, elektrolizinių degalų ir kitų atitinkamų žaliajai pertvarkai reikalingų technologijų, taip pat ir transporto sektoriuje. Net ir sparčiai augant elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybai, užtikrinus energijos vartojimo efektyvumą gali sumažėti naujų energijos gamybos pajėgumų poreikis ir su laikymu, perdavimu ir skirstymu susijusios išlaidos. Didesnis energijos vartojimo efektyvumas taip pat itin svarbus siekiant užtikrinti Sąjungos energijos tiekimo saugumą mažinant Sąjungos priklausomybę nuo iš trečiųjų valstybių importuojamo kuro. Energijos vartojimo efektyvumas yra viena iš švariausių ir ekonomiškai efektyviausių priemonių tokiai priklausomybei panaikinti;*
- (10) nacionalinių įnašų, apie kuriuos valstybės narės pranešė savo nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, suma nesiekia Sąjungos 32,5 proc. tikslo. Susumavus visus įnašus gaunamas bendras 29,7 proc. pirminės energijos suvartojimo sumažėjimas ir 29,4 proc. galutinės energijos suvartojimo sumažėjimas, palyginti su 2007 m. ES atskaitos scenarijaus 2030 m. projekcijomis. Tai reikštų ES-27 bendrą 2,8 procentinio punkto atotrūkį nuo pirminės energijos suvartojimo tikslo ir 3,1 procentinio punkto atotrūkį nuo galutinės energijos suvartojimo tikslo;
- (11) *keletas valstybių narių pateikė ambicingus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, kuriuos Komisija įvertino kaip „pakankamus“ ir kuriuose numatytos priemonės, leidžiančios toms valstybėms narėms prisidėti siekiant bendrų energijos vartojimo efektyvumo tikslų didesniu santykiu nei Sąjungos vidurkis. Be to, kai kurios valstybės narės užfiksavo, kad „iš anksto“ buvo dedamos pastangos taupyti energiją, t. y. energijos sutaupymas viršijo Sąjungos vidutines pastarųjų metų trajektorijas. Abiem atvejais tai yra svarbios pastangos, kurios turėtų būti pripažintos ir įtrauktos į būsimą Sąjungos prognozių modeliavimą ir kurios gali būti geras pavyzdys, kaip visos valstybės narės gali išnaudoti savo energijos vartojimo efektyvumo potencialą, kad būtų pasiekta didelės naudos jų ekonomikai ir visuomenei;*

- (12) *kai kuriais atvejais Komisijos 2020 m. ES atskaitos scenarijuje naudotos prielaidos ir prielaidos, kuriomis rėmėsi kai kurios valstybės narės rengdamos jų nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus pagrindžiančius atskaitos scenarijus, yra skirtingos. Dėl to gali atsirasti skirtumų, susijusių su pirminės energijos suvartojimo apskaičiavimu, tačiau abu metodai galioja pirminės energijos suvartojimo atžvilgiu;*
- (13) nors energijos taupymo potencialas išlieka didelis visuose sektoriuose, itin svarbus iššūkis yra susijęs su transportu, nes šiame sektoriuje suvartojama daugiau kaip 30 proc. galutinės energijos, ir pastatais, nes 75 proc. Sąjungos pastatų energinis naudingumas yra prastas. Kitas vis svarbesnis sektorius yra informacinių ir ryšių technologijų (IRT) sektorius, kuriam tenka 5–9 proc. visos pasaulyje suvartojamos elektros energijos ir daugiau kaip 2 proc. pasaulyje išmetamų teršalų. 2018 m. duomenų centrams teko 2,7 proc. elektros energijos poreikio visoje ES-28. Tame kontekste Komisija savo 2020 m. vasario 19 d. komunikate „Europos skaitmeninės ateities formavimas“ (toliau – Sąjungos skaitmeninė strategija) pabrėžė, kad reikia užtikrinti, jog duomenų centrų būtų labai efektyviai energiją vartojantys ir tvarūs ir kad būtina imtis telekomunikacijų operatoriams skirtų skaidrumo dėl jų aplinkosauginio pėdsako priemonių. Reikia atsižvelgti ir į tai, kad dėl pramonės, ypač tos, kurios procesuose energija vartojama intensyviai, dekarbonizavimo, jos energijos poreikis gali padidėti;

- (14) dėl didesnio politikos užmojo reikia labiau skatinti taikyti ekonomiško energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones visose energetikos sistemos srityse ir visuose sektoriuose, kurių energijos poreikis priklauso nuo veiklos, kaip antai transporto, vandens ir žemės ūkio sektoriuose. Didesnis energijos vartojimo efektyvumas visoje energijos grandinėje, įskaitant energijos gamybą, perdavimą, paskirstymą ir galutinį naudojimą, bus naudingas aplinkai, dėl to gerės oro kokybė ir visuomenės sveikata, mažės išmetamas ŠESD kiekis, didės energetinis saugumas, **nes sumažės energijos importo, ypač iškastinio kuro, poreikis**, mažės namų ūkių ir bendrovių išlaidos energijai, tai padės sumažinti energijos nepriteklių ir sudarys sąlygas didinti konkurencingumą, sukurti daugiau darbo vietų ir aktyvinti ekonominę veiklą visos ekonomikos mastu. Taigi, didesnis energijos vartojimo efektyvumas pagerintų piliečių gyvenimo kokybę, **kartu padedant reformuoti Sąjungos santykius su partnerėmis trečiosiomis valstybėmis energetikos srityje, siekiant užtikrinti poveikio klimatui neutralumą**. Tai atitinka Sąjungos įsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė energetikos sąjungos ir pasaulinės kovos su klimato kaita darbotvarkės, nustatytos Paryžiaus susitarimu, kontekste. **Gerinant įvairių sektorių energinį naudingumą suteikiama galimybių skatinti miestų regeneraciją, įskaitant pastatų gerinimą, ir judumo bei prieinamumo modelių pokyčius, kartu skatinant efektyvesnius, tvaresnius ir įperkamesnius variantus;**
- (15) šia direktyva daroma pažanga siekiant poveikio klimatui neutralumo ne vėliau kaip 2050 m., o tam energijos vartojimo efektyvumas turėtų būti laikomas atskiru energijos šaltiniu. Principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ yra visa apimantis principas ir į jį turėtų būti atsižvelgiama ne vien energetikos sistemoje, bet visuose sektoriuose, įskaitant finansų sektorių, ir visais lygmenimis. Energijos vartojimo efektyvumo sprendimai turėtų būti svarstomi kaip pirma galimybė priimant politikos, planavimo ir investavimo sprendimus ir nustatant naujas taisykles pasiūlos srityje ir kitose politikos srityse. Nors principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ turėtų būti taikomas nedarant poveikio kitoms teisinėms pareigoms, tikslams ir principams, tokiomis pareigomis, tikslais ir principais neturėtų būti trukdoma šį principą taikyti ar daromos jo taikymo išimtys. Komisija turėtų užtikrinti, kad energijos vartojimo efektyvumas ir reguliavimas apkrova galėtų lygiomis sąlygomis konkuruoti su generavimo pajėgumais. Patobulinimai, didinantys energijos vartojimo efektyvumą, turi būti įgyvendinami kaskart, kai tik jie yra ekonomiškai efektyvesni, nei atitinkami su pasiūla susiję sprendimai. Tai turėtų padėti pasinaudoti visokeriopa energijos vartojimo

efektyvumo nauda Sąjungai, visų pirma piliečiams ir verslininkams. Mažinant energijos nepriteklių pirmenybė taip pat turėtų būti teikiama energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių įgyvendinimui;

- (16) energijos vartojimo efektyvumas turėtų būti pripažintas itin svarbiu elementu ir prioritetiniu klausimu būsimuose sprendimuose dėl investicijų Sąjungos energetikos infrastruktūros srityje. Principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ turėtų būti taikomas atsižvelgiant visų pirma į sistemos efektyvumo požiūrį ir visuomenės **bei sveikatos** aspektus, **dėmesį skiriant tiekimo saugumui, energetikos sistemos integravimui ir perėjimui prie poveikio klimatui neutralumo**. Taigi principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ turėtų padėti didinti atskirų galutinio naudojimo sektorių ir visos energetikos sistemos efektyvumą. Taikant tą principą taip pat turėtų būti remiamos investicijos į efektyvaus energijos vartojimo sprendimus, kuriais padedama siekti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852⁶ tikslų;
- (17) principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ numatytas Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1999⁷ ir juo grindžiama ES energetikos sistemos integravimo strategija, nustatyta 2022 m. liepos 8 d. Komisijos komunikate. Nors šis principas grindžiamas ekonominiu efektyvumu, jo taikymo reikšmė **žvelgiant iš visuomenės perspektyvos** yra platesnė. Ta reikšmė gali kisti priklausomai nuo aplinkybių **ir turėtų būti atidžiai įvertinta taikant patikimas kaštų ir naudos analizės metodikas, pagal kurias atsižvelgiama į įvairialypę energijos vartojimo efektyvumo naudą**. Komisija parengė specialias principo veikimo ir taikymo gaires ir pasiūlė konkrečių priemonių ir taikymo įvairiuose sektoriuose pavyzdžių. Komisija taip pat paskelbė rekomendaciją valstybėms narėms, kurioje remiamasi šioje direktyvoje nustatytais reikalavimais ir raginama imtis konkrečių principo taikymo veiksmų. **Valstybės narės turėtų kuo labiau**

⁶ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

⁷ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

atsižvelgti į tą rekomendaciją ir ja vadovautis praktikoje įgyvendindamos energijos vartojimo efektyvumo principą;

- (18) *principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ reiškia, kad taikomas holistinis požiūris, pagal kurį atsižvelgiama į integruotos energetikos sistemos bendrą efektyvumą, energijos tiekimo saugumą ir ekonominį efektyvumą ir skatinami efektyviausi sprendimai siekiant užtikrinti poveikio klimatui neutralumą visoje vertės grandinėje nuo energijos gamybos ir transportavimo tinkle iki galutinės energijos suvartojimo, taigi užtikrinamas ir pirminės energijos vartojimo, ir galutinės energijos vartojimo efektyvumas. Pagal tą požiūrį turėtų būti atsižvelgiama į visos sistemos efektyvumą ir į dinamišką energijos vartojimą, o paklausos srities išteklių ir sistemos lankstumas laikomi energijos vartojimo efektyvumo sprendimais;*
- (19) kad principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ turėtų poveikį, *nacionalinio, regioninio, vietos ir sektorių* lygmens sprendimų priėmėjai jį turi nuosekliai taikyti visais aktualiais *scenarijais ir* priimdami visus aktualius politikos, planavimo bei pagrindinių investicijų sprendimus – t. y. sprendimus dėl didelio masto investicijų, kurių kiekvienos vertė viršija 100 000 000 EUR arba 175 000 000 EUR transporto infrastruktūros projektų atveju, – nuo kurių priklauso energijos vartojimas ar tiekimas. Norint principą taikyti tinkamai, reikia kaštų ir naudos analizės metodikos, kurioje būtų nustatytos sąlygos, užtikrinančios galimybę naudoti energijos vartojimo efektyvumo sprendimus ir tinkamai vykdyti stebėseną. *Kaštų ir naudos analizės turėtų būti sistemingai rengiamos ir atliekamos, jos pat turėtų būti grindžiamos naujausia informacija apie energijos kainas ir jos turėtų apimti kainų didėjimo scenarijus, pavyzdžiui, dėl mažėjančio Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ES ATLPS) leidimų skaičiaus pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB⁸, kad būtų skatinama taikyti energijos vartojimo efektyvumo priemonės. Pirmenybė turėtų būti teikiama paklausos srities sprendimams, kai siekiant politikos tikslų tie sprendimai yra ekonomiškai efektyvesni nei investicijos į energijos tiekimo infrastruktūrą.* Paklausos lankstumas gali duoti platesnės ekonominės, aplinkosauginės ir visuomeninės naudos vartotojams ir visai visuomenei, *įskaitant vietos bendruomenes*, taip pat gali padidinti energetikos sistemos našumą ir sumažinti išlaidas energijai, pavyzdžiui, sumažėjus

⁸ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

sistemos eksploatavimo išlaidoms mažėja ir tarifai visiems vartotojams. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į galimą paklausos lankstumo naudą taikydamos principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ ir, kai aktualu, dėdamos pastangas didinti integruotos energetikos sistemos efektyvumą apsvarstyti reguliavimo apkrova *ties centralizuotu, tiek decentralizuotu lygmeniu*, energijos kaupimo ir išmaniuosius sprendimus;

- (20) *vertindama projektų vertę principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymo tikslais, Komisija savo ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai visų pirma turėtų įvertinti, ar ribos yra veiksmingai taikomos kiekvienoje valstybėje narėje ir kaip jos taikomos;*
- (21) principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ visuomet turėtų būti taikomas proporcingai, o kai principo taikymas tiesiogiai užtikrinamas kitais teisės aktais, šia direktyva nustatytais reikalavimais valstybėms narėms neturėtų būti nustatoma iš dalies sutampančių ar prieštaringų pareigų. Toks atvejis gali būti bendro intereso projektai, įtraukti į Sąjungos sąrašą pagal *Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2022/869*⁹ 3 straipsnį, kuriame nustatomi reikalavimai plėtojant ir vertinant tuos projektus atsižvelgti į principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“;
- (22) įgyvendinant Europos žaliąjį kursą labai svarbu, kad pertvarka siekiant iki 2050 m. užtikrinti Sąjungos poveikio klimatui neutralumą būtų teisinga. Energijos nepriteklius yra viena iš pagrindinių sąvokų dokumentų rinkinyje „Švari energija visiems europiečiams“, kuris sudaro sąlygas vykdyti teisingą energetikos pertvarką. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999 ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944¹⁰, Komisijos rekomendacijoje (ES) 2020/1563 dėl energijos nepritekliaus¹¹ pateikiamos orientacinės gairės dėl tinkamų energijos nepritekliaus matavimo rodiklių ir didelio energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių skaičiaus apibrėžties. Europos

⁹ 2022 m. gegužės 30 d. *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/869 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 bei (ES) 2019/943 ir direktyvos 2009/73/EB bei (ES) 2019/944 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 347/2013 (OL L 152, 2022 6 3, p. 45).*

¹⁰ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

¹¹ 2020 m. spalio 14 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2020/1563 dėl energijos nepritekliaus (OL L 357, 2020 10 27, p. 35).

Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/73/EB¹² ir Direktyvoje (ES) 2019/944 reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi tinkamų priemonių nustatytai energijos nepritekliaus problemai spręsti, be kita ko, priemonių skurdui mažinti platesniu mastu. ***Tai ypač aktualu kylant energijos kainoms ir patiriant infliacinį spaudimą, kai turėtų būti įgyvendinamos tiek trumpalaikės, tiek ilgalaikės priemonės, kad būtų įveikti Sąjungos energetikos sistemai kylantys sisteminiai iššūkiai;***

- (23) principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymas turėtų būti naudingas asmenims, kurie patiria energijos nepriteklių ar kuriems jis gresia, pažeidžiamiems vartotojams, įskaitant galutinius naudotojus, mažas ir vidutines pajamas gaunantiems namų ūkiams ir socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims. Energijos vartojimo efektyvumo priemonės turėtų būti įgyvendinamos pirmumo tvarka siekiant pagerinti tų asmenų ir namų ūkių padėtį ***ir sumažinti energijos nepriteklių ir neturėtų skatinti jokio neproporcingo būsto, judumo ar energijos sąnaudų didėjimo.*** Laikantis holistinio požiūrio į politikos formavimą ir politikos bei priemonių įgyvendinimą valstybės narės turi užtikrinti, kad kitos politikos kryptys ir priemonės neturėtų neigiamo poveikio tiems asmenims ir namų ūkiams;
- (24) ši direktyva yra dalis platesnės energijos vartojimo efektyvumo politikos strategijos, kuria siekiama išnaudoti energijos vartojimo efektyvumo potencialą konkrečiose politikos srityse ir kuri apima pastatus (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES¹³), gaminius (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB¹⁴ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2017/1369¹⁵ bei (ES) 2020/740¹⁶) ir valdymą (Reglamentas

¹² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 94).

¹³ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).

¹⁴ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (OL L 285, 2009 10 31, p. 10).

¹⁵ 2017 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1369, kuriuo nustatoma energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistema ir panaikinama Direktyva 2010/30/ES (OL L 198, 2017 7 28, p. 1).

¹⁶ 2020 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/740 dėl padangų ženklinimo pagal degalų naudojimo efektyvumą ir kitus parametrus, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1369 ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1222/2009 (OL L 177, 2020 6 5, p. 1).

(ES) 2018/1999). Tų politikos krypčių vaidmuo labai svarbus siekiant sutaupyti energijos, kai keičiami gaminiai ir statomi arba renovuojami pastatai;

- (25) siekiant plataus užmojo efektyvaus energijos vartojimo tikslo reikia pašalinti kliūtis, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos investicijoms į efektyvaus energijos vartojimo priemones. Iš Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/783¹⁷ nustatytos Sąjungos programos LIFE paprogramės „Perėjimas prie švarios energijos“ bus skiriamas finansavimas siekiant remti geriausią Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo politikos įgyvendinimo praktiką, kuri padeda šalinti su elgesiu, rinka ir reguliavimu susijusias kliūtis didinti energijos vartojimo efektyvumą;
- (26) 2014 m. spalio 23 ir 24 d. išvadose Europos Vadovų Taryba pritarė tikslui ne vėliau kaip 2030 m. energijos vartojimo efektyvumą Sąjungos lygmeniu padidinti 27 proc., kuris turi būti peržiūrėtas ne vėliau kaip 2020 m., atsižvelgiant į 30 proc. Sąjungos lygmens tikslą. 2015 m. gruodžio 15 d. rezoliucijoje dėl Europos energetikos sąjungos kūrimo Europos Parlamentas paragino Komisiją papildomai įvertinti, ar būtų įmanoma per tą patį laikotarpį pasiekti 40 proc. energijos vartojimo efektyvumo tikslą;
- (27) 2018 m. lapkričio 28 d. komunikate „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ Komisija prognozuoja, kad įgyvendinus 32,5 proc. 2030 m. Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslą ir kitas dabartinės sistemos politikos priemones išmetamas ŠESD kiekis iki 2030 m. sumažėtų maždaug 45 proc. Klimato politikos tikslo įgyvendinimo plano poveikio vertinime įvertinta, kokių papildomų pastangų reikės įvairiose politikos srityse, kad būtų pasiektas didesnis klimato politikos užmojis – iki 2030 m. išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 55 proc. Jame padaryta išvada, kad, palyginti su baziniu scenarijumi, norint ekonomiškai efektyviai pasiekti išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslą pirminės energijos suvartojimas ir galutinės energijos suvartojimas turės būti sumažintas atitinkamai bent 39–41 proc. ir 36–37 proc.;
- (28) Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslas buvo iš pradžių nustatytas ir apskaičiuotas kaip baziniu scenarijumi remiantis 2007 m. ES atskaitos scenarijaus 2030 m. projekcijomis. Pasikeitus Eurostato energijos balanso skaičiavimo metodikai ir patobulinus

¹⁷ 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/783, kuriuo nustatoma Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1293/2013 (OL L 172, 2021 5 17, p. 53).

projekcijų modeliavimą reikia pakeisti ir bazinį scenarijų. Todėl, nustatant tikslą tuo pačiu metodu, t. y. lyginant su bazinio scenarijaus ateities projekcijomis, Sąjungos 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslas nustatomas lyginant su 2020 m. atskaitos scenarijaus 2030 m. projekcijomis, atspindinčiomis nacionalinius įnašus, nurodytus nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose. Remiantis tuo atnaujintu baziniu scenarijumi, Sąjungai savo 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo užmojį reikės padidinti dar bent **11,7 proc.**, palyginti su pastangomis, kurių reikėtų pagal 2020 m. ES atskaitos scenarijų. Naujas Sąjungos tikslų užmojo raiškos būdas nedaro poveikio faktiniam reikiamų pastangų lygiui ir atitinka pirminės energijos suvartojimo sumažinimą **40,5 proc.** ir galutinės energijos suvartojimo sumažinimą **38 proc.**, palyginti su 2007 m. ES atskaitos scenarijaus 2030 m. projekcijomis;

- (29) pirminės energijos suvartojimo ir galutinės energijos suvartojimo apskaičiavimo metodika atitinka naująją Eurostato metodiką, tačiau šios direktyvos tikslais naudojamų rodiklių taikymo sritis skiriasi, t. y. skaičiuojant **pirminės energijos suvartojimo ir** galutinės energijos suvartojimo **tikslus** į juos neįtraukiama aplinkos **energija ir** įtraukiama tarptautinės aviacijos suvartojama energija. Naujųjų rodiklių naudojimas reiškia ir tai, kad visus aukštakrosnių energijos suvartojimo pasikeitimus dabar atspindi tik pirminės energijos suvartojimas;
- (30) būtinybė Sąjungai padidinti savo energijos vartojimo efektyvumą turėtų būti išreikšta suvartojamu pirminės energijos ir galutinės energijos kiekiu, kurį reikia pasiekti 2030 m., nurodant papildomas pastangas, kurių reikės, palyginti su nustatytais arba planuojamomis priemonėmis, nurodytomis nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksnių planuose. 2020 m. ES atskaitos scenarijuje prognozuojama, kad iki 2030 m. bus suvartojama 864Mtne galutinės energijos ir 1 124 Mtne pirminės energijos (neįskaitant aplinkos **energijos** ir įskaitant tarptautinę aviaciją). Sumažinimas dar **11,7 proc.** 2030 m. reikš **763** Mtne ir **992,5** Mtne, palyginti su 2005 m. lygiu, o tai reiškia, kad galutinės energijos suvartojimas Sąjungoje turėtų būti sumažintas maždaug **25 proc.**, o pirminės energijos suvartojimas – maždaug **34 proc.** 2020 m. ir 2030 m. perspektyvų atžvilgiu privalomų valstybės narės lygmens tikslų nenustatyta ir valstybės narės savo įnašus į Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslą turėtų nustatyti atsižvelgdamos į šioje direktyvoje pateiktą formulę. Valstybės narės turėtų galėti laisvai nustatyti savo nacionalinius tikslus, grindžiamus jų pirminės energijos suvartojimu arba galutinės energijos suvartojimu, arba sutaupytos pirminės energijos arba galutinės energijos kiekiu, arba energijos intensyvumu. Šia direktyva iš dalies keičiama tai, kaip valstybės narės turėtų išreikšti savo nacionalinius įnašus į Sąjungos tikslą. Siekiant užtikrinti nuoseklumą ir pažangos stebėseną, valstybių narių įnašai į Sąjungos tikslą turėtų būti išreikšti pirminės energijos suvartojimu ir galutinės energijos suvartojimu. Būtina reguliariai vertinti pažangą, padarytą siekiant 2030 m. Sąjungos tikslų, ir tai numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1999;
- (31) ***ne vėliau kaip 2023 m. lapkričio 30 d. Komisija, remdamasi naujausiais Eurostato duomenimis, turėtų atnaujinti 2020 m. ES atskaitos scenarijų. Valstybės narės, pageidaujantys pasinaudoti atnaujintu atskaitos scenarijumi, turėtų pranešti apie savo***

atnaujintus nacionalinius įnašus ne vėliau kaip 2024 m. vasario 1 d., vykstant Reglamente (ES) 2018/1999 numatytam kartotiniam procesui;

- (32) pageidautina, kad energijos vartojimo efektyvumo tikslai būtų pasiekti kartu įgyvendinant konkrečias Sąjungos ir nacionalines priemones, kuriomis įvairiose srityse skatinama efektyviai vartoti energiją. Turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų nacionalines energijos vartojimo efektyvumo politikos kryptis ir priemones. Komisija turėtų įvertinti tas politikos kryptis ir priemones ir kiekvienos atskiros valstybės narės pastangas, taip pat padarytos pažangos duomenis, kad įvertintų tikimybę pasiekti bendrą Sąjungos tikslą ir kiek individualių pastangų pakanka bendram tikslui pasiekti;
- (33) viešajam sektoriui tenka maždaug 5–10 proc. visos Sąjungoje suvartojamos galutinės energijos. Viešojo sektoriaus institucijos kasmet išleidžia maždaug 1 800 000 000 000 EUR. Tai sudaro apie 14 proc. Sąjungos bendrojo vidaus produkto. Todėl viešasis sektorius yra svarbi varomoji jėga siekiant skatinti rinkos perėjimą prie efektyvesnių produktų, pastatų ir paslaugų bei daryti poveikį piliečių ir įmonių elgsenai energijos vartojimo srityje. Be to, energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėmis mažinant energijos vartojimą gali būti sudarytos sąlygos viešuosius išteklius panaudoti kitais tikslais. Viešosios organizacijos nacionalinio, regionų ir vietos lygmenimis turėtų atlikti pavyzdinį vaidmenį energijos vartojimo efektyvumo srityje;
- (34) kad parodytų pavyzdį, viešasis sektorius turėtų nusistatyti dekarbonizavimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslus. Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešajame sektoriuje turėtų atspindėti pastangas, kurių reikia Sąjungos lygmeniu. Kad būtų pasiektas galutinės energijos suvartojimo tikslas, Sąjunga ne vėliau kaip 2030 m. turėtų 19 proc. sumažinti suvartojamą galutinės energijos kiekį, palyginti su vidutiniu 2017, 2018 ir 2019 m. suvartotos energijos kiekiu. Pareiga energijos suvartojimą viešajame sektoriuje kasmet sumažinti bent **1,9 proc.** turėtų užtikrinti, kad viešasis sektorius atliks savo pavyzdinį vaidmenį. Valstybės narės gali visiškai laisvai rinktis energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, kad pasiektų galutinės energijos suvartojimo sumažėjimą. Reikalaujant kasmet sumažinti galutinės energijos suvartojimą užkraunama mažesnė administracinė našta, nei nustatant sutaupomos energijos kiekio matavimo metodus;

- (35) vykdydamos pareigą valstybės narės turėtų daugiausia dėmesio skirti visų viešųjų paslaugų ir viešojo sektoriaus įstaigų įrangos galutinės energijos suvartojimui. Nustatydamos priemonių adresatus valstybės narės turėtų taikyti *šioje* direktyvoje **numatytą** termino „*viešosios įstaigos*“ apibrėžtį, *kai* „*tiesiogiai finansuojami tų institucijų*“ **reiškia, kad šie subjektai daugiausia finansuojami viešosiomis lėšomis, o „administruojami tų institucijų“ reiškia, kad nacionalinė, regionų ar vietos institucija turi daugumą priimant sprendimus dėl subjekto valdymo pasirinkimo.** Pareiga gali būti įvykdyta sumažinant galutinės energijos suvartojimą bet kurioje viešojo sektoriaus srityje, įskaitant transportą, viešuosius pastatus, sveikatos priežiūrą, teritorijų planavimą, vandentvarką ir nuotekų tvarkymą, nuotekų ir vandens valymą, atliekų tvarkymą, centralizuotą šilumos ir vėsumos tiekimą, energijos skirstymą, tiekimą ir kaupimą, viešąjį apšvietimą ir infrastruktūros planavimą, *švietimą ir socialines paslaugas. Perkeldamos šią direktyvą į nacionalinę teisę valstybės narės gali įtraukti ir kitų rūšių paslaugas.* Siekdamos sumažinti viešųjų įstaigų administracinę naštą, valstybės narės turėtų sukurti skaitmenines platformas arba priemones, skirtas bendriems viešųjų įstaigų suvartojimo duomenims rinkti, tuos duomenis skelbti viešai ir teikti juos Komisijai. **Valstybės narės turėtų teikti pagal sektorius apibendrintus planus ir metines ataskaitas apie viešųjų įstaigų suvartojimą;**
- (36) **valstybės narės turėtų skatinti efektyviai energiją vartojančias judumo priemones, be kita ko, savo viešųjų pirkimų praktikoje, pavyzdžiui, geležinkelius, važiavimą dviračiais, ėjimą pėsčiomis ar dalijimąsi transporto priemonėmis, atnaujindamos ir dekarbonizuodamos transporto priemonių parkus, skatindamos perėjimą prie kitų transporto rūšių ir įtraukdamos tas transporto rūšis į judumo mieste planavimą;**
- (37) valstybės narės turėtų rodyti pavyzdį užtikrindamos, kad visos viešajame sektoriuje vykdomos sutartys dėl energijos vartojimo efektyvumo, **energijos vartojimo auditas** ir energijos naudojimo vadybos sistemos atitiktų Europos arba tarptautinius standartus arba kad viešojo sektoriaus dalyse, kuriose intensyviai vartojama energija, būtų plačiai taikomas energijos vartojimo auditas. **Valstybės narės turėtų pateikti tų priemonių naudojimo gaires ir nustatyti tokio naudojimo procedūras;**

- (38) valdžios institucijos raginamos naudotis, kai taikytina, parama, kurią teikia tokie subjektai kaip tvariosios energetikos agentūros, įsteigtos regionų arba vietos lygmenimis. Tų agentūrų organizavimas paprastai atspindi individualius tam tikro regiono ar tam tikroje viešojo sektoriaus srityje veikiančių viešųjų institucijų poreikius. Centralizuotos agentūros gali geriau patenkinti poreikius ir veikti veiksmingiau kitais aspektais, pavyzdžiui, mažesnėse arba centralizuotose valstybėse narėse arba sprendžiant sudėtingus arba tarpregioninius aspektus, kaip antai centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo. Tvariosios energetikos agentūros gali veikti kaip vieno langelio principu veikiantys centrai. Tos agentūros dažnai yra atsakingos už vietos arba regionų dekarbonizavimo planų rengimą, o tai gali apimti ir kitas dekarbonizavimo priemones, kaip antai iškastinio kuro katilų pakeitimą, ir už paramą viešojo sektoriaus institucijoms įgyvendinant su energija susijusias politikos kryptis. Tvariosios energetikos agentūros ar kiti regionų ir vietos institucijoms padedantys subjektai gali turėti aiškius tvariosios energetikos gebėjimus, tikslus ir išteklius. Tvariosios energetikos agentūros galėtų būti skatinamos apsvarstyti iniciatyvas, pagal Merų paktą įgyvendinamas savanoriškai susitelkusių vietos institucijų, įsipareigojusių įgyvendinti Sąjungos klimato srities ir energetikos tikslus, taip pat kitas tuo tikslu įgyvendinamas iniciatyvas. Dekarbonizavimo planai turėtų būti siejami su teritorinės plėtros planais ir juose turėtų būti atsižvelgiama į išsamius vertinimus, kuriuos turi atlikti valstybės narės;
- (39) valstybės narės turėtų padėti viešosioms įstaigoms planuoti ir įsisavinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, be kita ko, regionų ir vietos lygmenimis, pateikdamos gaires, remdamos gebėjimų stiprinimo ir mokymo galimybes ir skatindamos viešųjų įstaigų, taip pat agentūrų, tarpusavio bendradarbiavimą. Tuo tikslu valstybės narės galėtų steigti nacionalinius kompetencijos centrus, kurie spręstų kompleksinius klausimus, kaip antai patartų vietos ar regioninėms energetikos agentūroms centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo klausimais. ***Reikalavimu pertvarkyti pastatus, kad jie taptų beveik nulinės energijos pastatais, neatmetama naujiems ar renovuotiems pastatams taikomų beveik nulinės energijos pastatų lygių diferenciacija ir ji nėra draudžiama. Beveik nulinės energijos pastatų apibrėžtis, įskaitant sąnaudų atžvilgiu optimalų lygį, yra pateikta Direktyvoje 2010/31/ES;***

- (40) *laikotarpiu iki 2026 m pabaigos valstybėms narėms, kurios bet kuriais metais renovuoja daugiau kaip 3 proc. bendro savo pastatų patalpų ploto, turėtų būti suteikta galimybė pervirši įskaičiuoti į bet kurių kitų trejų metų metinę renovacijos normą. Jei valstybė narė nuo 2027 m. sausio 1 d. renovuoja daugiau nei 3 proc. bendro savo pastatų patalpų ploto, ji turėtų galėti pervirši įtraukti į kitų dvejų metų metinę renovacijos normą. Ta galimybė neturėtų būti naudojama tikslais, kurie neatitinka šios direktyvos bendrųjų tikslų ir užmojo lygio;*
- (41) *valstybės narės turėtų skatinti viešąsias įstaigas atsižvelgti ne tik į energijos taupymą, bet ir į platesnę naudą, pvz., patalpų mikroklimato kokybę, taip pat geresnę žmonių gyvenimo kokybę ir patogumą, užtikrinamą renovuojant viešuosius pastatus, ypač mokyklas, dienos užimtumo centrus, slaugos namus, globos įstaigas, ligonines ir socialinį būstą;*
- (42) be pramonės, daugiausiai energijos suvartoja ir daugiausiai teršalų išmeta pastatų ir transporto sektoriai. Pastatams tenka maždaug 40 proc. visos Sąjungoje suvartojamos energijos ir 36 proc. su energija susijusių išmetamų ŠESD. 2020 m. spalio 14 d. Komisijos komunikate „Renovacijos banga“ sprendžiamas dvejetainis – efektyvaus energijos bei išteklių naudojimo ir įperkamo – uždavinys pastatų sektoriuje ir siekiama padvigubinti renovacijos normą. Daugiausia dėmesio jame skiriama prasčiausio energinio naudingumo pastatams, energijos nepritekliui ir visuomeniniams pastatams. Be to, pastatai yra itin svarbūs siekiant Sąjungos tikslo ne vėliau kaip 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą. Viešosioms įstaigoms priklausantys pastatai sudaro didelę pastatų fondo dalį ir visuomeniniame gyvenime jiems skiriama daug dėmesio. Todėl tikslinga nustatyti viešosioms įstaigoms priklausančių pastatų valstybės narės teritorijoje metinę renovavimo normą, kad būtų padidintas jų energinis naudingumas **ir jie būtų paversti bent beveik nulinės energijos pastatais arba visai netaršiais pastatais**. Valstybės narės raginamos nustatyti didesnę renovacijos normą, kai tai ekonomiškai efektyvu renovuojant pastatų fondą pagal jų ilgalaikes renovacijos strategijas ir (arba) nacionalines renovacijos programas. Ta renovavimo norma neturėtų daryti poveikio Direktyvoje 2010/31/ES nustatytoms pareigoms dėl beveik nulinės energijos pastatų. **Valstybės narės turėtų turėti galimybę taikyti ne tokius griežtus reikalavimus kai kuriems pastatams, pavyzdžiui, ypatingos architektūrinės ar istorinės vertės pastatams**. Per kitą Direktyvos 2010/31/ES peržiūrą Komisija turėtų įvertinti valstybių narių padarytą viešųjų įstaigų pastatų

renovacijos pažangą. Komisija turėtų apsvarstyti galimybę pateikti teisės akto pasiūlymą dėl renovacijos normos persvarstymo, kartu atsižvelgiant į valstybių narių padarytą pažangą, esminius ekonomikos ar technikos pokyčius arba, kai reikia, Sąjungos įsipareigojimus dėl dekarbonizavimo ir nulinės taršos. Šioje direktyvoje nustatyta pareiga renovuoti viešųjų įstaigų pastatus papildoma Direktyva 2010/31/ES, kurioje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad iš esmės renovuojant esamus pastatus jų energinis naudingumas būtų padidintas taip, kad jie atitiktų beveik nulinės energijos pastatų reikalavimus;

- (43) ***pastatų automatizavimo bei kontrolės sistemos ir kiti sprendimai, kuriais užtikrinama aktyvi energijos naudojimo vadyba, yra svarbios priemonės, kuriomis naudodamasi viešosios įstaigos gali gerinti ir išlaikyti pastatų energinį naudingumą, taip pat užtikrinti būtinas patalpų sąlygas joms priklausančiuose arba jų užimamuose pastatuose, laikantis Direktyvos 2010/31/ES;***
- (44) ***žaliojo judumo skatinimas yra itin svarbi Europos žaliojo kurso dalis. Vienas iš būtinų pertvarkos elementų – įkrovimo infrastruktūros užtikrinimas. Įkrovimo infrastruktūra pastatuose yra ypač svarbi, nes pastatuose elektrinės transporto priemonės statomos reguliariai ir stovi ilgą laiką, o tai palengvina įkrovimą ir padidina jo efektyvumą. Viešosios įstaigos turėtų dėti visas pastangas, kad įrengtų įkrovimo infrastruktūrą joms priklausančiuose arba jų užimamuose pastatuose pagal Direktyvą 2010/31/ES;***
- (45) nustatydamas renovacijos normą, valstybės narės turi turėti pastatų, kurie nesiekia beveik nulinės energijos pastatų lygio, apžvalgą. Tas aprašas taip pat turėtų sudaryti galimybę privatiems subjektams, įskaitant energetikos paslaugų bendroves (*toliau - ESCO*), siūlyti renovacijos sprendimus, kuriuos būtų galima kaupti ES pastatų ūkio stebėsenos centre;

- (46) *į aprašą būtų galima įtraukti esamų pastatų fondo aprašų duomenis. Valstybės narės turėtų imtis tinkamų priemonių, kad palengvintų duomenų rinkimą ir sudarytų sąlygas privatiems subjektams, įskaitant ESCO, susipažinti su tuo aprašu, kad jos galėtų atlikti aktyvų vaidmenį priimant renovacijos sprendimus. Prieinamus ir viešai skelbiamus duomenis apie pastatų ūkio charakteristikas, pastatų renovaciją ir energinį naudingumą gali apibendrinti ES pastatų ūkio stebėsenos centras, kad palyginamais duomenimis būtų užtikrintos geresnės žinios apie pastatų sektoriaus energinį naudingumą;*
- (47) 2020 m. daugiau kaip pusė pasaulio gyventojų gyveno miestuose. Manoma, kad ne vėliau kaip 2050 m. tas skaičius pasieks 68 proc. Be to, ne vėliau kaip 2050 m. vis dar reikia pastatyti pusę miestų infrastruktūros objektų. Miestai ir didmiesčiai yra ekonominės veiklos, žinių kūrimo, inovacijų ir naujų technologijų centrai. Nuo miestų priklauso juose gyvenančių ar dirbančių piliečių gyvenimo kokybė. Valstybės narės turėtų techniškai ir finansiškai remti savivaldybes. Kai kurios valstybių narių savivaldybės ir kitos viešosios įstaigos jau ėmėsi įgyvendinti integruotą požiūrį į energijos taupymą, energijos tiekimą *ir darnų judumą*, pavyzdžiui, vykdydamos tvarios energetikos veiksmų planus *arba darnaus judumo mieste planus*, pvz., planus, parengtus pagal Merų pakto iniciatyvą, ir taikydamos integruotus urbanistinius metodus, kurie apima ne vien atskiras pastatams ar transporto rūšims taikomas intervencines priemones. *Reikia toliau dėti pastangas gerinant judumo mieste energijos vartojimo efektyvumą tiek keleivinio, tiek krovininio transporto srityje, nes jame sunaudojama apie 40 proc. visos kelių transporto energijos;*
- (48) *pagal šią direktyvą toliau visapusiškai taikomi visi Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų 2014/23/ES¹⁸, 2014/24/ES¹⁹ ir 2014/25/ES²⁰ principai;*

¹⁸ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1).

¹⁹ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

²⁰ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243).

- (49) pirkdami tam tikrus produktus ir paslaugas, taip pat įsigydami ir nuomodami pastatus, perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, sudarantys darbų, prekių ar paslaugų viešųjų pirkimų sutartis, turėtų tapti sektinu pavyzdžiu ir priimti efektyvų energijos vartojimą užtikrinančius pirkimo sprendimus bei taikyti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, taip pat ir toms viešosioms sutartims ir koncesijoms, kurioms konkrečių reikalavimų šioje direktyvoje nenustatyta. Tai turėtų būti taikoma perkančiosioms institucijoms ir perkantiesiems subjektams, kuriems taikomos direktyvos 2014/23/ES, 2014/24/ES arba 2014/25/ES. Valstybės narės turėtų šalinti kliūtis vykdyti bendrus viešuosius pirkimus valstybėje narėje ar tarpvalstybiniu mastu, jei dėl to gali sumažėti išlaidos ir padidėti vidaus rinkos nauda suteikiant naujų verslo galimybių tiekėjams ir energetikos paslaugų teikėjams;
- (50) visi viešojo sektoriaus subjektai, kurie investuoja visuomenės išteklius vykdydami pirkimus, turėtų rodyti pavyzdį – skirdami sutartis ir koncesijas rinktis didžiausio energijos vartojimo efektyvumo produktus, pastatus, darbus ir paslaugas, taip pat ir vykdydami pirkimus, kuriems netaikoma konkrečių reikalavimų pagal Direktyvą 2009/30/EB. Tame kontekste visose viešųjų sutarčių ir koncesijų, kurių vertė viršija Direktyvos 2014/23/ES 8 straipsnyje, Direktyvos 2014/24/ES 4 straipsnyje ir Direktyvos 2014/25/ES 15 straipsnyje nustatytas ribas, skyrimo procedūrose reikia atsižvelgti į Sąjungos arba nacionalinėje teisėje aktuose gaminių energijos vartojimo efektyvumą, pastatų energinį naudingumą ir paslaugų energijos vartojimo efektyvumą, viešųjų pirkimų procedūrose pirmumo tvarka atsižvelgiant į principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“;

- (51) taip pat svarbu, kad valstybės narės stebėtų, kaip į energijos vartojimo efektyvumo reikalavimus atsižvelgia perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, pirkdami produktus, pastatus, darbus ir paslaugas, užtikrindamos, kad informacija apie laimėjusių pasiūlymų, viršijančių viešųjų pirkimų direktyvose nustatytas ribas, poveikį energijos vartojimo efektyvumui būtų skelbiama viešai. Tai suteiktų galimybę suinteresuotiesiems subjektams ir piliečiams įvertinti viešojo sektoriaus vaidmenį užtikrinant, kad vykdant viešuosius pirkimus būtų skaidriai laikomasi principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“;
- (52) ***vis dėlto valstybių narių pareiga užtikrinti, kad perkančiosios organizacijos ir subjektai pirktų tik aukštus energijos vartojimo efektyvumo rodiklius atitinkančius produktus, pastatus, darbus ir paslaugas, neturėtų užkirsti kelio valstybėms narėms pirkti prekių, būtinų viešajam saugumui ar ekstremaliosioms visuomenės sveikatos situacijoms apsaugoti ir į juos reaguoti;***
- (53) Europos žaliajame kurse pripažįstamas žiedinės ekonomikos vaidmuo siekiant bendrą Sąjungos dekarbonizavimo tikslų. Viešasis sektorius ***ir visų pirma transporto sektorius turėtų*** padėti siekti tų tikslų pasinaudodami savo perkamąja galia, kai tinkama, pasirinkdami aplinką tausojančius produktus, pastatus, darbus ir paslaugas (naudodamiesi turimomis žaliųjų viešųjų pirkimų priemonėmis) ir taip svariai prisidėti prie energijos suvartojimo ir poveikio aplinkai mažinimo;
- (54) svarbu, kad valstybės narės pateiktų reikiamas gyvavimo ciklo sąnaudų, poveikio aplinkai ir sąnaudų vertinimo gaires ir metodikas ir taip suteiktų reikiamą paramą viešosioms įstaigoms, kad šios, vykdydamos viešuosius pirkimus ir, kai tinkama, naudodamos žaliuosius viešuosius pirkimus, taikytų energijos vartojimo efektyvumo reikalavimus. Tikimasi, kad gerai parengtos priemonės, visų pirma skaitmeninės priemonės, palengvins viešųjų pirkimų procedūras ir sumažins administracines išlaidas, ypač mažesnėse valstybėse narėse, kurios gali neturėti pakankamai pajėgumų pasiūlymams parengti. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų aktyviai skatinti naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir remti perkančiųjų organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą, be kita ko, tarpvalstybinio mastu, siekiant keistis geriausios praktikos pavyzdžiais;

- (55) atsižvelgiant į tai, kad ŠESD išmetama prieš pradėdant eksploatuoti pastatus ir jų eksploatavimo laikui pasibaigus, valstybės narės taip pat turėtų atsižvelgti į anglies dioksido kiekį, išmetamą per visą pastatų gyvavimo ciklą. Tai turėtų būti daroma atsižvelgiant į pavyzdinį viešojo sektoriaus vaidmenį ir stengiantis daugiau dėmesio skirti viso gyvavimo ciklo veiksmingumui, žiedinės ekonomikos aspektams ir poveikiui aplinkai. Taigi viešieji pirkimai gali būti proga spręsti anglies dioksido kiekio, išmetamo per visą pastatų gyvavimo ciklą, klausimą. Šiuo atžvilgiu perkančiosios organizacijos yra svarbūs subjektai, kurie gali imtis veiksmų pagal viešųjų pirkimų procedūras pirkdami naujus pastatus, kurių visuotinio atšilimo potencialas per visą gyvavimo ciklą yra mažesnis;
- (56) visuotinio atšilimo potencialu per visą gyvavimo ciklą įvertinamas su pastatu susijęs įvairiais jo gyvavimo ciklo etapais išmetamas ŠESD kiekis. Todėl juo įvertinama tai, kiek bendrai dėl pastato padidėja išmetamų teršalų, dėl kurių vyksta klimato kaita, kiekis. Tai dar vadinama anglies dioksido pėdsako vertinimu arba viso gyvavimo ciklo anglies dioksido kiekio matavimu. Jame susumuojamas su statybinėmis medžiagomis susijęs išmetamo anglies dioksido kiekis ir tiesiogiai bei netiesiogiai naudojimo etapu išmetamo anglies dioksido kiekis. Pastatai yra svarbi medžiagų kaupykla, kurioje daugelį dešimtmečių kaupiami daug anglies dioksido išskiriantys išteklių, todėl svarbu nagrinėti konstrukcijas, kurios palengvintų galimybę ateityje, eksploatavimo laikotarpiui pasibaigus, tas medžiagas vėl panaudoti ar perdirbti ***pagal naują žiedinės ekonomikos veiksmų planą. Valstybės narės turėtų skatinti statybinių medžiagų žiediškumą, patvarumą ir pritaikomumą, kad būtų sprendžiamas statybos produktų tvaraus veiksmingumo klausimas;***
- (57) visuotinio atšilimo potencialas išreiškiamas skaitiniu rodikliu – kilogramais CO₂e/m² (naudingojo vidaus patalpų ploto) kiekvienu gyvavimo ciklo etapu, apskaičiuojant vieną etaloninio 50 metų tyrimo laikotarpio metų vidurkį. Duomenų parinkimas, scenarijų nustatymas ir skaičiavimai atliekami pagal standartą EN 15978. Pastato elementų ir techninės įrangos apimtis nustatyta 1.2 rodikliu bendroje Sąjungos tvarių pastatų rodiklių sistemoje „Level(s)“. Kai yra nacionalinė skaičiavimo priemonė arba jos reikia norint atskleisti informaciją arba gauti statybos leidimus, turėtų būti įmanoma naudoti tą nacionalinę priemonę reikalaujamai informacijai pateikti. Turėtų būti galima naudoti kitas

skaičiavimo priemonės, jei jos atitinka minimaliuosius kriterijus, nustatytus bendroje Sąjungos sistemoje „Level(s)“;

- (58) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES²¹ nustatytos taisyklės dėl įrenginių, kuriuose gaminama energija arba ji naudojama gamybos reikmėms, ir nustatyta, kad informacija apie įrenginyje sunaudotą arba jo pagamintą energiją turi būti įtraukta į prašymus išduoti integruotuosius leidimus pagal tos direktyvos 12 straipsnio 1 dalies b punktą. Be to, tos direktyvos 11 straipsnyje nustatyta, kad efektyvus energijos naudojimas yra vienas iš bendrųjų principų, kuriais remiantis veiklos vykdytojai nustatomos pareigos, ir vienas iš kriterijų, kuriais remiantis pagal tos direktyvos III priedą nustatomi geriausi prieinami gamybos būdai. Energetikos sistemų veikimo efektyvumui bet kuriuo metu daro poveikį galimybė sklandžiai ir lanksčiai tiekti į tinklą elektros energiją, gautą iš įvairių šaltinių, kurių inercijos laipsniai ir veikimo pradžios intervalai yra skirtingi. Padidinus efektyvumą bus sudarytos sąlygos geriau panaudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją;
- (59) energijos vartojimo efektyvumo didinimas gali prisidėti prie geresnių ekonominių rezultatų. Valstybės narės ir Sąjunga turėtų siekti mažinti energijos vartojimą, nepaisant ekonomikos augimo dydžio;
- (60) šia direktyva nustatyta pareiga taupyti energiją turėtų būti padidinta ir ji turėtų būti taikoma ir po 2030 m. Tai užtikrina stabilumą investuotojams, taigi skatina ilgalaikes investicijas ir ilgalaikes energijos vartojimo efektyvumo priemonės, pavyzdžiui, esminę pastatų renovaciją, siekiant ilgalaikio tikslo – palengvinti ekonomiškai efektyvų esamų pastatų pertvarkymą į beveik nulinės energijos pastatus. Pareiga taupyti energiją atlieka svarbų vaidmenį sudarant sąlygas ekonomikos augimui, darbo vietų kūrimui, konkurencingumui ir energijos nepritekliaus mažinimui vietos lygmeniu. Ji turėtų užtikrinti, kad Sąjunga galėtų pasiekti savo energetikos ir klimato srities tikslus sukurdama papildomų galimybių ir nutraukdama sąsają tarp energijos vartojimo ir ekonomikos augimo. Norint įvertinti sąlygas, kuriomis būtų galima paskatinti privatųjį sektorių investuoti į energijos vartojimo efektyvumo projektus, taip pat sukurti naujus pajamų modelius energijos vartojimo efektyvumo srities inovacijoms, svarbu bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi;

²¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

- (61) energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės taip pat daro teigiamą poveikį oro kokybei, nes efektyviau energiją vartojantys pastatai prisideda prie poreikio šildyti kuru, įskaitant kietąjį kurą, mažinimo. Taigi, energijos vartojimo efektyvumo priemonės prisideda prie oro kokybės viduje ir lauke gerinimo ir padeda ekonomiškai efektyviu būdu siekti Sąjungos oro kokybės politikos tikslų, nustatytų visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/2284²²;
- (62) ***norint užtikrinti stabilų ir nuspėjamą indėlį siekiant Sąjungos 2030 m. energetikos ir klimato srities tikslų ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo***, reikalaujama, kad valstybės narės per visą pareigų taikymo laikotarpį iki 2030 m. pasiektų tokių suminių galutinės sutaupytos energijos kieki, kuris atitiktų bent 0,8 proc. naujo kasmet sutaupytos energijos kiekio nuo galutinės energijos suvartojimo iki 2023 m. gruodžio 31 d. ir bent ***1,3 proc.*** nuo 2024 m. sausio 1 d., ***1,5 proc. nuo 2026 m. sausio 1 d. ir 1,9 proc. – nuo 2028 m. sausio 1 d.*** Tas reikalavimas gali būti įgyvendintas naujomis politikos priemonėmis, priimtomis pareigų taikymo laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d., arba naujais atskirais veiksmais, kurie yra prieš ankstesnį laikotarpį arba jo metu priimtų politikos priemonių rezultatas, su sąlyga, kad tokie atskiri energijos taupymą skatinantys veiksmai buvo pradėti paskesniu laikotarpiu. Tuo tikslu valstybės narės turėtų turėti galimybę naudotis energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistema arba alternatyviomis politikos priemonėmis, arba jais abiem;
- (63) laikotarpiu nuo 2021 m. ***sausio 1 d.*** iki 2023 m. gruodžio 31 d. turėtų būti reikalaujama, kad Kipras ir Malta pasiektų suminių galutinės energijos suvartojimo sumažinimą, atitinkantį 0,24 proc. naujo sutaupytos energijos kiekio nuo ***metinio*** galutinės energijos suvartojimo ***█***, ***kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis. Laikotarpiu nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d.*** turėtų ***būti reikalaujama, kad Kipras ir Malta pasiektų suminių galutinės energijos suvartojimo sumažinimą, atitinkantį 0,45 proc. metinio galutinės energijos***

²² 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1).

suvartojimo, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis;

- (64) valstybės narės, taikydamos pareigų sistemą, turėtų, remdamosi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, paskirti įpareigotąsias šalis iš perdavimo sistemos operatorių, **skirstymo sistemos operatorių**, energijos skirstytojų, mažmeninės prekybos energija įmonių ir transporto degalų skirstytojų arba mažmeninės prekybos transporto degalais įmonių. Tam tikrų tokių subjektų kategorijų paskyrimas arba jų atleidimas nuo paskyrimo neturėtų būti laikomas nesuderinamu su nediskriminavimo principu. Todėl valstybės narės gali pasirinkti, ar paskyrimas įpareigotosiomis šalimis taikomas visiems tokiems subjektams, ar tik tam tikroms jų kategorijoms. Siekiant įgalinti ir apsaugoti energijos nepriteklių patiriančius asmenis, pažeidžiamus vartotojus, asmenis **iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančius asmenis** ir įgyvendinti politikos priemones teikiant pirmenybę tokiems asmenims, valstybės narės gali reikalauti, kad įpareigotosios šalys užtikrintų, kad reikiamas energijos kiekis būtų sutaupyta tokių asmenų tarpe. Tuo tikslu valstybės narės taip pat gali nustatyti išlaidų energijai mažinimo tikslus. Įpareigotosios šalys galėtų pasiekti tuos tikslus skatindamos diegti priemones, kurios padėtų taupyti energiją ir mažinti sąskaitas už energiją, pavyzdžiui, įrengti izoliavimo ir apšiltinimo priemones, **ir remdamos atsinaujančiųjų išteklių energijos bendrijų ir piliečių energetikos bendruomenių įgyvendinamas energijos taupymo iniciatyvas;**
- (65) rengdamos politikos priemones, kuriomis siekiama įvykdyti pareigą taupyti energiją, valstybės narės turėtų laikytis Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos standartų ir prioritetų ir laikytis principo „nedaryti reikšmingos žalos“, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2020/852. Valstybės narės neturėtų skatinti aplinkos atžvilgiu netvarios veiklos, pvz., iškastinio kuro naudojimo. Pareiga taupyti energiją siekiama stiprinti atsaką į klimato kaitą skatinant valstybes nares įgyvendinti tvarios ir švarios politikos derinį, kuris būtų atsparus ir sušvelnintų klimato kaitą. Todėl dėl politikos priemonių, susijusių su tiesioginiu iškastinio kuro deginimu, sutaupyta energijos kiekis **gali** būti laikomas atitinkančiu reikalavimus pagal energijos taupymo pareigą **tam tikromis sąlygomis ir pereinamuoju laikotarpiu po** šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę **pagal šios direktyvos priedą.** Tai leis suderinti pareigą taupyti energiją su Europos žaliojo kurso, Klimato politikos tikslo įgyvendinimo plano ir iniciatyvos „Renovacijos banga“ tikslais ir atsižvelgti į Tarptautinės energetikos agentūros nulinės taršos ataskaitoje nurodytą poreikį imtis veiksmų.

Apribojimu siekiama paskatinti valstybes nares naudoti viešąsias lėšas tik perspektyvioms, tvarioms technologijoms. Svarbu, kad valstybės narės užtikrintų rinkos dalyviams aiškia politikos sistemą ir tikrumą dėl investicijų. Įgyvendinant pareigai įvykdyti sutaupomos energijos skaičiavimo metodiką visiems rinkos dalyviams turėtų būti sudarytos sąlygos per pagrįstą laikotarpį pritaikyti savo technologijas. Kai valstybės narės remia efektyvių iškastinio kuro technologijų diegimą arba ankstyvą tokių technologijų pakeitimą, pavyzdžiui, taikydamos subsidijų sistemas arba energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemas, to pasekoje sutaupyta energija gali nebeatitikti energijos taupymo pareigos reikalavimų. Nors energijos taupymas dėl, pavyzdžiui, bendros šilumos ir elektros energijos gamybos naudojant gamtines dujas skatinimo neatitiktų energijos taupymo pareigos reikalavimų, apribojimas nebūtų taikomas netiesioginiam iškastinio kuro naudojimui, pavyzdžiui, kai elektros energijai gaminti, be kitų išteklių, naudojamas ir iš iškastinis kuras. Politikos priemonės, kuriomis siekiama keisti elgseną, kad būtų mažiau naudojama iškastinio kuro, pavyzdžiui, rengiant informavimo kampanijas ir skatinant ekologišką vairavimą, turėtų ir toliau būti laikomos atitinkančiomis reikalavimus. Pastatų renovacijai skirtos politikos priemonės gali apimti tokias priemones, kaip šildymo iškastiniu kuru sistemų pakeitimas kartu su pastato medžiagų patobulinimais. Tos priemonės turėtų apsiriboti tomis technologijomis, kurios leidžia sutaupyti reikiamą energijos kiekį pagal valstybėje narėje nustatytus nacionalinius statybos kodeksus. Vis dėlto valstybės narės, vykdydamos esminę renovaciją, turėtų skatinti atnaujinti šildymo sistemas, laikydamosi ilgalaikio anglies dioksido poveikio neutralumo tikslo, t. y. sumažinti šildymo poreikį, o likusį šildymo poreikį patenkinti naudojant anglies dioksido neišskiriantį energijos šaltinį. ***Apskaičiuodamos kiekį, kurį reikia sutaupyti, kad būtų įvykdyta energijos taupymo pareiga, siejama su energijos nepriteklių patiriančių asmenų dalimi, valstybės narės gali atsižvelgti į savo klimato sąlygas;***

- (66) į valstybių narių energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones transporte galima atsižvelgti tam, kad būtų įvykdyta jų pareiga dėl sutaupytos galutinės energijos kiekio. Tokios priemonės apima politikos priemones, kurios, *inter alia*, skirtos skatinti naudoti efektyvesnes transporto priemones, pereiti prie kitų transporto rūšių – važiavimo dviračiu, ėjimo ir visuomeninio transporto, arba vykdyti judumo ir miestų planavimą, dėl kurio sumažėtų transporto poreikis. Be to, taip pat gali būti atsižvelgta į schemas, kurios pagreitina naujų ir efektyvesnių transporto priemonių diegimą, ar politikos priemones, skatinančias pereiti prie kuro rūšių, kurių keliama tarša yra mažesnė, išskyrus su tiesioginio iškastinio kuro deginimo naudojimu susijusias schemas ar politikos priemones, ir dėl kurių sumažėtų energijos suvartojimas vienam kilometrui, su sąlyga, kad jos atitinka šioje direktyvoje nustatytas taisykles dėl reikšmingumo ir papildomumo. Politikos priemonės, kuriomis skatinama naudoti naujas iškastiniu kuru varomas transporto priemones, neturėtų būti laikomos atitinkančiomis reikalavimus pagal pareigą taupyti energiją;
- (67) priemonės, kurių valstybės narės ėmėsi pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/842²³ ir dėl kurių atsirado patikrinamas ir išmatuojamas arba apskaičiuojamas energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas, gali būti laikomos ekonomiškai efektyviu būdu valstybėms narėms įvykdyti savo energijos taupymo pareigą pagal šią direktyvą;
- (68) kaip alternatyva reikalavimui, kad įpareigosios šalys pasiektų suminį sutaupytos galutinės energijos kiekį, kurio reikalaujama pagal šioje direktyvoje nustatytą energijos taupymo pareigą, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė savo pareigų sistemose leisti įpareigosios šalims padaryti įnašą į nacionalinį energijos vartojimo efektyvumo fondą, kuris galėtų būti naudojamas tam, kad politikos priemonės būtų įgyvendinamos pirmenybę teikiant energijos nepriteklių patiriančioms asmenims, pažeidžiamiesiems vartotojams, asmenims *iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims*, arba to iš jų reikalauti;

²³ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/842, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įsipareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 156, 2018 6 19, p. 26).

- (69) valstybės narės ir įpareigosios šalys turėtų pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis ir technologijomis, išskyrus tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijas, kad pasiektų reikalaujamą suminį sutaupyto galutinės energijos kiekį, be kita ko, skatindamos ***išmanių ir*** tvarių technologijų naudojimą efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemose, efektyvaus šildymo ir vėsinimo infrastruktūroje, ***efektyviai energiją vartojančiuose ir išmaniuosiuose pastatuose, elektrinėse transporto priemonėse ir pramonės šakose***, ir atliekant energijos vartojimo auditą arba atitinkamose valdymo sistemose su sąlyga, kad nurodyti sutaupyto energijos kiekiai atitiktų šią direktyvą. Valstybės narės turėtų siekti didelio lankstumo rengdamos ir įgyvendindamos alternatyvias politikos priemones. Valstybės narės turėtų skatinti imtis veiksmų, kurie padeda sutaupyti energijos ilguoju laikotarpiu;
- (70) ilgalaikės energijos vartojimo efektyvumo priemonės ir toliau lemia mažesnę energijos suvartojimą po 2020 m., tačiau norint, kad jos prisidėtų prie Sąjungos 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslo įgyvendinimo, dėl tų priemonių taikymo po 2020 m. turėtų būti naujai sutaupoma energijos. Be to, energijos, sutaupyto po 2020 m. gruodžio 31 d., kiekis neturėtų būti laikomas suminiu galutinės energijos suvartojimo sutaupymu, kurio reikalaujama laikotarpiu nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.;
- (71) ***papildomumas yra vienas iš pagrindinių ir esminių šioje direktyvoje numatytos energijos taupymo pareigos principų, nes juo užtikrinama, kad valstybės narės diegtų politiką ir priemones, specialiai skirtas energijos taupymo pareigai įvykdyti.*** Naujai sutaupomos energijos kiekis – tai papildomas kiekis tam, kuris ir taip jau būtų sutaupytas; taigi tas energijos kiekis, kuris būtų ir taip sutaupytas, neturėtų būti įskaičiuojamas vykdant energijos taupymo pareigą. Siekiant apskaičiuoti nustatytų priemonių poveikį, turėtų būti skaičiuojamas tik grynasis sutaupyto energijos kiekis, išmatuojamas kaip energijos suvartojimo pokytis, kurį galima tiesiogiai susieti su konkrečia energijos vartojimo efektyvumo priemone, įgyvendinta šioje direktyvoje numatytos energijos taupymo pareigos tikslu. Kad galėtų apskaičiuoti grynąjį sutaupyto energijos kiekį, valstybės narės turėtų nustatyti bazinį scenarijų, kaip situacija vystytųsi, jei atitinkama priemonė nebūtų įgyvendinta. Atitinkamos politikos priemonės poveikis turėtų būti vertinamas lyginant su tuo baziniu scenarijumi. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į minimaliuosius reikalavimus, nustatytus atitinkamų Sąjungos teisės aktų sistemoje, ir į tai, kad per tą patį laikotarpį gali būti imamasi ir kitų politikos priemonių, kurios taip pat gali padaryti poveikį sutaupomos

energijos kiekiui, taigi ne visi pokyčiai, nustatyti nuo konkrečios politikos priemonės nustatymo pradžios, gali būti priskiriami tik tai vienai politikos priemonei. Įpareigotosios, dalyvaujančiosios ar įgaliosios šalies veiksmai turėtų realiai prisidėti prie nurodyto energijos sutaupymo, siekiant užtikrinti, kad būtų įvykdytas reikšmingumo reikalavimas;

- (72) siekiant didinti energijos taupymo potencialą elektros energijos perdavimo ir paskirstymo etapuose, svarbu, kai aktualu, apsvarstyti galimybę į sutaupytos energijos kiekio apskaičiavimą įtraukti visus etapus energijos grandinėje. Tyrimai ir konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais atskleidė didelį potencialą. Tačiau fizinės ir ekonominės sąlygos įvairiose valstybėse narėse ir dažnai pačiose valstybėse narėse labai skiriasi ir yra daug sistemos operatorių. Tos aplinkybės rodo decentralizuoto požiūrio tikslingumą pagal subsidiarumo principą. Nacionalinės reguliavimo institucijos turi reikiamų žinių, teisinę kompetenciją ir administracinių gebėjimų skatinti efektyvaus elektros energijos tinklo plėtrą. Tokie subjektai kaip Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-E) ir Europos skirstymo sistemos operatorių subjektas taip pat gali naudingai prisidėti ir turėtų padėti savo nariams įsisavinti energijos vartojimo efektyvumo priemones;
- (73) panašūs argumentai galioja labai dideliame gamtinių dujų sistemos operatorių skaičiui. Gamtinių dujų reikšmė, tiekimo intensyvumas ir teritorijos aprėptis valstybėse narėse labai skiriasi. Tokiais atvejais nacionalinės reguliavimo institucijos gali geriausiai stebėti sistemos raidą ir ją pakreipti siekdamas didesnio efektyvumo, o tokie subjektai kaip Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas gali naudingai prisidėti įsisavinant energijos vartojimo efektyvumo priemones ir turėtų padėti savo nariams jas įsisavinti;
- (74) ***ESCO vaidmuo yra svarbus kuriant, projektuojant, statant projektus, kuriais taupoma energija, mažinamos išlaidos energijai ir mažinamos eksploataavimo ir techninės priežiūros sąnaudos tokiuose sektoriuose kaip pastatų, pramonės ir transporto sektoriai, ir organizuojant jų finansavimą;***

- (75) **atsižvelgti į vandens ir energijos santykį ypač svarbu siekiant spręsti tarpusavyje priklausomo energijos ir vandens vartojimo ir didėjančio spaudimo abiem ištekliams problemas.** Veiksminga vandentvarka gali labai padėti taupyti energiją, **suteikdama ne tik naudą klimatui, bet ir ekonominę bei socialinę naudą.** Vandens ir nuotekų sektoriuose sunaudojama 3,5 proc. suvartojamos elektros energijos Sąjungoje kiekio ir tikėtina, kad ta dalis didės. Tuo pačiu metu vandens nuotėkiai sudaro 24 proc. viso Sąjungoje suvartojamo vandens kiekio, o energetikos sektorius yra didžiausias vandens vartotojas – jame sunaudojama 44 proc. suvartojamo vandens kiekio. Reikėtų visapusiškai ištirti galimybes taupyti energiją panaudojant išmaniąsias technologijas ir procesus **visuose pramoniniuose, gyvenamųjų pastatų ir komerciniuose vandens cikluose ir prietaikose,** jos turėtų būti išnaudotos visais atvejais, kai tai ekonomiškai efektyvu, ir turėtų būti atsižvelgiama į principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“. Be to, pažangiosios drėkinimo technologijos, **lietaus vandens surinkimo ir pakartotinio vandens naudojimo technologijos** galėtų gerokai sumažinti vandens suvartojimą žemės ūkyje, **pastatuose ir pramonėje** ir jam valyti bei transportuoti sunaudojamos energijos kiekį;
- (76) remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 9 straipsniu, Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo politika turėtų būti įtrauki ir dėl to turėtų užtikrinti, kad visi energijos nepriteklių patiriantys vartotojai galėtų vienodai naudotis energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis. Energijos vartojimo efektyvumo padidinimas turėtų būti įgyvendinamas pirmenybę teikiant energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams ir galutiniams naudotojams, asmenims iš **mažas pajamas arba** vidutinės pajamas gaunančių namų ūkių, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims, vyresnio amžiaus asmenims, taip pat kaimo bei atokiose vietovėse **ir atokiausiuose regionuose** gyvenantiems asmenims. Tokiomis aplinkybėmis ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas konkrečioms grupėms, kurioms kyla didesnė energijos nepritekliaus rizika arba kurios yra labiau pažeidžiamos dėl neigiamo energijos nepritekliaus poveikio, pavyzdžiui, moterims, neįgaliesiems, vyresnio amžiaus asmenims, vaikams ir rasišioms ar etninėms mažumoms priklausantiems asmenims. Valstybės narės gali reikalauti, kad įpareigosios šalys į energijos taupymo priemones įtrauktų socialinius tikslus, susijusius su energijos nepriteklumi, ir ši galimybė jau buvo taikoma ir alternatyvioms politikos priemonėms bei nacionaliniams energijos vartojimo efektyvumo fondams. Tai turėtų tapti pareiga apsaugoti ir įgalinti pažeidžiamus vartotojus ir galutinius naudotojus ir mažinti energijos nepriteklių, kartu valstybėms narėms leidžiant išlaikyti visapusišką lankstumą

pačioms spręsti dėl tokių politikos priemonių rūšies, dydžio, apimties ir turinio. Jei pagal energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemą neleidžiama taikyti priemonių, susijusių su individualiais energijos vartotojais, valstybės narės gali siekti sumažinti energijos nepriteklių vien tik imdamosi alternatyvių politikos priemonių. Formuodamos savo politikos priemonių derinį valstybės narės turėtų užtikrinti, kad neigiamo poveikio energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, galutiniams naudotojams ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims neturėtų kitos politikos priemonės. Valstybės narės investicijoms į energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones turėtų kuo geriau panaudoti viešąjį finansavimą, įskaitant Sąjungos lygmeniu nustatytas finansavimo priemones ir finansines priemones;

- (77) **kiekviena valstybė narė turėtų apibrėžti** pažeidžiamų vartotojų sąvoką **■**, kurioje **gali būti nurodomas energijos nepriteklius ir, inter alia, draudimas kritiniais atvejais tokiems vartotojams atjungti elektros energijos tiekimą**. Pažeidžiamų vartotojų sąvoka **gali apimti pajamų lygius, energijos išlaidoms tenkančią disponuojamųjų pajamų dalį, būsto energijos vartojimo efektyvumą, kritinę priklausomybę nuo elektros įrangos dėl sveikatos priežasčių, amžiaus ar kitus kriterijus. Tai leidžia valstybėms narėms įtraukti asmenis iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių**;
- (78) kaip nurodyta Rekomendacijoje (ES) 2020/1563, apie 34 mln. namų ūkių Sąjungoje 2019 m. neišgalėjo namuose palaikyti tinkamos šilumos. Pagal Europos žaliąjį kursą pirmenybė teikiama socialiniam pertvarkos aspektui, laikantis principo, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje. Žalioji pertvarka, įskaitant perėjimą prie švarios energijos, turi nevienodą poveikį moterims ir vyrams ir gali labai paveikti kai kurias nepalankioje padėtyje esančias grupes, įskaitant neįgaliuosius. Todėl energijos vartojimo efektyvumo priemonės turi būti esminis bet kokios ekonomiškai efektyvios kovai su energijos nepritekliais ir vartotojų pažeidžiamumu skirtos strategijos elementas ir jomis papildomos socialinės apsaugos politikos priemonės valstybių narių lygmeniu. Siekiant užtikrinti, kad energijos vartojimo efektyvumo priemonėmis būtų tvariai mažinamas nuomininkų patiriamas energijos nepriteklius, turėtų būti atsižvelgta į tokių priemonių ekonominį efektyvumą, taip pat jų įperkumą pastatų savininkams ir nuomininkams, o valstybių narių lygmeniu tokioms priemonėms turėtų būti užtikrinama tinkama finansinė ir techninė parama. Valstybės narės turėtų vietos ir regionų lygmenimis padėti nustatyti ir mažinti energijos nepriteklių. Atsižvelgiant į Paryžiaus susitarimo tikslus, Sąjungos pastatai ilgainiui turi būti pertvarkyti į beveik nulinės energijos pastatus. Dabartinis pastatų

renovacijos tempas yra nepakankamas, o pastatus, kuriuose gyvena mažas pajamas gaunantys piliečiai, patiriantys energijos nepriteklių, sunkiausia renovuoti. Todėl šioje direktyvoje nustatytos priemonės dėl energijos taupymo pareigų, energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemų ir alternatyvių politikos priemonių yra ypač svarbios;

- (79) *valstybės narės turėtų siekti užtikrinti, kad priemonėmis, kuriomis skatinamas energijos vartojimo efektyvumas arba sudaromos palankesnės sąlygos jį užtikrinti, visų pirma su pastatais ir judumu susijusiomis priemonėmis, nebūtų neproporcingai didinamos su tokiomis priemonėmis susijusių paslaugų kainos arba didinama socialinė atskirtis;*
- (80) norint išnaudoti energijos taupymo potencialą tam tikruose rinkos segmentuose, kuriuose paprastai nėra teikiamos komercinės energijos vartojimo audito paslaugos (pvz., mažosiose ir vidutinėse įmonėse (MVI)), valstybės narės turėtų parengti programas, kuriomis MVI būtų skatinamos leisti atlikti energijos vartojimo auditą *ir įgyvendinti remiantis tuo energijos vartojimo auditu pateiktas rekomendacijas* ir joms būtų *padedama* tai daryti. Energijos vartojimo auditas turėtų būti privalomas ir reguliariai atliekamas *įmonėse, kurių metinio suvartojamos energijos kiekio vidurkis viršija tam tikrą ribą*, nes jose gali būti sutaupyta daug energijos. Atliekant energijos vartojimo auditą turėtų būti atsižvelgta į atitinkamus Europos ar tarptautinius standartus, pavyzdžiui, EN ISO 50001 (Energijos naudojimo vadybos sistemos) arba EN 16247-1 (Energetiniai auditai), arba, jei įtraukiamas energijos auditas – EN ISO 14000 (Aplinkos apsaugos vadybos sistemos), ir tokiu būdu auditas atitiktų šią direktyvą, kurios nuostatos neviršija tuose atitinkamuose standartuose pateiktų reikalavimų. Šiuo metu rengiamas specifinis Europos standartas, taikytinas energijos vartojimo auditui. Energijos vartojimo auditas gali būti atliekamas atskirai arba būti platesnės aplinkosaugos vadybos sistemos arba sutarties dėl energijos vartojimo efektyvumo dalis. Visais tokiais atvejais tos sistemos turėtų atitikti šioje direktyvoje nustatytus minimaliuosius reikalavimus. Be to, konkretūs mechanizmai ir sistemos, sukurti tam tikrų transporto operatorių išmetamų teršalų kiekiui ir degalų sąnaudoms stebėti, pavyzdžiui, pagal Sąjungos teisę – ES ATLPS, gali būti laikomi suderinamais su energijos vartojimo auditu, įskaitant energijos naudojimo vadybos sistemų auditą, jei jie atitinka šioje direktyvoje nustatytus minimaliuosius reikalavimus. *Tų įmonių, kurios jau vykdo pareigą atlikti energijos vartojimo auditą, atveju energijos vartojimo auditas turėtų būti toliau atliekamas bent kas ketverius metus nuo ankstesnio energijos vartojimo audito datos, laikantis šios direktyvos;*

- (81) *valstybės narės gali nustatyti gaires įmonėms, kurių jos turėtų laikytis įgyvendindamos priemonės, kad būtų pasiektas energijos vartojimo audito metu nustatytas naujai kasmet sutaupomos energijos kiekis;*
- (82) energijos naudojimo vadybos sistemų ir energijos vartojimo audito taikymo kriterijus turėtų būti vidutinis įmonės suvartojimas, kad tais mechanizmais būtų galima tiksliau nustatyti atitinkamas ekonomiškai efektyvaus energijos taupymo galimybes. Įmonė, kurios energijos suvartojimas nesiekia ribų, nuo kurių taikomos energijos naudojimo vadybos sistemos ir energijos vartojimo auditas, turėtų būti skatinama atlikti energijos vartojimo auditą ir įgyvendinti atlikus tą auditą pateiktas rekomendacijas;
- (83) tais atvejais, kai energijos vartojimo auditą atlieka įmonių vidaus ekspertai, dėl būtinybės užtikrinti šių ekspertų nepriklausomumą jie neturėtų tiesiogiai dalyvauti audituojamoje veikloje;
- (84) *valstybės narės turėtų skatinti energijos naudojimo vadybos sistemų ir energijos vartojimo audito įgyvendinimą viešojo administravimo srityje nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;*
- (85) IRT sektorius taip pat yra svarbus sektorių, kuriam skiriama vis daugiau dėmesio. 2018 m. Sąjungos duomenų centruose suvartota 76,8 TWh energijos. Numatoma, kad ne vėliau kaip 2030 m. šis skaičius pasieks 98,5 TWh, t. y. padidės 28 proc. Šis absoliučiaisiais dydžiais išreikštas padidėjimas taip pat matyti ir iš santykinų dydžių: Sąjungoje duomenų centrams 2018 m. teko 2,7 proc. elektros energijos paklausos, o ne vėliau kaip 2030 m. ji pasieks 3,21 proc., jei plėtra tęsis pagal dabartinę trajektoriją. Sąjungos skaitmeninėje strategijoje jau pabrėžta labai efektyviai energiją vartojančių ir darnių duomenų centrų ir telekomunikacijų operatoriams skirtų skaidrumo dėl jų aplinkosauginio pėdsako priemonių svarba. Siekdamas skatinti tvarią IRT sektoriaus, ypač duomenų centrų, plėtrą, valstybės narės turėtų reikalauti, kad būtų renkami ir skelbiami duomenys, kurie yra aktualūs stebint duomenų centrų energinį naudingumą, vandens naudojimo rodiklį *ir paklausos lankstumą, remiantis bendru Sąjungos šablonu*. Valstybės narės turėtų reikalauti, kad būtų renkami ir skelbiami duomenys tik apie didelį pėdsaką turinčius duomenų centrus, kuriuose, juos tinkamai projektuojant arba taikant efektyvumo priemones, atsižvelgiant į tai, ar tai yra nauji ar esami įrenginiai, galima gerokai sumažinti energijos ir vandens suvartojimą *ir padidinti sistemų efektyvumą skatinant tinklo dekarbonizavimą*, arba kurių atliekinę

šilumą galima panaudoti netoliese esančiuose objektuose ir šilumos tinkluose. Duomenų centrų darnumo **rodikliai galėtų būti** nustatyti remiantis tais surinktais duomenimis **ir atsižvelgiant į šiame sektoriuje jau esamas iniciatyvas**;

- (86) **ataskaitų teikimo pareiga taikoma tų duomenų centrų, kurie atitinka šioje direktyvoje nustatytą ribą, atžvilgiu. Visais atvejais, ypač įmonių vietos duomenų centrų atvejais, ataskaitų teikimo pareiga turėtų būti suprantama kaip susijusi su patalpomis ir įranga, kurios visų pirma arba išimtinai naudojamos su duomenimis susijusioms funkcijoms atlikti (serverių patalpos), įskaitant būtiną susijusią įrangą, pvz., susijusį vėsinimą, apšvietimą, baterijų matricas arba nenutrūkstamo maitinimo šaltinius. Ataskaitų teikimo pareiga neturėtų būti taikoma IT įrangai, esančiai ar įrengtai visų pirma viešai prieinamose, bendro naudojimo ar biuro patalpose, arba naudojamai kitoms įmonių funkcijoms atlikti, pvz., kompiuterizuotoms darbo vietoms, nešiojamiesiems kompiuteriams, kopijavimo aparatams, jutikliams, saugumo įrangai arba baltiesiems (buitiniams) prietaisams ir audiovizualiniams prietaisams. Ta pati išimtis taip pat turėtų būti taikoma serverių, tinklaveikos, saugojimo ir susijusiai įrangai, kuri būtų išdėstyta visoje patalpoje, pvz., pavieniams serveriams, pavieniams įrenginiams arba belaidžio vietinio tinklo ir tinklaveikos taškams;**
- (87) **surinkti duomenys turėtų būti naudojami siekiant įvertinti bent kai kuriuos pagrindinius darnaus duomenų centro aspektus, t. y. kaip efektyviai jame naudojama energija, kiek tos energijos gaunama iš atsinaujinančiųjų išteklių, kaip panaudojama jo pagaminama atliekinė šiluma, kaip efektyviai jis vėsinamas, kaip efektyviai naudojamas anglies dioksidas ir kiek sunaudojama gėlo vandens. Surinktais duomenimis ir darnumo rodikliais turėtų būti didinamas duomenų centrų savininkų ir operatorių, įrangos gamintojų, programinės įrangos kūrėjų ir paslaugų teikėjų, visų lygmenų duomenų centrų paslaugų naudotojų, taip pat subjektų ir organizacijų, diegiančių, naudojančių ar perkančių debesijos ir duomenų centrų paslaugas, informuotumas. Surinkti duomenys ir darnumo rodikliai taip pat turėtų suteikti pasitikėjimo faktiniais patobulinimais įdėjus pastangų ir ėmusis priemonių naujų ar esamų duomenų centrų darnumui padidinti. Galiausiai tie duomenys ir rodikliai turėtų būti naudojami kaip skaidraus ir duomenimis grindžiamo planavimo ir sprendimų priėmimo pagrindas. Komisija, remdamasi įpareigotų duomenų centrų pateikta informacija, turėtų įvertinti duomenų centrų efektyvumą;**

- (88) *atlikusi vertinimą, Komisija, sudarydama galimas konkrečioms sektoriams skirtas partnerystes energijos vartojimo efektyvumo srityje, turėtų įtraukiai ir reprezentatyviai suburti pagrindinius suinteresuotuosius subjektus, įskaitant nevyriausybinės organizacijas ir socialinius partnerius, be kita ko, IRT, transporto, finansų ir pastatų sektoriuose;*
- (89) mažesnės vartotojų išlaidos energijai turėtų būti užtikrinamos padedant vartotojams sumažinti energijos suvartojimą mažinant pastatų energijos poreikius ir didinant prietaisų energijos vartojimo efektyvumą, o tai turėtų būti derinama kartu su galimybėmis naudotis į viešojo transporto sistemą integruotomis mažai energijos vartojančiomis transporto priemonėmis, **judumu dalijantis transporto priemonėmis** ir dviračiais. Valstybės narės taip pat turėtų apsvarstyti galimybę pagerinti susisiekimą kaimo ir atokiose vietovėse;
- (90) labai svarbu didinti visų Sąjungos piliečių informuotumą apie didesnio energijos vartojimo efektyvumo teikiamą naudą ir jiems teikti tikslią informaciją apie būdus, kuriais tai gali būti pasiekta. Visų amžiaus grupių piliečiai taip pat turėtų dalyvauti energetikos pertvarkoje pagal Europos klimato paktą ir Konferenciją dėl Europos ateities. Didesnis energijos vartojimo efektyvumas taip pat itin svarbus siekiant užtikrinti Sąjungos energijos tiekimo saugumą mažinant Sąjungos priklausomybę nuo iš trečiųjų valstybių importuojamo kuro;
- (91) vartotojams turėtų būti užtikrinamas visiškas visų energijos vartojimo efektyvumo priemonių, kurių buvo imtasi, kaštų ir naudos, įskaitant gražos laikotarpius, skaidrumas;
- (92) įgyvendindamos šią direktyvą ir imdamosi kitų energijos vartojimo efektyvumo priemonių, valstybės narės turėtų itin daug dėmesio skirti energijos vartojimo efektyvumo priemonių ir veiksmingo gamtos išteklių panaudojimo sinergijai laikantis žiedinės ekonomikos principų;
- (93) valstybės narės, pasinaudodamos naujais verslo modeliais ir technologijomis, turėtų stengtis skatinti diegti energijos vartojimo efektyvumo priemones, be kita ko, stambiais ir smulkiems vartotojams teikiant naujoviškas energetines paslaugas, ir sudaryti palankesnes sąlygas tokiam diegimui;
- (94) reikia numatyti, kad informacija apie energijos suvartojimą būtų teikiama dažniau ir būtų išsamesnė, jei tai techniškai įmanoma ir ekonomiškai veiksminga atsižvelgiant į įrengtus

matavimo prietaisus. Šioje direktyvoje paaiškinama, kad atskiro matavimo ekonominis veiksmingumas priklauso nuo to, ar susiję kaštai yra proporcingi galimos sutaupyti energijos kiekiui. Vertinant, ar atskiras matavimas yra ekonomiškai veiksmingas, galima atsižvelgti į kitų konkrečių, planuojamų priemonių konkrečiame pastate, pavyzdžiui, būsimos renovacijos, poveikį;

- (95) šioje direktyvoje taip pat išaiškinama, kad teisės, susijusios su sąskaitų išrašymu ir informacija apie sąskaitas ar suvartojimą, turėtų būti taikomos vartotojams, kuriems šiluma, vėsuma arba buitinis karštas vanduo tiekiami iš centrinio šaltinio, net jei jie su energijos tiekėju nėra sudarę tiesioginės individualios sutarties;
- (96) siekiant užtikrinti individualaus šiluminės energijos suvartojimo apskaitos skaidrumą ir taip palengvinti atskiro matavimo įgyvendinimą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų nustatytos skaidrios ir viešai prieinamos nacionalinės taisyklės dėl šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens suvartojimo daugiabučiuose ir daugeliui paskirčių naudojamuose pastatuose kaštų paskirstymo. Be skaidrumo aspekto, valstybės narės galėtų apsvarstyti galimybę imtis priemonių, kuriomis būtų stiprinama konkurencija teikiant atskiro matavimo paslaugas, ir taip padėti užtikrinti, kad visi galutinių naudotojų patiriami kaštai būtų pagrįsti;
- (97) nauji įrengti šilumos skaitikliai ir šilumos dalikliai turėtų būti nuskaitomi nuotoliniu būdu, kad vartotojams būtų užtikrintas ekonomiškai efektyvus ir dažnas informacijos apie suvartojimą teikimas. Šios direktyvos nuostatas, susijusias su šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens matavimu, šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens atskiru matavimu ir sąnaudų paskirstymu už juos, nuotolinio nuskaitymo reikalavimu, šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens sąskaitomis ir informacija apie suvartojimą, prieigos prie šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens suvartojimo matavimo informacijos, sąskaitų ir informacijos apie suvartojimą kaštais, ir minimaliaisiais reikalavimais dėl šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens sąskaitų ir informacijos apie suvartojimą, numatoma taikyti tik iš centrinio šaltinio tiekiamai šilumai, vėsumai ir buitiniam karštam vandeniui. Valstybės narės gali savo nuožiūra nuspręsti, ar nuotolinio duomenų nuskaitymo prieinant ar privažiuojant technologijos turi būti laikomos nuskaitomomis nuotoliniu būdu. Naudojant nuotoliniu būdu nuskaitomus prietaisus nereikia patekti į atskirus butus ar vienetus, kad duomenis būtų galima nuskaityti;

- (98) valstybės narės turėtų atsižvelgti į tai, kad norint sėkmingai įgyvendinti naujas technologijas, skirtas suvartotos energijos kiekiui matuoti, reikia didinti investicijas į vartotojų ir energijos tiekėjų švietimą ir jų įgūdžių ugdymą;
- (99) sąskaitose pateikiama informacija ir metinės ataskaitos yra svarbios vartotojų informavimo priemonės apie jų suvartojamą energiją. Duomenys apie suvartojimą ir išlaidas taip pat gali būti kitos informacijos, kuri padeda vartotojams palyginti jų sudarytą susitarimą su kitais pasiūlymais, ir pasinaudoti skundų nagrinėjimo bei alternatyviais ginčų sprendimo mechanizmais, šaltinis. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad vartotojai dažnai skundžiasi dėl sąskaitų, ir tai yra vienas iš veiksnių, dėl kurių yra nuolat žemas vartotojų pasitenkinimo ir jų santykių su savo energijos tiekėjais lygis, būtina nustatyti, kad būtų teikiamos paprastesnės, aiškesnės ir suprantamesnės sąskaitos ir kartu užtikrinti, kad atskiriomis priemonėmis, pavyzdžiui, sąskaitose pateikiama informacija, informavimo priemonėmis ir metinėmis ataskaitomis, būtų teikiama visa būtina informacija, kad vartotojai galėtų reguliuoti savo energijos suvartojimą, palyginti pasiūlymus ir keisti tiekėjus;
- (100) rengdamos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, valstybės narės turėtų deramai atsižvelgti į poreikį užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą ir nuoseklų *acquis* įgyvendinimą laikantis SESV;
- (101) didelio naudingumo kogeneracija bei efektyvus centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas suteikia daug pirminės energijos taupymo galimybių Sąjungoje. Valstybės narės turėtų atlikti išsamų didelio naudingumo kogeneracijos ir efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo galimybių vertinimą. Tie vertinimai turėtų atitikti valstybių narių integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksnių planus bei jų ilgalaikes renovacijos strategijas ***ir galėtų apimti trajektorijas, pagal kurias atsinaujinančiųjų išteklių energija ir atliekine šiluma grindžiamas nacionalinis šilumos ir vėsumos tiekimo sektorius būtų sukurtas per laikotarpį, suderinamą su poveikio klimatui neutralumo tikslo pasiekimu.*** Naujuose elektros energijos gamybos įrenginiuose ir esamuose iš esmės atnaujintuose įrenginiuose arba įrenginiuose, kurių leidimas ar licencija atnaujinta, vadovaujantis kaštų ir naudos analize, iš kurios matyti kaštus viršijanti nauda, turėtų būti įrengti didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiai, kad būtų panaudota atliekinė šiluma, susidaranti gaminant elektrą. Panašiai ir kituose įrenginiuose, kurių vidutinis metinis suvartojamos energijos kiekis yra didelis, turėtų būti įdiegti techniniai atliekinės šilumos panaudojimo sprendimai, jei kaštų ir naudos analizė rodo, kad nauda yra didesnė. Ta

atliekinė šiluma galėtų būti perduodama centralizuoto šilumos tiekimo tinklais ten, kur jos reikia. Atvejai, dėl kurių reikėti taikyti leidimų išdavimo kriterijus, paprastai bus atvejai, dėl kurių taip pat reikia taikyti reikalavimus leidimams pagal Direktyvą 2010/75/ES ir leidimų išdavimui pagal Direktyvą (ES) 2019/944;

- (102) gali būti tikslinga užtikrinti, kad elektros energijos gamybos įrenginiai, kuriems reikia naudotis geologiniu saugojimu, numatytu Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/31/EB²⁴, būtų vietovėse, kuriose naudoti atliekinę šilumą naudojant didelio naudingumo kogeneraciją arba tiekiant ją centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo tinklui nėra ekonomiškai efektyvu. Todėl valstybės narės turėtų turėti galimybę netaikyti šiems įrenginiams pareigos atlikti kaštų ir naudos analizę dėl įrenginio aprūpinimo įranga, kuri sudarytų sąlygas panaudoti atliekinę šilumą naudojant didelio naudingumo kogeneracijos įrenginį. Be to turėtų būti galima tiems didžiausios apkrovos ir atsarginiams įrenginiams, kuriuos planuojama eksploatuoti mažiau nei 1 500 veikimo valandų per metus (svyruojantis penkerių metų vidurkis), netaikyti reikalavimo taip pat gaminti ir šilumą;
- (103) tikslinga, kad valstybės narės skatintų taikyti priemones ir procedūras, kuriomis būtų skatinama įrengti kogeneracijos įrenginius, kurių bendra nominali šiluminė galia yra mažesnė nei 5 MW, siekiant skatinti paskirstytą energijos gamybą;
- (104) siekdamas įgyvendinti išsamius nacionalinius vertinimus, valstybės narės turėtų skatinti atlikti didelio naudingumo kogeneracijos ir efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo galimybių vertinimą regioniniu ir vietos lygmenimis. Valstybės narės turėtų imtis veiksmų, kad paskatintų ir sudarytų sąlygas panaudoti nustatytą ekonomiškai efektyvų didelio naudingumo kogeneracijos ir efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo potencialą;

²⁴ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 140, 2009 6 5, p. 114).

(105) efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo reikalavimai turėtų atitikti ilgalaikės klimato politikos tikslus, Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos standartus ir prioritetus ir atitikti principą „nedaryti reikšmingos žalos“, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2020/852. Visose centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemose turėtų būti siekiama pagerinti sąveiką su kitomis energetikos sistemos dalimis, kad energija būtų vartojama optimaliai ir nebūtų švaistoma, išnaudojant visą pastatų potencialą kaupti šilumą ar vėsumą, įskaitant perteklinę šilumą iš paslaugų įrenginių ir netoliese esančių duomenų centrų. Todėl efektyvios centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos turėtų užtikrinti didesnę pirminės energijos vartojimo efektyvumą ir laipsnišką atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos bei vėsumos integravimą, **kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001²⁵**. Todėl šia direktyva laipsniškai įvedami griežtesni reikalavimai dėl šilumos ir vėsumos tiekimo ir jie turėtų būti taikomi konkrečiais nustatytais laikotarpiais, o nuo 2050 m. sausio 1 d. taikomi nuolat;

(106) ***principai, kuriais remiantis apskaičiuojama iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos gaunama šilumos ar vėsumos dalis efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemose, turėtų atitikti Direktyvą (ES) 2018/2001 ir Eurostato statistinės atskaitomybės metodiką. Pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 7 straipsnio 1 dalį bendras galutinis atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimas apima bendrą galutinį atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimą šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje. Bendras galutinis šilumos arba vėsumos suvartojimas centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sektoriuje yra lygus šilumos arba vėsumos kiekiui, kuris tiekiamas į tinklą, aptarnaujantį galutinius vartotojus arba energijos skirstytojus;***

²⁵ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

- (107) *mažinant šilumos ir vėsumos tiekimo, taip pat centralizuoto šilumos tiekimo dekarbonizavimą svarbūs yra šilumos siurbliai. Direktyvos (ES) 2018/2001 VII priede išdėstytoje metodikoje nustatytos taisyklės, pagal kurias šilumos siurbliais išgaunama energija turi būti apskaitoma kaip atsinaujinančiųjų išteklių energija, ir užkertamas kelias dvigubam atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos skaičiavimui. Apskaičiuojant atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį centralizuoto šilumos tiekimo tinkle, visa šiluma, gaunama iš šilumos siurblio ir tiekama į tinklą, turėtų būti apskaitoma kaip atsinaujinančiųjų išteklių energija, jei šilumos siurblys jo įrengimo metu atitinka Direktyvos (ES) 2018/2001 VII priede nustatytus minimaliuosius efektyvumo kriterijus;*
- (108) didelio naudingumo kogeneracija buvo apibrėžta kaip energijos kiekis, sutaupomas vietoj atskiros šilumos ir elektros energijos gamybos vykdant bendrą gamybą. Didelio naudingumo kogeneracijos reikalavimai turėtų derėti su ilgalaikės klimato politikos tikslais. Sąjungos teisės aktuose vartojamų kogeneracijos ir didelio naudingumo kogeneracijos terminų apibrėžtys neturėtų daryti poveikio kitų apibrėžčių vartojimui nacionalinės teisės aktuose kitais tikslais, nei numatyta atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose. Siekiant sutaupyti kuo daugiau energijos ir neprarasti energijos taupymo galimybių, daugiausia dėmesio reikėtų skirti kogeneracijos įrenginių eksploatavimo sąlygoms;
- (109) siekiant užtikrinti skaidrumą ir leisti galutiniam vartotojui rinktis tarp kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos ir kitais būdais pagamintos elektros energijos, remiantis suderintosiomis naudingumo atskaitos vertėmis turėtų būti suteikiama didelio naudingumo kogeneracijos kilmės garantija. Kilmės garantijos sistemos pačios savaime nesuteikia teisės naudotis nacionaliniais paramos mechanizmais. Svarbu, kad visų rūšių elektros energijai, pagamintai didelio naudingumo kogeneracijos būdu, būtų taikomos kilmės garantijos. Kilmės garantijas reikėtų aiškiai atskirti nuo keičiamųjų pažymėjimų;
- (110) reikėtų atsižvelgti į kogeneracijos ir centralizuoto šilumos bei vėsumos tiekimo sektorių, kurie apima daug gamintojų, kurie yra MVI, specifinę struktūrą, ypač peržiūrint leidimų statyti kogeneracijos galios ar susijusius tinklus išdavimo administracines procedūras, taikant principą „Visų pirma galvokime apie mažuosius“;

- (111) dauguma Sąjungos įmonių yra MVĮ. Sąjungai jos teikia didžiulių energijos taupymo galimybių. Kad padėtų MVĮ pradėti taikyti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės, valstybės narės turėtų nustatyti palankią sistemą, kuria būtų siekiama MVĮ teikti techninę pagalbą ir tikslinę informaciją;
- (112) remdamosi objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais ir atsižvelgdamos į su tinklo kodeksus ir gaires, parengtus laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) 2019/943²⁶ ir (EB) Nr. 715/2009²⁷, valstybės narės turėtų nustatyti taisykles, kuriomis būtų reglamentuojamas tinklų sujungimo ir sustiprinimo, taip pat techninio pritaikymo, reikalingo naujiems didelio naudingumo kogeneracijos būdu gaminamos elektros energijos gamintojams integruoti, kaštų padengimas ir pasidalijimas. Didelio naudingumo kogeneracijos būdu gaminamos elektros energijos gamintojams turėtų būti leidžiama skelbti kvietimą dalyvauti sujungimo darbų konkurse. Reikėtų sudaryti palankesnes prieigos prie didelio naudingumo kogeneracijos būdu gaminamos elektros energijos tinklo sistemos sąlygas, visų pirma mažos galios ir labai mažos galios kogeneracijos įrenginiams. Pagal Direktyvos 2009/73/EB 3 straipsnio 2 dalį ir Direktyvos (ES) 2019/944 9 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali elektros energijos ir dujų sektoriuose veikiančioms įmonėms nustatyti su viešosiomis paslaugomis susijusių pareigų be kita ko, susijusių su energijos vartojimo efektyvumu;
- (113) būtina nustatyti nuostatas, susijusias su sąskaitų išrašymu, vienu bendru kontaktiniu punktu, neteisminiu ginčų sprendimu, energijos nepritekliumi ir pagrindinėmis sutartinėmis teisėmis, siekiant, kai tikslinga, jas suderinti su atitinkamomis nuostatomis dėl elektros energijos pagal Direktyvą (ES) 2019/944, kad būtų sustiprinta vartotojų apsauga ir sudarytos sąlygos galutiniams vartotojams dažniau gauti aiškią ir naujausią informaciją apie savo suvartotą šildymo, vėsinimo energiją ar buitinį karštą vandenį ir reguliuoti energijos vartojimą;

²⁶ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54).

²⁷ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinant Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (OL L 211, 2009 8 14, p. 36).

- (114) *šia direktyva stiprinama vartotojų apsauga nustatant pagrindines sutartines teises centralizuoto šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens tiekimo srityje, atitinkančias Direktyvoje (ES) 2019/944 galutiniams vartotojams elektros sektoriuje nustatytą teisių, apsaugos ir įgalinimo lygį. Vartotojams turėtų būti teikiama aiški ir nedviprasmiška informacija apie jų teises. Keletas veiksnių trukdo vartotojams susipažinti su jiems prieinamais rinkos informacijos šaltiniais, juos suprasti ir veikti atsižvelgiant į juos. Nustatytos pagrindinės sutartinės teisės gali padėti, be kita ko, tinkamai suprasti tiekėjo sutartyje siūlomų paslaugų būtiniausių kokybės lygį, įskaitant tiekiamos energijos kokybę ir charakteristikas. Be to, tai gali prisidėti mažinant paslėptas ar papildomas išlaidas, kurių gali atsirasti po sutarties pasirašymo, nesant aiškaus vartotojo supratimo ir sutikimo, pradėjus teikti patobulintas arba naujas paslaugas. Tos paslaugos, be kita ko, galėtų būti susijusios su tiekiamą energija, matavimo ir sąskaitų pateikimo paslaugomis, pirkimo ir diegimo arba pagalbinėmis ir techninės priežiūros paslaugomis, taip pat išlaidomis, susijusiomis su tinklu, matavimo prietaisais, vietos šildymo ar vėsinimo įranga. Reikalavimais bus prisidedama didinant pasiūlymų palyginamumą ir visiems Sąjungos piliečiams bus užtikrinamas vienodas pagrindinių sutartinių teisių, susijusių su šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens tiekimu, lygis, neapribojant nacionalinių kompetencijų;*
- (115) *planuojamo atjungimo nuo šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens tiekimo atveju tiekėjai turėtų atitinkamiems vartotojams pateikti tinkamą informaciją apie alternatyvias priemones, pvz., paramos šaltinius siekiant išvengti atjungimo, išankstinio mokėjimo sistemas, energijos vartojimo auditą, konsultavimo energijos klausimais paslaugas, alternatyvius mokėjimo planus, konsultacijas dėl skolos valdymo arba atjungimo moratoriumus;*
- (116) didesnė vartotojų apsauga turėtų būti užtikrinta visiems vartotojams suteikiant galimybę naudotis veiksmingais, nepriklausomais neteisminio ginčų sprendimo mechanizmais, kaip antai kreiptis į energetikos reikalų ombudsmeną, vartotojų instituciją arba reguliavimo instituciją. Todėl valstybės narės turėtų nustatyti greitas ir veiksmingas skundų nagrinėjimo procedūras;

- (117) turėtų būti pripažintas ***ir aktyviai remiamas*** atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų pagal Direktyvą (ES) 2018/2001 ir piliečių energetikos bendruomenių pagal Direktyvą (ES) 2019/944 įnašas siekiant Europos žaliojo kurso ir klimato politikos tikslo įgyvendinimo plano tikslų. Todėl valstybės narės turėtų apsvarstyti atsinaujinančių išteklių energetikos bendrijų ir piliečių energetikos bendruomenių vaidmenį ir jas skatinti. Tos bendruomenės gali padėti valstybėms narėms pasiekti šios direktyvos tikslus didindamos energijos vartojimo efektyvumą vietos ar namų ūkių lygmeniu, ***taip pat viešuosiuose pastatuose, bendradarbiaudamos su vietos institucijomis***. Jos gali įgalinti ir įtraukti vartotojus ir sudaryti sąlygas tam tikroms namų ūkių vartotojų grupėms, be kita ko, kaimo ir atokiose vietovėse, dalyvauti energijos vartojimo efektyvumo projektuose ir intervencinėse programose, ***kuriuose veiksmai gali būti derinami su investicijomis į atsinaujinančiųjų išteklių energiją***. Energetikos bendruomenėms ***gali tekti svarbus vaidmuo šviečiant piliečius ir didinant jų informuotumą apie energijos taupymui skirtas priemones***. ***Jei energetikos bendruomenės yra tinkamai remiamos valstybių narių, jos gali padėti kovoti su energijos nepriteklumi palengvindamos energijos vartojimo efektyvumo projektų įgyvendinimą, mažindamos energijos suvartojimą ir tiekimo tarifus;***
- (118) ***ilgalaičių elgsenos energijos vartojimo srityje pokyčių galima pasiekti įgalinant piliečius. Energetikos bendruomenės gali padėti sumažinti suvartojamą energijos kiekį ilguoju laikotarpiu, visų pirma namų ūkiuose, ir padidinti tvarias piliečių ir mažų įmonių investicijas. Valstybės narės, skirdamos paramą bendruomenių energetikos projektams ir organizacijoms, turėtų įgalinti piliečius imtis tokių veiksmų. Be to, bendradarbiavimo strategijos, kuriomis į politikos formavimo procesą įtraukiami visi atitinkami suinteresuotieji subjektai nacionaliniu ir vietos lygmenimis, gali būti vietos ar regioninių dekarbonizavimo planų arba nacionalinių pastatų renovacijos planų dalis, siekiant didinti informuotumą, gauti grįžtamosios informacijos apie politiką ir didinti visuomenės pritarimą jai;***

- (119) turėtų būti pripažinta, kad vieno langelio principu veikiančys centrai ar panašios struktūros gali įnešti savo įnašą kaip mechanizmai, galintys sudaryti sąlygas įvairioms tikslinėms grupėms, įskaitant piliečius, MVĮ ir valdžios institucijas, rengti ir įgyvendinti projektus ir priemones, susijusius su perėjimu prie švarios energijos. ***Vieno langelio principu veikiančių centrų įnašas gali būti labai svarbus pažeidžiamų vartotojų atžvilgiu, nes jie galėtų gauti patikimą ir prieinamą informaciją apie energijos vartojimo efektyvumo didinimą.*** Tas įnašas gali būti techninių, administracinių ir finansinių konsultacijų ir pagalbos teikimas, būtinų administracinių procedūrų ar prieigos prie finansų rinkų palengvinimas ir pagalba susiorientuoti Sąjungos ir nacionalinėse teisinėse sistemose, įskaitant viešųjų pirkimų taisykles bei kriterijus ir ES taksonomiją;
- (120) Komisija, pasitelkdama, *inter alia*, Europos socialinio dialogo įstaigas, turėtų peržiūrėti savo priemonių, skirtų platformų ar forumų kūrimui remti, poveikį energijos vartojimo efektyvumo mokymo programų propagavimui ir, kai tikslinga, pasiūlyti papildomų priemonių. Komisija taip pat turėtų skatinti Europos socialinius partnerius dalyvauti diskusijose dėl energijos vartojimo efektyvumo, ypač pažeidžiamų vartotojų ir galutinių naudotojų, įskaitant energijos nepriteklių patiriančius vartotojus;
- (121) įgyvendinant Europos žaliąjį kursą labai svarbu, kad pertvarka siekiant ne vėliau kaip 2050 m. užtikrinti Sąjungos poveikio klimatui neutralumą būtų teisinga. Europos socialinių teisių ramstyje, kurį 2017 m. lapkričio 17 d. bendrai paskelbė Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija, energetika priskiriama prie pagrindinių paslaugų, kurias gauti turi teisę kiekvienas. Asmenims, kuriems reikia tokių paslaugų, ***ypač infliacinio spaudimo ir labai išaugusių energijos kainų kontekste***, turi būti padedama gauti prieigą prie tokių paslaugų;
- (122) būtina užtikrinti, kad energijos nepriteklių patiriantys asmenys, pažeidžiami vartotojai, asmenys iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantys asmenys būtų apsaugoti ir tuo tikslu būtų įgalinti aktyviai dalyvauti valstybių narių įgyvendinamose energijos vartojimo efektyvumo didinimo intervencinėse programose, priemonėse ir naudotis susijusiomis vartotojų apsaugos ar informavimo priemonėmis. ***Reikėtų rengti tikslines informuotumo didinimo kampanijas, kurių metu būtų pademonstruota energijos vartojimo efektyvumo nauda ir suteikta informacijos apie teikiamą finansinę paramą;***

- (123) Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis prieinamas viešasis finansavimas turėtų būti strategiškai investuojamas į energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, visų pirma skirtas energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims. Valstybės narės turėtų pasinaudoti kiekvienu finansiniu įnašu, kurį jos galėtų gauti iš Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/955²⁸ įsteigto Socialinio klimato fondo, ir pajamomis, gautomis iš ES ATLPS. Tos pajamos padės valstybėms narėms įvykdyti pareigą įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo priemones ir politikos priemones pagal pareigą taupyti energiją, pirmenybę teikiant energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims, be kita ko, gyvenantiems kaimo ir atokiuose regionuose;
- (124) nacionalinės finansavimo schemos turėtų būti papildytos tinkamomis geresnio informavimo, techninės bei administracinės pagalbos sistemomis ir galimybėmis lengviau gauti finansavimą, kurios leistų kuo geriau panaudoti turimas lėšas, visų pirma energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims;
- (125) valstybės narės turėtų vienodai įgalinti ir apsaugoti visus asmenis, neatsižvelgiant į biologinę ar socialinę lytį, amžių, negalią, rasę ar etninę kilmę, seksualinę orientaciją, religiją ar tikėjimą, ir užtikrinti, kad tie, kurie yra labiausiai paveikti energijos nepritekliaus, kuriems jis labiausiai gresia arba kurie yra jautriausi neigiamam energijos nepritekliaus poveikiui, būtų tinkamai apsaugoti. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad energijos vartojimo efektyvumo priemonės nedidintų esamos nelygybės, visų pirma susijusios su energijos nepritekliumi;
- (126) pagal Direktyvos 2012/27/ES 15 straipsnio 2 dalį, visos valstybės narės atliko savo dujų ir elektros energijos infrastruktūros energijos vartojimo efektyvumo potencialo įvertinimą ir nustatė konkrečias priemones ir investicijas, skirtas tinklo infrastruktūros energijos vartojimo ekonominio efektyvumo didinimui, ir sudarė jų įgyvendinimo**

²⁸ 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/955, kuriuo įsteigiamas Socialinis klimato fondas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/1060 (OL L 130, 2023 5 16, p. 1).

grafiką. Tų veiksmų rezultatai yra tvirtas pagrindas joms planuojant bei plėtojant tinklą ir priimant investavimo sprendimus taikyti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“;

- (127) Nacionalinės energetikos reguliavimo institucijos *turėtų laikytis* integruoto požiūrio, kuris apimtų galimas taupymo priemones energijos tiekimo ir galutinio naudojimo sektoriuose. Nedarant poveikio tiekimo saugumui, rinkos integracijai ir numatomoms investicijoms į jūrinius elektros tinklus, būtinoms atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai jūroje plėtoti, nacionalinės energetikos reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad planavimo ir sprendimų priėmimo procesuose būtų taikomas principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ ir kad tinklo tarifais ir taisyklėmis būtų skatinama didinti energijos vartojimo efektyvumą. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad į principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ atsižvelgtų perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai. Perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriams tai padėtų apsvarstyti geresnius energijos vartojimo efektyvumo sprendimus ir papildomas sąnaudas, patiriamas perkant paklausos išteklius, taip pat įvairių investicijų į tinklus ir eksploataavimo planų poveikį aplinkai ir socialinį bei ekonominį poveikį. Toks požiūris reikalauja persiorientuoti nuo siauros ekonominio efektyvumo perspektyvos prie kuo didesnės socialinės gerovės užtikrinimo. Principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ visų pirma turėtų būti taikomas rengiant energetikos infrastruktūros plėtros scenarijus, kuriuose paklausos sprendimus galima laikyti perspektyviomis alternatyvomis ir reikia tinkamai įvertinti, ir turėtų tapti neatsiejama tinklo planavimo projektų vertinimo dalimi. Jo taikymą turėtų tikrinti nacionalinės reguliavimo institucijos;
- (128) reikėtų, kad būtų pakankamai patikimų ir kompetentingų energijos vartojimo efektyvumo srities specialistų, kad būtų užtikrintas veiksmingas šios direktyvos įgyvendinimas laiku, pavyzdžiui, kad būtų laikomasi energijos vartojimo audito ir energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemų įgyvendinimo reikalavimų. Todėl valstybės narės turėtų energetinių paslaugų teikėjams nustatyti sertifikavimo ir (arba) lygiavertes kvalifikacijos ir tinkamo mokymo sistemas, energijos vartojimo auditą ir kitas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, glaudžiai bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, mokymo paslaugų teikėjais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais. Sistemos turėtų būti vertinamos kas ketverius metus pradedant nuo 2024 m. gruodžio mėn. ir prireikus atnaujinamos siekiant užtikrinti reikiamą energetinių paslaugų teikėjų, energijos auditorių, energetikos vadybininkų ir pastato dalių montuotojų kompetencijos lygį;

- (129) būtina toliau plėtoti energetinių paslaugų rinką siekiant užtikrinti ir energetinių paslaugų paklausą, ir pasiūlą. Skaidrumas, pavyzdžiui, sudarant sertifikuotų energetinių paslaugų teikėjų sąrašus ir galimybė naudotis sutarčių pavyzdžiais, keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais ir gairės labai padeda įsisavinti energetikos paslaugas ir sudaryti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo ir gali padėti skatinti paklausą ir didinti pasitikėjimą energetikos paslaugų teikėjais. Sutartyje dėl energijos vartojimo efektyvumo energetinės paslaugos gavėjas išvengia investicinių kaštų, naudodamas sutaupytos energijos finansinės vertės dalį, kad visiškai arba iš dalies grąžintų trečiosios šalies atliktas investicijas. Tai gali padėti pritraukti privatųjį kapitalą, o jis yra svarbiausias siekiant padidinti pastatų renovacijos normas Sąjungoje, sutelkti ekspertus rinkoje ir kurti inovacinius verslo modelius. Todėl turėtų būti reikalaujama, kad negyvenamuosiuose pastatuose, kurių naudingasis patalpų plotas viršija 750 m², būtų įvertinta galimybė renovacijos tikslais sudaryti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo. Tai yra žingsnis į priekį didinant pasitikėjimą energetikos paslaugų įmonėmis ir sudarant sąlygas ateityje didinti tokių projektų skaičių;
- (130) atsižvelgiant į komunikate „Renovacijos banga“ nustatytus plataus užmojo renovacijos tikslus kitą dešimtmetį, būtina padidinti nepriklausomų rinkos tarpininkų vaidmenį, įskaitant vieno langelio principu veikiančius centrus ar panašius paramos mechanizmus, siekiant plėtoti rinkos pasiūlą ir paklausą ir skatinti sudaryti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo tiek privačių, tiek viešųjų pastatų renovacijai vykdyti. Svarbų vaidmenį toje srityje galėtų atlikti vietos energetikos agentūros, jos galėtų nustatyti bei remti galimų tarpininkų ar vieno langelio principu veikiančių centrų steigimą. ***Ši direktyva turėtų padėti gerinti produktų, paslaugų ir konsultacijų prieinamumą, be kita ko, skatinant verslininkų potencialą užpildyti rinkos spragas ir numatyti novatoriškų energijos vartojimo efektyvumo didinimo būdų, kartu užtikrinant, kad būtų laikomasi nediskriminavimo principo;***
- (131) dėl likusių reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusių kliūčių keliose valstybėse narėse vis dar susiduriama su didelėmis kliūtimis sudaryti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo. Todėl būtina spręsti klausimus, susijusius su nacionalinės teisės aktų sistemų dviprasmiškumu, kompetencijos stoka, ypač dėl viešųjų pirkimų procedūrų, ir konkuruojančiomis paskolomis bei dotacijomis;

- (132) valstybės narės turėtų toliau remti sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo įsisavinimą viešajame sektoriuje, pateikdamos sutarčių pavyzdžius, kuriuose atsižvelgiama į esamus Europos arba tarptautinius standartus, konkursų gaires ir 2018 m. gegužės mėn. Eurostato ir Europos investicijų banko (EIB) paskelbtą Energijos vartojimo efektyvumo sutarčių statistinio vertinimo vadovą dėl sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo traktavimo valdžios sektoriaus sąskaitose, kurie suteikė galimybių pašalinti likusias reglamentavimo kliūtis toms sutartims valstybėse narėse;
- (133) valstybės narės ėmėsi priemonių, kad nustatytų ir pašalintų reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusias kliūtis. Tačiau reikia didinti pastangas panaikinti reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusias kliūtis, trukdančias taikyti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo ir trečiųjų šalių teikiamo finansavimo priemonės, kurios gali padėti sutaupyti energijos. Tos kliūtys apima apskaitos taisykles ir praktiką, kurios visą investicijų laiką trukdo apskaitos dokumentuose tinkamai pateikti kapitalo investicijų ir per metus dėl energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių sutaupyti lėšas;
- (134) valstybės narės pasinaudojo 2014 m. ir 2017 m. nacionaliniais efektyvaus energijos vartojimo veiksmų planais, kad praneštų apie pažangą, padarytą šalinant reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusias kliūtis didinti energijos vartojimo efektyvumą, susijusias su skirtingomis pastato ar pastato vienetų savininkų ir nuomininkų paskatomis arba skirtingomis savininkų paskatomis. Valstybės narės turėtų toliau dirbti ta kryptimi ir išnaudoti efektyvaus energijos vartojimo potencialą atsižvelgdamos į 2016 m. Eurostato statistinius duomenis, ypač į tai, kad daugiau nei keturi iš dešimties europiečių gyvena butuose ir daugiau kaip trys iš dešimties europiečių yra nuomininkai;

- (135) valstybės narės, *įskaitant regionų ir vietos institucijas*, turėtų būti skatinamos visapusiškai naudotis Europos lėšomis pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą, nustatytą Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2020/2093²⁹, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, *nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/241*³⁰, taip pat finansinėmis priemonėmis ir technine pagalba pagal programą „InvestEU“, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/523³¹, kad paskatintų privačias ir viešąsias investicijas į energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. Investuojant į energijos vartojimo efektyvumą gali būti prisidėta prie ekonomikos augimo, užimtumo, inovacijų ir namų ūkių energijos nepritekliaus mažinimo, todėl investicijomis teigiamai prisidedama prie ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ir žaliajo ekonomikos gaivinimo. Galimos finansavimo sritys apima energijos vartojimo efektyvumo priemones viešuosiuose pastatuose ir būstuose, taip pat naujų įgūdžių ugdymą *plėtojant specialistų mokymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą, visų pirma darbo vietose, susijusiose su pastatų renovacija*, siekiant skatinti užimtumą energijos vartojimo efektyvumo sektoriuje. Komisija užtikrins įvairių finansavimo priemonių, visų pirma pagal pasidalijamojo valdymo ir tiesioginio valdymo principą valdomų fondų, pavyzdžiui, centralizuotai valdomų programų „Europos Horizontas“ ir LIFE, taip pat dotacijų, paskolų ir techninės pagalbos sinergiją, kad užtikrintų kuo didesnę jų svėro poveikį privačiam finansavimui ir poveikį energijos vartojimo efektyvumo politikos tikslų įgyvendinimui;
- (136) valstybės narės turėtų skatinti naudoti finansavimo priemones šios direktyvos tikslams siekti. Tokios finansavimo priemonės galėtų apimti finansinius įnašus ir baudas už tam tikrų šios direktyvos nuostatų pažeidimus, išteklius, skirtus energijos vartojimo efektyvumui pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB³² 10 straipsnio 3 dalį, išteklius, skirtus energijos vartojimo efektyvumui pagal Europos fondus ir programas,

²⁹ 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 11).

³⁰ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

³¹ 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

³² 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

ir specialias Europos finansines priemones, kaip antai Europos energijos vartojimo efektyvumo fondą;

- (137) finansavimo priemonės, kai taikytina, galėtų būti grindžiamos ištekliais, skirtais energijos vartojimo efektyvumui iš Sąjungos projektų obligacijų įplaukų, ištekliais, skirtais energijos vartojimo efektyvumui iš EIB ir kitų Europos finansų įstaigų, visų pirma, iš Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (ERPB) ir Europos Tarybos plėtros banko, ištekliais, kuriems finansų įstaigose taikomas svertas, nacionaliniais ištekliais, be kita ko, sukuriant reguliavimo ir fiskalinę sistemas, kuriomis būtų skatinama įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo iniciatyvas ir programas, ir pajamomis iš metinių emisijos kvotų pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 406/2009/EB³³;
- (138) finansavimo priemonės įnašus, išteklius ir pajamas iš tų išteklių visų pirma galėtų naudoti tam, kad būtų skatinamos privataus kapitalo investicijos ir sudaromos tam sąlygos, ypač pasitelkiant institucinius investuotojus, kartu taikant kriterijus, kuriais skiriant lėšas užtikrinamas aplinkos apsaugos ir socialinių tikslų įgyvendinimas; naudoti novatoriškus finansavimo mechanizmus, įskaitant privataus kapitalo paskolų garantijas, sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo skatinančias paskolų garantijas, dotacijas, subsidijuojamas paskolas ir specialias kredito linijas, trečiųjų šalių finansavimo sistemas, mažinančius energijos vartojimo efektyvumo projektų rizikingumą, taip pat sudarančius sąlygas net ir žemų ir vidutinių pajamų namų ūkiams atlikti ekonomiškai efektyvią renovaciją; būti susietos su programomis ar agentūromis, kurios apjungs energijos taupymo projektus ir vertins jų kokybę, teiks techninę pagalbą, skatins energetinių paslaugų rinkos vystymąsi ir padės sukurti vartotojų paklausą energetinėms paslaugoms;
- (139) finansavimo priemonės taip pat galėtų teikti atitinkamų išteklių mokymo ir sertifikavimo programoms, kuriomis didinami ir patvirtinami gebėjimai efektyvaus energijos vartojimo srityje, remti, teikti išteklių nedidelio masto technologijų ir mikrotechnologijų moksliniams tyrimams ir demonstravimo veiklai, taip pat šių technologijų diegimo paspartinimui gaminant energiją ir optimizuojant šių generatorių jungtis prie tinklo, būti susiejamos su programomis, kurias įgyvendinant imamasi veiksmų efektyviam energijos vartojimui skatinti visuose gyvenamuosiuose būstuose, kad būtų užkirstas kelias energijos

³³ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 406/2009/EB dėl valstybių narių pastangų mažinti jų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, Bendrijai siekiant įvykdyti įsipareigojimus iki 2020 m. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas (OL L 140, 2009 6 5, p. 136).

nepritekliui, o gyvenamuosius būstus išnuomoję jų savininkai būtų skatinami kuo labiau padidinti savo nuosavybės energijos vartojimo efektyvumą, ir teikti atitinkamų išteklių, kad būtų remiamas socialinis dialogas ir standartų nustatymas, siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą ir užtikrinti geras darbo sąlygas ir sveikatos apsaugą bei saugą darbe;

- (140) turėtų būti naudojamos Sąjungos turimos finansavimo programos, finansinės priemonės ir novatoriški finansavimo mechanizmai, kad būtų pasiektas viešųjų įstaigų pastatų energinio naudingumo didinimo tikslo įgyvendinimo praktinis poveikis. Tuo atžvilgiu tokių mechanizmų kūrimui valstybės narės savanoriškai gali naudoti savo pajamas, gautas iš metinių išmetamo dujų kiekio kvotų pagal Sprendimą Nr. 406/2009/EB, atsižvelgdamos į nacionalines biudžeto taisykles. ***Komisija ir valstybės narės regioninėms ir vietos administracijoms turėtų suteikti pakankamai informacijos apie tokias Sąjungos finansavimo programas, finansines priemones ir novatoriškus finansavimo mechanizmus;***
- (141) įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo tikslą, Komisija turėtų stebėti aktualių priemonių poveikį Direktyvai 2003/87/EB, kad būtų išsaugotos ES ATLPS paskatos, kuriomis skatinamos investicijos į mažo anglies dioksido kiekio technologijas, o ES ATLPS sektoriai pasirengtų inovacijoms, kurių reikės ateityje. Ji turės stebėti poveikį tiems pramonės sektoriams, kuriems būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika ir kurie išvardyti Komisijos sprendimo 2014/746/ES³⁴ priede, siekiant užtikrinti, kad šia direktyva tų sektorių plėtojimas būtų skatinamas ir jam nebūtų trukdoma;
- (142) valstybių narių priemonės turėtų būti remiamos tinkamai parengtomis ir veiksmingomis Sąjungos finansinėmis priemonėmis pagal programą „InvestEU“, taip pat finansavimu iš EIB ir ERPB, kurie turėtų remti investicijas į energijos vartojimo efektyvumą visuose energijos grandinės etapuose ir pasitelkti išsamią sąnaudų ir naudos analizę su diferencijuotų diskonto normų modeliu. Teikiant finansinę paramą daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama ekonomiškai efektyviems energijos vartojimo efektyvumo didinimo metodams, dėl kurių sumažėtų suvartojamos energijos kiekis. EIB ir ERPB, veikdami kartu su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais, turėtų kurti, rengti ir finansuoti

³⁴ 2014 m. spalio 27 d. Komisijos sprendimas 2014/746/ES, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB nustatomas 2015–2019 m. laikotarpio sektorių ir jų pošakių, kuriems būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, sąrašas (OL L 308, 2014 10 29, p. 114).

programas ir projektus, pritaikytus efektyvumo didinimo sričiai, įskaitant energijos nepriteklių patiriančius namų ūkius;

- (143) tarpsektoriniai teisės aktai suteikia tvirtą pagrindą apsaugoti vartotojus, besinaudojančius įvairiomis dabar teikiamomis energetikos paslaugomis ir, tikėtina, kad jis bus plėtojamas. Vis dėlto tam tikros pagrindinės vartotojų sutartinės teisės turėtų būti aiškiai nustatytos. Vartotojams reikėtų teikti paprastą ir nedviprasmišką informaciją apie jų teises, susijusias su energetikos sektoriumi;
- (144) siekiant įvertinti šios direktyvos veiksmingumą, reikėtų nustatyti reikalavimą atlikti bendrą jos peržiūrą ir pateikti ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai ne vėliau kaip 2027 m. vasario 28 d. Ta peržiūra turėtų užtikrinti galimybę atlikti būtinus derinimus, taip pat atsižvelgiant į ekonominius ir inovacijų pokyčius;
- (145) vietos ir regionų institucijos turėtų atlikti vadovaujamą vaidmenį plėtojant, rengiant, įgyvendinant ir vertinant šioje direktyvoje nustatytas priemones, kad jos galėtų tinkamai spręsti klausimus, susijusius su jų klimato, kultūros ir visuomenės ypatumais;
- (146) atsižvelgiant į technologijų pažangą ir didėjančią atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį elektros energijos gamybos sektoriuje, sutaupytos elektros energijos kiekiui, išreikštam kWh, apskaičiuoti taikomas nustatytasis koeficientas, turėtų būti peržiūretas, kad būtų atsižvelgta į elektros ir kitų energijos nešiklių pirminės energijos koeficiento pokyčius. Skaičiavimo metodika atitinka Eurostato energijos balansus ir apibrėžtis, išskyrus paskirstymo būdą, taikomą kuro kiekiui, sunaudotam šilumai ir elektros energijai pagaminti bendros šilumos ir elektros jėgainėse, kurių atveju atskaitos sistemos efektyvumas, reikalingas kuro suvartojimo paskirstymui, buvo suderintas su 2015 m. ir 2020 m. Eurostato duomenimis. Elektros pirminės energijos koeficiento apskaičiavimas, atspindintis energijos rūšių derinį, grindžiamas metinėmis vidutinėmis vertėmis. „Fizinės energijos turinio“ apskaičiavimo metodas naudojamas branduolinės elektros energijos ir šilumos gamybai, o „techninės konversijos našumo“ metodas – elektros energijos ir šilumos gamybai iš iškastinio kuro ir biomasės. Ne degimo būdu pagamintai atsinaujinančiųjų išteklių energijai taikomas metodas – tiesioginis ekvivalentas, grindžiamas „bendro pirminės energijos kiekio“ požiūriu. Siekiant apskaičiuoti, kokią pirminės energijos dalį kogeneracijoje sudaro elektros energija, naudojamas šioje direktyvoje nustatytas metodas. Naudojama vidutinė, o ne ribinė rinkos pozicija. Laikoma, kad ne degimo būdu iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintos energijos konversijos

našumas yra 100 proc., geoterminių jėgainių pagamintos energijos – 10 proc., o branduolinių elektrinių – 33 proc. Bendras kogeneracijos naudingumas apskaičiuojamas remiantis naujausiais Eurostato duomenimis. Atsižvelgiama į konversijos, perdavimo ir skirstymo nuostolius. Į apskaičiavimus neįtraukiami energijos, išskyrus elektros energiją, nešiklių skirstymo nuostoliai, kadangi neturima patikimų duomenų ir atlikti apskaičiavimus yra sudėtinga. Kalbant apie sistemos ribas, visų energijos šaltinių pirminės energijos koeficientas yra 1. Elektros energijos pirminės energijos koeficientu pasirenkamas 2024 m. ir 2025 m. verčių vidurkis, kadangi perspektyvus pirminės energijos koeficientas yra tinkamesnis rodiklis, nei ankstesnio suvartojimo rodiklis. Analizė apima valstybes nares ir Norvegiją. Norvegijos duomenų rinkinys yra grindžiamas ENTSO-E duomenimis;

- (147) dėl Sąjungos teisės įgyvendinimo sutaupyta energijos kiekis neturėtų būti įskaičiuojamas, nebent tas sutaupymas atsirado dėl priemonės, kuri viršija atitinkamu Sąjungos teisės aktu reikalaujamus minimaliuosius lygius tuo, kad ja nustatyti didesni energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai valstybės narės lygmeniu, arba tuo, kad priemonė daugiau diegiama. Pastatų sektoriuje esama didelių galimybių dar labiau padidinti energijos vartojimo efektyvumą, o pastatų renovacija yra esminis ir ilgalaikis didesnio energijos sutaupymo elementas, kuriam būdinga masto ekonomija. Taigi būtina išaiškinti, kad gali būti įskaičiuotas bet koks dėl esamų pastatų renovacijos skatinimo priemonių sutaupyta energijos kiekis, su sąlyga, kad toks sutaupymas viršija kiekį, kuris būtų buvęs sutaupyta netaikant atitinkamos priemonės, ir su sąlyga, kad valstybė narė įrodo, kad įpareigotoji, dalyvaujančioji ar įgaliotoji šalis faktiškai prisidėjo prie nurodyto energijos sutaupymo pasiekimo;
- (148) vadovaujantis 2015 m. vasario 25 d. Komisijos komunikatu „Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato kaitos politikos pagrindų strategija“ ir geresnio reglamentavimo principais, daugiau dėmesio reikėtų skirti energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemų ir alternatyvių politikos priemonių, įskaitant reikalavimą patikrinti statistiškai reprezentatyvų priemonių ėminių, įgyvendinimo stebėsenos ir patikros taisyklėms;
- (149) energija, pagaminta iš atsinaujinančiųjų išteklių naudojant ant pastatų ar juose montuojamus įrenginius, mažina iš iškastinio kuro teikiamos energijos kiekį. Mažesnis energijos suvartojimas ir energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių naudojimas pastatų

sektoriuje – tai svarbios Sąjungos energetinės priklausomybės ir išmetamo ŠESD kiekio mažinimo priemonės, ypač atsižvelgiant į tai, kad 2030 m. nustatyti didelio užmojo klimato srities ir energetikos tikslai bei įsipareigojimai pasaulio mastu pagal Paryžiaus susitarimą. Pareigos dėl suminio sutaupyto energijos kiekio tikslu valstybėms narėms suteikiama galimybė į energijos taupymo reikalavimų įgyvendinimą pagal šioje direktyvoje numatytą skaičiavimo metodiką įskaityti sutaupyto energijos kiekį, gautą dėl politikos priemonių, kuriomis skatinama naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijas. Energija, sutaupyta dėl politikos priemonių, kuriomis skatinama naudoti tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijas, neturėtų būti įskaičiuojama;

(150) dėl kai kurių šia direktyva padarytų pakeitimų gali prireikti iš dalies pakeisti Reglamentą (ES) 2018/1999, kad abu šie teisės aktai derėtų tarpusavyje. Naujos nuostatos, daugiausia susijusios su nacionalinių įnašų nustatymu, atotrūkio panaikinimo mechanizmais ir ataskaitų teikimo pareigomis, turėtų būti supaprastintos ir perkeltos į tą reglamentą, kai jis bus iš dalies keičiamas. Kai kurias Reglamento (ES) 2018/1999 nuostatas taip pat gali reikėti iš naujo įvertinti atsižvelgiant į siūlomus šios direktyvos pakeitimus. Papildomais ataskaitų teikimo ir stebėsenos reikalavimais neturėtų būti kuriama jokios naujos lygiagrečios ataskaitų teikimo sistemos, o taikoma dabartinė stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistema pagal Reglamentą (ES) 2018/1999;

(151) siekdama skatinti praktinį šios direktyvos įgyvendinimą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, Komisija turėtų toliau skatinti naudojantis internetine platforma keistis patirtimi, susijusia su praktika, lyginamąja analize, tinklų kūrimo veikla ir novatoriška praktika;

(152) kadangi šios direktyvos tikslų, t. y. Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslo, tikslo nutiesti kelią tolesniam energijos vartojimo efektyvumo didinimui ir siekti poveikio klimatui neutralumo, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veiksmo masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

- (153) siekiant sudaryti sąlygas prisitaikyti prie technikos pažangos ir energijos šaltinių paskirstymo pokyčių, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti teisės aktus, susijusius su remiantis šia direktyva nustatytą suderintųjų naudingumo atskaitos verčių peržiūra, su šios direktyvos prieduose nurodytomis vertėmis, skaičiavimo metodais, numatytoju pirminės energijos koeficientu ir reikalavimais, taip pat su šios direktyvos papildymu nustatant bendrą Sąjungos teritorijoje esančių duomenų centrų darnumo vertinimo sistemą. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros³⁵ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (154) Reglamentas (ES) 2023/955 turėtų būti iš dalies pakeistas, kad būtų atsižvelgta į šioje direktyvoje nustatytą energijos nepritekliaus apibrėžtį. Taip būtų užtikrintas įvairių priemonių ir finansavimo suderinamumas, nuoseklumas, papildomumas ir sinergija, ypač energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių atžvilgiu;
- (155) pareiga perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų apsiriboti tomis nuostatomis, kurios iš esmės skiriasi nuo ankstesnės direktyvos nuostatų. Pareiga perkelti nepakeistas nuostatas atsiranda pagal anksčiau priimtą direktyvą;
- (156) ši direktyva neturėtų daryti poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę terminais, nurodytais XVI priedo B dalyje,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

³⁵ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

I SKYRIUS

DALYKAS, TAIKYMO SRITIS, TERMINŲ APIBRĖŽTYS IR ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO TIKSLAI

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šia direktyva nustatoma bendra energijos vartojimo efektyvumo skatinimo Sąjungoje priemonių sistema, siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslai, ir sudaromos sąlygos toliau didinti energijos vartojimo efektyvumą.
Tos bendros sistemos tikslas – prisidėti prie Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1119³⁶ įgyvendinimo ir Sąjungos energijos tiekimo saugumo sumažinant jos priklausomybę nuo energijos, įskaitant iškastinį kurą, importo.

Šioje direktyvoje nustatomos taisyklės, kuriomis siekiama energijos vartojimo efektyvumui teikti pirmenybę visuose sektoriuose, šalinti kliūtis energijos rinkoje ir rinkos trūkumus, trukdančius efektyviai tiekti, ***perduoti, kaupiti*** ir naudoti energiją. Joje taip pat numatoma nustatyti 2030 m. nacionalinius orientacinius energijos vartojimo efektyvumo įnašus.

Šia direktyva prisidedama prie principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ įgyvendinimo, taigi, taip pat padedama Sąjungoje kurti įtraukią, teisingą ir klestinčią visuomenę ir šiuolaikinę, efektyviai išteklius naudojančią ir konkurencingą ekonomiką.

2. Šioje direktyvoje nustatyti reikalavimai yra minimalieji reikalavimai, ir jie nekliudo nė vienai valstybei narei palikti galioti arba nustatyti griežtesnių priemonių. Tokios priemonės turi atitikti Sąjungos teisę. Jei nacionalinės teisės aktuose numatomos griežtesnės priemonės, valstybė narė apie tokius teisės aktus praneša Komisijai.

³⁶ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

2 straipsnis
Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) energija – energetikos produktai, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1099/2008³⁷ 2 straipsnio d punkte;
- 2) principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ – energijos vartojimo efektyvumo pirmenybės principas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2018/1999 2 straipsnio 18 punkte;
- 3) energetikos sistema – sistema, visų pirma skirta energetikos paslaugoms teikti, siekiant patenkinti galutinio naudojimo sektorių energijos – šilumos, kuro ir elektros – poreikį;
- 4) ***sistemos efektyvumas – efektyvaus energijos vartojimo sprendimų rinkinys, kai jais taip pat sudaromos sąlygos ekonomiškai efektyviai dekarbonizuoti, užtikrinti papildomą lankstumą ir efektyviai naudoti išteklius;***
- 5) pirminės energijos suvartojimas – bendrasis turimos energijos vartojimas, išskyrus tarptautinį jūrinį bunkeravimą, galutinį suvartojimą neenergetinėms reikmėms ir aplinkos energiją;
- 6) galutinės energijos suvartojimas – visa energija, tiekiamą pramonės, transporto, įskaitant tarptautinėje aviacijoje suvartojamą energiją, namų ūkių, viešųjų ir privačių paslaugų, žemės ūkio, miškininkystės, žuvininkystės ir kitiems galutinio energijos suvartojimo sektoriams, išskyrus vykdant tarptautinį jūrinį bunkeravimą suvartojamą energiją, aplinkos ***energiją*** ir energiją, tiekiamą transformavimo ir energetikos sektoriui, taip pat perdavimo ir skirstymo nuostolius, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1099/2008 A priede;
- 7) ***aplinkos energija – aplinkos energija, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 2 punkte;***

³⁷ 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1099/2008 dėl energetikos statistikos (OL L 304, 2008 11 14, p. 1).

- 8) energijos vartojimo efektyvumas – sukurto darbo, paslaugų, prekių ar gautos energijos ir energijos sąnaudų santykis;
- 9) sutaupyta energija – sutaupytos energijos kiekis, kuris nustatomas matuojant arba įvertinant suvartojimą, arba abiem atvejais, prieš tai ir po to, kai buvo įgyvendinta energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonė, kartu užtikrinant suvartoto energijos kiekio normalizavimą atsižvelgiant į išorės sąlygas, darančias poveikį energijos vartojimui;
- 10) energijos vartojimo efektyvumo didinimas – energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas dėl bet kokių technologinių, elgsenos arba ekonominių pokyčių;
- 11) energetinė paslauga – fizinė nauda, naudingumas ar gėrybė, sukuriama derinant energiją su energetiškai efektyvia technologija ar veiksmu, kurie gali apimti eksploatavimą, techninę priežiūrą ir kontrolę, būtinus teikti paslaugą, kuri teikiama pagal sutartį ir kurios teikimo įprastinėmis sąlygomis atsirado patikrinamas ir išmatuojamas ar apskaičiuojamas energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas ar sutaupyta pirminės energijos;
- 12) viešosios įstaigos – *nacionalinės, regionų ar vietos institucijos ir tiesiogiai tų institucijų finansuojami ir administruojami subjektai, kurie nepasižymi pramoniniu ar komerciniu pobūdžiu*;
- 13) bendras naudingasis patalpų plotas – pastato arba pastato dalies plotas, kuriame patalpų mikroklimatui palaikyti vartojama energija;
- 14) perkančiosios organizacijos – perkančiosios organizacijos, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/23/ES 6 straipsnio 1 dalyje, Direktyvos 2014/24/ES 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir Direktyvos 2014/25/ES 3 straipsnio 1 dalyje;
- 15) perkantieji subjektai – perkantieji subjektai, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/23/ES 7 straipsnio 1 dalyje ir Direktyvos 2014/25/ES 4 straipsnio 1 dalyje;
- 16) energijos naudojimo vadybos sistema – tarpusavyje susijusių arba sąveikaujančių strategijos, kurioje nustatomas energijos vartojimo efektyvumo tikslas ir to tikslo pasiekimo planas, dalių visuma, įskaitant faktinio energijos suvartojimo stebėseną, energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir pažangos matavimo veiksmus;

- 17) Europos standartas – Europos standartizacijos komiteto, Europos elektrotechnikos standartizacijos komiteto arba Europos telekomunikacijų standartų instituto priimtas ir viešai prieinamas standartas;
- 18) tarptautinis standartas – Tarptautinės standartizacijos organizacijos priimtas ir viešai prieinamas standartas;
- 19) įpareigotoji šalis – energijos skirstytojas, mažmeninės prekybos energija įmonė ar perdavimo sistemos operatorius, *kuriems* privalomos 9 straipsnyje nurodytos nacionalinės energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemos;
- 20) įgaliotoji šalis – juridinis asmuo, kuriam vyriausybė ar kita viešoji įstaiga delegavo įgaliojimus tos vyriausybės ar kitos viešosios įstaigos vardu kurti, valdyti arba taikyti finansavimo sistemą;
- 21) dalyvaujančioji šalis – įmonė arba viešoji įstaiga, kuri yra įsipareigojusi pagal savanorišką susitarimą pasiekti tam tikrus tikslus arba kuriai taikoma nacionalinė reguliavimo politikos priemonė;
- 22) įgyvendinančioji valdžios institucija – viešosios teisės reglamentuojamas subjektas, atsakingas už įgyvendinimą arba stebėseną energijos arba anglies dioksido apmokestinimo, finansinių sistemų ir priemonių, fiskalinių paskatų, standartų ir normų, energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo sistemų, mokymo arba švietimo srityse;
- 23) politikos priemonė – reguliavimo, finansinė, mokesčių, savanoriška arba informacijos teikimo priemonė, oficialiai nustatyta ir įgyvendinama valstybėje narėje siekiant sukurti palankias sąlygas, nustatyti reikalavimus ar paskatas, kurie būtų palankūs tam, kad rinkos dalyviai teiktų ir įsigytų energetines paslaugas ir imtųsi kitų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių;
- 24) atskiras veiksmas – veiksmas, kurio rezultatas yra patikrinamas ir išmatuojamas ar įvertinamas energijos vartojimo efektyvumo padidėjimas, ir kurio imamasi įgyvendinant politikos priemonę;

- 25) energijos skirstytojas – fizinis ar juridinis asmuo, įskaitant skirstymo sistemos operatorių, atsakingas už energijos transportavimą siekiant ją pateikti galutiniams vartotojams arba paskirstymo centrams, parduodantiems energiją galutiniams vartotojams;
- 26) skirstymo sistemos operatorius – skirstymo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 29 punkte elektros atveju arba Direktyvos 2009/73/EB 2 straipsnio 6 punkte dujų atveju;
- 27) mažmeninės prekybos energija įmonė – fizinis arba juridinis asmuo, kuris parduoda energiją galutiniams vartotojams;
- 28) galutinis vartotojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris įsigyja energiją savo galutiniam vartojimui;
- 29) energetinių paslaugų teikėjas – fizinis ar juridinis asmuo, teikiantis energetines paslaugas arba energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės galutinio vartotojo įrenginiams ar galutinio vartotojo patalpose;
- 30) *mažosios ir vidutinės įmonės arba MVĮ – įmonės, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB³⁸ priedo 2 straipsnio 1 dalyje;*
- 31) *labai maža įmonė – įmonė, kaip apibrėžta Rekomendacijos 2003/361/EB priedo 2 straipsnio 3 dalyje;*
- 32) energijos vartojimo auditas – sisteminė procedūra, kurios tikslas yra gauti pakankamai informacijos apie pastato ar pastatų grupės, pramoninių ar komercinių procesų arba įrenginių, paslaugų privačiame arba viešajame sektoriuose energijos vartojimo charakteristikas, nustatyti ir apskaičiuoti ekonomiškai efektyvaus energijos taupymo galimybes ir ekonomiškai efektyvaus atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo arba gamybos potencialą bei pranešti rezultatus;
- 33) sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo – naudos gavėjo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės teikėjo sutartis, tikrinama ir stebima visą susitarimo laikotarpį, kai už darbus, prekių tiekimą ar paslaugų teikimą pagal tą priemonę mokama

³⁸ *2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).*

atsižvelgiant į suderintą energijos vartojimo efektyvumo didinimo lygį ar kitą sutartą energinio naudingumo kriterijų, pvz., sutaupyta lėšas;

- 34) pažangioji matavimo sistema – pažangioji matavimo sistema, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 23 punkte, arba pažangi matavimo sistema, nurodyta Direktyvoje 2009/73/EB;
- 35) perdavimo sistemos operatorius – perdavimo sistemos operatorius, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 35 punkte elektros atveju ir Direktyvos 2009/73/EB 2 straipsnio 4 punkte dujų atveju;
- 36) kogeneracija – vienu metu vykstanti šilumos ir elektros energijos ar mechaninės energijos gamyba;
- 37) ekonomiškai pagrįsta paklausa – šildymo ar vėsinimo poreikių neviršijanti paklausa, kuri kitu atveju rinkos sąlygomis būtų patenkinama ne kogeneracijos būdu, o vykdant kitus energijos gamybos procesus;
- 38) naudingoji šiluma – kogeneracijos metu pagaminta šiluma, skirta ekonomiškai pagrįstai šildymo ar vėsinimo paklausai tenkinti;
- 39) kogeneracijos būdu pagaminta elektros energija – vykdant procesą, susijusį su naudingosios šilumos gamyba, pagaminta energija, apskaičiuojama pagal II priede nustatytus bendruosius principus;
- 40) didelio naudingumo kogeneracija – III priede nustatytus kriterijus atitinkanti kogeneracija;
- 41) bendras naudingumas – elektros energijos ir mechaninės energijos gamybos ir pagamintos naudingosios šilumos kiekio metinė suma, padalyta iš kuro kiekio, kuris sunaudotas šilumos gamybai kogeneracijos metu ir elektros energijos ir mechaninės energijos bendrai gamybai;
- 42) elektros energijos ir šilumos santykis – kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos ir naudingosios šilumos santykis, kai gamyba visu pajėgumu vykdoma kogeneracijos režimu remiantis konkretais įrenginio darbiniais duomenimis;
- 43) kogeneracijos įrenginys – įrenginys, galintis veikti kogeneracijos režimu;

- 44) mažos galios kogeneracijos įrenginys – mažesnės kaip 1 MW_e įrengtosios galios kogeneracijos įrenginys;
- 45) labai mažos galios kogeneracijos įrenginys – mažesnės kaip 50 kW_e galios kogeneracijos įrenginys;
- 46) efektyvus centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas – centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistema, atitinkanti 26 straipsnyje nustatytus kriterijus;
- 47) efektyvus šildymas ir vėsinimas – šildymo ir vėsinimo galimybė, kuri, palyginti su įprastinės veiklos padėtimi atspindinčiu bazinio lygio scenarijumi, išmatuojamai sumažina pirminės energijos kiekį, kurio reikia vieno gautos energijos vieneto tiekimui, atsižvelgiant į atitinkamas sistemos ribas, ekonomiškai efektyviu būdu, kuris įvertinamas atliekant šioje direktyvoje nurodytą kaštų ir naudos analizę, atsižvelgiant į energiją, kurios reikia išgavimui, transformavimui, transportavimui ir paskirstymui;
- 48) efektyvus individualus šildymas ir vėsinimas – individualaus šilumos ir vėsumos tiekimo galimybė, kuri, palyginti su efektyviu centralizuotu šilumos ir vėsumos tiekimu, išmatuojamai sumažina neatsinaujinančiųjų energijos išteklių pirminės energijos kiekį, kurio reikia vieno gautos energijos vieneto tiekimui, atsižvelgiant į atitinkamą sistemos ribą, arba kuriai reikia tokio pat neatsinaujinančiųjų energijos išteklių pirminės energijos kiekio, bet už mažesnę kainą, atsižvelgiant į energiją, kurios reikia išgavimui, transformavimui, transportavimui ir paskirstymui;
- 49) duomenų centras – *duomenų centras, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1099/2008 A priedo 2.6.3.1.16 punkte;*
- 50) esminis atnaujinimas – atnaujinimas, kurio kaštai viršija 50 proc. investicinių kaštų į naują panašų objektą;
- 51) telkėjas – nepriklausomas telkėjas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 19 punkte;
- 52) energijos nepriteklus – padėtis, kai aktualiomis nacionalinėmis aplinkybėmis pagal esamą *nacionalinę* socialinę politiką ir kitą aktualią *nacionalinę* politiką namų ūkis stokoja galimybių pasinaudoti pagrindinėmis energetikos paslaugomis, *kuriomis užtikrinamas bazinis patogumo lygis ir* deramas gyvenimo ir sveikatos *lygis*, įskaitant tinkamą *šilumos*,

karšto vandens ir vėsumos tiekimą, apšvietimą ir buitiniams prietaisams būtiną elektros energiją, kai tokia padėtis atsirado dėl veiksnių derinio, įskaitant bent šių paslaugų neįperkumą, nepakankamas disponuojamąsias pajamas, dideles išlaidas energijai ir mažą būstų energijos vartojimo efektyvumą;

- 53) galutinis naudotojas – fizinis ar juridinis asmuo, perkantis šilumą, vėsumą ar buitinį karštą vandenį savo reikmėms, arba fizinis ar juridinis asmuo, kuris įsikūręs atskirame pastate arba daugiabučio ar daugiafunkcio pastato vienetė, kuriam tiekama šiluma, vėsuma arba buitinis karštas vanduo iš centrinio šaltinio, kai toks asmuo su energijos tiekėju nėra sudaręs tiesioginės ar individualios sutarties;
- 54) skirtingos paskatos – sąžiningo ir pagrįsto su investicijomis į energijos vartojimo efektyvumą susijusių finansinių įsipareigojimų ir naudos paskirstymo susijusiems dalyviams, pavyzdžiui, savininkams ir nuomininkams arba skirtingiems pastato vienetų savininkams, arba daugiabučių arba daugiafunkcių pastatų savininkams ir nuomininkams arba skirtingiems savininkams, stoka;
- 55) ***bendradarbiavimo strategija – strategija, kurioje nustatomi tikslai, plėtojami metodai ir nustatomas procesas, kaip į politikos formavimo procesą įtraukti visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus nacionaliniu ar vietos lygmeniu, įskaitant pilietinės visuomenės atstovus, pavyzdžiui, vartotojų organizacijas, siekiant didinti informuotumą, gauti grįžtamosios informacijos apie tokią politiką ir didinti visuomenės pritarimą jai;***
- 56) energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių statistiškai reikšminga dalis ir reprezentatyvusis ėminys – tokia dalis ir ėminys, kuriais reikalaujama atitinkamų energijos taupymo priemonių statistinės populiacijos poaibį nustatyti taip, kad būtų atspindėta visų energijos taupymo priemonių visa statistinė populiacija, taigi, būtų galima daryti pagrįstai patikimas išvadas dėl pasiklovimo priemonių visuma.

3 straipsnis

Principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“

1. Laikydamosi principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, valstybės narės užtikrina, kad efektyvaus energijos vartojimo sprendimai, ***įskaitant paklausos išteklius ir sistemų lankstumą, būtų vertinami*** priimant planavimo, politikos ir pagrindinių investicijų

sprendimus, *kurių kiekvieno vertė viršytų 100 000 000 EUR arba 175 000 000 EUR transporto infrastruktūros projektams*, susijusiems su šiais sektoriais:

- a) energetikos sistemomis, ir
 - b) ne energetikos sektoriais, jei nuo tų sektorių priklauso energijos suvartojimas ir energijos vartojimo efektyvumas, *pavyzdžiui, pastatų, transporto, vandens, informacinių ir ryšių technologijų (IRT), žemės ūkio ir finansų sektoriais*.
2. Komisija ne vėliau kaip... *[ketveri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] atlieka 1 dalyje nustatytų ribų vertinimą, siekdama jas sumažinti, atsižvelgdama į galimus pokyčius ekonomikoje ir energijos rinkoje. Komisija ne vėliau kaip... [penkeri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kartu su pasiūlymais, kai tikslinga, dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.*
3. *Taikant šį straipsnį, valstybės narės raginamos atsižvelgti į Komisijos rekomendaciją (ES) 2021/1749³⁹.*
4. Valstybės narės užtikrina, kad *kompetentingos institucijos stebėtų* principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymą, *kai tikslinga, įskaitant sektorių integravimo ir tarpsektorinį poveikį*, kai politikos, planavimo ir investicijų sprendimams taikomi tvirtinimo ir stebėsenos reikalavimai.
5. Taikydamos principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, valstybės narės:
- a) skatina ir, kai reikia atlikti kaštų ir naudos analizes, užtikrina, kad būtų taikomos *ir viešai skelbiamos* kaštų ir naudos apskaičiavimo metodikos, pagal kurias būtų galima tinkamai įvertinti platesnę efektyvaus energijos vartojimo sprendimų naudą, *kai tikslinga, atsižvelgiant į visą gyvavimo ciklą ir ilgalaikę perspektyvą, sistemų ir išlaidų efektyvumą, tiekimo saugumą ir kiekybinį įvertinimą* visuomenės, sveikatos, ekonomikos ir poveikio klimatui neutralumo požiūriu, *taip pat atsižvelgiant į tvarumo ir žiedinės ekonomikos principus, kai vykdomas perėjimas prie poveikio klimatui neutralumo*;

³⁹ 2021 m. rugsėjo 28 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/1749 dėl principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ praktinio taikymo. Principo įgyvendinimo priimant sprendimus energetikos ir kituose sektoriuose gairės ir pavyzdžiai (OL L 350, 2021 10 4, p. 9).

- b) *sprendžia poveikio energijos nepritekliui klausimą;*
- c) nustato subjektą *arba subjektus*, atsakingus už principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymo ir *reguliavimo sistemų, įskaitant finansinius reglamentus*, 1 dalyje nurodytų planavimo, politikos ir *pagrindinių* investicijų sprendimų poveikio energijos vartojimui, energijos vartojimo efektyvumui *ir energetikos sistemoms* stebėseną;
- d) savo integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose, teikiamose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį, praneša Komisijai, kaip į principą „*svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas*“ buvo atsižvelgta priimant nacionalinius ir, *kai taikytina*, regioninius *ir vietos* planavimo, politikos ir pagrindinių investicijų sprendimus, susijusius su nacionalinėmis ir regioninėmis energetikos sistemomis, *įskaitant bent šiuos aspektus:*
- i) *principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymo ir naudos energetikos sistemoms vertinimą, visų pirma, kiek tai susiję su energijos suvartojimu;*
- ii) *sąrašą veiksmų, kurių imtasi siekiant pašalinti bereikalingas reguliavimo ar su reguliavimu nesusijusias principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ ir paklausos sprendimų įgyvendinimo kliūtis, be kita ko, identifikuojant nacionalinės teisės aktus ir priemones, kurie prieštarauja principui „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“.*
6. Komisija *ne vėliau kaip ... [6 mėnesiai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] priima gaires, kuriomis nustatoma bendra visuotinė sistema, įskaitant priežiūros, stebėsenos ir ataskaitų teikimo procedūras, kurią valstybės narės gali naudoti 5 dalies a punkte nurodytoms kaštų ir naudos apskaičiavimo metodikoms parengti, palyginamumo tikslu, kartu paliekant valstybėms narėms galimybę prisitaikyti prie nacionalinių ir vietos aplinkybių.*

4 straipsnis

Energijos vartojimo efektyvumo tikslai

1. Valstybės narės kartu užtikrina energijos suvartojimo sumažinimą bent **11,7** proc. 2030 m., palyginti su 2020 m. ES atskaitos scenarijaus projekcijomis, kad Sąjungoje galutinės energijos būtų suvartojama ne daugiau kaip **763 Mtnė**. **Valstybės narės deda pastangas, kad kartu prisidėtų prie orientacinio Sąjungos pirminės energijos suvartojimo tikslo – 2030 m. suvartoti ne daugiau kaip 992,5 Mtnė.**

2. Kiekviena valstybė narė nustato nacionalinį **orientacinį** energijos vartojimo efektyvumo **įnašą, grindžiamą galutinės** energijos suvartojimu, kad kartu būtų pasiektas šio straipsnio 1 dalyje nurodytas Sąjungos **privalomas galutinės energijos suvartojimo** tikslas, **ir deda pastangas, kad kartu prisidėtų prie toje dalyje nurodyto orientacinio Sąjungos pirminės energijos suvartojimo tikslo**. Valstybės narės tuos įnašus ir orientacinę jų pasiekimo trajektoriją Komisijai praneša savo atnaujintuose integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veikslių planuose, teikiamuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį, ir integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veikslių planuose, teikiamuose pagal to reglamento 3 ir 7–12 straipsnius. Tai darydamos valstybės narės **taip pat išreiškia savo įnašus absoliučiu pirminės energijos suvartojimo 2030 m. lygiu. Nustatydamos savo nacionalinius orientacinius energijos vartojimo efektyvumo įnašus, valstybės narės atsižvelgia į šio straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus** ir paaiškina, koku būdu ir kokiais duomenimis remiantis buvo apskaičiuoti įnašai. Tuo tikslu **jos gali naudotis šios direktyvos I priede pateikta formule**.

Valstybės narės, pateikdamos savo nacionalinius įnašus į energijos vartojimo efektyvumo tikslą, nurodo pirminės energijos suvartojimo ir galutinės energijos suvartojimo dalis, tenkančias galutinės energijos suvartojimo sektoriams, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 1099/2008, įskaitant pramonę, gyvenamuosius namus, paslaugas ir transportą. Valstybės narės taip pat nurodo energijos suvartojimo IRT sektoriuje projekcijas.

3. Nustatydamos 2 dalyje nurodytus nacionalinius orientacinius energijos vartojimo efektyvumo įnašus, valstybės narės atsižvelgia į:
 - a) Sąjungos galutinės energijos suvartojimo tikslą – ne daugiau kaip **763 Mtnė**, ir pirminės energijos suvartojimo tikslą – ne daugiau kaip **992,5 Mtnė**, 2030 m., kaip numatyta 1 dalyje;

- b) šioje direktyvoje numatytas priemonės;
- c) kitas energijos vartojimo efektyvumo skatinimo valstybėse narėse ir Sąjungos lygmeniu priemonės;
- d) visus svarbius veiksnius, nuo kurių priklauso efektyvumo didinimo pastangos **■** :
 - i) ***iš anksto dedamas pastangas ir vykdomus veiksmus energijos vartojimo efektyvumo srityje;***
 - ii) teisingą pastangų paskirstymą visoje Sąjungoje;
 - iii) ekonomikos energijos vartojimo intensyvumą;
 - iv) likusį ekonomiškai efektyvaus energijos taupymo potencialą;
- e) kitas nacionalines aplinkybes, turinčias įtakos energijos suvartojimui, visų pirma:
 - i) ***BVP ir demografinius*** pokyčius ir prognozes;
 - ii) energijos importo ir eksporto pokyčius, energijos rūšių derinio pokyčius ir naujų tvarių degalų diegimą;
 - iii) visų atsinaujinančiųjų energijos šaltinių plėtojimą, branduolinę energiją, anglies dioksido surinkimą ir saugojimą;

- iv) energijai imlių pramonės šakų dekarbonizavimą;
- v) *nacionalinių dekarbonizavimo arba poveikio klimatui neutralumo planų užmojo lygį;*
- vi) *ekonominę energijos taupymo potencialą;*
- vii) *esamas klimato sąlygas ir klimato kaitos prognozes.*

4. *Taikydama 3 dalyje nustatytus reikalavimus, valstybė narė užtikrina, kad jos įnašas Mtnė daugiau nei 2,5 proc. neviršytų įnašo, kuris būtų buvęs apskaičiuotas pagal I priede pateiktą formulę.*

5. *Komisija įvertina, ar bendras valstybių narių įnašas yra bent lygus šio straipsnio 1 dalyje nustatytam Sąjungos privalomam galutinės energijos suvartojimo tikslui. Jei Komisija padaro išvadą, kad jis yra nepakankamas, vertindama atnaujintų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų projektus pagal Reglamento (ES) 2018/1999 9 straipsnio 2 dalį ir ne vėliau kaip 2024 m. kovo 1 d., atsižvelgdama į atnaujintą 2020 m. ES atskaitos scenarijų pagal šią dalį, Komisija kiekvienai valstybei narei pateikia ištaisytą nacionalinio orientacinio energijos vartojimo efektyvumo įnašo dydį galutinės energijos suvartojimo atžvilgiu, remdamasi:*

- a) *likusiu bendru galutinės energijos suvartojimo sumažinimu, būtinu 1 dalyje nustatytam Sąjungos privalomam tikslui pasiekti;*
- b) *atitinkamų valstybių narių 2019 m. BVP vienetai tekusiu sąlyginiu taršos šiltnamio efektą sukeliančių dujų intensyvumu;*
- c) *tų valstybių narių BVP 2019 m.*

Prieš I priede pateiktą formulę pradedant taikyti šioje dalyje nustatytam mechanizmui ir ne vėliau kaip 2023 m. lapkričio 30 d. Komisija atnaujina 2020 m. ES atskaitos scenarijų, remdamasi naujausiais Eurostato duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė pagal Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio 2 dalies b punktą ir 14 straipsnį.

Nepaisant šios direktyvos 37 straipsnio, valstybės narės, norinčios atnaujinti savo nacionalinius orientacinius energijos vartojimo efektyvumo įnašus pagal šio straipsnio 2 dalį, naudojantis atnaujintu 2020 m. ES atskaitos scenarijumi, apie savo atnaujintą

nacionalinį orientacinį energijos vartojimo efektyvumo įnašą praneša ne vėliau kaip 2024 m. vasario 1 d. Jei valstybė narė pageidauja atnaujinti savo nacionalinį orientacinį energijos vartojimo efektyvumo įnašą, ji užtikrina, kad jos įnašas M_{tne} daugiau nei 2,5 proc. neviršytų įnašo, kuris būtų buvęs apskaičiuotas pagal I priede pateiktą formulę naudojantis atnaujintu 2020 m. ES atskaitos scenarijumi.

Valstybės narės, kurioms Komisija pateikė ištaisytą nacionalinio orientacinio energijos vartojimo efektyvumo įnašo dydį, savo nacionalinio orientacinio energijos vartojimo efektyvumo įnašo dydžius pagal šio straipsnio 2 dalį atnaujina pagal ištaisytą nacionalinio orientacinio energijos vartojimo efektyvumo įnašo galutinės energijos suvartojimo atžvilgiu dydį ir atnaujintą tų įnašų orientacinę trajektoriją ir, kai taikytina, nurodo papildomas priemones pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį teikiamuose atnaujintuose integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose. Komisija pagal tą reglamentą reikalauja, kad valstybės narės nedelsdamos pateiktų ištaisytą orientacinį energijos vartojimo efektyvumo įnašo dydį ir, kai taikytina, papildomas priemones, kad būtų užtikrintas šioje dalyje nustatyto mechanizmo taikymas.

Kai valstybė narė praneša apie nacionalinį orientacinį energijos vartojimo efektyvumo įnašą galutinės energijos suvartojimo atžvilgiu M_{tne}, kuris yra lygus įnašui, kuris būtų buvęs apskaičiuotas taikant I priede pateiktą formulę, arba už jį mažesnis, Komisija to įnašo nekeičia.

Taikydama šioje dalyje nustatytą mechanizmą, Komisija užtikrina, kad nebūtų skirtumo tarp visų valstybių narių nacionalinių įnašų sumos ir 1 dalyje nustatyto Sąjungos privalomo tikslo.

6. Jei Komisija, remdamasi pagal Reglamento (ES) 2018/1999 29 straipsnio 1 ir 3 dalis atliktu vertinimu, padaro išvadą, kad prisidedant prie energijos vartojimo efektyvumo didinimo daroma nepakankama pažanga, valstybės narės, kurios viršija šio straipsnio 2 dalyje nurodytas orientacines trajektorijas **galutinės energijos suvartojimo atžvilgiu**, turi užtikrinti, kad per vienus metus nuo Komisijos vertinimo gavimo dienos būtų įgyvendintos papildomos priemonės jų įnašams į energijos vartojimo efektyvumą užtikrinti. Tos papildomos priemonės, be kitų, apima **bent vieną iš** šių priemonių:

- a) nacionalines priemones, kuriomis užtikrinamas papildomas energijos taupymas, įskaitant didesnę pagalbą rengiant investicijų į energijos vartojimo efektyvumą priemonių įgyvendinimo projektus;
- b) šios direktyvos 8 straipsnyje nustatytos pareigos taupyti energiją sustiprinimą;
- c) pareigos viešajam sektoriui koregavimą;
- d) savanorišką finansinį įnašą į šios direktyvos 30 straipsnyje nurodytą nacionalinį energijos vartojimo efektyvumo fondą arba į kitą energijos vartojimo efektyvumo finansavimo priemonę, kai metiniai finansiniai įnašai yra lygūs investicijoms, kurių reikia orientacinei trajektorijai pasiekti.

Jei valstybės narės galutinės energijos suvartojimas viršija jos orientacinę trajektoriją **galutinės energijos suvartojimo atžvilgiu**, nurodytą šio straipsnio 2 dalyje, ji į savo integruotą nacionalinę energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitą, teikiamą pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį, įtraukia **priemonių**, kurių ji **imsis** atotrūkiui panaikinti, paaiškinimą, kad užtikrintų, jog būtų pasiektas jos nacionalinis įnašas į energijos vartojimo efektyvumą **ir numatomas sutaupyti energijos kiekis**.

Komisija įvertina, ar šioje dalyje nurodytų nacionalinių priemonių pakanka Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslams pasiekti. Jei manoma, kad nacionalinių priemonių nepakanka, Komisija prireikus siūlo priemones ir naudojasi savo įgaliojimais Sąjungos lygmeniu, visų pirma siekdama užtikrinti, kad būtų pasiekti Sąjungos 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslai.

7. Komisija ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d. įvertina visus duomenų, teikiamų pagal Reglamentą (EB) Nr. 1099/2008, skaičiavimo metodikos, energijos balanso apskaičiavimo metodikos ir Europos energijos suvartojimo modelių pakeitimus, ir pasiūlo, jei reikia, techninius Sąjungos 2030 m. tikslų skaičiavimo patikslinimus, kad būtų išlaikytas šio straipsnio 1 dalyje nustatytas užmojo lygis.

II SKYRIUS

PAVYZDINIS VIEŠOJO SEKTORIAUS VAIDMUO

5 straipsnis

Viešojo sektoriaus rodomas energijos vartojimo efektyvumo didinimo pavyzdys

1. Valstybės narės užtikrina, kad bendras visų viešųjų įstaigų galutinės energijos suvartojimas kasmet sumažėtų bent **1,9** proc., palyginti su 2021 m.

Valstybės narės gali nuspręsti pirmoje pastraipoje nustatytos pareigos netaikyti viešajam transportui ar ginkluotosioms pajėgoms. Pirmos ir antros pastraipų tikslais valstybės narės nustato bazinį scenarijų, kuris apima visų viešųjų įstaigų, išskyrus viešąjį transportą ar ginkluotąsias pajėgas, galutinės energijos suvartojimą 2021 m. Viešojo transporto ir ginkluotųjų pajėgų energijos suvartojimo mažinimas yra orientacinis, bet vis dėlto gali būti įskaičiuotas vykdant pirmoje pastraipoje nustatytą pareigą, net jei jis neįtrauktas į bazinį scenarijų pagal šį straipsnį.

2. *Pereinamuoju laikotarpiu, kuris baigiasi ... [ketveri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], 1 dalyje nustatytas tikslas yra orientacinis. Tuo pereinamuoju laikotarpiu valstybės narės gali naudoti numatomo suvartoti kiekio duomenis ir ne vėliau kaip tą pačią dieną valstybės narės bazinį scenarijų patikslina ir visų viešųjų įstaigų numatomą suvartoti galutinės energijos kiekį suderina su faktiniu visų viešųjų įstaigų galutinės energijos suvartojimu.*

3. *1 dalyje nustatyta pareiga iki 2026 m. gruodžio 31 d. neapima energijos suvartojimo viešųjų įstaigų vietos administraciniuose vienetuose, kuriuose gyvena mažiau nei 50 000 gyventojų, o iki 2029 m. gruodžio 31 d. neapima energijos suvartojimo viešųjų įstaigų vietos administraciniuose vienetuose, kuriuose gyvena mažiau nei 5 000 gyventojų.*
4. Apskaičiuodama savo viešųjų įstaigų galutinės energijos suvartojimą, valstybė narė gali atsižvelgti į klimato pokyčius savo teritorijoje.
5. Valstybės narės, pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį atnaujindamos savo nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, teikiamus pagal to reglamento 3 ir 7–12 straipsnius, į juos įtraukia energijos suvartojimo kiekį, kurį **visos pagal sektorius suskirstytos viešosios įstaigos** turi sumažinti, ir priemones, kurias jos planuoja patvirtinti tokio sumažinimo tikslais. Savo integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose, teikiamose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį, valstybės narės praneša Komisijai kiekvienais metais pasiektą galutinės energijos suvartojimo sumažinimą.
6. Valstybės narės užtikrina, kad regionų ir vietos institucijos, pasikonsultavusios su **atitinkamais** suinteresuotaisiais subjektais, **įskaitant, kai tikslinga, energetikos agentūras**, ir su visuomene, įskaitant visų pirma **pažeidžiamas** grupes, kurioms gresia energijos nepriteklis arba kurios yra pažeidžiamesnės dėl jo poveikio, savo **ilgalaikio planavimo priemonėse, pvz.,** dekarbonizavimo **arba tvarios energetikos** planuose, nustatytų konkrečias energijos vartojimo efektyvumo priemones.

Valstybės narės taip pat užtikrina, kad rengdamos ir įgyvendindamos energijos vartojimo efektyvumo priemones kompetentingos institucijos imtųsi veiksmų, kad sušvelnintų didelį neigiamą tiesioginį ar netiesioginį energijos vartojimo efektyvumo priemonių poveikį energijos nepriteklių patiriantiems, mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams ar pažeidžiamoms grupėms.

7. Valstybės narės padeda viešosioms įstaigoms. Tokia pagalba, ***nedarant poveikio valstybės pagalbos taisyklėms, gali apimti finansinę ir techninę paramą, teikiamą energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių diegimo tikslu, ir viešųjų įstaigų skatinimą atsižvelgti ne tik į energijos taupymą, bet ir į platesnę naudą, pvz., patalpų mikroklimato kokybę***, be kita ko, regioniniu ir vietos lygmenimis, teikiant gaires, propaguojant gebėjimų stiprinimą, ***įgūdžių ugdymą*** bei mokymo galimybes ir skatinant viešųjų įstaigų bendradarbiavimą.
8. Valstybės narės skatina viešąsias įstaigas atsižvelgti į su jų investavimo ir politikos veikla susijusį per visą gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekį, ***taip pat į šios veiklos ekonominę ir socialinę naudą***.
9. ***Valstybės narės skatina viešąsias įstaigas didinti viešosioms įstaigoms priklausančių arba jų užimamų pastatų energinį naudingumą, be kita ko, pakeičiant senus ir neefektyvius šildytuvus.***

6 straipsnis

Pavyzdinis viešųjų įstaigų pastatų vaidmuo

1. Nedarant poveikio Direktyvos 2010/31/ES 7 straipsniui, kiekviena valstybė narė užtikrina, kad kasmet bent ***3 proc.*** bendro viešosioms įstaigoms priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų pastatų patalpų ploto būtų renovuojama taip, kad jie taptų ***■*** beveik nulinės energijos pastatais ***arba visai netaršiais pastatais*** pagal Direktyvos 2010/31/ES 9 straipsnį.
Valstybės narės gali pasirinkti, kuriuos pastatus įtraukti į 3 proc. renovacijos reikalavimą, tinkamai atsižvelgdamos į ekonominį efektyvumą ir technines galimybes pasirenkant renovotinus pastatus.

Valstybės narės gali pirmoje pastraipoje nurodytos renovacijos pareigos netaikyti socialiniam būstui, jei tokie renovacijos darbai išlaidų požiūriu nebūtų neutralūs arba dėl to socialiniame būste gyvenantiems asmenims padidėtų nuomos kaina, išskyrus atvejus, kai toks nuomos padidėjimas nebūtų didesnis nei būtų sutaupyta lėšų už energiją.

Jei viešosios įstaigos įsikūrusios pastate, kuris joms nepriklauso, jos *derasi su pastato savininku, visų pirma, siekiant veiksmų, pvz., nuomos sutarties atnaujinimo, naudojimo paskirties pakeitimo, didelio remonto arba techninės priežiūros darbų atveju, siekdamas nustatyti sutarties sąlygas, kad pastatas taptų bent jau beveik nulinės energijos pastatu arba visai netaršiu pastatu.*

Minimali bent 3 proc. norma apskaičiuojama pagal viešosioms įstaigoms priklausančių pastatų, kurių naudingasis patalpų plotas viršija 250 m² ir kurie 2024 m. sausio 1 d. nėra beveik nulinės energijos pastatai, bendrą patalpų plotą.

2. *Valstybės narės gali taikyti mažiau griežtus reikalavimus nei nustatyti 1 dalyje šių kategorijų pastatams:*
- a) *pastatams, kurie oficialiai saugomi kaip tam tikros aplinkos dalis arba dėl jų ypatingos architektūrinės ar istorinės vertės, tokiu mastu, kokiu dėl tam tikrų minimaliųjų energinio naudingumo reikalavimų laikymosi nepriimtinau pakistų charakteringos jų savybės arba išvaizda;*
 - b) *pastatams, priklausantiems ginkluotosioms pajėgoms arba centrinės valdžios subjektams ir naudojamiems nacionalinės gynybos tikslams, išskyrus ginkluotųjų pajėgų ir kito nacionalinės gynybos institucijų įdarbinto personalo naudojamas atskiras gyvenamąsias patalpas arba biurų pastatus;*
 - c) *pastatams, naudojamiems kaip religinių apeigų vieta ir religinei veiklai vykdyti.*

Valstybės narės gali nuspręsti nerenovuoti šios dalies pirmoje pastraipoje nenurodytų pastatų iki 1 dalyje nurodyto lygio, jei jos mano, kad techniniu, ekonominiu ar funkcinu požiūriu to pastato neįmanoma renovuoti taip, kad jis taptų beveik nulinės energijos pastatu. Taip nusprendusios, valstybės narės to pastato renovacijos neįskaičiuoja į 1 dalyje nustatyto reikalavimo įvykdymą.

3. *Siekiant paspartinti energijos taupymą ir suteikti paskatą ankstyviems veiksams, valstybė narė, kuri renovuoja daugiau kaip 3 proc. bendro savo pastatų patalpų ploto pagal 1 dalį bet kuriais metais iki 2026 m. gruodžio 31 d., gali perviršį įskaičiuoti į bet kurių kitų trejų metų metinę renovacijos normą. Jei valstybė narė nuo 2027 m. sausio 1 d. renovuoja daugiau nei 3 proc. bendro savo pastatų patalpų ploto, ji gali perviršį įskaičiuoti į kitų dvejų metų metinę renovacijos normą.*
4. **■** Valstybės narės gali į pastatų metinę renovacijos normą įskaičiuoti naujus pastatus, įsigytus vietoj konkrečių viešųjų įstaigų pastatų, kurie buvo nugriauti kuriais nors iš dvejų ankstesnių metų. *Tai* taikoma tik tuo atveju, jei tai būtų ekonomiškai efektyviau ir tvariau atsižvelgiant į energijos suvartojimą ir per gyvavimo ciklą išmetamo CO₂ kiekį, palyginti su tokių pastatų renovacija. Kiekviena valstybė narė aiškiai nustato ir paskelbia bendruosius tokių išimtinių atvejų nustatymo kriterijus, metodiką ir procedūras.
5. Valstybės narės šio straipsnio tikslais *ne vėliau kaip ... [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos]* sudaro, viešai paskelbia *ir užtikrina, kad būtų prieinamas* šildomų ir (arba) vėsinamų *pastatų, kurie priklauso* viešosioms įstaigoms *arba kurie yra jų naudojami ir* kurių bendras naudingasis patalpų plotas yra didesnis kaip **■** 250 m², inventorių. Valstybės narės tą inventorių atnaujina bent kas dvejus metus. *Inventorius susiejamas su pastatų ūkio apžvalga, atliekama įgyvendinant nacionalinius pastatų renovacijos planus pagal Direktyvą 2010/31/ES, ir atitinkamomis duomenų bazėmis.*

Viešai skelbiamus ir prieinamus duomenis apie pastatų ūkio charakteristikas, pastatų renovaciją ir energinį naudingumą gali apibendrinti ES pastatų ūkio stebėsenos centras, kad palyginamais duomenimis būtų užtikrintos geresnės žinios apie pastatų sektoriaus energinį naudingumą.

Inventoriuje pateikiami bent šie duomenys:

- a) patalpų plotas (m²);
- b) *apskaičiuotas metinis energijos suvartojimas šilumai, vėsumai, elektrai ir karštam vandeniui, kai tokių duomenų turima;*
- c) pagal Direktyvą 2010/31/ES išduotas kiekvieno pastato energinio naudingumo sertifikatas.

6. *Valstybės narės gali nuspręsti taikyti 1–4 dalyse išdėstytam požiūriui alternatyvų požiūrį, pagal kurį kiekvienais metais viešųjų įstaigų pastatuose sutaupyta energijos kiekis turi būti bent lygiavertis pagal 1 dalį reikalaujamam dydžiui.*

To alternatyvaus požiūrio taikymo tikslais valstybės narės:

- a) *užtikrina, kad kiekvienais metais pastatams būtų nustatytas, kai taikytina, renovacijos pasas, apimantis bent 3 proc. bendro viešosioms įstaigoms priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų pastatų patalpų ploto. Tų pastatų atveju turi būti renovuojama taip, kad jie taptų beveik nulinės energijos pastatais ne vėliau kaip 2040 m.;*
- b) *įvertina, kiek energijos būtų sutaupyta pagal 1–4 dalis, naudodamos atitinkamas referencinių viešųjų įstaigų pastatų, kurie turi tapti beveik nulinės energijos pastatais, energijos suvartojimo prieš renovaciją ir po jos standartines vertes, kaip nurodyta Direktyvoje 2010/31/ES.*

Valstybės narės, nusprendusios taikyti alternatyvų požiūrį, ne vėliau kaip 2023 m. gruodžio 31 d. praneša Komisijai apie savo planuojamą sutaupyti energijos kiekį, kad ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. būtų pasiektas bent lygiavertis sutaupyta energijos kiekis pastatuose, kuriems taikoma 1 dalis.

7 straipsnis
Viešieji pirkimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, sudarydami viešąsias sutartis ir koncesijas, kurių vertė yra lygi arba didesnė nei nustatytoji Direktyvos 2014/23/ES 8 straipsnyje, Direktyvos 2014/24/ES 4 straipsnyje arba Direktyvos 2014/25/ES 15 straipsnyje, pirktų tik aukštus energijos vartojimo efektyvumo rodiklius atitinkančius produktus, paslaugas, pastatus ir darbus, laikydamiesi šios direktyvos *IV* priede nurodytų reikalavimų, ***nebent tai būtų techniškai neįmanoma.***

Valstybės narės taip pat užtikrina, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, sudarydami viešąsias sutartis ir koncesijas, kurių vertė yra lygi arba didesnė nei nustatytoji pirmoje pastraipoje, taikytų principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ pagal 3 straipsnį, taip pat ir sudarydami tas viešąsias sutartis ir koncesijas, kurioms jokių konkrečių reikalavimų *IV* priede nenustatyta.

2. Šio straipsnio *1 dalyje nurodytos pareigos netaikomos, jei jos kenkia viešajam saugumui arba trukdo reaguoti į ekstremaliąsias visuomenės sveikatos situacijas. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos taikomos ginkluotųjų pajėgų sutartims, tačiau tik tokia apimtimi, kad jų taikymas neprieštarautų ginkluotųjų pajėgų veiklos pobūdžiui ir svarbiausiam tikslui. Pareigos netaikomos karinės įrangos tiekimo sutartims, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/81/EB⁴⁰.*

⁴⁰ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB (OL L 216, 2009 8 20, p. 76).

3. Nepaisant **29** straipsnio **4** dalies, valstybės narės užtikrina, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, organizuodami dėl energiniu požiūriu reikšmingų paslaugų teikimo sutarčių viešuosius pirkimus, įvertintų, ar įmanoma sudaryti ilgalaikes sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo, kurios padėtų ilgoju laikotarpiu sutaupyti energijos.
4. Nedarant poveikio šio straipsnio 1 daliai, perkant gaminių rinkinį, kuriam visam taikomas pagal Reglamentą (ES) 2017/1369 priimtas deleguotasis aktas, valstybės narės gali reikalauti, kad pirmenybė būtų teikiama bendram energijos vartojimo efektyvumui, o ne atskirų tų rinkinių sudarančių gaminių energijos vartojimo efektyvumui – būtų perkamas gaminių rinkinys, kuris atitinka priskyrimo aukščiausiai **galimai** energijos vartojimo efektyvumo klasei kriterijų.
5. Valstybės narės gali reikalauti, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, **sudarydami sutartis, kaip nurodyta šio straipsnio 1 dalyje**, pirkimo praktikoje, kai tinkama, atsižvelgtų į platesnius tvarumo, socialinius, aplinkos ir žiedinės ekonomikos aspektus, kad būtų pasiekti Sąjungos dekarbonizavimo ir nulinės taršos tikslai. Kai tinkama ir laikantis IV priedo, valstybės narės reikalauja, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai atsižvelgtų į Sąjungos žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijus **arba esamus lygiaverčius nacionalinius kriterijus**.

Siekiant užtikrinti energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų taikymo viešųjų pirkimų procese skaidrumą, valstybės narės užtikrina, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai viešai skelbtų informaciją apie sutarčių, kurių vertė yra lygi arba didesnė nei nustatytoji 1 dalyje, poveikį energijos vartojimo efektyvumui, **ta informaciją skelbiant atitinkamuose pranešimuose interneto svetainėje „Tenders Electronic Daily“ (TED), pagal direktyvas 2014/23/ES, 2014/24/ES ir 2014/25/ES ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2019/1780⁴¹**. Perkančiosios organizacijos gali nuspręsti reikalauti, kad konkurso dalyviai atskleistų informaciją apie naujo pastato ir **renovuotino pastato** visuotinio atšilimo potencialą per gyvavimo ciklą, **mažo anglies dioksido pėdsako medžiagų naudojimą ir naudojamų medžiagų žiedžiškumą**. Perkančiosios organizacijos gali **viešai** paskelbti informaciją apie sutartis, visų pirma sudaromas dėl naujų pastatų, kurių patalpų plotas didesnis nei 2 000 m².

Valstybės narės padeda perkančiosioms organizacijoms ir perkantiesiems subjektams plačiau taikyti energijos vartojimo efektyvumo reikalavimus, be kita ko, regioniniu ir vietos lygmenimis, pateikdamos aiškias taisykles ir gaires, įskaitant gyvavimo ciklo sąnaudų ir poveikio aplinkai bei sąnaudų vertinimo metodikas, steigdamos kompetencijos palaikymo centrus, skatindamos perkančiąsias organizacijas bendradarbiauti tarpusavyje, be kita ko, tarpvalstybiniu mastu, ir, kai įmanoma, vykdyti bendrus viešuosius pirkimus ir skaitmeninius viešuosius pirkimus.

6. ***Kai tikslinga, Komisija nacionalinėms institucijoms ir viešuosius pirkimus vykdančioms pareigūnams gali pateikti papildomų gairių dėl energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų, taikomų viešųjų pirkimų procese. Tokia pagalba gali sustiprinti esamą valstybių narių pagalbą pvz., suderintais veiksmais, ir gali padėti joms atsižvelgti į žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijus.***
7. Valstybės narės nustato teisinės ir reguliavimo nuostatas bei administravimo praktiką, susijusias su viešaisiais pirkimais, metinio biudžeto sudarymu ir apskaita, kurių reikia, kad atskiros perkančiosios organizacijos nebūtų atgrasomos nuo investicijų į energijos vartojimo efektyvumo didinimą ir nuo naudojimosi sutartimis dėl energijos vartojimo efektyvumo ir kitais trečiųjų šalių finansavimo mechanizmais pagal ilgalaikes sutartis.

⁴¹ 2019 m. rugsėjo 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/1780, kuriuo nustatomos viešųjų pirkimų skelbimo standartinės formos ir panaikinamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/1986 (e. formos) (OL L 272, 2019 10 25, p. 7).

8. Valstybės narės pašalina visas reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusias kliūtis didinti energijos vartojimo efektyvumą, visų pirma kliūtis dėl teisinių ir reguliavimo nuostatų bei administracinės praktikos, susijusios su viešaisiais pirkimais, metinio biudžeto sudarymu ir apskaita, siekdamas užtikrinti, kad atskiros viešosios organizacijos nebūtų atgrasomos nuo investicijų į energijos efektyvumo didinimą ir nuo naudojimosi sutartimis dėl energijos vartojimo efektyvumo ir trečiųjų šalių finansavimo mechanizmais ilgalaikių sutarčių pagrindu.

Valstybės narės savo integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose, teikiamose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį, praneša Komisijai apie priemones, kurių imtasi siekiant pašalinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo kliūtis.

III SKYRIUS

ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMAS

8 straipsnis

Pareiga taupyti energiją

1. Valstybės narės sutaupo bent tokį suminį galutinės energijos kiekį, kuris atitinka:
 - a) nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. kiekvienais metais naujai sutaupomą kiekį, lygų 1,5 proc. metinio galutiniams vartotojams parduodamo energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2013 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis. Į tą apskaičiavimą gali būti visiškai arba iš dalies neįtraukiamas transporto sektoriui parduotas ir sunaudotas energijos kiekis;
 - b) nuo 2021 m. sausio 1 d. iki **2030 m.** gruodžio 31 d. kiekvienais metais naujai sutaupomą kiekį, lygų:
 - i) *0,8 proc. 2021 m. sausio 1 d.–2023 m. gruodžio 31 d. metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis;*
 - ii) *1,3 proc. 2024 m. sausio 1 d.–2025 m. gruodžio 31 d. metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis;*
 - iii) *1,5 proc. 2026 m. sausio 1 d.–2027 m. gruodžio 31 d. metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis;*

- iv) 1,9 proc. 2028 m. sausio 1 d.–2030 m. gruodžio 31 d. metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis.*

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos b punkto i papunkčio, Kipras ir Malta nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. kasmet naujai sutaupo kiekį, lygų 0,24 proc. metinio galutinės suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos b punkto ii, iii ir iv papunkčių, Kipras ir Malta nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. kasmet naujai sutaupo kiekį, lygų 0,45 proc. metinio galutinio suvartojamos energijos kiekio, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis.

Valstybės narės nusprendžia, koku būdu paskirstyti apskaičiuotą naujos sutaupytos energijos kiekį pagal kiekvieną pirmos pastraipos a *ir b* punktuose nurodytą laikotarpį su sąlyga, kad kiekvienos pareigos taikymo laikotarpio pabaigoje būtų pasiektas bendras suminis galutinės sutaupytos energijos kiekis.

Po 2030 m. dešimties metų laikotarpiais valstybės narės toliau pagal pirmos pastraipos *b* punkto *iv* papunktyje nustatytą taupymo normą mažina metinį suvartojamos energijos kiekį.

2. Valstybės narės sutaupo pagal šio straipsnio 1 dalį reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį sukurdamos 9 straipsnyje nurodytas energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemas arba priimdamos 10 straipsnyje nurodytas alternatyvias politikos priemones. Valstybės narės gali derinti energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemas su alternatyviomis politikos priemonėmis. Valstybės narės užtikrina, kad energijos kiekis, sutaupytas dėl 9 ir 10 straipsniuose bei 30 straipsnio 14 dalyje nurodytų politikos priemonių taikymo, būtų apskaičiuotas pagal V priedą.

3. Valstybės narės energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemas, alternatyvias politikos priemonės arba jų derinį, programas ar priemones, finansuojamas iš nacionalinio energijos vartojimo efektyvumo fondo, įgyvendina pirmenybę teikdamos energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, **asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims, **tačiau vien jais neapsiribojant**. Valstybės narės užtikrina, kad pagal šį straipsnį įgyvendinamos politikos priemonės neturėtų neigiamo poveikio tiems asmenims. Kai taikytina, valstybės narės kuo geriau naudoja finansavimą, įskaitant viešąjį finansavimą, Sąjungos lygmeniu nustatytas finansavimo priemones ir pajamas iš apyvartinių taršos leidimų pagal 24 straipsnio 3 dalies b punktą, siekdamas pašalinti neigiamą poveikį ir užtikrinti teisingą ir įtraukią energetikos pertvarką.

Pagal 1 dalį reikalaujamo energijos kiekio sutaupymo tikslais ir nedarant poveikio Reglamentui (ES) 2019/943 bei Direktyvai (ES) 2019/944, tokių politikos priemonių rengimo tikslais valstybės narės apsvarsto, kaip prie tų politikos priemonių įgyvendinimo gali prisidėti atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos ir piliečių energetikos bendruomenės, ir skatina jų vaidmenį.

Valstybės narės **nustato ir** užtikrina, kad dalį reikalaujamo sutaupyti suminio galutinės energijos kiekio sutaupytų energijos nepriteklių patiriantys asmenys, pažeidžiami vartotojai, **asmenys iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantys asmenys. Ši dalis turi būti bent lygi energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių daliai, įvertintai jų nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veikslių planuose, parengtuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 3 dalies d punktą. **Valstybės narės, vertindamos energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių dalį savo nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veikslių planuose, atsižvelgia į šiuos rodiklius:**

- a) neišgalėjimą tinkamai šildyti būsto (Eurostatas, SPGS [ilc_mdcs01]);
- b) įsiskolinimus už komunalines paslaugas (Eurostatas, SPGS, [ilc_mdcs07]);
- c) **bendrą gyventojų, gyvenančių būste su nesandariu stogu, drėgnomis sienomis, grindimis ar pamatais, arba su puviniu langų rėmuose ar grindyse, skaičių (Eurostatas, SPGS [ilc_mdho01]);**

d) *skurdo rizikos lygį (Eurostato, SPGS ir ECHP tyrimai [ilc_li02]) (ribinis taškas: 60 proc. ekvivalentinių pajamų po socialinių išmokų pervedimų mediana).*

Jei valstybė narė savo nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nėra pranešusi apie vertinamą energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių dalį, energijos nepriteklių patiriančių asmenų, pažeidžiamų vartotojų, **asmenų iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančių asmenų bendro sutaupytos galutinės energijos kiekio dalis turi būti bent jau lygi trečioje pastraipoje nurodytų rodiklių 2019 m. aritmetiniam vidurkiui arba, jei tokių 2019 m. duomenų nėra, tiesiškai ekstrapoliuotoms turimoms jų pastarųjų trejų metų vertėms.

4. Valstybės narės įtraukia informaciją apie taikomus rodiklius, aritmetinį vidurkį ir politikos priemonių, nustatytų pagal šio straipsnio 3 dalį, rezultatus į savo atnaujintus integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, teikiamus pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį, savo vėlesnius integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, teikiamus pagal to reglamento 3 ir 7–12 straipsnius bei susijusias nacionalines energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitas, teikiamas pagal to reglamento 17 straipsnį.
5. Valstybės narės gali įskaičiuoti sutaupyta energijos kiekį, kurį lemia politikos priemonės, nustatytos ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d. arba po tos datos, jei dėl tų priemonių imamasi naujų atskirų veiksmų po 2020 m. gruodžio 31 d. Bet kuriuo pareigos taikymo laikotarpiu sutaupytos energijos kiekis neįskaičiuojamas į 1 dalyje nustatytą energijos kiekį, kurį reikalaujama sutaupyti ankstesniais pareigos taikymo laikotarpiais.
6. Su sąlyga, kad valstybės narės įvykdo pareigą bent dėl 1 dalies pirmos pastraipos b punkto *i* papunktyje nurodyto suminio sutaupytos galutinės energijos kiekio, jos gali tame papunktyje nurodytą reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį apskaičiuoti naudodamos vieną ar daugiau iš toliau išvardytų būdų:
 - a) taikydamos metinę sutaupymo normą galutiniams vartotojams parduodamos energijos arba galutinės suvartojamos energijos kiekiui, kurio vidurkis išvestas pagal paskutinių trejų metų, ėjusių prieš 2019 m. sausio 1 d., laikotarpio duomenis;

- b) į apskaičiavimo bazinio lygio scenarijų visiškai arba iš dalies neįtraukdamos transporto sektoriuje sunaudojamos energijos;
 - c) pasinaudodamos bet kuria iš 8 dalyje nustatytų pasirinkimo galimybių.
7. Jei valstybės narės pasinaudoja bet kuria iš 6 dalyje numatytų galimybių, susijusių su 1 dalies pirmos pastraipos b punkto *i* papunktyje nurodytu reikalaujama sutaupyti energijos kiekiu, jos nustato:
- a) savo pačių metinę taupymo normą, kuri bus taikoma apskaičiuojant savo suminį galutinės energijos suvartojimą ir kuria užtikrinama, kad galutinis grynasis jų sutaupytos energijos kiekis nebūtų mažesnis, nei tas, kurio reikalaujama pagal tą papunktį;
 - b) savo pačių apskaičiavimo bazinį scenarijų, į kurį gali būti visiškai arba iš dalies neįtraukta transporto sektoriuje sunaudojama energija.
8. Atsižvelgiant į 9 dalį, kiekviena valstybė narė gali:
- a) atlikti apskaičiavimą, kurio reikalaujama pagal 1 dalies pirmos pastraipos a punktą, 2014 m. ir 2015 m. naudodama 1 proc., 2016 m. ir 2017 m. naudodama 1,25 % ir 2018 m., o 2019 m. ir 2020 m. naudodama 1,5 % vertes;
 - b) į apskaičiavimą neįtraukti visos ar dalies parduotos ir sunaudotos energijos (pagal kiekį) 1 dalies pirmos pastraipos a punkte nurodyto pareigos taikymo laikotarpio atžvilgiu arba galutinės suvartotos energijos tos pastraipos b punkto *i* papunktyje nurodyto pareigos taikymo laikotarpio atžvilgiu Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytoms pramonės veiklos rūšims;

- c) į 1 dalies pirmos pastraipos a punkte ir b punkto *i* papunktyje nurodytą reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį įskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį, pasiektą įgyvendinant 25 straipsnio 4 dalyje, 26 straipsnio 7 dalies a punkte bei 27 straipsnio 1, 5–9 ir 11 dalyse nustatytus reikalavimus energijos transformacijos, skirstymo ir perdavimo sektoriuose, įskaitant efektyvią centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo infrastruktūrą. Valstybės narės savo integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, teikiamuose pagal 3 ir 7–12 straipsnius, informuoja Komisiją apie pagal šį punktą jų numatomas politikos priemones laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. Tų priemonių poveikis apskaičiuojamas pagal V priedą ir įtraukiamas į tuos planus;
- d) į reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį įskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį, pasiektą dėl atskirų veiksmų, kurie naujai įgyvendinami nuo 2008 m. gruodžio 31 d. ir toliau daro poveikį 2020 m. – 1 dalies pirmos pastraipos a punkte nurodyto pareigos taikymo laikotarpio atžvilgiu, o po 2020 m. – tos pastraipos b punkto *i* papunktyje nurodyto laikotarpio atžvilgiu, ir kurie gali būti išmatuoti bei patikrinti;
- e) į reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį įskaičiuoti sutaupytos energijos kiekį, pasiektą dėl politikos priemonių, su sąlyga, kad galima įrodyti, jog dėl tų priemonių imtasi atskirų veiksmų laikotarpiu nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d., ir dėl kurių taikymo sutaupoma energija po 2020 m. gruodžio 31 d.;
- f) į pagal 1 dalies pirmos pastraipos a punktą ir b punkto *i* papunktį reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį neįtraukti 30 proc. patikrinamo energijos, kuri savoms reikmėms pasigaminama ant pastatų arba juose sumontuotais įrenginiais, įdiegtais dėl politikos priemonių, skatinančių naujai diegti energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių technologijas, kiekio;

g) į pagal 1 dalies **1** pirmos pastraipos a punktą ir b punkto *i* papunktį reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį įskaičiuoti tuos sutaupytos energijos kiekius, kurie viršija pareigos taikymo laikotarpį nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį, su sąlyga, kad tie sutaupyti kiekiai atsirado dėl atskirų veiksmų, atliktų vykdant 9 ir 10 straipsniuose nurodytas politikos priemones, apie kurias valstybės narės pranešė savo nacionaliniuose energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planuose ir nurodė savo pažangos ataskaitose pagal 26 straipsnį.

9. Valstybės narės pagal 8 dalį pasirinktas galimybes taiko ir jų taikymo poveikį apskaičiuoja 1 dalies pirmos pastraipos a punkte ir b punkto *i* papunktyje nurodytu laikotarpiu atskirai:

- a) reikalaujamam sutaupyti energijos kiekiui per 1 dalies pirmos pastraipos a punkte nurodytą pareigos taikymo laikotarpį apskaičiuoti valstybės narės gali pasinaudoti 8 dalies a–d punktuose išvardytais galimybėmis. Dėl visų pagal 8 dalį pasirinktų galimybių taikymo sutaupytas kiekis turi būti ne didesnis kaip 25 proc. 1 dalies pirmos pastraipos a punkte nurodyto reikalaujamo sutaupyti kiekio;
- b) reikalaujamam sutaupyti energijos kiekiui per 1 dalies pirmos pastraipos b punkto *i* papunktyje nurodytą pareigos taikymo laikotarpį apskaičiuoti valstybės narės gali pasinaudoti 8 dalies b–g punktuose išvardytais galimybėmis su sąlyga, kad 8 dalies d punkte nurodyti atskiri veiksmai ir po 2020 m. gruodžio 31 d. turėtų patikrinamą ir išmatuojamą poveikį. Dėl visų pagal 8 dalį pasirinktų galimybių taikymo pagal 6 ir 7 dalis apskaičiuotas sutaupytos energijos kiekis neturi sumažėti daugiau kaip 35 proc.

Nepaisant to, ar valstybės narės visiškai arba iš dalies neįtraukia transporto sektoriuje sunaudotos energijos į savo apskaičiavimo bazinį scenarijų, ar pasinaudoja kuria nors iš 8 dalyje išvardytų galimybių, jos užtikrina, kad apskaičiuotas 1 dalies pirmos pastraipos b punkto *i* papunktyje nurodytas naujas grynas sutaupytos energijos kiekis, kuris turi būti pasiektas vartojant galutinę energiją pareigos taikymo laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., **1** būtų ne mažesnis nei kiekis, gaunamas taikant tame punkte nurodytą metinę sutaupymo normą **1**.

10. Valstybės narės savo atnaujintuose integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, teikiamuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį, savo vėlesniuose integruotuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, teikiamuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 ir 7–12 straipsnius ir pagal Reglamento (ES) 2018/1999 III priedą, ir atitinkamose pažangos ataskaitose apibūdina sutaupyto energijos kiekio, kuris turi būti pasiektas per laikotarpį nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d., apskaičiavimą ir prireikus paaiškina, kaip buvo nustatyta metinė sutaupymo norma ir apskaičiavimo bazinis scenarijus ir kaip bei koku mastu buvo taikomos šio straipsnio 8 dalyje nurodytos galimybės.
11. Valstybės narės savo atnaujintuose integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, teikiamuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį, ir integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, teikiamuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 ir 7–12 straipsnius praneša Komisijai apie reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį, nurodytą šio straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos **b** punkte ir 3 dalyje, apibūdina politikos priemones, kurios turi būti įgyvendintos, kad būtų pasiektas reikalaujamas bendras suminis galutinės sutaupyto energijos kiekis, ir kiekio apskaičiavimo metodikas pagal šios direktyvos V priedą. Valstybės narės naudoja Komisijos joms pateiktą ataskaitų šabloną.
12. Jei, remdamasi integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitų vertinimu pagal Reglamento (ES) 2018/1999 29 straipsnį arba pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnį pateikto naujausio integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekto ar galutinės atnaujintos versijos vertinimu arba pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 ir 7–12 straipsnius teikiamų vėlesnių integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų projektų ar galutinių versijų vertinimu, Komisija padaro išvadą, kad politikos priemonėmis neužtikrinama, kad iki pareigos taikymo laikotarpio pabaigos bus pasiektas reikalaujamas suminis sutaupyto galutinės energijos kiekis, ji pagal Reglamento (ES) 2018/1999 34 straipsnį gali pateikti rekomendacijas valstybėms narėms, kurių politikos priemonės ji laiko nepakankamomis jų energijos taupymo pareigoms įvykdyti.

13. Jei valstybė narė iki kiekvieno 1 dalyje nustatyto pareigos taikymo laikotarpio pabaigos nepasiekia reikalaujamo suminio galutinės sutaupytos energijos kiekio, ji, be suminio galutinės energijos kiekio, kurį reikalaujama sutaupyti iki kito pareigos taikymo laikotarpio pabaigos, turi sutaupyti ir trūkstamą energijos kiekį.

Alternatyviai, jei valstybė narė iki kiekvieno 1 dalyje nustatyto pareigos taikymo laikotarpio pabaigos pasiekia didesnę nei reikalaujamą suminį galutinės sutaupytos energijos kiekį, ji turi teisę reikalavimus atitinkantį ne didesnę nei 10 proc. tokio pertekliaus kiekį perkelti į kitą pareigos taikymo laikotarpį, nepadidinant tikslinio įsipareigojimo.

14. Atnaujintuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, teikiamuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį, atitinkamose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose, teikiamose pagal to reglamento 17 straipsnį ir vėlesniuose integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, teikiamuose pagal to reglamento 3 ir 7–12 straipsnius, valstybės narės įrodo, kai tinkama, taip pat pateikdamos patvirtinamuosius duomenis ir skaičiavimus:
- a) kad, kai politikos priemonių ar atskirų veiksmų poveikis sutampa, sutaupytos energijos kiekis nėra skaičiuojamas du kartus;
 - b) kaip pagal **šio straipsnio** 1 dalies pirmos pastraipos **b punktą** sutaupyta energija padeda užtikrinti jų nacionalinį įnašą pagal 4 straipsnį;
 - c) kad yra nustatytos politikos priemonės, skirtos jų energijos taupymo pareigai įvykdyti, parengtos laikantis šio straipsnio, ir kad tos politikos priemonės atitinka reikalavimus ir yra tinkamos siekiant užtikrinti, kad iki kiekvieno pareigos taikymo laikotarpio pabaigos būtų sutaupytas reikalaujamas suminis galutinės energijos kiekis.

9 straipsnis

Energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemos

1. Jei valstybės narės nusprendžia įvykdyti savo pareigas sutaupyti pagal 8 straipsnio 1 dalį reikalaujamą energijos kiekį taikydamos energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemas, jos užtikrina, kad kiekvienos valstybės narės teritorijoje veiklą vykdančios įpareigosios šalys, nurodytos šio straipsnio 3 dalyje, nedarant poveikio 8 straipsnio 8 ir 9 dalims, įgyvendintų 8 straipsnio 1 dalyje nustatytą jų suminio galutinio energijos suvartojimo taupymo reikalavimą.

Kai taikytina, valstybės narės gali nuspręsti, kad įpareigosios šalys tą taupymo pareigą visiškai arba iš dalies įvykdytų įnašo į nacionalinį energijos vartojimo efektyvumo fondą forma laikantis 30 straipsnio 14 dalies.

2. ***Jei valstybės narės nusprendžia įvykdyti savo pareigas sutaupyti pagal 8 straipsnio 1 dalį reikalaujamą energijos kiekį taikydamos energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemą, jos gali paskirti įgyvendinančiąją valdžios instituciją tai sistemai administruoti.***

3. Remdamosi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais valstybės narės paskiria įpareigotąsias šalis iš perdavimo sistemos operatorių, ***skirstymo sistemų operatorių***, energijos skirstytojų, mažmeninės prekybos energija įmonių ir transporto degalų skirstytojų arba mažmeninės prekybos transporto degalais įmonių, veikiančių jų teritorijoje. Įpareigosios šalys, kurias valstybė narė paskiria iš galutinių vartotojų, energijos kiekį, reikiamą pareigai įvykdyti, sutaupo nepriklausomai nuo skaičiavimo, atlikto pagal 8 straipsnio 1 dalį, arba, jei valstybės narės taip nusprendžia, pasitelkdamos sertifikuotą kitų šalių sutaupytos energijos kiekį, kaip nustatyta šio straipsnio 11 dalies a punkte.

4. Jei mažmeninės prekybos energija įmonės yra paskirtos įpareigotosiomis šalimis pagal 3 dalį, valstybės narės užtikrina, kad vykdydamos savo pareigas mažmeninės prekybos energija įmonės nesudarytų jokių kliūčių vartotojų galimybei pakeisti vieną tiekėją kitu.

5. Valstybės narės gali reikalauti, kad įpareigotosios šalys užtikrintų, kad dalį reikalaujamo sutaupyti energijos kiekio sutaupytų energijos nepriteklių patiriančias asmenis, pažeidžiami vartotojai, asmenys ***iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių*** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantys asmenys. Valstybės narės taip pat gali reikalauti, kad įpareigotosios šalys pasiektų išlaidų energijai mažinimo tikslus, ***su sąlyga, kad juos pasiekus būtų sutaupyta galutinės energijos ir kad jie būtų apskaičiuojami pagal V priedą***, ir sutaupytų energijos, propaguodamos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės, įskaitant finansinės paramos priemones, kuriomis mažinamas anglies dioksido apmokestinimo poveikis MVĮ ir ***labai mažoms įmonėms***.
6. Valstybės narės gali reikalauti, kad įpareigotosios šalys bendradarbiautų su ***socialinėmis tarnybomis, regionų ir vietos institucijomis ar savivaldybėmis***, skatindamos energijos nepriteklių patiriančius asmenis, pažeidžiamus vartotojus, ***asmenis iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių*** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančius asmenis taikyti energijos vartojimo efektyvumo priemones. Tai apima konkrečių grupių, kurioms gresia energijos nepriteklus arba kurios yra pažeidžiamesnės dėl jo poveikio, specialių poreikių nustatymą ir tenkinimą. Siekdamas apsaugoti energijos nepriteklių patiriančius asmenis, pažeidžiamus vartotojus ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančius asmenis, valstybės narės skatina įpareigotąsias šalis vykdyti tokius veiksmus kaip pastatų, įskaitant socialinius būstus, renovacija, prietaisų pakeitimas, finansinė parama ir paskatos įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, laikantis nacionalinių finansavimo ir paramos sistemų arba energijos vartojimo audito reikalavimų. ***Valstybės narės užtikrina priemonių, skirtų atskiriems vienetams, esantiems daugiabučiuose pastatuose, tinkamumą***.
7. ***Taikydamos 5 ir 6 dalis***, valstybės narės reikalauja, kad įpareigotosios šalys kasmet teiktų ataskaitas dėl įpareigotųjų šalių sutaupytos energijos vykdant veiksmus, kuriais remiami energijos nepriteklių patiriančias asmenis, pažeidžiami vartotojai, ***asmenys iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių*** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantys asmenys, ir reikalauja apibendrintos statistinės informacijos apie jų galutinius vartotojus (nurodant sutaupytos energijos pokyčius, palyginti su anksčiau pateikta informacija) ir apie suteiktą techninę ir finansinę paramą.

8. Energijos kiekį, kurį privalo sutaupyti kiekviena įpareigotoji šalis, valstybės narės išreiškia pirminės energijos suvartojimu arba galutinės energijos suvartojimu. Metodas, kuris pasirinktas reikalaujamos sutaupyti energijos kiekiui išreikšti, naudojamas taip pat energijos kiekiui, kurį įpareigosios šalys nurodo sutaupiusios, apskaičiuoti. Konvertuojant sutaupytos energijos kiekį taikomos Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2018/2066⁴² VI priede nustatytos apatinio šilumingumo vertės ir pirminės energijos koeficientas pagal 31 straipsnį, nebent kitų perskaičiavimo koeficientų naudojimas būtų pagrįstas.
9. Valstybės narės nustato matavimo, kontrolės ir tikrinimo sistemas, pagal kurias atliekamas dokumentuotas įpareigotųjų šalių įdiegtų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių bent statistiškai reikšmingos dalies ir reprezentatyviojo ėminio patikrinimas. Matavimas, kontrolė ir tikrinimas turi būti atliekami nepriklausomai nuo įpareigotųjų šalių. Kai subjektas yra įpareigotoji šalis pagal nacionalinę energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemą pagal 9 straipsnį ir pagal pastatams ir kelių transportui taikomą ES ATLPS, nustatytą Direktyvoje 2003/87/EB, stebėsenos ir patikros sistema turi užtikrinti, kad skaičiuojant ir pranešant energijos, sutaupytos dėl subjekto taikomų energijos taupymo priemonių, kiekį būtų atsižvelgiama į anglies dioksido kainą, perkeliama išleidžiant degalus vartoti, kaip nustatyta Direktyvoje 2003/87/EB.
10. Valstybės narės savo integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose, teikiamose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį, informuoja Komisiją apie įdiegtas matavimo, kontrolės ir tikrinimo sistemas, įskaitant taikomus metodus, nustatytas problemas ir tai, kaip tos problemos buvo sprendžiamos.

⁴² 2018 m. gruodžio 19 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/2066 dėl išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, kuriuo iš dalies keičiamas Komisijos reglamentas (ES) Nr. 601/2012 (OL L 334, 2018 12 31, p. 1).

11. Valstybės narės energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemoje gali įpareigotosioms šalims leisti atlikti šiuos veiksmus:
- a) į joms tenkančią pareigą įskaičiuoti sertifikuotą sutaupytos energijos kiekį, kurį sutaupė energetinių paslaugų teikėjai ar kitos trečiosios šalys, įskaitant atvejus, kai įpareigotosios šalys skatina priemones pasitelkdamas kitas valstybės patvirtintas įstaigas arba valdžios institucijas; šios priemonės gali būti susijusios su oficialiomis partnerystėmis ir gali būti derinamos su kitais finansavimo šaltiniais;
 - b) atitinkamais metais sutaupyta energijos kiekį laikyti bet kuriais iš ketverių ankstesnių metų arba trejų paskesnių metų, jei tai neįvyko pasibaigus 8 straipsnio 1 dalyje nustatytiems pareigos taikymo laikotarpiams, sutaupytu kiekiu.

Tuo atveju, kai valstybės narės tai leidžia, jos užtikrina, kad pirmos pastraipos a punkte nurodytas sutaupytos energijos kiekio sertifikavimas būtų vykdomas laikantis valstybėse narėse įdiegto aiškaus, skaidraus ir visiems rinkos dalyviams atviro patvirtinimo proceso, kuriuo būtų siekiama kuo labiau sumažinti sertifikavimo išlaidas.

Valstybės narės įvertina vartojimo efektyvumo pareigų sistemų tiesioginių ir netiesioginių išlaidų poveikį tarptautinę konkurenciją patiriančių energijai imlių sektorių konkurencingumui ir, jei tikslinga, imasi priemonių kuo labiau jį sumažinti.

12. Valstybės narės kasmet skelbia kiekvienos įpareigotosios šalies arba kiekvienos įpareigotųjų šalių pakategorės sutaupytos energijos kiekį ir bendrą įgyvendinant sistemą sutaupytos energijos kiekį.

10 straipsnis

Alternatyvios politikos priemonės

1. Jei valstybės narės nusprendžia įvykdyti savo pareigas sutaupyti pagal 8 straipsnio 1 dalį reikalaujamą energijos kiekį taikydamos alternatyvias politikos priemones, jos užtikrina, nedarant poveikio 8 straipsnio 8 ir 9 dalims, kad pagal 8 straipsnio 1 dalį reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį sutaupytų galutiniai vartotojai.

2. Visoms priemonėms, išskyrus susijusias su apmokestinimu, valstybės narės sukuria matavimo, kontrolės ir tikrinimo sistemas, pagal kurias būtų atliekamas dokumentuotas dalyvaujančiųjų arba įgaliotųjų šalių įdiegtų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių bent statistiškai reikšmingos dalies ir reprezentatyviojo ėminio patikrinimas. Matavimas, kontrolė ir tikrinimas turi būti atliekami nepriklausomai nuo dalyvaujančiųjų arba įgaliotųjų šalių.
3. Valstybės narės savo integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose, teikiamose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį, informuoja Komisiją apie įdiegtas matavimo, kontrolės ir tikrinimo sistemas, įskaitant taikomus metodus, nustatytas problemas ir tai, kaip jos buvo sprendžiamos.
4. Pranešdamos apie apmokestinimo priemonę, valstybės narės parodo, kaip rengiant apmokestinimo priemonę užtikrintas kainos signalo veiksmingumas, pvz., mokesčio tarifas ir matomumas laikui bėgant. Jei mokesčio tarifas sumažėja, valstybės narės pagrindžia, kodėl dėl apmokestinimo priemonių vis dar naujai sutaupoma energijos.

11 straipsnis

Energijos naudojimo vadybos sistemos ir energijos vartojimo auditas

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės, kurių vidutinis metinis energijos suvartojimas per ankstesnius trejus metus, kartu sudėjus visus energijos nešiklius, viršijo **85 TJ**, įgyvendintų energijos naudojimo vadybos sistemą. Energijos naudojimo vadybos sistemą sertifikuoja nepriklausoma įstaiga pagal atitinkamus Europos arba tarptautinius standartus.

Valstybės narės užtikrina, kad pirmoje pastraipoje nurodytos įmonės įdiegtų energijos valdymo sistemą ne vėliau kaip ... [ketveri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos].

2. Valstybės narės užtikrina, kad įmonėms, kurių vidutinis metinis energijos suvartojimas per ankstesnius trejus metus, kartu sudėjus visus energijos nešiklius, viršija 10 TJ ir kurios neįgyvendina energijos naudojimo vadybos sistemos, būtų taikomas reikalavimas atlikti energijos vartojimo auditą.

Toks energijos vartojimo auditas:

- a) nepriklausomai ir ekonomiškai efektyviai atliekamas kvalifikuotų arba akredituotų ekspertų pagal 28 straipsnį, arba
- b) pagal nacionalinės teisės aktus įgyvendinamas ir prižiūrimas nepriklausomų institucijų.

Valstybės narės užtikrina, kad pirmoje pastraipoje nurodytos įmonės atliktų pirmą energijos vartojimo auditą ne vėliau kaip ... [treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] ir kad vėliau energijos vartojimo auditai būtų atliekami bent kas ketverius metus. ***Tais atvejais, kai tokios įmonės jau atlieka energijos vartojimo auditus pagal pirmą pastraipą, jos ir toliau tai daro bent kas ketverius metus pagal šią direktyvą.***

Remdamosi ***tu*** energijos vartojimo auditų ***rekomendacijomis*** atitinkamos įmonės parengia konkretų ir įgyvendinamą veiksmų planą. ***Veiksmų plane nustatomos priemonės kiekvienai audito rekomendacijai įgyvendinti, jei tai įgyvendinama techniniu ar ekonominiu požiūriu. Veiksmų planas pateikiamas įmonės vadovybei.***

Valstybės narės užtikrina, kad ***veiksmų planų*** ir ***rekomendacijų įgyvendinimo rodiklis*** būtų skelbiamas įmonės metinėje ataskaitoje ***ir kad jie būtų viešai prieinami, laikantis Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų, kuriais saugomos komercinės ir verslo paslaptys ir užtikrinamas konfidencialumas.***

3. ***Jei bet kuriais konkrečiais metais 1 dalyje nurodytos įmonės metinis suvartojimas viršija 85 TJ ir jei 2 dalyje nurodytos įmonės metinis suvartojimas viršija 10 TJ, valstybės narės užtikrina, kad ta informacija būtų pateikta už šio straipsnio įgyvendinimą atsakingoms nacionalinėms institucijoms. Tuo tikslu valstybės narės gali skatinti naudoti naują arba esamą platformą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos rinkti reikiamus duomenis nacionaliniu lygmeniu.***

4. ***Valstybės narės gali skatinti 1 ir 2 dalyse nurodytas įmones savo metinėse ataskaitose pateikti informaciją apie jų metinį suvartojamos energijos kiekį (kWh), metinį suvartojamo vandens kiekį kubiniais metrais ir energijos bei vandens suvartojimo palyginimą su ankstesniais metais.***
5. Valstybės narės siekia, kad visiems galutiniams vartotojams būtų prieinamas kokybiškas energijos vartojimo auditas, kuris būtų ekonomiškai efektyvus ir:
- a) nepriklausomai atliekamas pagal kvalifikacijos kriterijus kvalifikuotų arba akredituotų ekspertų, arba
 - b) pagal nacionalinės teisės aktus įgyvendinamas ir prižiūrimas nepriklausomų institucijų.

Pirmoje pastraipoje nurodytas energijos vartojimo auditas gali būti atliekamas įmonių vidaus ekspertų arba energijos vartojimo auditorių, jei atitinkama valstybė narė yra įdiegusi jo kokybės užtikrinimo sistemą, įskaitant, jei tinkama, metinę atsitiktinę tokių įmonių vidaus ekspertų ir energijos vartojimo auditorių atliktų visų energijos vartojimo auditų bent statistiškai reikšmingos procentinės dalies atranką.

Siekdamos užtikrinti aukštą energijos vartojimo audito ir energijos naudojimo vadybos sistemų kokybę, valstybės narės nustato skaidrius ir nediskriminacinius minimaliuosius energijos vartojimo audito kriterijus pagal VI priedą ***ir atsižvelgdamos į atitinkamus Europos ar tarptautinius standartus.*** Valstybės narės ***paskiria kompetentingą instituciją ar įstaigą*** siekdamos užtikrinti, ***kad būtų laikomasi šio straipsnio 2 dalyje nustatytų energijos vartojimo audito atlikimo terminų ir būtų teisingai taikomi VI priede išdėstyti minimalieji kriterijai.***

Energijos vartojimo auditas neapima nuostatų, kuriomis neleidžiama audito išvadų perduoti bet kuriam kvalifikuotam arba akredituotam energetinių paslaugų teikėjui, jei tam neprieštarauja vartotojas.

6. Valstybės narės parengia programas, *pagal kurias* MVĮ, kurioms netaikoma 1 arba 2 dalis, *būtų skatinamos* atlikti energijos vartojimo auditą ir vėliau įgyvendinti tų auditų rekomendacijas *ir joms būtų teikiama techninė parama*.

Remiantis skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais ir nedarant poveikio Sąjungos valstybės pagalbos teisei, valstybės narės gali nustatyti *mechanizmus, tokius kaip energijos vartojimo audito centrą MVĮ ir labai mažoms įmonėms, jei tokie mechanizmai nekonkuruoja su privačiais auditoriais, kad būtų atliekami energijos vartojimo auditai. Jos taip pat gali nustatyti kitas* paramos schemas MVĮ, be kita ko, tais atvejais, kai tokios MVĮ yra sudariusios savanoriškus susitarimus, kad būtų padengtos energijos vartojimo auditų ir energijos vartojimo audituose pateiktų itin ekonomiškai efektyvių rekomendacijų įgyvendinimo sąnaudos, jei tose rekomendacijose siūlomos priemonės yra įgyvendinamos.

7. *Valstybės narės užtikrina, kad į 6 dalyje nurodytas programas būtų įtraukta parama MVĮ, kiekybiškai įvertinant daugialypę energijos vartojimo efektyvumo priemonių naudą joms vykdamas veiklą, rengiant efektyvaus energijos vartojimo veiksmų gaires ir plėtojant MVĮ skirtus energijos vartojimo efektyvumo tinklus, padedant nepriklausomiems ekspertams.*

Valstybės narės pateikia MVĮ konkrečius pavyzdžius, be kita ko, per jų atitinkamas atstovaujančias tarpininkavimo organizacijas, kaip energijos naudojimo vadybos sistemos galėtų pasitarnauti jų verslui. Komisija padeda valstybėms narėms remdama keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais šioje srityje.

8. Valstybės narės parengia programas, pagal kurias įmonės, kurios nėra MVĮ ir kurioms netaikoma 1 arba 2 dalis, būtų skatinamos atlikti energijos vartojimo auditus ir vėliau įgyvendinti tų auditų rekomendacijas.

9. Laikoma, kad energijos vartojimo auditas atitinka 2 dalies reikalavimus, kai jis:
- atliekamas nepriklausomai, remiantis VI priede išdėstytais minimaliaisiais kriterijais;
 - įgyvendinamas pagal suinteresuotųjų subjektų organizacijų ir atitinkamos valstybės narės paskirtos ir prižiūrimos įstaigos, kitos įstaigos, kuriai kompetentingos institucijos delegavo vykdyti atitinkamą pareigą, arba Komisijos sudarytus savanoriškus susitarimus.

Rinkos dalyvių, teikiančių energetines paslaugas, patekimas į rinką grindžiamas skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais.

10. Įmonėms, įgyvendinančioms sutartį dėl energijos vartojimo efektyvumo, šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyti reikalavimai netaikomi, jei sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo ***apima būtinus energijos naudojimo vadybos sistemos elementus ir jei sutartis*** atitinka XV priede nustatytus reikalavimus.
11. Įmonėms, kurios įgyvendina nepriklausomos organizacijos pagal atitinkamus Europos arba ***tarptautinius*** standartus sertifikuotą aplinkos vadybos sistemą, šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyti reikalavimai netaikomi su sąlyga, kad atitinkama aplinkos vadybos sistema apima energijos vartojimo auditą, kuris atliekamas remiantis minimaliaisiais kriterijais, išdėstytais VI priede.
12. Energijos vartojimo auditas gali būti atliekamas atskirai arba kartu su platesnės apimties aplinkosaugos auditu. Valstybės narės gali reikalauti, kad į energijos vartojimo auditą būtų įtrauktas prijungimo prie esamo arba planuojamo centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo tinklo techninio ir ekonominio pagrįstumo įvertinimas.

Nedarant poveikio Sąjungos teisei dėl valstybės pagalbos, valstybės narės gali įgyvendinti paskatas ir paramos schemas, skirtas energijos vartojimo audito ir panašių priemonių rekomendacijoms įgyvendinti.

12 straipsnis

Duomenų centrai

1. Valstybės narės ***ne vėliau kaip 2024 m. gegužės 15 d., o vėliau – kasmet, reikalauja, kad jų teritorijoje esančių duomenų centrų, kurių informacinių technologijų (IT) įrengtosios galios poreikis yra bent 500 kW, savininkai ir operatoriai viešai skelbtų VII priede išdėstytą informaciją, išskyrus informaciją, kuriai taikomos Sąjungos ir nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis saugomos komercinės ir verslo paslaptys ir užtikrinamas konfidencialumas.***

2. *1 dalis netaikoma duomenų centrams, naudojamiems gynybos ir civilinės saugos reikmėms arba teikiantiems paslaugas išimtinai gynybos ir civilinės saugos galutiniu tikslu.*
3. *Komisija sukuria duomenų centrų Europos duomenų bazę, į kurią įtraukiama informacija, kurią įpareigotieji duomenų centrai praneša pagal 1 dalį. Europos duomenų bazė turi būti viešai prieinama pateikiant agreguotuosius duomenis.*
4. *Valstybės narės skatina savo teritorijoje esančių duomenų centrų, kurių IT įrengtosios galios poreikis yra lygus arba didesnis nei 1 MW, savininkus ir operatorius atsižvelgti į geriausią praktiką, nurodytą naujausioje Europos duomenų centrų energijos vartojimo efektyvumo kodekso redakcijoje.*
5. *Komisija ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 15 d. įvertina turimus duomenis apie duomenų centrų energijos vartojimo efektyvumą, kurie jai buvo pateikti pagal 1 ir 3 dalis, ir pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kartu su pasiūlymais, kai tikslinga, dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriuose pateikiamos tolesnės energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės, be kita ko, kuriomis nustatomi minimalieji energinio naudingumo standartai, ir perėjimo prie nulinės taršos duomenų centrų sektoriaus galimybių vertinimas, glaudžiai konsultuodamasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Tokiuose pasiūlymuose gali būti nustatytas laikotarpis, per kurį esami duomenų centrai turi užtikrinti minimalųjį energinį naudingumą.*

13 straipsnis

Gamtinių dujų suvartojimo matavimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad, jei tai yra techniškai įmanoma, finansiškai pagrįsta ir proporcinga atsižvelgiant į potencialų energijos suvartojimo sumažinimą, galutiniams gamtinių dujų vartotojams konkurencingomis kainomis būtų pateikiami individualūs skaitikliai, kurie tiksliai atspindi faktinį energijos vartojimą ir pateikia informaciją apie tikslų laiką, kada ji buvo suvartota.

Toks individualus skaitiklis konkurencingomis kainomis pateikiamas visuomet, kai:

- a) keičiamas esamas skaitiklis, išskyrus atvejus, kai tai techniškai neįmanoma ar finansiškai neefektyvu atsižvelgiant į numatomą galimą sutaupyti energijos kiekį ilguoju laikotarpiu;
- b) vykdomas naujas pajungimas naujame pastate ar pastate atliekama kapitalinė renovacija, kaip tai suprantama Direktyvoje 2010/31/ES.

2. Jei valstybės narės įgyvendina pažangiųjų matavimo sistemų ir pažangiųjų skaitiklių gamtinėms dujoms diegimo tvarką pagal Direktyvą 2009/73/EB ir tokiu mastu, koku jos tai daro:

- a) jos užtikrina, kad matavimo sistemos teiktų galutiniams vartotojams informaciją apie faktinį vartojimo laiką ir kad nustatant minimaliąsias skaitiklių funkcijas ir rinkos dalyviams nustatytas pareigas būtų visapusiškai atsižvelgiama į energijos vartojimo efektyvumo tikslus ir naudą galutiniams vartotojams;
- b) jos užtikrina pažangiųjų skaitiklių bei duomenų perdavimo saugumą ir galutinių vartotojų privatumą, laikantis atitinkamų Sąjungos teisės nuostatų dėl duomenų apsaugos ir privatumo;
- c) jos reikalauja, kad pažangiųjų skaitiklių įrengimo metu vartotojams būtų teikiamos atitinkamos konsultacijos ir informacija, visų pirma apie visas pažangiųjų skaitiklių galimybes, susijusias su skaitiklio rodmenų valdymu ir energijos vartojimo stebėseną.

14 straipsnis

Šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens matavimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad centralizuotai tiekiamos šilumos, centralizuotai tiekiamos vėsumos ir buitinio karšto vandens galutiniai vartotojai konkurencingomis kainomis būtų aprūpinami skaitikliais, kurie tiksliai rodo jų faktinį energijos suvartojimą.
2. Tais atvejais, kai šiluma, vėsoma arba buitinis karštas vanduo pastatui tiekiami iš centrinio daug pastatų aptarnaujančio šaltinio arba centralizuotos šilumos ar centralizuotos vėsumos tiekimo sistemos, skaitiklis įrengiamas prie šilumokaičio arba tiekimo vietoje.

Šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens atskiras matavimas ir sąnaudų paskirstymas už juos

1. Daugiabučiuose ir daugeliui paskirčių naudojamuose pastatuose, kuriuose yra centrinis šildymo arba centrinis vėsinimo šaltinis, arba į kuriuos šiluma ir vėsuma tiekiami iš centralizuotos šilumos ar centralizuotos vėsumos tiekimo sistemos, įrengiami individualūs skaitikliai, matuojantys kiekviename pastato vienetu suvartojamos šilumos, vėsumos arba buitinio karšto vandens kiekį, jei tai techniškai įmanoma ir ekonomiškai efektyvu, nes yra proporcinga, palyginti su galimos sutaupyti energijos kiekiu.

Jei šilumai matuoti kiekviename pastato vienetu individualių skaitiklių naudoti neįmanoma dėl techninių priežasčių arba tai nėra ekonomiškai efektyvu, kiekviename radiatoriuje suvartotai šilumai matuoti naudojami individualūs šilumos dalikliai, nebent atitinkama valstybė narė įrodė, kad tokių šilumos daliklių įrengimas nebūtų ekonomiškai efektyvus. Tokiais atvejais gali būti svarstoma galimybė naudoti alternatyvius ekonomiškai veiksmingus suvartotos šilumos matavimo metodus. Kiekviena valstybė narė aiškiai nustato ir paskelbia bendruosius kriterijus, metodiką ir procedūras, kuriuos taikant nustatoma, kas yra techniškai neįmanoma ir ekonomiškai neefektyvu.

2. Naujuose daugiabučiuose pastatuose ir naujų daugeliui paskirčių naudojamų pastatų gyvenamosiose dalyse, kuriuose yra centrinis šildymo šaltinis buitiniam karštam vandeniui ruošti arba į juos šiluma tiekiami iš centralizuotų šilumos tiekimo sistemų, nepaisant 1 dalies pirmos pastraipos, įrengiami individualūs buitinio karšto vandens skaitikliai.
3. Jei daugiabučius ar daugeliui paskirčių naudojamus pastatus aptarnauja centralizuoto šilumos ar centralizuoto vėsumos tiekimo tinklas arba jei vyrauja nuosavos tokių pastatų bendros šildymo ar vėsinimo sistemos, valstybės narės užtikrina, kad būtų priimtos skaidrios, viešai prieinamos nacionalinės šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens suvartojimo tokiuose pastatuose sąnaudų paskirstymo taisyklės, jog būtų užtikrintas individualaus suvartojimo apskaitos skaidrumas ir tikslumas. Kai tikslinga, tokiose taisyklėse pateikiamos gairės, kaip paskirstyti sąnaudas energijai, kuri naudojama:

- a) kaip buitinis karštas vanduo;
- b) kaip šiluma, kurią išskiria pastato įrenginiai siekiant apšildyti bendro naudojimo patalpas, jei laiptinėse ir koridoriuose įrengti radiatoriai;
- c) butų šildymui arba vėsinimui.

16 straipsnis

Nuotolinio nuskaitymo reikalavimas

1. 14 ir 15 straipsnių taikymo tikslais įrengiami nauji skaitikliai ir šilumos dalikliai turi būti nuotoliniu būdu nuskaitomi prietaisais. Taikomos 15 straipsnio 1 dalyje išdėstytos sąlygos dėl techninių galimybių ir ekonominio efektyvumo.
2. Jau įrengti skaitikliai ir šilumos dalikliai, kurie nėra nuskaitomi nuotoliniu būdu, ne vėliau kaip 2027 m. sausio 1 d. pertvarkomi į nuotoliniu būdu nuskaitomus prietaisus arba tokiais pakeičiami, nebent atitinkama valstybė narė įrodytų, kad tai nėra ekonomiškai efektyvu.

17 straipsnis

Sąskaitų už gamtines dujas informacija

1. Jei galutiniai vartotojai neturi Direktyvoje 2009/73/EB nurodytų gamtinėms dujoms skirtų pažangiųjų skaitiklių, valstybės narės užtikrina, kad sąskaitų už gamtines dujas informacija būtų patikima, tiksli ir pagrįsta faktiniu suvartojimu, kaip numatyta VIII priedo 1.1 punkte, jei tai yra techniškai įmanoma ir ekonomiškai pagrįsta.

Ta pareiga gali būti įgyvendinta reguliaraus savarankiško duomenų registravimo sistema, pagal kurią galutiniai vartotojai savo skaitiklių rodmenis perduotų energijos tiekėjui. Tik tuo atveju, jei galutinis vartotojas nepateikia skaitiklių rodmenų už atitinkamą sąskaitų išrašymo laikotarpį, sąskaitų išrašymas grindžiamas numatomu suvartotu kiekiu arba fiksuoto dydžio norma.

2. Pagal Direktyvą 2009/73/EB įrengti skaitikliai turi užtikrinti, kad sąskaitų informacija būtų tiksli ir grindžiama faktiniu suvartojimu. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams vartotojams būtų suteikta galimybė nesunkiai gauti papildomą informaciją, kuri leistų pačiam galutiniam vartotojui pasitikrinti ankstesnį suvartojimą.

Papildoma informacija apie ankstesnį suvartojimą apima:

- a) mažiausiai trejų paskutinių metų laikotarpio arba laikotarpio nuo tiekimo sutarties sudarymo datos (jei šis laikotarpis trumpesnis) suvestinius duomenis;
- b) išsamius duomenis pagal bet kurios dienos, savaitės, mėnesio ar metų naudojimo laiką.

Antros pastraipos a punkte nurodyti duomenys turi atitikti įprastai sąskaitose pateikiamos informacijos laikotarpius.

Antros pastraipos b punkte nurodyti duomenys turi būti prieinami galutiniam vartotojui internetu arba naudojant skaitiklio sąsają ir turi apimti mažiausiai 24 ankstesnių mėnesių laikotarpį arba laikotarpį nuo tiekimo sutarties sudarymo datos (jei šis laikotarpis trumpesnis).

3. Nepriklausomai nuo to, ar yra įrengti pažangieji skaitikliai, valstybės narės:

- a) reikalauja, kad, jei pateikiama informacija apie galutinių vartotojų suvartotos energijos sąskaitas ir ankstesnį vartojimą, galutinio vartotojo prašymu informacija būtų pateikta galutinio vartotojo nurodytam energetinių paslaugų teikėjui;
- b) užtikrina, kad galutiniai vartotojai turėtų galimybę susipažinti su sąskaitose pateikiama informacija elektroniniu būdu ir gauti elektronines sąskaitas ir kad, ypač tais atvejais, kai sąskaitos nėra grindžiamos faktiniu suvartojimu, vartotojams paprašius jie gautų aiškų ir suprantamą paaiškinimą, kaip parengiamos jų sąskaitos;
- c) užtikrina, kad laikantis VIII priedo kartu su sąskaita būtų pateikiama visa atitinkama informacija, kad galutiniams vartotojams būtų išsamiai aprašytos esamos energijos sąnaudos;

- d) gali nustatyti, kad galutinio vartotojo prašymu tose sąskaitose esanti informacija nebūtų laikoma mokėjimo prašymu. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad energijos išteklių teikėjai siūlytų lanksčią faktinių mokėjimų tvarką;
- e) reikalauja, kad informacija ir energijos sąnaudų prognozės vartotojams paprašius būtų pateikiamos laiku ir lengvai suprantama forma, kad vartotojai galėtų lyginti sutarčių sąlygas naudodami vienodus kriterijus.

18 straipsnis

Šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens sąskaitose pateikiama informacija ir informacija apie suvartojimą

1. Kai yra įrengti skaitikliai arba šilumos dalikliai, valstybės narės užtikrina, kad visiems galutiniams naudotojams sąskaitose pateikiama informacija ir informacija apie suvartojimą būtų patikima, tiksli ir pagrįsta faktiniu suvartojimu arba šilumos daliklio rodmenimis, laikantis IX priedo 1 ir 2 punktų.

Ta pareiga, kai taip nustato valstybė narė, išskyrus tą atvejį, jei suvartojimas matuojamas atskirais šilumos dalikliais pagal 15 straipsnį, gali būti įgyvendinta reguliaraus galutinio vartotojo arba galutinio naudotojo savarankiško duomenų registravimo sistema, pagal kurią jie perduoda savo skaitiklių rodmenis. Tik jei galutinis vartotojas ar galutinis naudotojas nepateikia skaitiklių rodmenų už atitinkamą sąskaitų išrašymo laikotarpį, sąskaitų išrašymas grindžiamas numatomu suvartoti kiekiu arba fiksuoto dydžio norma.

2. Valstybės narės:
 - a) reikalauja, kad jei yra informacijos apie galutinių naudotojų suvartotos energijos sąskaitas ir ankstesnį suvartojimą arba šilumos daliklių rodmenis, ji galutinio naudotojo prašymu būtų pateikta galutinio naudotojo nurodytam energetinių paslaugų teikėjui;
 - b) užtikrina, kad galutiniams vartotojams būtų sudaryta galimybė elektroniniu būdu gauti sąskaitose pateikiamą informaciją ir sąskaitas;
 - c) užtikrina, kad visiems galutiniams naudotojams pagal IX priedo 3 punktą kartu su sąskaita būtų pateikiama aiški ir suprantama informacija;

- d) skatina kibernetinį saugumą ir užtikrina galutinių naudotojų privatumo ir duomenų apsaugą pagal taikytiną Sąjungos teisę.

Valstybės narės gali nustatyti, kad sąskaitose esanti informacija galutinio vartotojo prašymu nebūtų laikoma mokėjimo prašymu. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad būtų siūloma lanksti faktinio mokėjimo tvarka.

3. Valstybės narės nusprendžia, kas turi būti atsakingas už 1 ir 2 dalyse nurodytos informacijos teikimą tiems galutiniams naudotojams, kurie nėra sudarę tiesioginės ar individualios sutarties su energijos tiekėju.

19 straipsnis

Prieigos prie gamtinių dujų suvartojimo matavimo informacijos ir sąskaitose pateikiamos informacijos kaštai

Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai sąskaitas už suvartotą energiją ir sąskaitose pateikiamą informaciją gautų nemokamai ir kad galutiniams vartotojams taip pat būtų suteikta galimybė tinkamu būdu ir nemokamai susipažinti su suvartojimo duomenimis.

20 straipsnis

Prieigos prie šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens suvartojimo matavimo informacijos, sąskaitose pateikiamos informacijos ir informacijos apie suvartojimą kaštai

1. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai naudotojai visas savo sąskaitas už suvartotą energiją ir sąskaitose pateikiamą informaciją gautų nemokamai ir kad galutiniams naudotojams taip pat būtų suteikta galimybė tinkamu būdu ir nemokamai susipažinti su suvartojimo duomenimis.
2. Nepaisant šio straipsnio 1 dalies, informacijos apie individualų šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens suvartojimą daugiabučiuose ir daugeliui paskirčių naudojamuose pastatuose pateikimo sąskaitose kaštai pagal 15 straipsnį paskirstomi nesiekiant pelno. Su tos užduoties paskyrimu trečiajai šaliai, pavyzdžiui, paslaugų teikėjui arba vietos energijos tiekėjui, susiję kaštai, apimantys faktinio individualaus suvartojimo matavimą, paskirstymą ir apskaitą tokiuose pastatuose, gali būti perkelti galutiniams naudotojams, jei tokie kaštai yra pagrįsti.

3. Siekdamas užtikrinti, kad atskiro matavimo paslaugų kaštai būtų pagrįsti, kaip nurodyta 2 dalyje, valstybės narės gali skatinti konkurenciją tame paslaugų sektoriuje imdamosi atitinkamų priemonių, pavyzdžiui, rekomenduoti ar kitaip skatinti skelbti konkursus arba naudoti sąveikius prietaisus ir sistemas, kurie palengvintų galimybę keisti paslaugos teikėjus.

IV SKYRIUS

VARTOTOJŲ INFORMAVIMAS IR ĮGALINIMAS

21 straipsnis

Pagrindinės sutartinės teisės dėl šilumos, vėsumos ir buitinio karšto vandens

1. Nedarant poveikio Sąjungos vartotojų apsaugos taisyklėms, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2011/83/ES⁴³ ir Tarybos direktyvai 93/13/EEB⁴⁴, valstybės narės užtikrina, kad galutiniams vartotojams ir, kai tai aiškiai nurodyta, galutiniams naudotojams būtų suteiktos šio straipsnio 2–9 dalyse numatytos teisės.
2. Galutiniai vartotojai turi teisę sudaryti sutartį su savo tiekėju, kurioje nurodoma:
 - a) tiekėjo tapatybė, adresas *ir kontaktiniai duomenys*;
 - b) teikiamos paslaugos ir *numatomi* paslaugų kokybės lygiai;
 - c) *į sutartį be papildomų mokesčių įtrauktą* techninės priežiūros paslaugų rūšys;
 - d) būdai, kaip galima gauti naujausią informaciją apie visus taikomus tarifus, mokesčius už techninę priežiūrą ir susietus produktus arba paslaugas;

⁴³ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

⁴⁴ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

- e) sutarties galiojimo laikotarpis, paslaugų, įskaitant su jomis susietus produktus ar paslaugas, teikimo atnaujinimo ir sutarties nutraukimo sąlygos ir informacija, ir, ar leidžiama nutraukti sutartį nemokamai;
- f) kompensavimo ir pinigų grąžinimo tvarka, taikoma jeigu paslaugų kokybė neatitinka sutartyje nurodyto lygio, įskaitant netikslias ar vėluojančias sąskaitas;
- g) neteisminio ginčų sprendimo procedūros inicijavimo būdas pagal 22 straipsnį;
- h) su vartotojų teisėmis susijusi informacija, įskaitant informaciją apie skundų nagrinėjimą ir visą šioje dalyje nurodytą informaciją, aiškiai pateikiama sąskaitoje arba įmonės interneto svetainėje **ir apimanti 22 straipsnio 3 dalies e punkte nurodytų bendrų informacinių centrų kontaktinius duomenis arba nuorodą į jų interneto svetainę;**
- i) **kontaktiniai duomenys, kad vartotojas galėtų nustatyti atitinkamus vieno langelio principu veikiančius centrus, nurodytus 22 straipsnio 3 dalies a punkte.**

Tiekėjo sąlygos turi būti sąžiningos ir galutiniams vartotojams pateikiamos iš anksto. Šioje dalyje nurodyta informacija turi būti pateikiama prieš sudarant ar patvirtinant sutartį. Kai sutartys sudaromos per tarpininkus, ta informacija taip pat turi būti pateikiama prieš sudarant sutartį.

Galutiniams vartotojams ir galutiniams naudotojams suprantama ir paprasta kalba pateikiama pagrindinių sutarties sąlygų, **įskaitant kainas ir tarifus**, santrauka.

Galutiniams vartotojams pateikiama sutarties kopija ir aiški informacija, užtikrinant skaidrumą, apie taikomas kainas ir tarifus bei apie standartines sąlygas, susijusias su šildymo, vėsinimo ir buitinio karšto vandens paslaugų prieiga ir naudojimu.

Valstybės narės nusprendžia, kas turi būti atsakingas už šioje dalyje nurodytos informacijos teikimą tinkamu būdu ir nemokamai galutiniams naudotojams, kurie nėra sudarę tiesioginės ar individualios sutarties su tiekėju, jų prašymu.

3. Galutiniams vartotojams tinkamai pranešama apie ketinimą keisti sutarties sąlygas. Tiekėjai savo galutiniams vartotojams apie tiekimo kainos pakeitimą ir apie to pakeitimo priežastis ir sąlygas bei apimtį skaidriai bei suprantamu būdu praneša tiesiogiai ir tinkamu

laiku, ne vėliau kaip likus dviem savaitėms, o namų ūkio vartotojams – ne vėliau nei likus vienam mėnesiui iki pakeitimo įsigaliojimo. ***Galutiniai vartotojai apie naujas sąlygas nedelsdami informuoja galutinius naudotojus.***

4. Tiekėjai galutiniams vartotojams siūlo rinktis iš įvairių mokėjimo būdų. Tokiais mokėjimo būdais vartotojai neturi būti nepagrįstai diskriminuojami. Bet koks su mokėjimo būdais ar išankstinio mokėjimo sistemomis susijusių mokesčių skirtumas turi būti objektyvus, nediskriminacinis bei proporcingas ir neturi viršyti mokėtojo patiriamų tiesioginių išlaidų, kurios susidaro dėl konkretaus mokėjimo būdo ar išankstinio mokėjimo sistemos naudojimo, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366⁴⁵ 62 straipsnio.
5. Taikant 4 dalį, namų ūkio vartotojai, kurie gali naudotis išankstinio mokėjimo sistemomis, dėl išankstinio mokėjimo sistemų neturi atsidurti nepalankioje padėtyje.
6. Galutiniams vartotojams ir, ***kai taikytina***, galutiniams naudotojams ***siūlomos*** sąžiningos ir skaidrios bendrosios sąlygos, kurios pateikiamos aiškia ir nedviprasmiška kalba ir jose neturi būti nesutartinių kliūčių, trukdančių vartotojams naudotis savo teisėmis, pavyzdžiui, perteklinės sutarties dokumentacijos. Galutiniai naudotojai susipažinti su tomis bendrosiomis sąlygomis gali pateikę prašymą. Galutiniai vartotojai ir galutiniai naudotojai turi būti apsaugoti nuo nesąžiningų ar klaidinančių pardavimo metodų. Neįgaliems galutiniams vartotojams visa svarbi informacija apie jų sutartį su tiekėju suteikiama jiems prieinama forma.
7. Galutiniai vartotojai ir galutiniai naudotojai turi teisę reikalauti, kad jų tiekėjai teiktų kokybiškas paslaugas ir tinkamai nagrinėtų skundus. Tiekėjai skundus turi nagrinėti paprastai, sąžiningai ir operatyviai.

⁴⁵ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015 12 23, p. 35).

8. **Kompetentingos institucijos užtikrina, kad būtų vykdomos šioje direktyvoje nustatytos vartotojų apsaugos priemonės. Kompetentingos institucijos veikia nepriklausomai nuo rinkos interesų.**
9. **Planuojamo atjungimo atveju atitinkamiems galutiniams vartotojams pakankamai iš anksto, ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki planuojamo atjungimo ir be papildomų išlaidų pateikiama atitinkama informacija apie alternatyvias priemones.**

22 straipsnis

Informavimas ir informuotumo didinimas

1. Valstybės narės, **kai taikytina, bendradarbiaudamos su regionų ir vietos institucijomis**, užtikrina, kad informacija apie prieinamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, atskirus veiksmus ir finansinę bei teisinę bazę būtų skaidri, **prieinama** ir plačiai skleidžiama visiems atitinkamiems rinkos dalyviams, pavyzdžiui, galutiniams vartotojams, galutiniams naudotojams, vartotojų organizacijoms, pilietinės visuomenės atstovams, atsinaujinančių išteklių energijos bendrijoms, piliečių energetikos bendruomenėms, vietos ir regionų institucijoms, energetikos agentūroms, socialinių paslaugų teikėjams, statytojams, architektams, inžinieriams, aplinkosaugos ir energijos vartojimo auditoriams ir pastato dalių, kaip apibrėžta Direktyvos 2010/31/ES 2 straipsnio 9 punkte, montuotojams.
2. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kuriomis galutiniai vartotojai ir galutiniai naudotojai skatinami efektyviai vartoti energiją ir tam sudaromos palankesnės sąlygos. Tos priemonės įtraukiamos į nacionalinę strategiją, kaip antai Reglamente (ES) 2018/1999 numatytus integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus arba ilgalaikę renovacijos strategiją, nustatytą pagal Direktyvos 2010/31/ES 2a straipsnį.

Šio straipsnio tikslais tos priemonės apima įvairias priemones ir politiką, kuriomis skatinama keisti elgesį, kaip antai:

- a) fiskalines paskatas;
- b) galimybę gauti finansavimą, kuponus, dotacijas ir subsidijas;

- c) *viešai remiamus energijos vartojimo vertinimus ir tikslines konsultavimo paslaugas ir paramą buitiniams vartotojams, visų pirma energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims;*
- d) *tikslines konsultavimo paslaugas MVĮ ir labai mažoms įmonėms;*
- e) informacijos teikimą neįgaliesiems prieinama forma;
- f) pavyzdinius projektus;
- g) renginius darbo vietose;
- h) mokymo veiklą;
- i) skaitmenines priemones;
- j) *bendradarbiavimo strategijas.*

3. Šio straipsnio tikslais, 2 dalyje nurodytos priemonės ■ apima *palankių sąlygų* rinkos dalyviams, kurie, pavyzdžiui, nurodyti 1 dalyje, *sukūrimą, visų pirma siekiant:*

- a) kurti vieno langelio principu veikiančius centrus ar panašius mechanizmus siekiant teikti technines, administracines ir finansines konsultacijas ir pagalbą energijos vartojimo efektyvumo klausimais, *pavyzdžiui, namų ūkių energijos sistemos patikras*, pastatų energinį renovavimą, *informaciją apie senų ir neefektyvių šildymo sistemų pakeitimą moderniais ir efektyvesniais įrenginiais* ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą *bei energijos kaupimą* pastatuose, galutiniams vartotojams ir galutiniams naudotojams, ypač namų ūkiams ir smulkiems ne namų ūkio vartotojams, *įskaitant MVĮ ir labai mažas įmones;*
- b) *bendradarbiauti su privačiais subjektais, teikiančiais tokias paslaugas kaip energijos vartojimo auditas ir energijos vartojimo vertinimas, finansavimo sprendimai ir energinės renovacijos vykdymas;*
- c) informuoti apie *ekonomiškai efektyvius ir lengvai įgyvendinamus energijos vartojimo įpročių pokyčius;*

- d) skleisti informaciją apie energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir finansavimo priemones;
- e) steigti bendrus informacinius centrus, siekiant galutiniams vartotojams ir galutiniams naudotojams suteikti visą būtiną informaciją apie jų teises, taikytinas teisės normas ir ginčų sprendimo mechanizmus, kuriais jie gali naudotis kilus ginčui. Tokie bendri informaciniai centrai gali būti bendrų vartotojų informavimo centrų dalis.

4. Šio straipsnio tikslais valstybės narės, bendradarbiaudamos su kompetentingomis institucijomis ir, kai tinkama, su privačiais suinteresuotaisiais subjektais, sukuria specialius vieno langelio principu veikiančius centrus arba panašius mechanizmus techninėms, administracinėms ir finansinėms konsultacijoms energijos vartojimo efektyvumo klausimais teikti. Tos struktūros:

- a) konsultuoja suteikdamos supaprastintą informaciją apie technines ir finansines galimybes ir sprendimus namų ūkiams, MVĮ, labai mažoms įmonėms, viešosioms įstaigoms;
- b) teikia holistinę paramą visiems namų ūkiams, ypatingą dėmesį skiriant energijos nepriteklių patiriantiems namų ūkiams ir mažiausio energinio naudingumo pastatams, taip pat teikia holistinę paramą akredituotoms įmonėms ir montuotojams, teikiantiems modernizavimo paslaugas, pritaikytas prie skirtingų būsto tipų ir geografinės aprėpties, ir teikia paramą, apimančią įvairius modernizavimo projekto etapus, be kita ko, siekdamas padėti įgyvendinti minimalųjį energinio naudingumo standartą, jei toks standartas numatytas Sąjungos teisės akte;
- c) konsultuoja energijos vartojimo elgsenos klausimais.

5. 4 dalyje nurodyti specialūs vieno langelio principu veikiančios centrai, kai tinkama:

- a) teikia informaciją apie kvalifikuotus energijos vartojimo efektyvumo specialistus;
- b) renka tipologinius agreguotuosius energijos vartojimo efektyvumo projektų duomenis, dalijasi patirtimi ir juos viešai skelbia;
- c) susieja potencialius projektus, ypač mažesnės apimties vietinius projektus, ir rinkos dalyvius.

Pirmos pastraipos b punkto tikslais Komisija padeda valstybėms narėms, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos dalytis geriausios praktikos pavyzdžiais ir stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą geriausios praktikos srityje.

6. *5 dalyje nurodyti vieno langelio principu veikiančios centrai teikia specialias paslaugas energijos nepriteklių patiriančioms asmenims, pažeidžiamiesiems vartotojams ir asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių.*

Komisija teikia valstybėms narėms gaires dėl vieno langelio principu veikiančių centrų kūrimo, siekdama visoje Sąjungoje sukurti suderintą požiūrį. Gairėmis skatinamas viešųjų įstaigų, energetikos agentūrų ir bendruomenių vadovaujamų iniciatyvų bendradarbiavimas.

7. Valstybės narės sudaro tinkamas sąlygas rinkos dalyviams teikti galutiniams vartotojams, įskaitant energijos nepriteklių patiriančius asmenis, pažeidžiamuosius vartotojus ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančius asmenis, **MVĮ ir labai mažas įmones**, tinkamą bei tikslią informaciją ir juos konsultuoti energijos vartojimo efektyvumo **klausimais**.
8. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniai vartotojai, galutiniai naudotojai, energijos nepriteklių patiriantys asmenys, pažeidžiamieji vartotojai ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantys asmenys galėtų naudotis paprastais, sąžiningais, skaidriais, nepriklausomais, veiksmingais ir efektyviais neteisminiais mechanizmais spręsti ginčus dėl šioje direktyvoje numatytų teisių ir pareigų, per nepriklausomą mechanizmą, pavyzdžiui, energetikos reikalų ombudsmeną ar vartotojų instituciją, arba per reguliavimo instituciją. Jei galutinis vartotojas yra vartotojas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/11/ES⁴⁶ 4 straipsnio 1 dalies a punkte, tokie neteisminio ginčų sprendimo mechanizmai turi atitikti toje direktyvoje nustatytus reikalavimus. **Tuo tikslu galima naudotis valstybėse narėse jau veikiančiais neteisminio ginčų sprendimo mechanizmais, jei jie yra tokie pat veiksmingi.**

⁴⁶ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2009/22/EB (Direktyva dėl vartotojų AGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 63). ekspertų siūlymas

Kai būtina, valstybės narės užtikrina, kad alternatyvaus ginčų sprendimo subjektai bendradarbiautų siekdami suteikti paprastus, sąžiningus, skaidrius, nepriklausomus, efektyvius ir veiksmingus neteisminius ginčų sprendimų mechanizmus nagrinėti visiems ginčams, kurie kyla dėl produktų ar paslaugų, susijusių arba susietų su bet kuriuo produktu ar paslauga, kuriems taikoma ši direktyva.

Įmonės privalo dalyvauti neteisminio namų ūkio vartotojų ginčų sprendimo mechanizmuose, nebent valstybė narė įrodytų Komisijai, kad kiti mechanizmai yra vienodai veiksmingi.

9. Nedarant poveikio jų teisės aktuose dėl nuosavybės ir nuomos išdėstytiems pagrindiniams principams, valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad pašalintų reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusias energijos vartojimo efektyvumo kliūtis dėl savininkams ir nuomininkams arba skirtingiems pastato arba pastato vieneto savininkams skirtų skirtingų paskatų, siekiant užtikrinti, kad tos šalys nebūtų atgrasomos nuo investicijų į energijos vartojimo efektyvumo didinimą, kurias jos būtų vykdžiusios, jei jų nebūtų atgrasę tai, kad joms atskirai teks ne visa nauda arba kad nėra kaštų ir naudos pasidalijimo taisyklių.

Tokių kliūčių šalinimo priemonės gali apimti paskatų numatymą, teisinių ar reguliavimo nuostatų panaikinimą ar pakeitimą, gairių ir aiškinamųjų rekomendacijų priėmimą, administracinių procedūrų, įskaitant nacionalines taisykles ir priemones, kuriomis reglamentuojamos sprendimų priėmimo procedūros bendrosios nuosavybės atveju, supaprastinimą *ir galimybę pasitelkti trečiųjų šalių finansavimo sprendimus*. Priemonės galima jungti su švietimo, mokymo ir specialios informacijos bei techninės pagalbos 1 dalyje nurodytiems rinkos dalyviams teikimu energijos vartojimo efektyvumo srityje.

Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad paremtų daugiašalį *atitinkamų partnerių, pavyzdžiui, vietos ir regionų institucijų, socialinių partnerių*, savininkų ir nuomininkų organizacijų, vartotojų organizacijų, *energijos skirstytojų arba mažmeninės energijos prekybos įmonių, ESCO, atsinaujinančių išteklių* energijos bendrijų, *piliečių energetikos bendruomenių*, viešosios valdžios institucijų ir agentūrų, tarpusavio dialogą, siekdamas pateikti pasiūlymus dėl bendrai priimamų priemonių, paskatų ir gairių, susijusių su skirtingomis pastato arba pastato vieneto savininkų ir nuomininkų arba skirtingų savininkų paskatomis.

Kiekviena valstybė narė praneša apie tokias kliūtis ir priemones, kurių imtasi jos ilgalaikėje renovacijos strategijoje, nustatytoje pagal Direktyvos 2010/31/ES 2a straipsnį ir Reglamentą (ES) 2018/1999.

10. Komisija skatina, kad būtų keičiamasi informacija apie gerosios praktikos pavyzdžius ir metodikas energijos vartojimo efektyvumo srityje ir kad ji būtų plačiai išplatinta, **ir teikia techninę pagalbą** skirtingų paskatų valstybėse narėse klausimo sprendimo srityje.

23 straipsnis

Energijos vartojimo efektyvumo partnerystės

1. ***Komisija ne vėliau kaip ... [12 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] įvertina, ar esamomis partnerystėmis sprendžiamas energijos vartojimo efektyvumo klausimas. Jei iš vertinimo matyti, kad esamomis partnerystėmis energijos vartojimo efektyvumo klausimas sprendžiamas nepakankamai, Komisija nustato konkrečioms sektoriams skirtas energijos vartojimo efektyvumo partnerystes Sąjungos lygmeniu ir subpartnerystes pagal trūkstamus sektorius, įtraukiai suburdama pagrindinius suinteresuotuosius subjektus, įskaitant socialinius partnerius, užtikrindama jų atstovavimą, tokiuose sektoriuose kaip IRT, transporto, finansų ir statybos sektoriai.***

Jei nustatoma partnerystė, Komisija kiekvienai Sąjungos konkrečiam sektoriui skirtai energijos vartojimo efektyvumo partnerystei, kai tikslinga, skiria pirmininką.

2. ***1 dalyje nurodytomis partnerystėmis siekiama palengvinti atitinkamų subjektų dialogą klimato ir energetikos pertvarkos klausimais ir paskatinti sektorius parengti energijos vartojimo efektyvumo veiksmų gaires, siekiant nustatyti turimas priemones ir technologines galimybes, padėsiančias sutaupyti energijos, pasirengti naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir mažinti sektorių dekarbonizaciją.***

Tokios veiksmų gairės būtų labai naudingos sektoriams planuojant reikiamas investicijas, būtinas šios direktyvos ir Reglamento (ES) 2021/1119 tikslams pasiekti, taip pat palengvintų tarpvalstybinį subjektų bendradarbiavimą stiprinant vidaus rinką.

Pažeidžiamų vartotojų įgalinimas, apsauga ir energijos nepritekliaus mažinimas

1. ***Nedarant poveikio jų nacionalinei ekonominei ir socialinei politikai ir pareigoms pagal Sąjungos teisę***, valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad suteiktų galių energijos nepriteklių patiriančiams asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, ***asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių*** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims, ir juos apsaugotų.

Apibrėždamos pažeidžiamų vartotojų sąvoką pagal Direktyvos 2009/73/EB 3 straipsnio 3 dalį ir Direktyvos (ES) 2019/944 28 straipsnio 1 dalį, valstybės narės atsižvelgia į galutinius naudotojus.

2. ***Nedarant poveikio jų nacionalinei ekonominei ir socialinei politikai ir pareigoms pagal Sąjungos teisę ir*** siekiant sumažinti energijos nepriteklių, valstybės narės energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir susijusias vartotojų apsaugos ar informavimo priemones, visų pirma nustatytas šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalyje ir 22 straipsnyje, įgyvendina pirmenybę teikdamos energijos nepriteklių patiriančiams asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, ***asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių*** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims. ***Tų priemonių stebėseną ir ataskaitų apie jas teikimas vykdomi laikantis galiojančių ataskaitų teikimo reikalavimų, nustatytų Reglamento (ES) 2018/1999 24 straipsnyje.***

3. Siekiant remti energijos nepriteklių patiriančius asmenis, pažeidžiamus vartotojus, asmenis ***iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių*** ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančius asmenis, valstybės narės, ***kai taikytina:***

- a) įgyvendina energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones siekdamos sumažinti kitų politikos krypčių ir priemonių, kaip antai pagal šios direktyvos 10 straipsnį įgyvendinamų apmokestinimo priemonių, arba apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos taikymo pastatų ir transporto sektoriuose pagal Direktyvą 2003/87/EB, poveikį pajamų pasiskirstymui;

- b) investicijoms į energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones kaip prioritetiniams veiksams kuo geriau panaudoja Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis prieinamą viešąjį finansavimą, įskaitant, kai taikytina, finansinį įnašą, kurį valstybės narės gauna iš Socialinio klimato fondo pagal Reglamento (ES) 2023/955 9 ir 14 straipsnius, ir pajamas iš apyvartinių taršos leidimų aukcionų pagal ES ATLPS, kaip nustatyta Direktyvoje 2003/87/EB;
- c) ■ iš anksto investuoja į perspektyvias energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, kol nepasireiškė kitų politikos krypčių ir priemonių poveikis pajamų pasiskirstymui;
- d) skatina teikti techninę pagalbą ir plėtoti finansavimo ir finansines priemones, kuriomis sudaromos sąlygos, pvz., išsimokėjimo apmokant sąskaitas už komunalines paslaugas schemas, vietos atidėjinių blogoms paskoloms rezervą, garantijų fondus, esminės renovacijos ir renovacijos, kurią įvykdžius sutaupomas minimalus energijos kiekis, fondus;
- e) skatina teikti techninę pagalbą socialiniams subjektams, siekiant skatinti pažeidžiamus vartotojus aktyviai dalyvauti energijos rinkoje ir teigiama linkme keisti savo energijos vartojimo įpročius;
- f) užtikrina galimybę gauti finansavimą, dotacijas ar subsidijas, susietas su sutaupytinu minimaliu energijos kiekiu, **ir tokiu būdu sudaro palankesnes sąlygas gauti prieinamas banko paskolas arba specialias kredito linijas.**

4. Valstybės narės sukuria įvairių sektorių, pvz., sveikatos, statybos ir socialinių sektorių, ekspertų tinklą, kad būtų parengtos strategijos, kurios padėtų vietos ir nacionalinius sprendimus priimančiams subjektams įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones **ir techninės pagalbos bei finansines priemones, skirtas mažinti energijos nepriteklių, arba paveda tai esamam tokių ekspertų tinklui.** Valstybės narės siekia, kad ekspertų tinklo sudėtis užtikrintų lyčių pusiausvyrą ir atspindėtų **visų žmonių** požiūrius.

Valstybės narės ekspertų tinklui gali patikėti **teikti konsultacijas dėl:**

- a) ■ energijos nepritekliaus, energijos nepriteklių patiriančių ir pažeidžiamų vartotojų, įskaitant galutinius naudotojus, nacionalinių terminų apibrėžčių, rodiklių ir kriterijų;

- b) atitinkamų taikytinų ir praneštinų rodiklių ir duomenų rinkinių, susijusių su energijos nepritekliaus problema, **rengimo arba patobulinimo**;
- c) ■ metodų ir priemonių, kuriais būtų užtikrinamas **pragyvenimo išlaidų** įperkamumas, neutralus poveikis būsto išlaidoms arba būdai užtikrinti, kad į energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės investuotas viešasis finansavimas būtų naudingas ir pastatų savininkams, ir nuomininkams, visų pirma energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, asmenims iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims;
- d) ■ priemonių, kad nesusiklostytų arba būtų ištaisyta padėtis, kai tam tikros grupės patiria didesnę energijos nepriteklių ar joms kyla didesnė rizika ją patirti arba jos yra pažeidžiamesnės dėl neigiamo energijos nepritekliaus poveikio, ■ pavyzdžiui, **dėl jų pajamų, lyties, sveikatos būklės ar priklausymo mažumos grupei ir demografinių duomenų**.

V SKYRIUS

ENERGIJOS TIEKIMO EFEKTYVUMAS

25 straipsnis

Šildymo ir vėsinimo vertinimas ir planavimas

1. Kiekviena valstybė narė, įgyvendindama savo integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų *planą ir jo atnaujintas redakcijas* pagal Reglamentą (ES) 2018/1999, pateikia Komisijai išsamų šildymo ir vėsinimo vertinimą. Tame išsamiaame vertinime pateikiama šios direktyvos X priede išdėstyta informacija ir kartu pateikiamas vertinimas, atliktas pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 15 straipsnio 7 dalį.
2. Valstybės narės užtikrina, kad *suinteresuotiesiems subjektams, kuriems 1 dalyje nurodytu išsamiu vertinimu daromas poveikis*, būtų suteikta galimybė dalyvauti rengiant šildymo ir vėsinimo planus, atliekant išsamų vertinimą ir formuojant politiką bei priemones, *kartu užtikrinant, kad kompetentingos institucijos neatskleistų ir neskelbtų nustatytų komercinių paslapčių ar verslo paslapčių*.
3. 1 dalyje nurodyto išsamaus vertinimo tikslais valstybės narės atlieka jų teritoriją apimančią kaštų ir naudos analizę, *kuri grindžiama* klimato sąlygomis, ekonominiu pagrįstumu ir techniniu tinkamumu. Pagal kaštų ir naudos analizę turi būti galima sudaryti palankesnes sąlygas nustatyti tausiausiais išteklius naudojančius ir ekonomiškai veiksmingiausius sprendimus šildymo ir vėsinimo poreikiams patenkinti, *atsižvelgiant į principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“*. Ta kaštų ir naudos analizė gali būti įtraukta į aplinkos vertinimą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/42/EB⁴⁷.

⁴⁷ 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai (OL L 197, 2001 7 21, p. 30).

Valstybės narės paskiria kompetentingas institucijas, atsakingas už kaštų ir naudos analizių atlikimą, pateikia išsamias metodikas ir prielaidas pagal XI priedą ir nustato bei viešai paskelbia ekonominės analizės procedūras.

4. Tais atvejais, kai, atlikus šio straipsnio 1 dalyje nurodytą išsamų vertinimą ir šio straipsnio 3 dalyje nurodytą analizę nustatomos galimybės taikyti didelio naudingumo kogeneraciją ir (arba) efektyvų centralizuotą šilumos ir vėsumos tiekimą **iš atliekinės šilumos**, kurio nauda viršija kaštus, valstybės narės, vadovaudamosi šio straipsnio 1 dalimi ir 26 straipsnio 7 ir 9 dalimis, imasi tinkamų priemonių, kad būtų sukurta efektyvi centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo infrastruktūra, **skatinamas įrenginių, skirtų atliekinei šilumai naudoti, be kita ko, pramonės sektoriuje, plėtojimas ir (arba)** būtų pasirengta plėtoti didelio naudingumo kogeneraciją, taip pat naudoti šildymo ir vėsinimo energiją iš atliekinės šilumos ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

Tais atvejais, kai, atlikus šio straipsnio 1 dalyje nurodytą išsamų vertinimą ir šio straipsnio 3 dalyje nurodytą analizę, nenustatomos galimybės, kurių nauda viršija kaštus, įskaitant 26 straipsnio 7 dalyje nurodytos kaštų ir naudos analizės atlikimo administracines sąnaudas, atitinkama valstybė narė, **kai taikytina, kartu su vietos ir regionų valdžios institucijomis** gali įrenginiams netaikyti šio straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatytų reikalavimų.

5. Valstybės narės priima politiką ir priemones, kuriomis užtikrinama, kad pagal šio straipsnio 1 dalį atlikus išsamius vertinimus nustatytas potencialas būtų išnaudotas. Į tą politiką ir priemones įtraukiami bent X priede nustatyti elementai. Kiekviena valstybė narė praneša apie tą politiką ir priemones atnaujindama savo integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą, pateikiamą pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį, teikdama savo paskesnę integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą, apie kurį pranešama pagal to reglamento 3 ir 7–12 straipsnius, ir atitinkamas nacionalines energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitas, teikiamas pagal tą reglamentą.
6. Valstybės narės **užtikrina, kad** regionų ir vietos institucijos ■ parengtų vietos šildymo ir vėsinimo planus bent tose savivaldybėse, kurių bendras gyventojų skaičius viršija **45 000**. Tie planai turėtų bent:

- a) būti grindžiami informacija ir duomenimis, pateiktais išsamiuose vertinimuose, atliktuose pagal 1 dalį, ir juose turėtų būti pateikti galimo energijos vartojimo efektyvumo didinimo, pasiekiamo, be kita ko, **žemos temperatūros centrinio šildymo sistemų parengtumu, didelio naudingumo kogeneracija**, atliekinės šilumos panaudojimu, ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo šildymo ir vėsinimo reikmėms toje konkrečioje vietovėje įverčiai ir žemėlapis;
- b) **atitikti principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“;**
- c) apimti pagal a punktą nustatyto potencialo išnaudojimo strategiją;
- d) būti parengti dalyvaujant visiems atitinkamiems regiono ar vietos suinteresuotiesiems subjektams ir užtikrinti plačiosios visuomenės dalyvavimą, **įskaitant vietos energetikos infrastruktūros operatorius;**
- e) **atsižvelgti į atitinkamą esamą energetikos infrastruktūrą;**
- f) atsižvelgti į bendrus vietos bendruomenių ir daugelio vietos ar regioninių administracinių vienetų ar regionų poreikius;
- g) **įvertinti energijos bendrijų ir kitų vartotojų vadovaujamų iniciatyvų, kurios gali aktyviai prisidėti prie vietos šildymo ir vėsinimo projektų įgyvendinimo, vaidmenį;**
- h) **pateikti šildymo ir vėsinimo prietaisų ir sistemų vietos pastatų ūkiuose analizę, atsižvelgiant į konkrečios vietovės energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių potencialą ir sprendžiant mažiausio energinio naudingumo pastatų ir pažeidžiamų namų ūkių poreikių klausimus;**
- i) **įvertinti, kaip finansuoti politikos ir priemonių įgyvendinimą, ir nurodyti finansinius mechanizmus, leidžiančius vartotojams pereiti prie šildymo ir vėsinimo iš atsinaujinančių energijos išteklių;**
- j) pateikti **trajektoriją, kaip pasiekti planų tikslus laikantis poveikio klimatui neutralumo principo**, ir apimti nustatytos politikos ir priemonių įgyvendinimo pažangos stebėseną;

- k) siekti pakeisti senus ir neefektyvius šildymo ir vėsinimo prietaisus viešosiose įstaigose labai efektyviomis alternatyvomis, siekiant palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro;*
- l) įvertinti galimą sinergiją su kaimyninių regionų ar vietos institucijų planais, siekiant skatinti bendras investicijas ir ekonominį efektyvumą.*

Valstybės narės užtikrina, kad *visoms atitinkamoms šalims, įskaitant viešuosius ir atitinkamus privačius suinteresuotuosius subjektus, būtų* suteikta galimybė dalyvauti rengiant šildymo ir vėsinimo planus, atliekant 1 dalyje nurodytą išsamų vertinimą ir formuojant 5 dalyje nurodytą politiką bei priemones.

Tuo tikslu valstybės narės parengia rekomendacijas, padedančias regionų ir vietos institucijoms įgyvendinti efektyvaus energijos vartojimo ir šildymo ir vėsinimo naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją politiką ir priemones regiono ir vietos lygmenimis, išnaudojant nustatytą potencialą. Valstybės narės kuo labiau remia regionų ir vietos institucijas bet kokiomis priemonėmis, įskaitant finansinę paramą ir techninės paramos schemas. *Valstybės narės užtikrina, kad šildymo ir vėsinimo planai būtų suderinti su kitais vietos klimato, energetikos ir aplinkos planavimo reikalavimais, kad būtų išvengta vietos ir regionų institucijoms tenkančios administracinės naštos ir būtų skatinamas veiksmingas planų įgyvendinimas.*

Vietos šildymo ir vėsinimo planus gali kartu rengti kelių kaimyninių vietos institucijų grupė, jei yra tinkamos geografinės ir administracinės aplinkybės bei šildymo ir vėsinimo infrastruktūra.

Vietos šildymo ir vėsinimo planus įvertina kompetentinga institucija ir prireikus imamasi atitinkamų įgyvendinimo priemonių.

Šilumos ir vėsumos tiekimas

1. Siekiant *užtikrinti didesnę* pirminės energijos *vartojimo efektyvumą* ir *padidinti į tinklą tiekiamos* atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje, efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistema turi atitikti šiuos kriterijus:
 - a) iki **2027 m.** gruodžio 31 d. – sistema, kurioje bent 50 proc. suvartojamos energijos sudaro energija iš atsinaujinančiųjų išteklių, 50 proc. – atliekinė šiluma, 75 proc. – kogeneracijos būdu pagaminta šiluma arba 50 proc. – tokios energijos ir šilumos derinys;
 - b) nuo **2028 m.** sausio 1 d. – sistema, kurioje bent 50 proc. suvartojamos energijos sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, 50 proc. – **atliekinė šiluma, 50 proc. – atsinaujinančiųjų išteklių energija** ir atliekinė šiluma, 80 proc. – didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagaminta šiluma arba į tinklą tiekiamas bent toks šiluminės energijos derinys, kuriame atsinaujinančių išteklių energijos dalis sudaro bent 5 proc., o bendra atsinaujinančiųjų išteklių energijos, atliekinės šilumos arba didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagamintos šilumos dalis yra bent 50 proc.;
 - c) nuo 2035 m. sausio 1 d. – sistema, kurioje bent 50 proc. suvartojamos energijos sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, **50 proc. – atliekinė šiluma arba 50 proc. – atsinaujinančiųjų išteklių energija** ir atliekinė šiluma, **arba sistema, kurioje bendra** atsinaujinančiųjų išteklių energijos, **atliekinės šilumos arba didelio naudingumo kogeneracijos** dalis yra bent **80 proc. ir, be to, bendra atsinaujinančiųjų išteklių energijos arba atliekinės šilumos dalis yra bent 35 proc.**;
 - d) nuo **2040 m.** sausio 1 d. – sistema, kurioje bent 75 proc. suvartojamos energijos sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, **75 proc. – atliekinė šiluma arba 75 proc. – atsinaujinančiųjų išteklių energija** ir atliekinė šiluma, arba sistema, **kurioje bent 95 proc. suvartojamos energijos sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, atliekinė šiluma ir didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagaminta šiluma ir, be to, bendra** atsinaujinančiųjų išteklių energijos **arba atliekinės šilumos** dalis yra bent **35 proc.**;

- e) nuo 2045 m. sausio 1 d. – sistema, kurioje bent 75 proc. suvartojamos energijos sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, 75 proc. – atliekinė šiluma arba 75 proc. – atsinaujinančiųjų išteklių energija ir atliekinė šiluma;
- f) nuo 2050 m. sausio 1 d. – sistema, kurioje naudojama tik atsinaujinančiųjų išteklių energija, **tik** atliekinė šiluma **arba tik** atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos *derinys*.

2. ***Kaip šio straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų alternatyvą, valstybės narės taip pat gali pasirinkti tvarumo rezultatų kriterijus, grindžiamus iš centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos išmetamu ŠESD kiekiu vienam vartotojams patiektam šilumos ar vėsumos vienetui, atsižvelgdamos į priemones, įgyvendinamas siekiant įvykdyti pareigą pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 24 straipsnio 4 dalį. Pasirenkant tuos kriterijus, efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoje maksimalus išmetamas ŠESD kiekis vienam vartotojams patiektam šilumos ar vėsumos vienetui yra:***

- a) iki 2025 m. gruodžio 31 d.: 200 gramų/kWh;
- b) nuo 2026 m. sausio 1 d.: 150 gramų/kWh;
- c) nuo 2035 m. sausio 1 d.: 100 gramų/kWh;
- d) nuo 2045 m. sausio 1 d.: 50 gramų/kWh;
- e) nuo 2050 m. sausio 1 d.: 0 gramų/kWh.

3. ***Valstybės narės gali nuspręsti taikyti išmetamo ŠESD kiekio vienam šilumos ar vėsumos vienetui kriterijų bet kuriam konkrečiam laikotarpiui, nurodytam šio straipsnio 2 dalies a–e punktuose. Jei jos nusprendžia tai daryti, šio straipsnio 2 dalies a punkte nurodyto laikotarpio atveju jos apie tai praneša Komisijai ne vėliau kaip ... [trys mėnesiai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o šio straipsnio 2 dalies b–e punktuose nurodytų laikotarpių atveju – likus bent šešioms mėnesiams iki atitinkamo laikotarpio pradžios. Tokiame pranešime nurodomos priemonės, įgyvendinamos siekiant įvykdyti pareigą pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 24 straipsnio 4 dalį, jei apie jas dar nebuvo pranešta, paskutinį kartą atnaujinant jų nacionalinio energetikos ir klimato srities planą.***

4. Kad centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistema **būtų laikoma efektyvia, valstybės narės užtikrina, kad** ją pastačius **arba** iš esmės atnaujinus **jos tiekimo mazgus, centralizuota šilumos ar vėsumos tiekimo sistema** atitiktų 1 **arba** 2 dalyje nustatytus kriterijus, taikytinus tuo metu, kai ji pradėdama naudoti arba toliau naudojama po atnaujinimo. Be to, valstybės narės užtikrina, kad, pastačius centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemą arba iš esmės atnaujinus **jos tiekimo mazgus**:
- a) esamuose šilumos šaltiniuose nedidėtų iškastinio kuro, išskyrus gamtines dujas, naudojimas, palyginti su vidutiniu metiniu suvartojimu per paskutinius trejus kalendorinius sistemos naudojimo visu pajėgumu metus prieš atnaujinant ir
 - b) tos sistemos visuose naujuose šilumos šaltiniuose nebūtų naudojamas iškastinis kuras, išskyrus gamtines dujas, jei ta sistema pastatyta arba iš esmės atnaujinta iki 2030 m.
5. Valstybės narės užtikrina, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. ir vėliau - kas penkerius metus visų esamų centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų, kurių bendra **šilumos ir vėsumos** atiduodamoji galia viršija 5 MW ir kurios neatitinka 1 dalies b–e punktuose nustatytų kriterijų, operatoriai parengtų planą, kaip **užtikrinti didesnę** pirminės energijos **vartojimo efektyvumą, sumažinti skirstymo nuostolius ir padidinti** atsinaujinančiųjų išteklių energijos **dalį šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoje**. Į planą įtraukiamos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti atitiktį 1 dalies b–e punktuose nustatytiems kriterijams, ir jį turi patvirtinti kompetentinga institucija.
6. **Valstybės narės užtikrina, kad duomenų centrai, kurių bendra vardinė vartojamoji galia viršija 1 MW, naudotų atliekinę šilumą ar kitas atliekinės šilumos naudojimo priemones, nebent galėtų įrodyti, kad, remiantis 7 dalyje nurodytu vertinimu, tai techniškai ar ekonomiškai neįmanoma.**
7. Siekdamas įvertinti, ar įmanoma toliau ekonomiškai didinti šilumos ir vėsumos tiekimo efektyvumą, valstybės narės užtikrina, kad įrenginio lygmeniu kaštų ir naudos analizė pagal XI priedą būtų atlikta, kai planuojama statyti naujus arba iš esmės atnaujinti šiuos įrenginius:

- a) šiluminį elektros energijos gamybos įrenginį, kurio bendra vidutinė metinė vartojamoji galia didesnė nei **10 MW**, kad būtų įvertinti įrenginio kaštai ir nauda užtikrinant, kad jis veiktų kaip didelio naudingumo kogeneracijos įrenginys;
- b) pramonės įrenginį, kurio vidutinė metinė vartojamoji galia viršija **8 MW**, siekiant įvertinti atliekinės šilumos naudojimą vietoje ir už jos ribų;
- c) paslaugų įrenginį, kurio vidutinė metinė vartojamoji galia viršija **7 MW**, pvz., nuotekų valymo įrenginius ir suskystintų gamtinių dujų įrenginius, siekiant įvertinti atliekinės šilumos naudojimą vietoje ir už jos ribų;
- d) duomenų centrą, kurio bendra vardinė vartojamoji galia viršija **1 MW**, siekiant įvertinti atliekinės šilumos naudojimo ekonomiškai pagrįstai paklausai patenkinti ir to įrenginio prijungimo prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklo arba veiksmingos / atsinaujinančiųjų išteklių energijos centralizuoto vėsinimo sistemos **arba kitų atliekinės šilumos panaudojimo priemonių kaštų ir naudos analizę, įskaitant, be kita ko, techninį įgyvendinamumą, ekonominį efektyvumą, poveikį energijos vartojimo efektyvumui ir vietos šilumos paklausai, įskaitant sezoninį svyravimą.**

Atliekant pirmos pastraipos d punkte nurodytą analizę atsižvelgiama į vėsinimo sistemos sprendimus, leidžiančius atliekinę šilumą pašalinti arba surinkti esant naudingajai temperatūrai minimaliomis pagalbiniomis energijos sąnaudomis.

Valstybės narės siekia pašalinti atliekinės šilumos naudojimo kliūtis ir teikti paramą atliekinės šilumos diegimui tais atvejais, kai atnaujinami įrenginiai arba planuojami nauji įrenginiai.

Įrangos, skirtos kurą deginančio įrenginio gaminamam anglies dioksidui surinkti, kad jį būtų galima geologiškai saugoti, kaip numatyta Direktyvoje 2009/31/EB, įrengimas šios dalies b ir c punktų taikymo tikslu nelaikomas atnaujinimu.

Valstybės narės reikalauja, kad kaštų ir naudos analizė būtų atliekama bendradarbiaujant su įmonėmis, atsakingomis už įrenginio eksploatavimą.

8. Valstybės narės gali 7 dalies netaikyti:

- a) pikinės apkrovos ir rezerviniams elektros energijos gamybos įrenginiams, kuriuos planuojama eksploatuoti mažiau nei 1 500 eksploatavimo valandų per metus (svyruojantis penkerių metų vidurkis), remiantis valstybių narių nustatyta tikrinimo procedūra, kuria užtikrinama, kad laikomasi šio išimties kriterijaus;
- b) įrenginiams, kurie turi būti netoli geologinio saugojimo vietos, patvirtintos pagal Direktyvą 2009/31/EB;
- c) duomenų centrams, kurių atliekinė šiluma yra arba bus naudojama centralizuoto šilumos tiekimo tinkle arba tiesiogiai patalpoms šildyti, buitiniam karštam vandeniui ruošti arba kitoms reikmėms pastate ar pastatų grupėje *arba patalpose*, kuriose yra atitinkamas duomenų centras.

Kad atskiriems individualiems įrenginiams nebūtų taikomi 7 dalies c ir d punktai, valstybės narės taip pat gali nustatyti ribines vertes, išreikštas esamos naudingosios atliekinės šilumos kiekiu, šilumos poreikiu arba atstumais tarp pramonės įrenginių ir centralizuoto šilumos tiekimo tinklų.

Valstybės narės praneša Komisijai apie pagal šią dalį patvirtintas išimtis.

9. Valstybės narės patvirtina Direktyvos (ES) 2019/944 8 straipsnyje nurodytus leidimų išdavimo kriterijus arba lygiaverčius leidimo kriterijus, siekiant:

- a) atsižvelgti į 25 straipsnio 1 dalyje nurodyto išsamaus vertinimo rezultatus;
- b) užtikrinti, kad būtų įvykdyti 7 dalyje nustatyti reikalavimai;
- c) atsižvelgti į 7 dalyje nurodytos kaštų ir naudos analizės rezultatus.

10. Valstybės narės gali, patvirtindamos 9 dalyje nurodytus leidimų išdavimo ir lygiaverčius leidimo kriterijus, atskiriems įrenginiams netaikyti reikalavimų įgyvendinti galimybes, kurių nauda viršija kaštus, jei tai būtina dėl privalomų teisinių, nuosavybės ar finansinių priežasčių. Tais atvejais atitinkama valstybė narė pateikia Komisijai motyvuotą sprendimą per tris mėnesius nuo to sprendimo priėmimo. Komisija gali pateikti nuomonę dėl sprendimo per tris mėnesius nuo jo gavimo.
11. Šio straipsnio 7, 8, 9 ir 10 dalys taikomos įrenginiams, kuriems taikoma Direktyva 2010/75/ES, nedarant poveikio toje direktyvoje nustatytiems reikalavimams.
12. Valstybės narės renka informaciją apie kaštų ir naudos analizę, atliktą pagal 7 dalies a–d punktus. Ta informacija turėtų apimti bent duomenis apie galimus tiekti šilumos kiekius ir šilumos parametrus, planuojamų eksploatavimo valandų skaičių kiekvienais metais ir geografinę objektų padėtį. Tie duomenys skelbiami tinkamai atsižvelgiant į galimą jų neskelbtinumą.
13. Remdamosi III priedo f punkte nurodytomis suderintosiomis naudingumo atskaitos vertėmis, valstybės narės užtikrina, kad didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kilmė galėtų būti užtikrinama remiantis kiekvienos valstybės narės nustatytais objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais. Jos užtikrina, kad ta kilmės garantija atitiktų XII priede nustatytus reikalavimus ir kad joje būtų pateikta bent tame priede nurodyta informacija. Valstybės narės abipusiai pripažįsta viena kitos kilmės garantijas, išimtinai kaip šioje dalyje nurodytos informacijos įrodymą. Bet koks atsisakymas pripažinti kilmės garantiją kaip tokį įrodymą, visų pirma dėl priežasčių, susijusių su sukčiavimo prevencija, turi būti pagrįstas objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais. Valstybės narės praneša Komisijai apie tokį atsisakymą ir išdėsto jo motyvus. Jei atsisakoma pripažinti kilmės garantiją, Komisija gali priimti sprendimą, kuriuo atsisakiusioji šalis būtų priversta ją pripažinti, visų pirma dėl objektyvių, skaidrių ir nediskriminacinių kriterijų, kuriais toks pripažinimas yra grindžiamas.

14. Valstybės narės užtikrina, kad teikiant bet kokią paramą kogeneracijai būtų nustatyta sąlyga, kad elektros energija būtų pagaminta didelio naudingumo kogeneracijos būdu, o atliekinė šiluma efektyviai naudojama siekiant sutaupyti pirminės energijos. Kogeneracijai ir centralizuotai šilumos gamybai, taip pat tinklams skirtai valstybės paramai, kai taikytina, taikomos valstybės pagalbos taisyklės.

27 straipsnis

Energijos transformavimas, perdavimas ir skirstymas

1. Nacionalinės energetikos reguliavimo institucijos, vykdydamos joms direktyvose 2009/73/EB ir (ES) 2019/944 numatytas reguliavimo užduotis, susijusias su jų sprendimais dėl dujų ir elektros energijos infrastruktūros veikimo, įskaitant sprendimus dėl tinklo tarifų, taiko principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ pagal šios direktyvos 3 straipsnį. *Be principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“, nacionalinės energetikos reguliavimo institucijos gali atsižvelgti į išlaidų efektyvumą, sistemos efektyvumą ir tiekimo saugumą, taip pat į rinkos integraciją, kartu užtikrindamos Sąjungos klimato srities tikslus ir tvarumą, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 13 straipsnyje.*

2. Valstybės narės užtikrina, kad dujų ir elektros energijos perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai planuodami tinklą, plėtodami tinklą ir priimdami investavimo sprendimus taikytų principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ pagal šios direktyvos 3 straipsnį. ***Nacionalinės reguliavimo institucijos arba kitos paskirtosios nacionalinės institucijos tikrina, ar perdavimo sistemos operatorių ir skirstymo sistemos operatorių naudojamomis metodikomis kaštų ir naudos analizėje įvertinamos alternatyvos ir atsižvelgiama į platesnę energijos vartojimo efektyvumo sprendimų naudą, paklausos lankstumą ir investicijas į turtą, kuriomis prisidedama prie klimato kaitos švelninimo. Nacionalinės reguliavimo institucijos ir kitos paskirtosios institucijos, tvirtindamos, tikrindamos arba stebėdamos perdavimo sistemos operatorių ar skirstymo sistemos operatorių pateiktus projektus ir tinklo plėtros planus pagal Direktyvos 2009/73/EB 22 straipsnį ir Direktyvos (ES) 2019/944 32 straipsnio 3 dalį bei 51 straipsnį, taip pat tikrina, kaip perdavimo sistemos operatoriai arba skirstymo sistemos operatoriai įgyvendina principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“. Nacionalinės reguliavimo institucijos, glaudžiai bendradarbiaudamos su perdavimo sistemos operatoriais ir skirstymo sistemos operatoriais, kurie gali dalytis svarbiausiomis techninėmis ekspertinėmis žiniomis, gali pateikti metodiką ir gaires, kaip įvertinti alternatyvas kaštų ir naudos analizėje.***

3. Valstybės narės užtikrina, kad perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai stebėtų ir kiekybiškai įvertintų bendrą tinklo nuostolių apimtį ir, **jei tai techniškai ir finansiškai įmanoma, optimizuotų tinklus ir padidintų tinklo efektyvumą**. Perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai apie tas priemones ir mažinant tinklo nuostolius numatomą sutaupyti energijos kiekį praneša nacionalinei energetikos reguliavimo institucijai. ■ Valstybės narės užtikrina, kad perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai įvertintų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones savo esamų dujų arba elektros energijos perdavimo ar skirstymo sistemų atžvilgiu ir didintų energijos vartojimo efektyvumą projektuojant ir eksploatuojant infrastruktūrą, **visų pirma atsižvelgiant į išmaniųjų tinklų plėtrą**. Valstybės narės, taikydamos paskatomis grindžiamas taisykles ir **laikydamosi Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnyje bei Reglamento (EB) Nr. 715/2009 13 straipsnyje nustatytų tarifų principų**, skatina perdavimo ir skirstymo sistemų operatorius kurti novatoriškus sprendimus, kaip pagerinti esamų **ir būsimų** sistemų energijos vartojimo efektyvumą.
4. Nacionalinės energetikos reguliavimo institucijos į metinę ataskaitą, rengiamą pagal Direktyvos 2009/73/EB 41 straipsnį ir Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 1 dalies i punktą, įtraukia konkretų skirsnį apie pažangą, padarytą didinant energijos vartojimo efektyvumą, kiek tai susiję su dujų ir elektros energijos infrastruktūros eksploatavimu. Tose ataskaitose nacionalinės energetikos reguliavimo institucijos įvertina **bendrą efektyvumą** eksploatuojant dujų ir elektros energijos infrastruktūrą, nurodo perdavimo ir skirstymo sistemų operatorių įgyvendintas priemones ir, kai taikytina, pateikia rekomendacijas dėl energijos vartojimo efektyvumo didinimo, **įskaitant ekonomiškai efektyvias alternatyvas, kurios sumažintų pikines apkrovas ir bendrą elektros energijos suvartojimą**.

5. Valstybės narės užtikrina, kad elektros tinklo reguliavimas ir elektros tinklo tarifai atitiktų XIII priede nustatytus kriterijus, atsižvelgiant į tinklo kodeksus ir gaires, parengtus pagal Reglamentą (ES) 2019/943, *ir Direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 7 dalies a punkte nustatytą pareigą, kad būtinos investicijos į tinklus būtų daromos taip, kad būtų užtikrintas tinklų gyvybingumas.*
6. Valstybės narės gali leisti nustatyti tokias tinklais perduodamos ir skirstomos energijos schemų ir tarifų struktūrų dalis, kurias taikant būtų siekiama socialinio tikslo, jei užtikrinama, kad bet kokie perdavimo ir skirstymo sistemos sutrikimai būtų kuo mažesni ir būtų proporcingi siekiamam socialiniam tikslui.
7. Nacionalinės reguliavimo institucijos užtikrina, kad iš perdavimo ir skirstymo tarifų būtų pašalintos paskatos, kurios neigiamai veikia elektros energijos ir dujų gamybos, perdavimo, skirstymo ir tiekimo energijos vartojimo efektyvumą. *Valstybės narės užtikrina infrastruktūros projektavimo ir esamos infrastruktūros eksploatavimo efektyvumą pagal Reglamentą (ES) 2019/943 ir tai, kad tarifai leistų reguliuoti apkrovą.*
8. Perdavimo sistemų operatoriai ir skirstymo sistemų operatoriai laikosi XIII priedo.
9. Kai tikslinga, nacionalinės reguliavimo institucijos gali reikalauti, kad perdavimo sistemų operatoriai ir skirstymo sistemų operatoriai mažintų prijungimo ir sistemos naudojimo mokesčius ir tokiu būdu skatintų, kad didelio naudingumo kogeneracijos įrenginiai būtų šalia šilumos paklausos vietų.
10. Didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos gamintojams, norintiems prisijungti prie tinklo, valstybės narės gali leisti skelbti konkursus prisijungimo darbams atlikti.
11. Teikdamos ataskaitas pagal Direktyvą 2010/75/ES, ir nedarant poveikio tos direktyvos 9 straipsnio 2 daliai, valstybės narės apsparsto galimybę įtraukti informaciją apie energijos vartojimo efektyvumo lygius įrenginiuose, kurių bendra nominali kuro deginimo šiluminė galia yra 50 MW arba didesnė, atsižvelgdamos į atitinkamus geriausiai esamus gamybos būdus, parengtus pagal Direktyvą 2010/75/ES.

VI SKYRIUS

HORIZONTALIOSIOS NUOSTATOS

28 straipsnis

Kvalifikacijos, akreditavimo ir sertifikavimo sistemų buvimas

1. Valstybės narės **sukuria tinklą, kuriuo užtikrinama**, kad su energijos vartojimo efektyvumu **susijusių** specialistų kompetencijos lygis atitiktų rinkos poreikius. Valstybės narės, glaudžiai bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, užtikrina, kad su energijos vartojimo efektyvumu **susijusiems** specialistams, įskaitant energetinių paslaugų teikėjus, energijos vartojimo audito paslaugų teikėjus, energetikos vadybininkus, nepriklausomus ekspertus, pastato dalių montuotojus, kaip nurodyta Direktyvoje 2010/31/ES, **ir integruotų renovacijos darbų teikėjus**, būtų taikomos sertifikavimo arba lygiavertės kvalifikacijos sistemos, įskaitant, kai reikia, tinkamas mokymo programas, ir kad jos būtų patikimos ir padėtų siekti nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ir bendrų Sąjungos dekarbonizavimo tikslų.

Valstybės narės užtikrina, kad sertifikavimo arba lygiavertė kvalifikacijos sistemų, įskaitant, kai reikia, tinkamas mokymo programas, teikėjai **būtų** akredituojami pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 765/2008⁴⁸ **arba patvirtinami pagal suderintus nacionalinius teisės aktus ar standartus**.

2. *Valstybės narės propaguoja dalyvavimą sertifikavimo, mokymo ir švietimo programose, kad būtų užtikrinta, jog kad energijos vartojimo efektyvumo srities specialistų kompetencijos lygis atitiktų rinkos poreikius.*

3. *Ne vėliau kaip ... [12 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] Komisija:*

a) bendradarbiaudama su valstybių narių paskirtų ekspertų grupe, nustato sistemą arba parengia kampaniją, kuria siekiama pritraukti daugiau žmonių būti energijos vartojimo efektyvumo srities specialistais, kartu užtikrinant, kad būtų laikomasi nediskriminavimo principo;

⁴⁸ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 765/2008, nustatantis akreditavimo reikalavimus ir panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 (OL L 218, 2008 8 13, p. 30).

b) įvertina, ar įmanoma sukurti bendro prieigos punkto platformą, kai įmanoma, pasinaudojant esamomis iniciatyvomis, siekdama padėti valstybėms narėms nustatyti priemones, kuriomis būtų užtikrinamas tinkamas kvalifikuotų specialistų lygis, būtinas norint neatsilikti nuo pažangos energijos vartojimo efektyvumo srityje tempo, kad būtų pasiekti Sąjungos klimato srities ir energetikos tikslai. Platformoje būtų suburiami valstybių narių ekspertai, socialiniai partneriai, švietimo įstaigos, akademinė bendruomenė ir kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai, kad būtų skatinama ir propaguojama su kvalifikacijos sistemomis ir mokymo programomis susijusi geriausia praktika, siekiant užtikrinti, kad būtų daugiau energijos vartojimo efektyvumo srities specialistų ir kad būtų perkvalifikuojami specialistai ir keliama esamų specialistų kvalifikacija, siekiant patenkinti rinkos poreikius.

4. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinėse sertifikavimo sistemose arba lygiavertėse kvalifikacijos sistemose, įskaitant, kai reikia, mokymo programas, būtų atsižvelgiama į galiojančius Europos arba tarptautinius *energijos vartojimo efektyvumo* standartus.
5. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytos sertifikavimo sistemos, lygiavertės kvalifikacijos sistemos arba tinkamos mokymo programos būtų viešai prieinamos, ir bendradarbiauja tarpusavyje ir su Komisija sistemų palyginimo ir pripažinimo srityje.

Valstybės narės imasi atitinkamų priemonių vartotojams informuoti apie sistemų prieinamumą pagal 29 straipsnio 1 dalį.

6. Valstybės narės ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 31 d., o vėliau – **bent** kas ketverius metus, įvertina, ar sistemos užtikrina energetinių paslaugų teikėjų, energijos vartojimo auditorių, energetikos vadybininkų, nepriklausomų ekspertų, pastato dalių montuotojų, kaip nurodyta Direktyvoje 2010/31/ES, **bei integruotų renovacijos darbų teikėjų** reikiamą kompetencijos lygį **ir vienodas galimybes visiems asmenims laikantis nediskriminavimo principo. Valstybės narės taip pat įvertina atotrūkį tarp turimų ir reikalingų specialistų. Valstybės narės viešai** paskelbia vertinimą ir jų rekomendacijas **ir juos pateikia per elektroninę platformą, sukurtą pagal Reglamento (ES) 2018/1999 28 straipsnį.**

29 straipsnis

Energetinės paslaugos

1. Siekiant skatinti energetinių paslaugų rinką ir MVĮ galimybes į ją patekti, valstybės narės **platina aiškią ir lengvai prieinamą informaciją apie:**
- a) esamas energetinių paslaugų sutartis ir sąlygas, kurias reikėtų įtraukti į tokias sutartis, kad būtų užtikrintas energijos taupymas ir galutinių vartotojų teisės;
 - b) finansines priemones, skatinamąsias priemones, dotacijas, apyvartinius fondus, garantijas, draudimo sistemas ir paskolas energijos vartojimo efektyvumo paslaugų projektams remti;
 - c) esamus energetikos paslaugų teikėjus, **pavyzdžiui, ESCO**, kurie yra kvalifikuoti arba sertifikuoti ir kurių kvalifikacija arba sertifikatai atitinka 28 straipsnį;
 - d) esamas stebėsenos ir tikrinimo metodikas ir kokybės kontrolės sistemas.
2. Valstybės narės skatina kurti kokybės ženklus, *inter alia*, prekybos asociacijų kokybės ženklus, kai aktualu, remiantis Europos arba tarptautiniais standartais.
3. Valstybės narės užtikrina, kad esamų energetinių paslaugų teikėjų, kurie yra kvalifikuoti arba sertifikuoti ir kurių kvalifikacija arba sertifikatai atitinka 28 straipsnį, sąrašas būtų viešai prieinamas ir reguliariai atnaujinamas, arba suteikia galimybę naudotis sąsaja, kurioje energetinių paslaugų teikėjai galėtų pateikti tą informaciją.

4. Valstybės narės *skatina ir užtikrina, kai tai techniniu ir ekonominiu požiūriu įmanoma*, kad *viešosioms įstaigoms priklausančių* didelių pastatų renovacijai būtų sudaromos sutartys dėl energijos vartojimo efektyvumo. Didelių negyvenamųjų pastatų, kurių *bendras* naudingasis patalpų plotas viršija 750 m², renovacijos atveju valstybės narės užtikrina, kad viešosios įstaigos įvertintų galimybę sudaryti sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo *ir naudotis kitomis energiniu naudingumu grindžiamomis energetinėms paslaugomis*.

Valstybės narės gali skatinti viešąsias įstaigas sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo derinti su platesnėmis energetinėmis paslaugomis, įskaitant reguliavimą apkrova ir energijos kaupimą, *kad būtų užtikrintas energijos taupymas ir ilgainiui išlaikomi pasiekti rezultatai, vykdant nuolatinę stebėseną, efektyvią eksploataciją ir techninę priežiūrą*.

5. Valstybės narės remia viešąjį sektorių jam priimant pasiūlymus dėl energetinių paslaugų, visų pirma dėl pastatų atnaujinimo; tai daroma:
- a) rengiant pavyzdines sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo, į kurias įtraukiamos bent XIV priede išvardytos nuostatos ir kuriose atsižvelgiama į esamus Europos arba tarptautinius standartus, turimas konkursų rengimo gaires ir Eurostato vadovą dėl sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo traktavimo valdžios sektoriaus sąskaitose;
 - b) teikiant informaciją apie sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo geriausios praktikos pavyzdžius, įskaitant, jei ji turima, kaštų ir naudos analizę, paremtą gyvavimo ciklo metodu;
 - c) *skatinant ir* sukuriant viešą pagal sutartis dėl energijos vartojimo efektyvumo įgyvendintų ir vykdomų projektų duomenų bazę, kurioje nurodomas numatomas sutaupyti ir sutaupytas energijos kiekis.

6. Valstybės narės remia tinkamą energetinių paslaugų rinkos veikimą, imdamosi šių priemonių:

- a) nustatydamos vieną ar daugiau kontaktinių centrų, kuriuose galutiniai vartotojai gali gauti 1 dalyje nurodytą informaciją, ir viešindamos informaciją apie juos;
- b) šalindamos reguliavimo ir su reguliavimu nesusijusias kliūtis, trukdančias naudotis sutartimis dėl energijos vartojimo efektyvumo ir (arba) kitais energijos vartojimo

efektyvumo paslaugų modeliais energijos taupymo priemonėms nustatyti ar įgyvendinti;

- c) kurdamos patariamąsias įstaigas, nepriklausomus rinkos tarpininkus, įskaitant vieno langelio principu veikiančius centrus arba panašius paramos mechanizmus, ir stiprindamos jų vaidmenį, kad būtų skatinama rinkos paklausos ir pasiūlos plėtra, taip pat pateikdamos informaciją apie tuos paramos mechanizmus *viešai*, kad ji būtų prieinama rinkos dalyviams.

- 7. Siekdamos remti tinkamą energetinių paslaugų rinkos veikimą, valstybės narės gali sukurti atskirą mechanizmą arba paskirti ombudsmeną, kuris užtikrintų veiksmingą skundų nagrinėjimą ir neteisminį ginčų dėl energetinių paslaugų ir sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo sprendimą.
- 8. Valstybės narės užtikrina, kad energijos skirstytojai, skirstymo sistemos operatoriai ir mažmeninės prekybos energija įmonės nevykdytų jokios veiklos, kuri galėtų kliudyti energetinių paslaugų ar energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių paklausai ir teikimui arba trukdytų tokių paslaugų ar priemonių rinkų raidai, įskaitant konkurentų neįsileidimą į rinką ar piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi.

30 straipsnis

Nacionalinis energijos vartojimo efektyvumo fondas, finansavimas ir techninė parama

- 1. Nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas sukurti finansavimo priemones arba naudotis esamomis energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėmis, kad būtų padidinta daugiašalio finansavimo ir dotacijų, finansinių priemonių ir techninės pagalbos derinio teikiama nauda.
- 2. Komisija, kai tikslinga, tiesiogiai arba pasitelkdama finansų įstaigas, padeda valstybėms narėms sukurti finansavimo priemones ir projektų rengimo pagalbos centrus nacionaliniu, regionų ar vietos lygmenimis, skirtus investicijoms į energijos vartojimo efektyvumą įvairiuose sektoriuose ■ didinti ir energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiems vartotojams, asmenims *iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių* ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims apsaugoti bei įgalinti, taip pat integruojant lygybės principą, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje.

3. Valstybės narės priima priemones, kuriomis **skatinami** skolinimo produktai energijos vartojimo efektyvumui didinti, pavyzdžiui, žaliosios hipotekos paskolos ir užtikrintos ar neužtikrintos žaliosios paskolos, **ir užtikrina**, kad finansų įstaigos plačiai ir nediskriminuodamos tuos produktus siūlytų ir kad jie būtų matomi ir prieinami vartotojams. **Atsižvelgdamos į pagal 10 dalį Komisijos pateiktas gaires**, valstybės narės patvirtina priemones, kuriomis sudaromos sąlygos įgyvendinti išsimokėjimo apmokant sąskaitas už komunalines paslaugas ir mokant mokesčius schemas. Valstybės narės užtikrina, kad bankai ir kitos finansų įstaigos gautų informaciją apie galimybes dalyvauti finansuojant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, be kita ko, kuriant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes. **Valstybės narės skatina kurti investicijoms į energijos vartojimo efektyvumą skirtas paskolų garantijų priemones.**
4. **Nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, valstybės narės skatina nustatyti finansinės paramos schemas, kuriomis siekiama didinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių, skirtų iš esmės atnaujinti individualaus ir centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemas, panaudojimą.**
5. **Valstybės narės skatina nustatyti vietos lygmens ekspertines žinias ir techninę pagalbą, kai tinkama, pasitelkiant esamus tinklus ir infrastruktūrą, kad būtų teikiamos konsultacijos dėl geriausios praktikos, susijusios su vietos centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų dekarbonizavimu, pavyzdžiui, dėl galimybių gauti specialią finansinę paramą.**
6. Komisija sudaro palankesnes sąlygas kompetentingoms nacionalinėms ar regionų institucijoms ar įstaigoms keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, be kita ko, rengiant metinius reguliavimo subjektų susitikimus, naudojant viešai prieinamas duomenų bases, kuriose pateikiama informacija apie tai, kaip valstybės narės įgyvendina priemones, ir pateikiant **skirtingų valstybių** palyginimus.
7. Siekiant mobilizuoti privatųjį finansavimą energijos vartojimo efektyvumo priemonėms ir energetinėms renovacijoms ir **padėti pasiekti Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslus bei užtikrinti nacionalinius įnašus pagal šios direktyvos 4 straipsnį**, taip pat pasiekti Direktyvos 2010/31/ES **tikslus**, Komisija veda dialogą tiek su viešosiomis, tiek su privačiomis finansų įstaigomis, **taip pat atitinkamais konkrečiais sektoriais**, kad būtų nustatyti **poreikiai ir** galimi veiksmai, kurių ji galėtų imtis.

8. 7 dalyje nurodytus veiksmus sudaro šie elementai:
- a) kapitalo investicijų į energijos vartojimo efektyvumą sutelkimas, atsižvelgiant į sutaupytos energijos platesnio pobūdžio poveikį;
 - b) ***finansų įstaigų nustatytinų specialių energijos vartojimo efektyvumo finansinių priemonių ir plataus masto finansavimo schemų įgyvendinimo palengvinimas;***
 - c) geresnių energijos ir finansų sričių veiklos rezultatų duomenų užtikrinimas imantis šių veiksmų:
 - i) toliau nagrinėjant, kaip investicijos į energijos vartojimo efektyvumą padidina pagrindinio turto vertę;
 - ii) remiant tyrimus, kuriais siekiama įvertinti investicijų į energijos vartojimo efektyvumą su energija nesusijusios naudos monetizavimą.
9. Siekiant sutelkti privatųjį finansavimą energijos vartojimo efektyvumo priemonėms ir energetinėms renovacijoms, įgyvendindamos šią direktyvą valstybės narės:
- a) apsvarsto būdus, kaip geriau pasinaudoti energijos ***naudojimo vadybos sistemomis ir energijos*** vartojimo auditais pagal 11 straipsnį siekiant paveikti sprendimų priėmimą;
 - b) optimaliai naudojasi galimybėmis ir priemonėmis, prieinamomis iš Sąjungos biudžeto ir pasiūlytomis Pažangiojo išmaniųjų pastatų finansavimo iniciatyvoje bei 2020 m. spalio 14 d. Komisijos komunikate „Renovacijos banga Europoje: pastatų ekologizavimas, darbo vietų kūrimas ir gyvenimo gerinimas“.
10. Komisija ne vėliau kaip **2024 m.** gruodžio 31 d. pateikia valstybėms narėms ir rinkos dalyviams gaires, kaip paskatinti privačiojo sektoriaus investicijas.
- Gairių tikslas – padėti valstybėms narėms ir rinkos dalyviams plėtoti ir įgyvendinti jų investicijas į energijos vartojimo efektyvumą, ***be kita ko***, pagal įvairias Sąjungos programas, ir pasiūlyti tinkamus finansinius mechanizmus ir ***novatoriškus finansavimo*** sprendimus, derinamus su dotacijomis, finansinėmis priemonėmis ir projektų rengimo pagalba, siekiant išplėsti esamas iniciatyvas ir panaudoti Sąjungos ***programas*** kaip katalizatorių siekiant pritraukti ir paskatinti privatųjį finansavimą.

11. Valstybės narės gali įsteigti **nacionalinį** energijos vartojimo efektyvumo fondą. Šio fondo tikslas – įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo priemonės, siekiant **padėti valstybėms narėms užtikrinti 4 straipsnio 2 dalyje nurodytus nacionalinius energijos vartojimo efektyvumo įnašus ir orientacines trajektorijas**. Nacionalinis energijos vartojimo efektyvumo **fondas gali būti įsteigtas kaip specialus fondas pagal jau esamą nacionalinę priemonę, kuria skatinamos kapitalo investicijos**. Nacionalinis energijos vartojimo efektyvumo fondas gali būti finansuojamas pajamomis iš pastatų ir transporto sektoriams skirtų apyvartinių taršos leidimų aukcionų pagal ES ATLPS.
12. **Valstybės narės, steigdamos nacionalinius energijos vartojimo efektyvumo fondus, kaip nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, nustato finansavimo priemonės, įskaitant valstybės garantijas, kad padidintų privačiųjų investicijų į energijos vartojimo efektyvumą ir šio straipsnio 3 dalyje nurodytų skolinimo produktų energijos vartojimo efektyvumui didinti bei novatoriškų schemų panaudojimą. Pagal 8 straipsnio 3 dalį ir 24 straipsnį nacionalinis energijos vartojimo efektyvumo fondas pirmiausia remia priemonių įgyvendinimą energijos nepriteklių patiriančių asmenų, pažeidžiamų vartotojų, asmenų iš mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančių asmenų atžvilgiu. Ta parama apima MVĮ skirtų energijos vartojimo efektyvumo priemonių finansavimą, siekiant pritraukti ir paskatinti privatųjį MVĮ finansavimą.**
13. Valstybės narės gali leisti viešosioms įstaigoms įvykdyti 6 straipsnio 1 dalyje nustatytas pareigas į nacionalinį energijos vartojimo efektyvumo fondą kasmet įmokant sumą, lygiavertę investicijų, kurių reikia toms pareigoms įvykdyti, sumai.
14. Valstybės narės gali nustatyti, kad įpareigosios šalys gali įvykdyti 8 straipsnio 1 ir 4 dalyje nustatytas pareigas kasmet įmokėdamos į nacionalinį energijos vartojimo efektyvumo fondą sumą, lygią investicijoms, kurių reikia toms pareigoms įvykdyti.
15. Valstybės narės savo pajamas, gautas iš metinių išmetamo dujų kiekio kvotų pagal Sprendimą Nr. 406/2009/EB, gali naudoti novatoriškam energijos vartojimo efektyvumo didinimo finansavimui kurti.

16. *Komisija įvertina viešojo finansavimo energijos vartojimo efektyvumo srityje rėmimo veiksmingumą ir efektyvumą Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis ir valstybių narių pajėgumą didinti privačiųjų investicijų į energijos vartojimo efektyvumą panaudojimą, kartu atsižvelgdama į viešojo finansavimo poreikius, išreikštus nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksnių planuose. Komisija įvertina, ar Sąjungos lygmens energijos vartojimo efektyvumo mechanizmas, kurio tikslas – suteikti Sąjungos garantiją, techninę pagalbą ir susijusias dotacijas, kad būtų galima įgyvendinti finansines priemones ir finansavimo bei paramos schemas nacionaliniu lygmeniu, galėtų ekonomiškai efektyviai padėti siekti Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo ir klimato srities tikslų, ir, jei tikslinga, pasiūlo nustatyti tokį mechanizmą.*

Tuo tikslu Komisija ne vėliau kaip 2024 m. kovo 30 d. pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kartu su pasiūlymais, kai tikslinga, dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

17. *Valstybės narės ne vėliau kaip 2025 m. kovo 15 d., o vėliau – kas dvejus metus, savo integruotose nacionalinėse energetikos ir klimato srities pažangos ataskaitose, teikiamose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnį, pagal jo 21 straipsnį pateikia Komisijai šiuos duomenis:*

- a) *viešųjų investicijų į energijos vartojimo efektyvumą apimtį ir vidutinį svertinį koeficientą, pasiektą naudojant viešąjį finansavimą, kuriuo remiamos energijos vartojimo efektyvumo priemonės;*
- b) *skolinimo produktų energijos vartojimo efektyvumui didinti apimtį, nurodytą pagal skirtingus produktus;*
- c) *kai aktualu, taikomas nacionalines finansavimo programas, kuriomis siekiama padidinti energijos vartojimo efektyvumo ir geriausios praktikos pavyzdžių panaudojimą, ir novatoriškas energijos vartojimo efektyvumo finansavimo schemas.*

Kad būtų lengviau parengti šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytą ataskaitą, Komisija toje pastraipoje nustatytus reikalavimus įtraukia į bendrą šabloną, nustatytą pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnio 4 dalį priimtuose įgyvendinimo aktuose.

18. *17 dalies b punkte nurodytos pareigos įvykdymo tikslu ir nedarant poveikio papildomoms nacionalinėms priemonėms, valstybės narės atsižvelgia į esamas finansų įstaigoms taikomas informacijos atskleidimo pareigas, įskaitant:*

a) kredito įstaigoms taikomas informacijos atskleidimo taisyklės pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2021/2178⁴⁹;

b) kredito įstaigoms taikomus ASV rizikos atskleidimo reikalavimus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013⁵⁰ 449a straipsnį.

Siekiant palengvinti duomenų apie skolinimo produktų energijos vartojimo efektyvumui didinti apimtį rinkimą ir agregavimą 17 dalies b punkte nurodytos pareigos įvykdymo tikslu, Komisija ne vėliau kaip 2024 m. kovo 15 d. valstybėms narėms pateikia gaires dėl prieigos prie duomenų apie skolinimo produktų energijos vartojimo efektyvumui didinti apimtį, jų rinkimo ir agregavimo nacionaliniu lygmeniu tvarkos.

⁴⁹ 2021 m. liepos 6 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2178, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 papildomas nustatant įmonių, kurioms taikomas Direktyvos 2013/34/ES 19a arba 29a straipsnis, atskleistinos informacijos apie aplinkos atžvilgiu tvarią veiklą turinį bei pateikimą ir nustatant metodiką, taikytiną vykdant tą informacijos atskleidimo prievolę (OL L 443, 2021 12 10, p. 9).

⁵⁰ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).

31 straipsnis

Perskaičiavimo koeficientai ir pirminės energijos koeficientai

1. Siekiant palyginti sutaupytos energijos kiekį ir perskaičiuoti jį palyginamais vienetais, taikomos Reglamento (ES) 2018/2066 VI priede nustatytos apatinio šilumingumo vertės ir šio straipsnio 2 dalyje nustatyti pirminės energijos koeficientai, nebent būtų pagrįsta taikyti kitas vertes ar koeficientus.
2. Jei sutaupytos energijos kiekis apskaičiuojamas kaip pirminė energija taikant galutinės energijos suvartojimu grindžiamą metodą „iš apačios į viršų“, taikomas pirminės energijos koeficientas.
3. Sutaupytos elektros energijos kiekiui (kWh) apskaičiuoti valstybės narės taiko koeficientą, kad galėtų tiksliai apskaičiuoti sutaupytą pirminės energijos kiekį. Valstybės narės taiko numatytąjį koeficientą **1,9**, išskyrus atvejus, kai jos, remdamosi pagrįstomis nacionalinėmis aplinkybėmis, savo nuožiūra nustato kitokį koeficientą.
4. Sutaupytos kitų nešiklių energijos kiekiui (kWh) apskaičiuoti valstybės narės taiko koeficientą, kad galėtų tiksliai apskaičiuoti sutaupytą pirminės energijos kiekį.
5. Kai vietoje šioje direktyvoje nustatytos numatytosios vertės valstybės narės nustato savo koeficientą, jos jį nustato pagal skaidrią metodiką, remdamosi nacionalinėmis, **regioninėmis arba vietos** aplinkybėmis, nuo kurių priklauso pirminės energijos suvartojimas. Tos aplinkybės turi būti pagrįstos, patikrinamos ir grindžiamos objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais.

6. Nustatydamos savo koeficientą valstybės narės atsižvelgia į savo energijos rūšių derinį, nurodytą jų atnaujintuose integruotuosiuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, pateiktuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 14 straipsnio 2 dalį, ir jų vėlesniuose integruotuosiuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, apie kuriuos pranešta Komisijai pagal to reglamento 3 ir 7–12 straipsnius. Jei valstybės narės nukrypsta nuo numatytosios vertės, jos praneša Komisijai apie savo taikomą koeficientą kartu su apskaičiavimo metodika ir pagrindžiamaisiais duomenimis tuose atnaujintuose planuose ir vėlesniuose planuose.
7. Komisija ne vėliau kaip **2026 m.** gruodžio 25 d., o vėliau – kas ketverius metus, peržiūri numatytuosius *koeficientus* remdamasi stebėjimų duomenimis. Tos peržiūros atliekamos atsižvelgiant į jų poveikį Sąjungos teisei, pavyzdžiui, Direktyvai 2009/125/EB ir Reglamentui (ES) 2017/1369.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad tos sankcijos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės ne vėliau kaip ... [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] praneša apie tas taisykles ir priemones Komisijai, ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

33 straipsnis

Deleguotieji aktai

1. Komisijai pagal 34 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais peržiūrimos **Reglamente (ES) 2015/2402 nustatytos** suderintosios atskaitos naudingumo vertės.
2. Komisijai pagal 34 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais ši direktyva iš dalies keičiama suderinant 31 straipsnyje ir II, III, V, VIII–XII bei XIV prieduose nurodytas vertes, skaičiavimo metodus, numatytuosius pirminės energijos koeficientus ir reikalavimus su technikos pažanga.
3. Komisijai pagal 34 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais ši direktyva **■** papildoma nuostatomis, pagal kurias, pasikonsultavus su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, nustatoma bendra Sąjungos teritorijoje esančių duomenų centrų darnumo vertinimo sistema. **Pirmą tokį deleguotąjį aktą Komisija priima ne vėliau kaip 2023 m. gruodžio 31 d.** Bendroje Sąjungos sistemoje nustatoma duomenų centrų darnumo rodiklių apibrėžtis **■** ir pagrindiniai **veiklos rezultatų** rodikliai bei jų matavimo metodika.

34 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. 33 straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami penkerių metų laikotarpiui nuo ... [šios direktyvos įsigaliojimo diena]. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsiami tokios pačios trukmės laikotarpiais, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trimis mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 33 straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 33 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jei per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jei dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva tas laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

35 straipsnis

Peržiūra ir įgyvendinimo stebėseną

1. Pagal Reglamento (ES) 2018/1999 35 straipsnį teikdama energetikos sąjungos būklės ataskaitą, Komisija praneša apie anglies dioksido rinkos veikimą pagal to reglamento 35 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies c punktą, atsižvelgdama į šios direktyvos įgyvendinimo poveikį.
2. Komisija ne vėliau kaip 2025 m. spalio 31 d., o vėliau – kas ketverius metus, įvertina esamas priemones, kuriomis siekiama padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir dekarbonizavimą šildymo ir vėsinimo sektoriuje. Atliekant vertinimą atsižvelgiama į visus šiuos elementus:
 - a) energijos vartojimo efektyvumo ir ŠESD išmetimo tendencijas šildymo ir vėsinimo sektoriuje, įskaitant centralizuotą šilumos ir vėsumos tiekimą;
 - b) taikomų priemonių tarpusavio sąsajas;
 - c) energijos vartojimo efektyvumo ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio pokyčius šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje;
 - d) esamą ir planuojamą energijos vartojimo efektyvumo politiką bei priemones ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo politiką bei priemones Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis;
 - e) priemones, kurias valstybės narės nurodė savo išsamiuose vertinimuose pagal šios direktyvos 25 straipsnio 1 dalį ir apie kurias pranešė pagal Reglamento (ES) 2018/1999 17 straipsnio 1 dalį.

Komisija ne vėliau kaip 2025 m. spalio 31 d., o vėliau – kas ketverius metus, pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai to vertinimo ataskaitą, ir, kai tikslinga, pasiūlo priemones siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti Sąjungos klimato srities ***ir*** energetikos tikslai.

3. Valstybės narės anksčiau nei kiekvienų metų balandžio 30 d., vadovaudamosi II priede nustatytais bendraisiais principais, pateikia nacionalinės didelio ir mažo naudingumo kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos ir šilumos statistinius duomenis, susijusius su bendra šilumos ir elektros gamyba. Jos taip pat teikia kogeneracijos būdu pagamintos šilumos ir elektros pajėgumų ir kogeneracijai skirto kuro, centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo energijos gamybos ir pajėgumų metinius statistinius duomenis, susijusius su bendrais šilumos ir elektros pajėgumais. Taikydamos III priede nustatytą metodiką, valstybės narės teikia statistinius duomenis apie pirminę energiją, sutaupyta taikant kogeneraciją.
4. Komisija ne vėliau kaip 2021 m. sausio 1 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, grindžiamą energijos vartojimo efektyvumo potencialo energijos keitimo, transformacijos, perdavimo, transportavimo ir saugojimo srityse įvertinimu, kai tikslinga, kartu su pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.
5. Komisija ne vėliau kaip 2021 m. gruodžio 31 d., atsižvelgiant į bet kokius su mažmeninėmis rinkomis susijusių Direktyvos 2009/73/EB nuostatų pakeitimus, atlieka įvertinimą ir Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą dėl nuostatų, susijusių su gamtinių dujų suvartojimo matavimo informacija, sąskaitose pateikiama informacija ir informacija apie suvartojimą, siekiant jas suderinti, kai tikslinga, su atitinkamomis Direktyvos (ES) 2019/944 nuostatomis dėl elektros energijos, kad sustiprintų vartotojų apsaugą ir sudarytų sąlygas galutiniams vartotojams dažniau gauti aiškią ir naujausią informaciją apie jų suvartotą gamtinių dujų kiekį ir reguliuotą savo energijos suvartojimą. Kai tik ta ataskaita pateikiama, Komisija, kai tikslinga, priima pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.
6. Komisija ne vėliau kaip 2022 m. spalio 31 d. įvertina, ar Sąjunga pasiekė savo 2020 m. pagrindinius tikslus dėl energijos vartojimo efektyvumo.
7. Komisija ne vėliau kaip 2027 m. vasario 28 d., o vėliau – kas penkerius metus, įvertina šios direktyvos įgyvendinimą ir pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai.

Tas vertinimas apima:

- a) bendro šios direktyvos veiksmingumo ir būtinybės toliau koreguoti Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo politiką atsižvelgiant į Paryžiaus susitarimo tikslus, taip pat į ekonomikos ir inovacijų raidą, vertinimą;
- b) *išsamų bendro šios direktyvos makroekonominio poveikio vertinimą, daugiausia dėmesio skiriant poveikiui Sąjungos energetiniam saugumui, energijos kainoms, energijos nepritekliaus mažinimui, ekonomikos augimui, konkurencingumui, darbo vietų kūrimui, judumo sąnaudoms ir namų ūkių perkamajai galiai;*
- c) 4 straipsnio 1 dalyje nustatytus pagrindinius Sąjungos 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslus, siekiant tuos tikslus peržiūrėti ir padidinti, jei dėl ekonominių ar technologinių pokyčių labai sumažėtų išlaidos arba jei to prireiktų 2040 arba 2050 m. Sąjungos dekarbonizavimo tikslams pasiekti arba įvykdyti Sąjungos tarptautiniams įsipareigojimams dėl dekarbonizavimo;
- d) vertinimą, ar valstybės narės dešimties metų laikotarpiu po 2030 m. ir toliau pagal 8 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos **b** punkto *iv papunktį* per metus turi sutaupyti naują energijos kiekį;
- e) vertinimą, ar valstybės narės ir toliau turi užtikrinti, kad pagal 6 straipsnio 1 dalį kasmet būtų renovuojama ne mažiau kaip 3 proc. bendro viešosioms įstaigoms priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų pastatų patalpų ploto, siekiant patikslinti tame straipsnyje nustatytą renovacijos normą;
- f) vertinimą, ar valstybės narės dešimties metų laikotarpiu po 2030 m. ir toliau pagal 8 straipsnio 3 dalį turi užtikrinti, kad dalis energijos būtų sutaupoma tarp energijos nepriteklių patiriančių asmenų, pažeidžiamų vartotojų ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančių asmenų;
- g) vertinimą, ar valstybės narės ir toliau turi mažinti galutinės energijos suvartojimą pagal 5 straipsnio 1 dalį;
- h) *šios direktyvos poveikį ekonomikos augimo rėmimui, pramonės produkcijos didinimui, atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimui arba sustiprintoms pastangoms užtikrinti poveikio klimatui neutralumą.*

Vertinimas taip pat turi apimti poveikį pastangoms elektrifikuoti ekonomiką ir pradėti naudoti vandenilį, įskaitant vertinimą, ar galėtų būti pagrįstas koks nors švariesiems atsinaujinantiesiems energijos ištekliams taikomos tvarkos pakeitimas, ir, kai tikslinga, jame turi būti pasiūlyti sprendimai, kaip pašalinti bet kokį neigiamą poveikį, kuris gali būti nustatytas.

Prie tos ataskaitos pridedamas *išsamus vertinimas, ar esama poreikio iš dalies pakeisti šią direktyvą siekiant reglamentavimo supaprastinimo, ir, kai tikslinga, pasiūlymai dėl tolesnių priemonių.*

8. Komisija ne vėliau kaip 2032 m. spalio 31 d. įvertina, ar Sąjunga pasiekė savo 2030 m. pagrindinius tikslus dėl energijos vartojimo efektyvumo.

36 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 1, 2 ir 3 straipsnių, 4 straipsnio 1–4 dalių, 4 straipsnio 5 dalies pirmos, antros, ketvirtos, penktos ir šeštos pastraipų, 4 straipsnio 6 ir 7 dalių, 5–11 straipsnių, 12 straipsnio 2–5 dalių, 21–25 straipsnių, 26 straipsnio 1, 2 ir 4–14 dalių, 27 straipsnio, 28 straipsnio 1–5 dalių, 29–32 straipsnių bei I, III, IV–VII, X, XI ir XV priedų būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo ... *[dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos]*.

Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad 4 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos, 12 straipsnio 1 dalies, 26 straipsnio 3 dalies ir 28 straipsnio 6 dalies būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo juose nurodytų datų. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Jos taip pat turi įtraukti teiginį, kad galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose pateiktos nuorodos į direktyvą, kurią panaikina ši direktyva, laikomos nuorodomis į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir minėto teiginio redakciją nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

37 straipsnis

Reglamento (ES) 2023/955 dalinis pakeitimas

Reglamento (ES) 2023/955 2 straipsnis pakeičiamas taip:

„1) energijos nepriteklis – energijos nepriteklis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/...^{*++} 2 straipsnio 52 punkte.

* ... m. d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/... dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 (OL L ..., ..., ...).“.

⁺⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente PE-CONS 15/23 (2021/0203(COD)) esančios direktyvos numerį, o išnašoje – tos direktyvos priėmimo datą, numerį, pavadinimą ir OL nuorodą.

38 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2012/27/ES su pakeitimais, padarytais XVI priedo A dalyje išvardytais aktais, panaikinama nuo ... [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos + 1 diena], nedarant poveikio valstybių narių pareigoms, susijusioms su direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę terminais, nurodytais XVI priedo B dalyje.

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą, ir skaitomos pagal XVII priede pateiktą atitikties lentelę.

39 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 ir 20 straipsniai bei II, VIII, IX, XII, XIII ir XIV priedai taikomi nuo ... [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos + 1 diena].

37 straipsnis taikomas nuo ... [Reglamento (ES) 2023/955 taikymo pradžios data].

40 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta ...

Europos Parlamento vardu

Tarybos vardu

Pirmininkė

Pirmininkas / Pirmininkė

I priedas

NACIONALINIAI ĮNAŠAI Į SAJUNGOS 2030 M. GALUTINĖS ENERGIJOS VARTOJIMO IR (ARBA) PIRMINĖS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO TIKSLUS

1. Nacionalinių įnašų lygis skaičiuojamas pagal orientacinę formulę:

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) PEC_{B_{2030}}$$

Čia C_{EU} – pataisos koeficientas, $Target$ – nacionalinio užmojo lygis, $FEC_{B_{2030}}$ $PEC_{B_{2030}}$ – 2020 m. ES atskaitos scenarijus, kuriuo grindžiami 2030 m. tikslai.

2. Toliau pateiktoje orientacinėje formulėje naudojami 4 straipsnio 3 dalies d punkto i–iv papunkčiuose išvardytus veiksniais atspindintys objektyvūs kriterijai; pagal kiekvieną tų kriterijų nustatomas nacionalinio užmojo lygis ($Target$) procentais ir kiekvienam iš jų formulėje priskiriamas tas pats svorinis daugiklis (0,25):

- a) **nuo ankstyvų veiksmų priklausantis** įnašas („ $F_{early-action}$ “);
- b) nuo BVP vienam gyventojui priklausantis įnašas („ F_{wealth} “);
- c) nuo energijos suvartojimo intensyvumo priklausantis įnašas („ $F_{intensity}$ “);
- d) ekonomiškai efektyvaus energijos taupymo potencialo įnašas („ $F_{potential}$ “).

3. *Kiekvienos valstybės narės „F_{early-action}“ apskaičiuojamas kaip jos sutaupytos energijos kiekio ir energijos suvartojimo intensyvumo sumažėjimo, kurį pasiekė kiekviena valstybė narė, sandauga. Kiekvienos valstybės narės sutaupytos energijos kiekis apskaičiuojamas remiantis energijos suvartojimo sumažinimu (tne), palyginti su Sąjungos energijos suvartojimo sumažinimu tarp 2007–2009 m. laikotarpio trejų metų vidurkio ir 2017–2019 m. laikotarpio trejų metų vidurkio. Kiekvienos valstybės narės energijos suvartojimo intensyvumo sumažėjimas apskaičiuojamas remiantis energijos suvartojimo intensyvumo sumažinimu (tne / EUR), palyginti su Sąjungos energijos suvartojimo intensyvumo sumažinimu tarp 2007–2009 m. laikotarpio trejų metų vidurkio ir 2017–2019 m. laikotarpio trejų metų vidurkio.*
4. „F_{wealth}“ apskaičiuojamas kiekvienai valstybei narei remiantis jos trejų metų (2017–2019 m.) Eurostato pateikto BVP vienam gyventojui indekso vidurkio santykiu su to paties laikotarpio Sąjungos vidurkiu, išreikštu perkamosios galios paritetais (PPP).
5. „F_{intensity}“ apskaičiuojamas kiekvienai valstybei narei remiantis jos trejų metų (2017–2019 m.) vidutiniu galutinės energijos suvartojimo intensyvumo (FEC arba PEC tikrajam BVP, išreikštam PPP) indeksu, palyginti su Sąjungos to paties laikotarpio vidurkiu.
6. „F_{potential}“ apskaičiuojamas kiekvienai valstybei narei remiantis galutine arba pirmine sutaupyta energija pagal 2030 m. PRIMES MIX 55 proc. scenarijų. Sutaupytas kiekis išreiškiamas 2020 m. ES atskaitos scenarijaus 2030 m. projekcijų atžvilgiu.
7. Kiekvienam 2 punkto a–d papunkčiuose nurodytam kriterijui taikomos apatinė ir viršutinė ribos. **Veiksnių „F_{wealth}“, „F_{intensity}“ ir „F_{potential}“ užmojo lygis ribojamas 50 proc. ir 150 proc. to veiksnio Sąjungos vidutinio užmojo lygio. Veiksnių „F_{early-action}“ užmojo lygis ribojamas 50 proc. ir 100 proc. Sąjungos vidutinio užmojo lygio.**
8. Veiksniai skaičiuojami pagal Eurostato duomenis, nebent nurodyta kitaip.
9. „F_{total}“ apskaičiuojamas kaip svorinė visų keturių veiksnių („F_{early-action}“, „F_{wealth}“, „F_{intensity}“ ir „F_{potential}“) suma. Tuomet tikslas apskaičiuojamas bendrą veiksnių „F_{total}“ padauginant iš Sąjungos tikslo.

10. **Komisija apskaičiuoja** pirminės ir galutinės energijos pataisos koeficientą C_{EU} , **kuris** taikomas siekiant visų nacionalinių įnašų **formulės rezultatų sumą pritaikyti** prie **atitinkamų Sąjungos** 2030 m. tikslų. Visoms valstybėms narėms koeficientas C_{EU} yra tas pats.
-

II priedas

BENDRIEJI KOGENERACIJOS BŪDU PAGAMINTOS ELEKTROS ENERGIJOS KIEKIO APSKAIČIAVIMO PRINCIPAI

I dalis

Bendrieji principai

Kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekiui apskaičiuoti naudojamos vertės nustatomos remiantis planuojamu arba faktiniu įrenginio veikimu įprastomis eksploatavimo sąlygomis. Labai mažos galios kogeneracijos įrenginiais pagamintos elektros kiekį galima apskaičiuoti remiantis patvirtintomis vertėmis.

- 1) Laikoma, kad kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekis lygus to įrenginio bendram metiniam pagamintos elektros energijos kiekiui, matuojant ties pagrindinių generatorių gnybtais, jei tenkinamos šios sąlygos:
 - a) II dalyje nurodytų 2, 4, 5, 6, 7 ir 8 tipų kogeneracijos įrenginių, kurių bendras metinis naudingumas, nustatytas valstybių narių, yra bent 75 proc.;
 - b) II dalyje nurodytų 1 ir 3 tipų kogeneracijos įrenginių, kurių bendras metinis naudingumas, nustatytas valstybių narių, yra bent 80 proc.
- 2) Kai kogeneracijos įrenginių bendras metinis naudingumas yra mažesnis už 1 punkto a papunktyje nurodytą vertę (t. y. II dalyje nurodyti 2, 4, 5, 6, 7 ir 8 tipų kogeneracijos įrenginiai) arba kai jų bendras metinis naudingumas yra mažesnis už 1 punkto b papunktyje nurodytą vertę (t. y. II dalyje nurodyti 1 ir 3 tipų kogeneracijos įrenginiai), kogeneracijos būdu pagamintai elektros energijai apskaičiuoti naudojama ši formulė:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

kur:

E_{CHP} tai termofikacijos būdu pagamintos elektros energijos kiekis;

C – tai elektros ir šilumos santykis;

H_{CHP} – kogeneracijos būdu pagamintos naudingosios šilumos kiekis (šiuo tikslu apskaičiuojamas iš bendro pagamintos šilumos kiekio atėmus šilumą, pagamintą atskiruose katiluose arba naudojant garų nuėmimą iš garų generatoriaus prieš jiems patenkant į turbiną).

Kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekio apskaičiavimas turi būti pagrįstas faktiniu elektros energijos ir šilumos santykiu. Kai kogeneracijos įrenginio faktinis elektros energijos ir šilumos santykis nežinomas, II dalyje nurodytais 1, 2, 3, 4 ir 5 tipų įrenginiais pagamintos elektros energijos kiekiui apskaičiuoti (ypač statistiniais tikslais) galima naudoti šias numatytąsias vertes, jei apskaičiuotas kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekis yra mažesnis už to įrenginio bendrą pagamintą elektros energijos kiekį arba yra jai lygus:

Įrenginio tipas	Numatytasis elektros energijos ir šilumos santykis, C
Kombinuotojo ciklo dujų turbina su šilumos panaudojimu	0,95
Priešslėginė garų turbina	0,45
Kondensacinė garų išgavimo turbina	0,45
Dujų turbina su šilumos panaudojimu	0,55
Vidaus degimo variklis	0,75

Jei valstybės narės nustato II dalyje nurodytų 6, 7, 8, 9, 10 ir 11 tipų įrenginių elektros ir šilumos santykio numatytąsias vertes, šios numatytosios vertės paskelbiamos ir apie jas pranešama Komisijai.

- 3) Kai kogeneracijos proceso metu sunaudojamo kuro energetinės vertės dalis susigrąžinama cheminių medžiagų pavidalu ir perdirbama, prieš apskaičiuojant 1 ir 2 punktuose nurodytą bendrą naudingumą tą dalį galima atimti iš sunaudojamo kuro kiekio.
- 4) Valstybės narės gali nustatyti, kad elektros energijos ir šilumos santykis – tai elektros energijos ir naudingosios šilumos santykis, kai tas įrenginys veikia mažesnio pajėgumo kogeneracijos režimu, remiantis konkretaus įrenginio darbiniais duomenimis.
- 5) Apskaičiavimams pagal 1 ir 2 punktus valstybės narės gali taikyti kitus nei vienų metų ataskaitinius laikotarpius.

II dalis

Kogeneracijos technologijos, kurioms taikoma ši direktyva

- 1) Kombinuotojo ciklo dujų turbina su šilumos panaudojimu
- 2) Priešslėginė garų turbina
- 3) Kondensacinė garų išgavimo turbina
- 4) Dujų turbina su šilumos panaudojimu
- 5) Vidaus degimo variklis
- 6) Mikroturbinos
- 7) Stirlingo varikliai
- 8) Kuro elementai
- 9) Garo varikliai
- 10) Organiniai Rankino ciklai
- 11) Kito tipo technologijos ar jų deriniai, apimantys kogeneraciją.

Įgyvendindamos ir taikydamos bendruosius kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekio apskaičiavimo principus, valstybės narės vadovaujasi Komisijos sprendime 2008/952/EB¹ nustatytais išsamiais rekomendacijomis.

¹ 2008 m. lapkričio 19 d. Komisijos sprendimas 2008/952/EB, kuriuo nustatomos išsamios rekomendacijos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/8/EB II priedui įgyvendinti ir taikyti (OL L 338, 2008 12 17, p. 55).

III priedas

KOGENERACIJOS PROCESO NAUDINGUMO NUSTATYMO METODIKA

Kogeneracijos naudingumui ir sutaupytos pirminės energijos kiekiui apskaičiuoti naudojamos vertės nustatomos remiantis planuojamu arba faktiniu įrenginio veikimu įprastomis eksploataavimo sąlygomis.

a) Didelio naudingumo kogeneracija

Šios direktyvos tikslais didelio naudingumo kogeneracija turi atitikti šiuos kriterijus:

- kogeneracijos įrenginiuose vykdant kogeneracijos gamybą, apskaičiuojant pagal b punktą, sutaupoma bent 10 proc. pirminės energijos, palyginti su atskirosios šilumos ir elektros energijos gamybos atskaitos vertėmis;
- gamyba mažos galios ir labai mažos galios kogeneracijos įrenginiuose, kuriuos naudojant taupoma pirminė energija, gali būti priskiriama didelio naudingumo kogeneracijai;
- *kogeneracijos įrenginių, kurie yra pastatyti arba iš esmės atnaujinti po šio priedo perkėlimo į nacionalinę teisę, atveju iš kogeneracijos įrenginių, kuriuose deginamas iškastinis kuras, tiesiogiai išmetama mažiau nei 270 g CO₂ pagaminant 1 kWh bendros energijos (įskaitant šildymo ir vėsinimo, elektros ir mechaninę energiją);*
- *kogeneracijos įrenginių, veikusių anksčiau nei ... [šios direktyvos įsigaliojimo diena], atveju galima nukrypti nuo šio reikalavimo iki 2034 m. sausio 1 d., su sąlyga, kad yra parengtas tiems įrenginiams skirtas planas laipsniškai mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, kad ne vėliau kaip 2034 m. sausio 1 d. būtų pasiekta mažesnė nei 270 g CO₂ vienai kWh riba, ir apie šį planą buvo pranešta atitinkamiems operatoriams ir kompetentingoms institucijoms;*

- kai kogeneracijos įrenginys pastatomas arba iš esmės atnaujinamas, valstybės narės užtikrina, kad esamuose šilumos šaltiniuose iškastinio kuro, išskyrus gamtines dujas, suvartojimas nepadidėtų, palyginti su trejų prieš rekonstrukciją metų vidutiniu metiniu veikiant visu pajėgumu suvartotu kiekiu, ir kad tos sistemos visuose naujuose šilumos šaltiniuose nebūtų naudojamas iškastinis kuras, išskyrus gamtines dujas.

b) Sutaupytos pirminės energijos kiekio apskaičiavimas

Vykdamas kogeneracijos gamybą sutaupyta pirminės energijos kiekis, kaip apibrėžta II priede, apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH\eta}{RefH\eta} + \frac{CHPE\eta}{RefE\eta}} \right) \times 100 \%$$

kur:

PES – sutaupyta pirminės energijos kiekis;

CHP H η – kogeneracijos gamybos šiluminis naudingumas, apibrėžtas kaip pagamintos naudingosios šilumos kiekis per metus, padalytas iš kuro kiekio, sunaudoto visai naudingajai šilumai ir elektros energijai pagaminti kogeneracijos būdu;

Ref H η – atskirosios šilumos gamybos naudingumo atskaitos vertė;

CHP E η – kogeneracijos gamybos elektros naudingumas, apibrėžtas kaip per metus kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekis, padalytas iš kuro kiekio, sunaudoto visai naudingajai šilumai ir elektros energijai pagaminti kogeneracijos būdu. Kai kogeneracijos įrenginyje gaminama mechaninė energija, per metus kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekis gali būti padidintas pridėjant papildomą elementą, kuris atitinka elektros energijos kiekį, lygiavertį mechaninės energijos kiekiui. Šis papildomas elementas nesuteikia teisės išduoti kilmės garantijų pagal 26 straipsnio 13 dalį;

Ref E η – atskirosios elektros energijos gamybos naudingumo atskaitos vertė.

c) Sutaupytos energijos kiekio apskaičiavimas taikant alternatyvią apskaičiavimo metodiką

Valstybės narės gali apskaičiuoti pirminės energijos, sutaupytos gaminant šilumos, elektros ir mechaninę energiją, kiekį, kaip nurodyta toliau, netaikydamos II priedo, atimdamos to paties proceso šilumą ir elektros energiją, pagamintą ne kogeneracijos būdu. Ši gamyba gali būti laikoma didelio naudingumo kogeneracija, jei ji atitinka šio priedo a punkte nustatytus naudingumo kriterijus ir jei didesnis kaip 25 MW elektrinės galios kogeneracijos įrenginių bendras naudingumas yra didesnis kaip 70 proc. Tačiau šios gamybos metu kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekis, nurodomas išduodant kilmės garantiją ir statistikos tikslais nustatomas pagal II priedą.

Jei su procesu susijusios sutaupytos pirminės energijos kiekis apskaičiuojamas taikant pirmiau nurodytą alternatyvią apskaičiavimo metodiką, sutaupytos pirminės energijos kiekiui apskaičiuoti naudojama šio priedo b punkte pateikta formulė „CHP $H\eta$ “ pakeičiant „ $H\eta$ “, o „CHP $E\eta$ “ pakeičiant „ $E\eta$ “, kur:

$H\eta$ – proceso šiluminis naudingumas, apibrėžtas kaip per metus pagamintos šilumos kiekis, padalytas iš kuro kiekio, sunaudoto visai pagamintai šilumai ir elektros energijai pagaminti;

$E\eta$ – proceso elektros naudingumas, apibrėžtas kaip per metus pagamintos elektros energijos kiekis, padalytas iš kuro kiekio, sunaudoto visai pagamintai šilumai ir elektros energijai pagaminti. Kai kogeneracijos įrenginyje gaminama mechaninė energija, per metus kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kiekis gali būti padidinamas pridedant papildomą elementą, kuris atitinka elektros energijos kiekį, lygiavertį mechaninės energijos kiekiui. Šis papildomas elementas nesuteiks teisės išduoti kilmės garantijų pagal 26 straipsnio 13 dalį.

Apskaičiavimams pagal šio priedo b ir c punktus valstybės narės gali taikyti kitus nei vienu metu ataskaitinius laikotarpius.

Labai mažos galios kogeneracijos įrenginių sutaupytos pirminės energijos kiekio apskaičiavimas gali būti atliekamas remiantis patvirtintais duomenimis.

d) Atskirosios šilumos ir elektros energijos gamybos naudingumo atskaitos vertės

Suderintąsias naudingumo atskaitos vertes sudaro pagal atitinkamus veiksnius diferencijuotų verčių sistema, įskaitant pagaminimo metus ir kuro rūšis; jos turi būti grindžiamos tinkamai dokumentais pagrįsta analize, atsižvelgiant, *inter alia*, į darbinio naudojimo duomenis realiomis sąlygomis, kuro rūšių derinį ir klimato sąlygas, taip pat taikomas kogeneracijos technologijas.

Taikant b punkte pateiktą formulę, atskirosios šilumos ir elektros energijos gamybos naudingumo atskaitos vertėmis nustatomas atskirosios šilumos ir elektros energijos gamybos, kurią siekiama pakeisti kogeneracija, darbinis naudingumas.

Naudingumo atskaitos vertės apskaičiuojamos pagal šiuos principus:

- i) nustatant kogeneracijos įrenginių naudingumo atskaitos vertes, su atskirąja elektros energijos gamyba lyginama pagal tų pačių kuro rūšių palyginimo principą;
- ii) kiekvienas kogeneracijos įrenginys lyginamas su to kogeneracijos įrenginio pagaminimo metais rinkoje siūloma geriausia ir labiausiai ekonomiškai pagrįsta atskirosios šilumos ir elektros energijos gamybos technologija;
- iii) senesnių kaip 10 metų kogeneracijos įrenginių naudingumo atskaitos vertės nustatomos pagal 10 metų senumo įrenginių atskaitos vertes;
- iv) atskirosios elektros energijos ir šilumos gamybos naudingumo atskaitos vertės parodo valstybių narių klimato skirtumus.

IV priedas

ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI VYKDANT VIEŠUOSIUS PIRKIMUS

Vykdydami viešųjų pirkimų sutarčių ir koncesijų skyrimo procedūras, perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, kurie perka produktus, paslaugas, pastatus ir darbus, kiek įmanoma:

- a) jei produktui taikomas deleguotasis aktas, priimtas pagal Reglamentą (ES) 2017/1369, Direktyva 2010/30/ES arba susijęs Komisijos įgyvendinimo aktas, perka tik tokius produktus, kurie atitinka to reglamento 7 straipsnio 2 dalyje nustatytą kriterijų;
- b) kai produktui, kuriam netaikomas a punktas, taikoma Direktyvoje 2009/125/EB numatyta įgyvendinimo priemonė, perka tik produktus, kurie atitinka toje įgyvendinimo priemonėje nustatytus efektyvaus energijos vartojimo kriterijus;
- c) kai produktui arba paslaugai taikomi Sąjungos žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai ***arba esami lygiaverčiai nacionaliniai kriterijai***, aktualūs produkto arba paslaugos energijos vartojimo efektyvumui, įskaitant, be kita ko, duomenų centrus, serverių patalpas ir debesijos paslaugas, kelių apšvietimo įrangą ir šviesoforus, kompiuterius, monitorius, planšetinius kompiuterius ir išmaniuosius telefonus, deda visas pastangas pirkti tik tokius produktus ir paslaugas, kurie atitinka bent nustatytas atitinkamų Sąjungos žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijų pagrindinių kriterijų ***arba esamų lygiaverčių nacionalinių kriterijų*** lygio technines specifikacijas;
- d) perka tik tokias padangas, kurios atitinka aukščiausios degalų energijos vartojimo efektyvumo klasės kriterijų, kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2020/740; tai neužkerta kelio viešiesiems subjektams pirkti aukščiausios sukibimo su šlapia danga klasės arba išorinio riedėjimo triukšmo klasės padangų, jei tai pagrįsta dėl saugos ar visuomenės sveikatos priežasčių;

- e) konkurso dėl paslaugų sutarčių dokumentuose reikalauja, kad atitinkamoms paslaugoms teikti paslaugų teikėjai naudotų tik tuos produktus, kurie atitinka a, b ir d punktus. Šis reikalavimas taikomas tik naujiems produktams, kuriuos paslaugų teikėjai perka iš dalies arba tik dėl to, kad galėtų teikti atitinkamas paslaugas;
- f) perka tuos pastatus arba sudaro naujas nuomos sutartis dėl tų pastatų, kurie atitinka bent **beveik nulinės** energijos pastato **lygį, nedarant poveikio šios** direktyvos 6 straipsniui, nebent pirkimų tikslas yra:
 - i) atlikti esminę renovaciją ar nugriauti;
 - ii) viešųjų subjektų atveju – pastatą perparduoti nenaudojant jo viešojo subjekto reikmėms, arba
 - iii) jį išsaugoti kaip pastatą, oficialiai saugomą kaip tam tikros aplinkos dalį arba dėl jo ypatingos architektūrinės ar **istorinės** vertės.

Tai, kaip laikomasi šio priedo f punkte nustatytų reikalavimų, tikrinama pagal Direktyvos 2010/31/ES 11 straipsnyje nurodytus energinio naudingumo sertifikatus.

V priedas

8, 9 IR 10 STRAIPSNIUOSE IR 30 STRAIPSNIO 14 DALYJE NURODYTŲ ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO PAREIGŲ SISTEMŲ ARBA KITŲ POLITIKOS PRIEMONIŲ POVEIKIO APSKAIČIAVIMO BENDRIEJI METODAI IR PRINCIPAI

1. Energijos, sutaupyta taikant kitokias priemones nei apmokestinimo priemonės, kiekio apskaičiavimo taikant 8, 9 ir 10 straipsnius bei 30 straipsnio 14 dalį metodai.

Įpareigosios, dalyvaujančiosios ar įgaliotosios šalys arba įgyvendinančiosios valdžios institucijos, apskaičiuodamos sutaupyta energijos kiekį, gali taikyti toliau nurodytus metodus:

- a) numanomai sutaupyto kiekio nustatymą, atsižvelgdamos į nepriklausomai stebėto ankstesnio energijos vartojimo efektyvumo padidinimo panašiuose įrenginiuose rezultatus. Bendrai šis metodas vadinamas *ex ante*;
- b) sutaupyto kiekio išmatavimą, pagal kurį dėl įdiegtos priemonės ar priemonių rinkinio sutaupyta energijos kiekis nustatomas užregistravus faktinį energijos suvartojimo sumažėjimą, tinkamai atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip papildomumas, ploto naudojimas, gamybos lygiai ir klimatinės sąlygos, kurie gali turėti įtakos suvartojimui. Bendrai šis metodas vadinamas *ex post*;
- c) sutaupyto kiekio modeliavimą, pagal kurį naudojamos inžinerinės sutaupyta energijos sąmatos. Šis metodas gali būti taikomas tik tada, kai sunku arba neproporcingai brangu nustatyti patikimus išmatuotus konkretaus įrenginio duomenis, pavyzdžiui, keičiant kompresorių ar elektros variklį, kuris suvartoja kitokį kWh kiekį nei tas, kurio sutaupyto kiekio duomenys buvo nepriklausomai nustatyti, arba kai, vadovaudamiesi nacionaliniu lygmeniu nustatytais metodikomis ir kriterijais, tas sąmatas sudaro kvalifikuoti arba akredituoti ekspertai, kurie yra nepriklausomi nuo atitinkamų įpareigotųjų, dalyvaujančiųjų ar įgaliotųjų šalių;

- d) *8 straipsnio 3 dalies tikslu apskaičiuodamos sutaupyta energiją, kuri gali būti įskaičiuota siekiant įvykdyti tame straipsnyje nurodytą įpareigojimą, valstybės narės gali įvertinti energijos nepriteklių patiriančių asmenų, pažeidžiamų vartotojų, asmenų iš mažas pajamas gaunančiuose namų ūkių ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančių asmenų sutaupomą energiją, remdamosi inžinerinėmis sąmatomis, naudodamos standartizuotas ploto naudojimo ir šiluminio komforto sąlygas ar parametrus, pavyzdžiui, nacionaliniuose pastatų teisės aktuose nustatytus parametrus. Valstybės narės turėtų pranešti Komisijai apie tai, kaip atsižvelgia į komforto elementą imdamosi veiksmų pastatų srityje, ir kartu pateikti savo skaičiavimo metodikos paaiškinimus;*
- e) sutaupyto kiekio įvertinimą atliekant apklausą, kurios metu nustatoma vartotojų reakcija į rekomendacijas, informavimo kampanijas, ženklavimo ar sertifikavimo sistemas ar pažangiųjų skaitiklių naudojimą. Šis metodas taikomas tik apskaičiuojant energijos kiekį, sutaupyta dėl vartotojų elgesio pokyčių. Jo negalima taikyti apskaičiuojant įdiegus fizines priemones sutaupyta kiekį.
2. 8, 9 ir 10 straipsnių bei 30 straipsnio 14 dalies taikymo tikslais nustatant dėl energijos vartojimo efektyvumo priemonės sutaupyta energiją taikomi šie principai:
- a) valstybės narės turi įrodyti, kad **vienas iš naujos ar esamos politikos priemonės tikslų yra pasiekti** sutaupytos galutinės energijos kiekį pagal 8 straipsnio 1 dalį, **ir** pateikia įrodymus ir dokumentus, kurie rodo, kad energija sutaupyta taikant politikos priemonę, įskaitant savanoriškus susitarimus;
- b) turi būti įrodyta, kad sutaupytas energijos kiekis yra papildomas tam kiekiui, kuris būtų sutaupytas bet koku atveju, įpareigotajai, dalyvaujančiajai ar įgaliotajai šaliai arba įgyvendinančiajai valdžios institucijai nesiimant veiksmų. Kad galėtų nustatyti, koks sutaupytos energijos kiekis gali būti nurodomas kaip papildomas, valstybės narės atsižvelgia į tai, kokia būtų energijos vartojimo ir paklausos raida neįgyvendinus atitinkamos politikos priemonės, įvertindama bent šiuos veiksnius: energijos vartojimo tendencijas, vartotojų elgesio pokyčius, technologinę pažangą ir kitų Sąjungos bei nacionaliniu lygmenimis įgyvendintų priemonių sukeltus pokyčius;

- c) dėl privalomos Sąjungos teisės įgyvendinimo sutaupyta energijos kiekis laikomas kiekiu, kuris būtų sutaupyta bet kuriuo atveju, todėl jis negali būti laikomas sutaupyta energijos kiekiu 8 straipsnio 1 dalies taikymo tikslu. Taikant nukrypti nuo to reikalavimo leidžiančią nuostatą, sutaupyta energijos kiekis, susijęs su esamų pastatų renovacija, **įskaitant energijos kiekį, sutaupyta įgyvendinant minimaliuosius pastatų energinio naudingumo standartus pagal Direktyvą 2010/31/ES**, gali būti laikomas sutaupyta energijos kiekiu 8 straipsnio 1 dalies taikymo tikslu, su sąlyga, kad užtikrinamas šio priedo 3 punkto h papunktyje nurodytas reikšmingumo kriterijus. Priemonės, kuriomis skatinama didinti viešojo sektoriaus energijos vartojimo efektyvumą pagal 5 ir 6 straipsnius, gali būti tinkamos siekiant įvykdyti energijos sutaupymo reikalavimą pagal 8 straipsnio 1 dalį, jei jas taikant sutaupyta galutinės energijos kiekį galima patikrinti ir išmatuoti arba apskaičiuoti. Sutaupyta energijos kiekis turi būti apskaičiuojamas laikantis šio priedo;
- d) **galutinės energijos kiekis, sutaupyta įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, kurių imamasi pagal nepaprastosios padėties taisyklės pagal SESV 122 straipsnį, gali būti laikomas sutaupyta energijos kiekiu 8 straipsnio 1 dalies taikymo tikslu, su sąlyga, kad jas taikant sutaupyta galutinės energijos kiekį galima patikrinti ir išmatuoti arba apskaičiuoti, išskyrus tą energijos kiekį, kuris sutaupyta taikant normavimo arba ribojimo priemones;**
- e) priemonės, kurių imtasi pagal Reglamentą (ES) 2018/842, gali būti laikomos svarbiomis, tačiau valstybės narės turi parodyti, kad jas taikant sutaupyta galutinės energijos kiekį galima patikrinti ir išmatuoti arba apskaičiuoti. Sutaupyta energijos kiekis turi būti apskaičiuojamas laikantis šio priedo;

- f) **galutinės** energijos kiekį, **sutaupyta dėl politikos priemonių**, skirtų sektoriams **ar įrenginiams, kuriems taikomas Direktyvos 2003/87/EB IVa skyrius, valstybės narės** įskaičiuoja **tik tokiu atveju, jei tas energijos kiekis sutaupytas įgyvendinant šios direktyvos 9 arba 10 straipsnį ir viršija Direktyvoje 2003/87/EB nustatytus reikalavimus arba viršija veiksmų, susijusių su nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimu pagal tą direktyvą, įgyvendinimą. Valstybės narės turi įrodyti, kad dėl politikos priemonių sutaupytos galutinės energijos kiekį galima patikrinti ir išmatuoti arba apskaičiuoti**. Sutaupytos energijos kiekis **turi būti apskaičiuojamas laikantis šio priedo**. Jei subjektas yra įpareigotoji šalis pagal nacionalinę energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemą, taikomą pagal šios direktyvos 9 straipsnį, ir pagal pastatų ir kelių transporto sektoriams skirtų ES ATLPS pagal Direktyvos 2003/87/EB IVa skyrių, stebėsenos ir patikros sistema turi užtikrinti, kad skaičiuojant ir pranešant energijos, kurią jis sutaupė imdamasis energijos taupymo priemonių, kiekį, būtų atsižvelgiama į anglies dioksido kainą, perkeltą išleidžiant degalus suvartoti pagal tą skyrių;
- g) atsižvelgti galima tik į tokį sutaupyta kiekį, kuris viršija šiuos lygius:
- i) Sąjungos naujų keleivinių automobilių ir naujų lengvųjų komercinių transporto priemonių išmetamų teršalų normas, įgyvendinus Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/631¹; Valstybės narės turi pateikti **priežastis**, savo prielaidas ir skaičiavimo metodiką, kad parodytų Sąjungos naujų transporto priemonių išmetamo CO₂ reikalavimų papildomumą;
 - ii) Sąjungos reikalavimus, susijusius su tam tikrų su energija susijusių gaminių pašalinimu iš rinkos, įgyvendinus įgyvendinimo priemones pagal Direktyvą 2009/125/EB. Valstybės narės pateikia įrodymus, savo prielaidas ir skaičiavimo metodiką, kad parodytų papildomumą;

¹ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/631, kuriuo nustatomos naujų lengvųjų automobilių ir naujų lengvųjų komercinių transporto priemonių išmetamo CO₂ normos ir kuriuo panaikinami reglamentai (EB) Nr. 443/2009 ir (ES) Nr. 510/2011 (OL L 111, 2019 4 25, p. 13).

- h) leidžiama vykdyti politikos priemones, kuriomis skatinama, kad produktų, įrangos, transporto sistemų, transporto priemonių ir degalų, pastatų ir statybos elementų, procesų ar rinkų energijos vartojimo efektyvumas būtų aukštesnio lygio, išskyrus **politikos priemones:**
- i) dėl tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijų naudojimo, kurios naujai įgyvendinamos nuo 2026 m. sausio 1 d., ir*
 - ii) kuriomis subsidijuojamos tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijos gyvenamuosiuose pastatuose nuo 2026 m. sausio 1 d.;*
- i) energija, sutaupyta **naujai nuo 2024 m. sausio 1 d. įgyvendinant** politikos priemones dėl tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijų naudojimo produktuose, įrangoje, transporto sistemose, transporto priemonėse, pastatuose ar vykdant darbus, neįskaičiuojama siekiant įvykdyti energijos taupymo pareigas **pagal 8 straipsnio 1 dalies b punktą. Politikos priemonių, kuriomis propaguojami technologijų deriniai, su iškastinio kuro deginimo technologija susijusi sutaupyta energijos kiekio dalis laikoma neatitinkančia reikalavimų** nuo 2024 m. sausio 1 d.;
- j) nukrypstant nuo i punkto dėl 2024 m. sausio 1 d.–2030 m. gruodžio 31 d. laikotarpio, dėl tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijų, kuriomis gerinamas energijos vartojimo efektyvumas daug energijos suvartojančiose įmonėse pramonės sektoriuose, sutaupyta energija iki 2030 m. gruodžio 31 d. gali būti įskaičiuojama kaip sutaupyta energija tik 8 straipsnio 1 dalies b ir c punktų tikslu, su sąlyga, kad:*
- i) įmonė yra atlikusi energijos vartojimo auditą pagal 11 straipsnio 2 dalį ir turi įgyvendinimo planą, įskaitant:*
- visų ekonomiškai efektyvių energijos vartojimo efektyvumo priemonių apžvalgą už penkerių metų arba trumpesnę atsipirkimo laikotarpį, remiantis valstybės narės pateiktomis paprasto atsipirkimo laikotarpio metodikomis,*

- visų rekomenduotų energijos vartojimo efektyvumo priemonių, kurių atsipirkimo laikotarpis yra penkeri metai arba mažiau, įgyvendinimo laikotarpį,

- numatomos dėl rekomenduotų energijos vartojimo efektyvumo priemonių sutaupytos energijos apskaičiavimą ir

- energijos vartojimo efektyvumo priemonės, susijusias su tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijomis, ir aktualią informaciją, kuri reikalinga siekiant:

> įrodyti, kad dėl nustatytos priemonės nepadidėja reikiamas energijos kiekis arba įrenginio pajėgumai,

> pagrįsti, kad tvarių, neiškastinio kuro technologijų diegimas yra techniškai neįmanomas,

> parodyti, kad tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologija atitinka pačius naujausius Sąjungos teisės aktus dėl išmetamų teršalų kiekio ir užkerta kelią technologinio susaistymo poveikiui užtikrinant būsimą suderinamumą su neutralaus poveikio klimatui alternatyvuoju neiškastiniu kuru ir technologijomis;

ii) tolesnis tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijų naudojimas yra energijos vartojimo efektyvumo priemonė, kuria siekiama sumažinti energijos suvartojimą penkerių metų arba trumpesniu atsipirkimo laikotarpiu, remiantis valstybės narės pateiktomis paprasto atsipirkimo metodikomis, rekomenduojamas dėl pagal 11 straipsnio 2 dalį atlikto energijos vartojimo audito ir įtrauktas į įgyvendinimo planą;

iii) tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijų naudojimas atitinka pačius naujausius Sąjungos teisės aktus dėl išmetamų teršalų kiekio, nesukuria technologinio susisaistymo poveikio ir užtikrina būsimą

suderinamumą su neutralaus poveikio klimatui alternatyviu kuru ir technologijomis;

iv) dėl tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijų naudojimo įmonėje nepadidėja energijos suvartojimas ar tos įmonės įrenginio pajėgumai;

v) pateikiama įrodymų, kad techniškai neįmanoma įdiegti jokio alternatyvaus, tvaraus neiškastinio kuro sprendimo;

vi) naudojant tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijas sutaupyta galutinės energijos kiekį, apskaičiuotą pagal šį priedą, galima patikrinti ir išmatuoti arba apskaičiuoti;

vii) įrodymai paskelbiami interneto svetainėje arba yra viešai prieinami visiems suinteresuotiems piliečiams;

- k) energijos taupymo, kaip reikalaujama pagal 8 straipsnio 1 dalį, įgyvendinimo tikslu galima atsižvelgti į priemones, skatinančias ant pastatų arba juose montuoti mažos galios energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių technologijas, su sąlyga, kad dėl jų sutaupyta galutinės energijos kiekį galima patikrinti ir išmatuoti arba apskaičiuoti. Sutaupyta energijos kiekis turi būti apskaičiuojamas laikantis šio priedo;
- l) priemonės, kuriomis skatinama įrengti saulės šilumos energijos technologijas, gali būti tinkamos siekiant įvykdyti energijos taupymo reikalavimą pagal 8 straipsnio 1 dalį, su sąlyga, kad dėl jų sutaupyta galutinės energijos kiekį galima patikrinti ir išmatuoti arba apskaičiuoti. Saulės šilumos energijos technologijomis dėl *saulės spinduliuotės pagamintą šilumos kiekį* galima išskaičiuoti iš suvartotos galutinės energijos kiekio;
- m) galima nurodyti visą politikos priemonių, kuriomis skatinama sparčiau diegti taupiau energiją vartojančius produktus ir transporto priemones, išskyrus tas, *kurios naujai įgyvendinamos nuo 2024 m. sausio 1 d.* ir yra susijusios su tiesioginio iškastinio kuro deginimo technologijų naudojimu, poveikį, jei įrodoma, kad toks įdiegimas įvyksta anksčiau, nei baigiasi vidutinė tikėtina produkto ar transporto priemonės gyvavimo trukmė, arba anksčiau, nei produktą arba transporto priemonę būtų įprasta pakeisti, o sutaupyta kiekis

įskaičiuojamas tik už laikotarpį iki vidutinės tikėtinos keičiamo produkto arba transporto priemonės gyvavimo trukmės pabaigos;

- n) skatindamos diegti energijos vartojimo efektyvumo priemones, valstybės narės, kai aktualu, užtikrina, kad būtų išlaikyti produktų, paslaugų ir priemonių diegimo kokybės standartai, o jei tų standartų nėra – jie būtų nustatyti;
 - o) kad būtų atsižvelgta į skirtingą klimatą regionuose, valstybės narės gali nuspręsti sutaupomą kiekį pakoreguoti pagal standartinę vertę arba skirtingą sutaupomos energijos kiekį derinti su regionams būdingais oro temperatūros skirtumais;
 - p) apskaičiuojant sutaupyto energijos kiekį atsižvelgiama į priemonių gyvavimo trukmę ir kokia verte taupymo poveikis laikui bėgant mažėja. Tai daroma apskaičiuojant kiekį, kuris bus sutaupomas kiekvienu atskiru veiksmu laikotarpiu nuo jo įgyvendinimo dienos iki kiekvieno pareigų taikymo laikotarpio pabaigos. Kitu atveju valstybės narės gali taikyti kitą metodą, kuriuo, remiantis skaičiavimais, gaunamas bent toks pat bendras sutaupyto energijos kiekis. Naudodamos kitą metodą valstybės narės užtikrina, kad bendras sutaupyto energijos kiekis, apskaičiuotas taikant tą metodą, neviršytų sutaupyto energijos kiekio, kuris būtų gautas joms apskaičiavus kiekvienu atskiru veiksmu sutaupyto energijos kiekį laikotarpiu nuo to veiksmo įgyvendinimo dienos iki 2030 m. Savo integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, pateikiamuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3 ir 7–12 straipsnius, valstybės narės išsamiai apibūdina tą kitą metodą ir priimtas nuostatas, skirtas užtikrinti, kad būtų laikomasi privalomo apskaičiavimo reikalavimo.
3. Valstybės narės užtikrina, kad būtų laikomasi toliau nurodytų politikos priemonėms, kurių imamasi pagal 10 straipsnį ir 30 straipsnio 14 dalį, taikomų reikalavimų:
- a) dėl politikos priemonių ir atskirų veiksmų sutaupomas patikrinamas galutinės energijos kiekis;
 - b) aiškiai apibrėžiama kiekvienos dalyvaujančiosios šalies, įgaliotosios šalies ar įgyvendinančiosios valdžios institucijos (priklausomai nuo to, kas aktualu) atsakomybė;

- c) energijos, kuri yra arba bus sutaupyta, kiekis nustatomas skaidriu būdu;
- d) pagal politikos priemonę reikalaujamas sutaupyti energijos kiekis arba kiekis, kuris turi būti pasiektas, išreiškiamas suvartotos pirminės energijos kiekiu arba suvartotos galutinės energinės kiekiu, naudojant 31 straipsnyje nurodytas apatinio šilumingumo vertes arba pirminės energijos koeficientus;
- e) parengiama ir viešai skelbiama metinė ataskaita apie energijos, kurią sutaupė įgaliotosios šalys, dalyvaujančiosios šalys ir įgyvendinančiosios valdžios institucijos, kiekį, taip pat metinių energijos taupymo tendencijų duomenys;
- f) rezultatai stebimi ir imamasi atitinkamų priemonių, jei daroma pažanga yra nepakankama;
- g) dėl atskiro veiksmo sutaupytos energijos kiekį gali nurodyti ne daugiau kaip viena šalis;
- h) įrodoma, kad dalyvaujančiosios šalies, įgaliotosios šalies ar įgyvendinančiosios valdžios institucijos veikla buvo reikšminga nurodytam energijos kiekiui sutaupyti;
- i) įrodoma, kad dalyvaujančiosios šalies, įgaliotosios šalies ar įgyvendinančiosios valdžios institucijos veikla neturėjo neigiamo poveikio energijos nepriteklių patiriančioms asmenims, pažeidžiamiesiems vartotojams ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims.

4. Nustatant energijos kiekį, sutaupytą taikant su apmokestinimu susijusias politikos priemones pagal 10 straipsnį, taikomi šie principai:

- a) dėl apmokestinimo priemonių taikymo sutaupytos energijos kiekis įskaitomas tik jei tos priemonės viršija minimalius kurui taikomo apmokestinimo lygius, kaip reikalaujama Tarybos direktyvoje 2003/96/EB² arba 2006/112/EB³;

² 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003 10 31, p. 51).

³ 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006 12 11, p. 1).

- b) apskaičiuojant energijos produktų apmokestinimo priemonių poveikį, kainų elastingumas trumpuoju laikotarpiu atitinka energijos paklausos reakciją į kainų pokyčius ir nustatomas remiantis naujais ir reprezentatyviais oficialių šaltinių duomenimis, kurie taikomi valstybėje narėje ir, kai taikoma, grindžiami susijusiais nepriklausomo instituto tyrimais. Jei naudojamas kitoks nei trumpojo laikotarpio kainų elastingumas, valstybės narės paaiškina, kaip į bazinį scenarijų, kuriuo remiantis apskaičiuotas sutaupyta energijos kiekis, buvo įtrauktas energijos vartojimo efektyvumo didinimas dėl kitų Sąjungos teisės aktų įgyvendinimo arba kaip buvo išvengta dėl kitų Sąjungos teisės aktų sutaupyta energijos įskaičiavimo du kartus;
- c) energijos, sutaupyta taikant papildomas mokesčių politikos priemones, įskaitant fiskalines paskatas ar mokėjimą fondui, kiekis skaičiuojamas atskirai;
- d) siekiant išvengti sanklotos su Sąjungos teise ir kitomis politikos priemonėmis, dėl apmokestinimo priemonių sutaupyta energijos kiekiui įvertinti turėtų būti remiamasi apskaičiuotu trumpojo laikotarpio elastingumu;
- e) valstybės narės nustato apmokestinimo ir lygiaverčių priemonių poveikį pajamų pasiskirstymui, kurį patirs energijos nepriteklių patiriantys asmenys, pažeidžiami vartotojai ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantys asmenys, ir parodo švelninimo priemonių, įgyvendintų pagal 24 straipsnio 1, 2 ir 3 dalis, poveikį;
- f) valstybės narės pateikia įrodymus, įskaitant skaičiavimo metodikas, kad, kai energijos arba anglies dioksido apmokestinimo priemonės arba apyvartinių taršos leidimų prekybos pagal Direktyvą 2003/87/EB priemonės iš dalies sutampa, sutaupyta energijos kiekis nėra įskaičiuojamas du kartus.

5. Pranešimas apie metodiką

Valstybės narės pagal Reglamentą (ES) 2018/1999 praneša Komisijai apie išsamią metodiką, kurią jos norėtų naudoti įgyvendindamos energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemas ir alternatyvias priemones, kaip nurodyta šios direktyvos 9 ir 10 straipsniuose bei 30 straipsnio 14 dalyje. Išskyrus apmokestinimo atvejį, tokiame pranešime pateikiama išsami informacija apie:

- a) tai, kiek energijos reikalaujama sutaupyti pagal 8 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą arba tikimasi, kad bus sutaupyta per visą laikotarpį nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d.;
- b) kaip apskaičiuotas naujas sutaupysimos energijos kiekis, kurio reikalaujama pagal 8 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, arba energijos kiekis, kurį tikimasi sutaupyti, pasiskirstys per pareigos taikymo laikotarpį;
- c) įpareigotąsias, dalyvaujančiąsias ar įgaliotąsias šalis arba įgyvendinančiąsias valdžios institucijas;
- d) tikslinius sektorius;
- e) politikos priemonės ir atskirus veiksmus, įskaitant bendrą suminį taikant kiekvieną priemonę numatomos sutaupyti energijos kiekį;
- f) politikos priemonės ar programas arba iš nacionalinio energijos vartojimo efektyvumo fondo finansuojamas priemonės, įgyvendinamas pirmenybę teikiant energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiesiems vartotojams ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims;
- g) kokią dalį sudarys energijos nepriteklių patiriančių asmenų, pažeidžiamų vartotojų ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenančių asmenų sutaupyta energija ir koks bus jos kiekis;
- h) kai taikytina, taikytus rodiklius, vidutinę dalį (aritmetinį vidurkį) ir politikos priemonių, kurių imtasi pagal 8 straipsnio 3 dalį, rezultatą;
- i) kai taikytina, politikos priemonių, įgyvendintų pagal 8 straipsnio 3 dalį, poveikį ir nepageidaujamą poveikį energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, pažeidžiamiesiems vartotojams ir, kai taikytina, socialiniuose būstuose gyvenantiems asmenims;
- j) energijos vartojimo efektyvumo pareigų sistemoje numatytą pareigos taikymo laikotarpio trukmę;
- k) kai taikoma, koks bus sutaupytos energijos kiekis arba kokie bus energijos nepriteklių patiriančių asmenų, pažeidžiamų vartotojų ir, kai taikytina, socialiniuose

būstuose gyvenančių asmenų patiriamų išlaidų mažinimo tikslai, kuriuos turės pasiekti įpareigosios šalys;

- l) veiksmus, numatytus politikos priemonėje;
- m) skaičiavimo metodiką, įskaitant tai, kaip buvo nustatytas papildomumas ir reikšmingumas, ir kurios metodikos ir kriterijai naudojami numanomam ir moduluotam sutaupyto energijos kiekiui nustatyti, taip pat, kai taikytina, naudojamas apatinio šilumingumo vertės ir perskaičiavimo koeficientus;
- n) priemonių gyvavimo trukmę ir tai, kaip ji apskaičiuojama arba kuo ji pagrįsta;
- o) tai, pagal kokį metodą atsižvelgiama į klimato sąlygų skirtumus valstybėje narėje;
- p) pagal 9 ir 10 straipsnius priimtų priemonių stebėsenos ir tikrinimo sistemas ir tai, kaip užtikrinamas jų nepriklausomumas nuo įpareigotųjų, dalyvaujančiųjų ar įgaliotųjų šalių;
- q) apmokestinimo atveju:
 - i) tikslinius sektorius ir mokesčių mokėtojų segmentą;
 - ii) įgyvendinančiąją valdžios instituciją;
 - iii) numatomą sutaupyti energijos kiekį;
 - iv) apmokestinimo priemonės trukmę;
 - v) skaičiavimo metodiką, įskaitant tai, kokios rūšies kainų elastingumas naudojamas ir kaip jis buvo nustatytas, ir
 - vi) kaip buvo išvengta sanklotos su ES ATLPS pagal Direktyvą 2003/87/EB ir įskaičiavimo du kartus rizikos.

VI priedas

MINIMALIEJI ENERGIJOS VARTOJIMO AUDITO, ĮSKAITANT AUDITO, ATLIEKAMO KAIP ENERGIJOS NAUDOJIMO VADYBOS SISTEMŲ DALIS, KRITERIJAI

11 straipsnyje nurodytas energijos vartojimo auditas:

- a) pagrįstas naujausiais, išmatuotais ir galimais atkartoti duomenimis apie energijos suvartojimą ir apkrovos charakteristikomis (elektros energijos atveju);
- b) jame pateikiama išsami pastatų ar pastatų grupių, pramoninių procesų ar įrenginių, įskaitant pervežimą, energijos suvartojimo charakteristikos apžvalga;
- c) per jį nustatomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės energijos suvartojimui mažinti;
- d) per jį nustatomas ekonomiškai efektyvaus atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo arba gamybos potencialas;
- e) kai įmanoma, jį atliekant remiamasi gyvavimo ciklo sąnaudų analize, o ne investuotų lėšų paprasto atsipirkimo laikotarpiams, kad būtų atsižvelgta į per ilgąjį laikotarpį sutaupomus energijos kiekius, ilgalaikių investicijų likutines vertes ir diskonto normas;
- f) jis yra proporcingas ir pakankamai reprezentatyvus, kad būtų galima gauti patikimos informacijos apie bendrą energinį naudingumą ir patikimai nustatyti svarbiausias tobulinimo galimybes.

Energijos vartojimo auditu sudaroma galimybė atlikti išsamius ir pagrįstus apskaičiavimus, susijusius su siūlomomis priemonėmis, kad būtų gauta tikslios informacijos apie galimą sutaupyti energijos kieki.

Energijos vartojimo auditui naudojami duomenys turi būti saugotini, kad būtų galima atlikti ankstesnių duomenų analizę ir stebėti veiklos rezultatus.■

VII priedas

MINIMALIEJI DUOMENŲ CENTRŲ ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO STEBĖSENOS IR SKELBIMO REIKALAVIMAI

Stebima ir skelbiama bent ši su **12** straipsnyje nurodytu duomenų centrų energijos vartojimo efektyvumu *susijusi* informacija:

- a) duomenų centro pavadinimas, duomenų centro savininko ir naudotojų pavadinimai, ***data, kurių duomenų centras pradėjo savo veiklą, ir*** savivaldybė, kurioje yra duomenų centras;
- b) duomenų centro patalpų plotas, įrengtoji galia, metinis gaunamų ir išsiunčiamų duomenų srautas ir duomenų centre saugomų ir apdorojamų duomenų kiekis;
- c) duomenų centro išteklių vartojimo efektyvumas per paskutinius kalendorinius metus pagal pagrindinius efektyvumo rodiklius, be kita ko, energijos suvartojimą, elektros energijos panaudojimą, temperatūros nuostačius, atliekinės šilumos panaudojimą, vandens suvartojimą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą, ***remiantis, kai taikytina, CEN/CENELEC Europos standartu EN 50600–4 „Informacinės technologijos. Duomenų centro įranga ir infrastruktūra“, iki deleguotojo akto, priimto pagal 33 straipsnio 3 dalį, įsigaliojimo.***

VIII priedas

FAKTINIŲ GAMTINIŲ DUJŲ SUVARTOJIMU GRINDŽIAMŲ SĄSKAITŲ IŠRAŠYMO IR INFORMACIJOS PATEIKIMO SĄSKAITOSE MINIMALIEJI REIKALAVIMAI

1. Minimalieji sąskaitų išrašymo reikalavimai

1.1. Faktiškai suvartotu kiekiu grindžiamas sąskaitų išrašymas

Kad galutiniams vartotojams būtų suteikta galimybė reguliuoti savo energijos vartojimą, faktiškai suvartotu kiekiu grindžiamos sąskaitos turėtų būti išrašomos ne rečiau nei kartą per metus, o sąskaitose pateikiama informacija turėtų būti teikiama ne rečiau kaip kas ketvirtį, jei gautas prašymas arba tais atvejais, kai vartotojai pasirinko galimybę gauti elektroninę sąskaitą, kitais atvejais – dukart per metus. Šis reikalavimas gali būti netaikomas dujoms, kurios naudojamos tik maistui gaminti.

1.2. Minimalioji sąskaitoje nurodoma informacija

Valstybės narės užtikrina, kad atitinkamais atvejais galutiniams vartotojams jiems išrašomose sąskaitose, sudaromose sutartyse, sandoriuose ir paskirstymo centruose išduodamuose kvituose arba kartu su jais būtų aiškiai ir suprantamai pateikiama toliau nurodyta informacija:

- a) galiojančios faktinės kainos ir faktinis suvartotas energijos kiekis;
- b) galutinio vartotojo per einamąjį laikotarpį suvartotos energijos kiekio ir per tą patį praėjusių metų laikotarpį suvartotos energijos kiekio palyginimas (pageidautina, kad būtų pavaizduota grafiškai);
- c) galutinių vartotojų organizacijų, energetikos agentūrų ar panašių organizacijų kontaktinė informacija, įskaitant interneto svetainių adresus, kuriose galima gauti informacijos apie esamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, lyginamąsias galutinių naudotojų charakteristikas ir energiją naudojančios įrangos objektyvias technines specifikacijas.

Be to, kai tai įmanoma ir naudinga, valstybės narės užtikrina, kad galutiniam vartotojui išrašomose sąskaitose, sudaromose sutartyse, sandoriuose ir paskirstymo centruose išduodamuose kvituose arba kartu su jais galutiniams vartotojams būtų aiškiai ir suprantamai pateikiamas palyginimas su vidutiniu tipiniu arba lyginamuoju tos pačios naudotojų kategorijos galutiniu vartotoju arba juose būtų daroma nuoroda į tokį palyginimą.

1.3. Patarimai dėl energijos vartojimo efektyvumo prie sąskaitų ir kita galutiniams vartotojams teikiama grįžtamoji informacija

Siūsdami sutartis ir sutarčių pakeitimus, taip pat vartotojų gaunamose sąskaitose arba interneto svetainėse, kuriose teikiama informacija individualiems vartotojams, energijos skirstytojai, skirstymo sistemų operatoriai ir mažmeninės prekybos energija įmonės savo klientams aiškiai ir suprantamai pateikia nepriklausomų vartotojų konsultacinių centrų, energetikos agentūrų arba panašių institucijų, kuriuose galima gauti konsultacijų dėl esamų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių, lyginamųjų energijos vartojimo charakteristikų ir energiją naudojančių prietaisų techninių specifikacijų, kurios gali padėti sumažinti tų prietaisų energijos sunaudojimą, kontaktinę informaciją, įskaitant jų interneto svetainių adresus.

IX priedas

ŠILUMOS, VĖSUMOS IR BUITINIO KARŠTO VANDENS SĄSKAITŲ IŠRAŠYMO IR INFORMACIJOS APIE SUVARTOJIMĄ MINIMALIEJI REIKALAVIMAI

1. Faktiniu suvartojimu arba šilumos daliklio rodmenimis grindžiamas sąskaitų išrašymas

Tam, kad galutiniai naudotojai galėtų reguliuoti savo energijos vartojimą, sąskaitų išrašymas grindžiamas faktiniu suvartojimu arba šilumos daliklio rodmenimis ir atliekamas ne rečiau kaip kartą per metus.

2. Minimalus sąskaitų išrašymo arba informacijos apie suvartojimą pateikimo dažnumas

Jei įrengti nuotoliniu būdu nuskaitomi skaitikliai arba šilumos dalikliai, iki 2021 m. gruodžio 31 d. faktiniu suvartojimu arba šilumos daliklio rodmenimis grindžiamos sąskaitos išrašomos arba informacija apie suvartojimą pateikiama galutiniams naudotojams bent kartą per ketvirtį, jei galutiniai vartotojai to prašo arba jei jie pasirinko galimybę gauti elektronines sąskaitas, kitu atveju – du kartus per metus.

Jei įrengti nuotoliniu būdu nuskaitomi skaitikliai arba šilumos dalikliai, nuo 2022 m. sausio 1 d. faktiniu suvartojimu arba šilumos daliklio rodmenimis grindžiamos sąskaitos išrašomos arba informacija apie suvartojimą pateikiama galutiniams naudotojams bent kartą per mėnesį. Ji taip pat gali būti pateikiama internetu ir atnaujinama taip dažnai, kiek įmanoma atsižvelgiant į naudojamus matavimo prietaisus ir sistemas. Šilumai ir vėsumai tas reikalavimas gali būti netaikomas ne šildymo ar vėsinimo sezono metu.

3. Minimalioji sąskaitoje nurodoma informacija

Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams naudotojams išrašomose sąskaitose, kai jos yra grindžiamos faktiniu suvartojimu arba šilumos daliklio rodmenimis, arba kartu su jomis būtų aiškiai ir suprantamai pateikiama toliau nurodyta informacija:

- a) galiojančios faktinės kainos ir faktinis suvartotos energijos kiekis arba bendra šilumos kaina ir šilumos daliklio rodmenys;

- b) naudojamas kuro rūšių derinys ir susijęs metinis išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, be kita ko, galutiniams naudotojams, kuriems šiluma arba vėsuma tiekama centralizuotai, ir taikomų įvairių mokesčių, rinkliavų ir tarifų aprašymas;
- c) galutinių naudotojų per einamąjį laikotarpį suvartotos energijos kiekio ir per tą patį praėjusių metų laikotarpį suvartotos energijos kiekio palyginimas, pavaizduotas grafiškai ir, šilumos bei vėsumos atveju, pakoreguotas atsižvelgiant į klimato sąlygas;
- d) galutinių vartotojų organizacijų, energetikos agentūrų ar panašių organizacijų kontaktinė informacija, įskaitant interneto svetainių, kuriose galima rasti informacijos apie esamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, lyginamąsias galutinių naudotojų charakteristikas ir energiją vartojančios įrangos objektyvias technines specifikacijas, adresus;
- e) informacija apie atitinkamas skundų nagrinėjimo procedūras, ombudsmenų tarnybas ar alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmus, taikomus valstybėse narėse;
- f) palyginimai su vidutiniu tipiniu arba lyginamuoju tos pačios naudotojų kategorijos galutiniu naudotoju. Kaip alternatyva, elektroninių sąskaitų atveju tokie palyginimai gali būti pateikiami internete ir į juos daroma nuoroda sąskaitose.

Valstybės narės gali reikalavimą teikti informaciją apie išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį pagal pirmos pastraipos b punktą apriboti taip, kad jis būtų taikomas tik tiekimui iš centralizuotų šilumos tiekimo sistemų, kurių bendra nominalioji šiluminė galia yra didesnė nei 20 MW.

Sąskaitose, kurios nėra grindžiamos faktiniu suvartojimu ar šilumos daliklio rodmenimis, turi būti aiškiai ir suprantamai paaiškinta, kaip apskaičiuota sąskaitoje pateikta suma, taip pat pateikiama bent d ir e punktuose nurodyta informacija.

X priedas

ŠILDYMO IR VĖSINIMO EFEKTYVUMO POTENCIALAS

25 straipsnio 1 dalyje nurodytame išsamiaame nacionalinio šildymo ir vėsinimo potencialo vertinime turi būti pateikiami toliau nurodyti elementai ir jis turi būti jais grindžiamas.

I dalis

ŠILDYMO IR VĖSINIMO APŽVALGA

1. Šildymo ir vėsinimo paklausa, išreikšta įvertintos naudingos energijos kiekiu¹ ir kiekybiškai įvertinu galutinės energijos vartojimu (GWh per metus)², pagal sektorių:
 - a) būsto;
 - b) paslaugų;
 - c) pramonės;
 - d) bet kuris kitas sektorius, kuriame suvartojamas kiekis sudaro daugiau kaip 5 % visos nacionalinės naudingojo šildymo ir vėsinimo paklausos.

2. Dabartinio tiekiamos šilumos ir vėsumos kiekio nustatymas arba, a papunkčio i dalies atveju, nustatymas ar apskaičiavimas:
 - a) pagal technologiją (GWh per metus)³, jei įmanoma, 1 punkte nurodytuose sektoriuose, atskiriant energiją, gaunamą iš iškastinio kuro ir iš atsinaujinančiųjų išteklių:

¹ Šiluminės energijos kiekis, reikalingas galutinių vartotojų šildymo ir vėsinimo poreikiams patenkinti.

² Turėtų būti naudojami naujausi duomenys.

³ Turėtų būti naudojami naujausi duomenys.

- i) vietinis tiekimas gyvenamosiose ir paslaugų teikimo vietose:
 - iš tik šilumai gaminti skirtų katilų;
 - iš didelio naudingumo šilumos ir elektros energijos kogeneracijos įrenginių;
 - šilumos siurblių;
 - naudojant kitas vietoje taikomas technologijas ir iš kitų vietoje naudojamų šaltinių;
 - ii) vietinis tiekimas ne paslaugų teikimo ir ne gyvenamosiose vietose:
 - iš tik šilumai gaminti skirtų katilų;
 - iš didelio naudingumo šilumos ir elektros energijos kogeneracijos įrenginių;
 - šilumos siurblių;
 - naudojant kitas vietoje taikomas technologijas ir iš kitų vietoje naudojamų šaltinių;
 - iii) nevietinis tiekimas:
 - iš didelio naudingumo šilumos ir elektros energijos kogeneracijos įrenginių;
 - naudojant atliekinę šilumą;
 - naudojant kitas ne vietoje taikomas technologijas ir iš kitų ne vietoje naudojamų šaltinių;
- b) iš įrenginių, kuriuose susidaro atliekinė šiluma ar vėsuma, ir jų šilumos ar vėsumos tiekimo potencialo nustatymas (GWh per metus):
- i) šiluminių jėgainių, iš kurių gali būti tiekama arba kurios gali būti modifikuotos taip, kad iš jų galėtų būti tiekama atliekinė šiluma, ir kurių bendra šiluminė galia yra didesnė nei 50 MW;

- ii) šilumos ir elektros energijos kogeneracijos įrenginių, kuriuose naudojamos II priedo II dalyje nurodytos technologijos ir kurių bendra šiluminė galia yra didesnė nei 20 MW;
 - iii) atliekų deginimo įrenginių;
 - iv) atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių, kurių bendra šiluminė galia yra didesnė nei 20 MW ir kuriuose šiluma ar vėsuma gaminama naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, išskyrus i ir ii dalyse nurodytus įrenginius;
 - v) pramonės įrenginių, kurių bendra šiluminė galia yra didesnė nei 20 MW ir iš kurių gali būti tiekiami atliekinė šiluma;
- c) iš atsinaujinančiųjų išteklių ir iš atliekinės šilumos ar vėsumos gautos energijos dalis, apie kurią pranešta, galutinės energijos kiekyje, suvartotame per paskutinius 5 metus centralizuoto šilumos ir vėsumos⁴ tiekimo sektoriuje, vadovaujantis Direktyva (ES) 2018/2001.

3. ***Suvestiniai duomenys apie esamų centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklų kogeneracijos įrenginius penkiuose galios intervaluose, apimantys:***

- a) pirminės energijos suvartojimą;***
- b) bendrą naudingumą;***
- c) sutaupytos pirminės energijos kiekį;***
- d) išmetamo CO₂ faktorius.***

⁴ Iš atsinaujinančiųjų išteklių gautos vėsumos tiekimas turės būti nustatomas pagal Direktyvą (ES) 2018/2001, kai pagal tos direktyvos 35 straipsnį bus nustatyta vėsinimui ir centralizuotam vėsumos tiekimui suvartojamo atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekio apskaičiavimo metodika. Iki tol vėsumos tiekimas turi būti nustatomas pagal atitinkamą nacionalinį metodą.

4. *Suvestiniai duomenys apie esamus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklus, kuriems tiekimas vykdomas iš kogeneracijos, penkiuose galios intervaluose, apimantys:*
- a) bendrą pirminės energijos suvartojimą;*
 - b) kogeneracijos įrenginių pirminės energijos suvartojimą;*
 - c) kogeneracijos dalį centralizuotai tiekiant šilumą ir vėsumą;*
 - d) centralizuoto šilumos tiekimo sistemos nuostolius;*
 - e) centralizuoto vėsumos tiekimo sistemos nuostolius;*
 - f) prijungtų vartotojų tankį;*
 - g) sistemų dalis pagal skirtingas veikimo temperatūros grupes.*
5. Visos nacionalinės teritorijos žemėlapis, kuriame, saugant neskelbtiną komercinę informaciją, nurodyta:
- a) atlikus 1 punkte nurodytą analizę nustatyti šildymo ir vėsinimo paklausos rajonai; savivaldybių ir aglomeracijų zonos, kuriuose suvartojama daug energijos, turi būti pažymėtos pagal nuoseklius kriterijus;
 - b) pagal 2 punkto b papunktį nustatyti esami šilumos ir vėsumos tiekimo punktai ir centralizuoto šilumos tiekimo įrenginiai;
 - c) 2 punkto b papunktyje nurodyto tipo planuojami šilumos ir vėsumos tiekimo punktai ir **nustatytos naujos** centralizuoto šilumos **ir vėsumos** tiekimo **teritorijos**.
6. Šildymo ir vėsinimo paklausos (GWh) pokyčių prognozė ateinantiems 30 metų, visų pirma atsižvelgiant į ateinančių 10 metų prognozes, paklausos pastatų ir įvairiuose pramonės sektoriuose pokyčius ir su paklausos valdymu susijusios politikos bei strategijų, kaip antai pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/844⁵ įgyvendinamų ilgalaikių pastatų renovacijos strategijų, poveikį.

⁵ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/844, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo ir Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (OL L 156, 2018 6 19, p. 75).

II dalis

TIKSLAI, STRATEGIJOS IR POLITIKOS PRIEMONĖS

7. Planuojamas valstybės narės dalyvavimas įgyvendinant su penkiais energetikos sąjungos aspektais susijusius savo nacionalinius tikslus bei uždavinius ir užtikrinant savo įnašą, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnio 2 dalies b punkte, efektyvaus šildymo ir vėsinimo srityje, visų pirma tikslus, uždavinius ir įnašą, susijusius su to reglamento 4 straipsnio b punkto 1–4 papunkčiais ir 15 straipsnio 4 dalies b punktu, nurodant, kuris iš tų elementų yra papildomas, palyginti su integruotu nacionaliniu energetikos ir klimato sričių veiksmų planu, pateikiamu pagal to reglamento 3 ir 7–12 straipsnius.
8. Bendra esamos politikos ir priemonių, apibūdintų naujausioje ataskaitoje, pateiktoje pagal Reglamento (ES) 2018/1999 3, 20 bei 21 straipsnius ir 27 straipsnio a punktą, apžvalga.

III dalis

ŠILDYMO IR VĖSINIMO EFEKTYVUMO EKONOMINIO POTENCIALO ANALIZĖ

9. Įvairių šildymo ir vėsinimo technologijų ekonominio potencialo⁶ analizė turi apimti visą nacionalinę teritoriją ir turi būti atliekama remiantis 25 straipsnio 3 dalyje nurodyta kaštų ir naudos analize; joje turi būti nurodyti kiti galimi efektyvesnių ir labiau atsinaujinančiais ištekliais grindžiamų šildymo ir vėsinimo technologijų naudojimo scenarijai, kai taikoma, atskiriant energiją, gaunamą iš iškastinio kuro ir iš atsinaujinančiųjų išteklių.

Turėtų būti aptariamoms šios technologijos:

- a) pramonės įrenginių atliekinės šilumos ir vėsumos;
- b) atliekų deginimo;
- c) didelio naudingumo kogeneracijos;

⁶ Ekonominio potencialo analizėje turėtų būti pateikiamas naudojant kiekvieną analizuojamą technologiją per metus galimas pagaminti energijos kiekis (GWh). Be to, turėtų būti atsižvelgiama į energijos sistemos apribojimus ir vidaus sąsajas. Atliekant analizę gali būti naudojami modeliai, grindžiami įprastų rūšių technologijų ar sistemų veikimo prielaidomis.

- d) atsinaujinančiųjų išteklių energijos, pvz., geoterminės, saulės šilumos ir biomasės, išskyrus didelio naudingumo kogeneracijai naudojamas technologijas;
- e) šilumos siurblių;
- f) turimų centralizuoto tiekimo sistemų šilumos ir vėsumos nuostolių mažinimo;
- g) **centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo.**

10. Ekonominio potencialo analizę, be kita ko, turi sudaryti šie veiksmai ir joje turi būti atsižvelgiama į šiuos veiksniai:

- a) veiksniai:
 - i) įgyvendinant 25 straipsnio 3 dalį atliekama kaštų ir naudos analizė turi apimti ekonominę analizę, kurioje atsižvelgiama į socialinius, ekonominius ir aplinkosauginius veiksniai⁷, ir finansinę analizę, kuria siekiama įvertinti projektus iš investuotojų perspektyvos, atliekant ekonominę ir finansinę analizes kaip vertinimo kriterijus naudojant grynąją dabartinę vertę;
 - ii) atskaitos tašku turėtų būti bazinis scenarijus, kuriame atsižvelgiama į rengiant šį išsamų vertinimą⁸ galiojančią politiką ir kuris turi būti susietas su duomenimis, surinktais pagal šio priedo I dalį ir II dalies 6 punktą;
 - iii) kituose galimuose scenarijuose turi būti atsižvelgiama į Reglamente (ES) 2018/1999 nustatytus energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos tikslus, o aptariant kiekvieną scenarijų turi būti pateikiami ir su baziniu scenarijumi palyginami šie elementai:
 - ekonominis nagrinėjamų technologijų potencialas, taikant grynosios dabartinės vertės kriterijų;

⁷ Įskaitant Direktyvos (ES) 2018/2001 15 straipsnio 7 dalyje nurodytą vertinimą.

⁸ Pagal bazinį scenarijų turi būti atsižvelgiama į politiką, kuri buvo įgyvendinama iki metų, einančių prieš metus, iki kurių pabaigos turi būti parengtas išsamus vertinimas, pabaigos. Taigi į paskutiniuosius metus iki išsamų vertinimų pateikimo termino vykdytą politiką neturi būti atsižvelgta.

- išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimas;
- sutaupyta pirminės energijos kiekis (GWh per metus);
- poveikis atsinaujinančiųjų išteklių energijos daliai nacionaliniame energijos rūšių derinyje.

Scenarijai, kurių neįmanoma įgyvendinti dėl techninių ar finansinių priežasčių arba nacionalinio reguliavimo, gali būti atmesti ankstyvajame kaštų ir naudos analizės etape, jei tai pagrindžiama tiksliais, aiškiais ir tinkamais dokumentais pagrįstais motyvais.

Atliekant vertinimą ir priimant sprendimus turėtų būti atsižvelgiama į kaštus ir sutaupyta energijos kiekį dėl lankstesnio energijos tiekimo ir dėl geresnio elektros tinklų veikimo pagal analizuotus scenarijus, įskaitant kaštus, kurių išvengta, ir sutaupyta lėšų kiekį dėl mažesnių investicijų į infrastruktūrą;

b) kaštai ir nauda:

a papunktyje nurodyti kaštai ir nauda turi apimti bent šiuos kaštus ir naudą:

i) kaštai:

- kapitalo kaštai, susiję su įrenginiais ir įranga;
- kapitalo kaštai, susiję su susietais energetikos tinklais;
- kintami ir pastovūs veiklos kaštai;
- energijos kaštai;
- kiek įmanoma, kaštai, susiję su aplinka, sveikata ir sauga;
- kiek įmanoma, kaštai, susiję su darbo rinką, energetinis saugumas ir konkurencingumas;

ii) nauda:

- gamybos vertė vartotojui (šildymas, vėsinimas ir elektros energija);
- kiek įmanoma, išorės nauda, pavyzdžiui, nauda aplinkai, nauda mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir nauda sveikatai bei saugai;
- kiek įmanoma, poveikis darbo rinkai, energetinis saugumas ir konkurencingumas;

c) svarbių scenarijų palyginimas su baziniu scenarijumi:

visi svarbūs scenarijai turi būti išnagrinėti atsižvelgiant į bazinį scenarijų ir, be kita ko, turi būti išnagrinėtas efektyvaus individualaus šildymo ir vėsinimo vaidmuo. Kaštų ir naudos analizė gali apimti projekto įvertinimą arba projektų grupės platesnio masto vietos, regioninį arba nacionalinį įvertinimą, siekiant planavimo tikslu konkrečioje geografinėje teritorijoje nustatyti ekonomiškai efektyviausią ir naudingiausią (palyginti su baziniu scenarijumi) šildymo ar vėsinimo sprendimą;

d) ribos ir integruotas požiūris:

- i) geografinės ribos turi žymėti tinkamą gerai apibrėžtą geografinę teritoriją;
- ii) kaštų ir naudos analizėje turi būti atsižvelgiama į visus sistemoje ir geografinėmis ribomis apibrėžtoje teritorijoje turimus atitinkamus centralizuoto ar necentralizuoto tiekimo išteklius, įskaitant pagal šio priedo III dalies 9 punktą aptartas technologijas, ir į šildymo ir vėsinimo paklausos pokyčius ir charakteristikas;

e) prielaidos:

- i) atlikdamos kaštų ir naudos analizes valstybės narės turi pateikti prielaidas dėl pagrindinių sąnaudų ir gamybos veiksnių kainų ir diskonto normos;
- ii) diskonto norma, naudojama atliekant ekonominę analizę grynajai dabartinei vertei apskaičiuoti, turi būti pasirenkama pagal europines arba nacionalines gaires;

- iii) valstybės narės turi naudoti nacionalines, europines ar tarptautines energijos kainų kitimo prognozes, prireikus atsižvelgdamos į savo nacionalines, regionines ir (arba) vietos aplinkybes;
- iv) ekonominėje analizėje naudojamos kainos turi atitikti socialinius bei ekonominius kaštus ir naudą. Kiek įmanoma, t. y. kai egzistuoja rinkos kaina arba kai ji jau reguliuojama europiniu ar nacionaliniu lygmeniu, turėtų būti įtraukiami išorės kaštai, pvz., poveikio aplinkai ir sveikatai;
- f) jautrumo analizė: turi būti įtraukta jautrumo analizė, kurios tikslas – įvertinti projekto ar projektų grupės kaštus ir naudą ir kuri turi būti grindžiama tokiais didelę įtaką apskaičiavimo rezultatams turinčiais kintamaisiais, kaip skirtingos energijos kainos, paklausos lygiai, diskonto normos ir kt.

IV dalis

GALIMOS NAUJOS STRATEGIJOS IR POLITIKOS PRIEMONĖS

11. Naujų teisėkūros ir ne teisėkūros procedūra priimamų politikos priemonių⁹ apžvalga siekiant suprasti pagal 9 ir 10 punktus nustatytą ekonominį potencialą, kartu numatant su šiomis priemonėmis susijusius elementus:
- a) išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimas;
 - b) sutaupytos pirminės energijos kiekis (GWh per metus);
 - c) poveikis didelio naudingumo kogeneracijos daliai;
 - d) poveikis atsinaujinančiųjų išteklių energijos daliai nacionaliniame energijos rūšių derinyje ir šildymo bei vėsinimo sektoriuje;
 - e) ryšys su nacionalinėmis finansinėmis programomis ir sutaupytais valstybės biudžeto ir rinkos dalyvių lėšomis;
 - f) įvertintos valstybės paramos priemonės (jei tokių numatyta), joms skiriamas metinis biudžetas ir galimos pagalbos elementas.

⁹ Į šią apžvalgą turi būti įtrauktos finansavimo priemonės ir programos, kurios gali būti priimtoms laikotarpiu, kurį apima išsamus vertinimas (nedarant poveikio atskirų pranešimų dėl valstybės paramos schemų teikimui, kad būtų atliktas valstybės pagalbos vertinimas).

XI priedas

KAŠTŲ IR NAUDOS ANALIZĖS

Kaštų ir naudos analizėse nurodoma informacija įgyvendinant 25 straipsnio 3 dalyje ir 26 straipsnio 7 dalyje nurodytas priemones:

Jei planuojamas tik elektros energijai skirtas įrenginys arba įrenginys be šilumos panaudojimo galimybės, palyginami planuojami įrenginiai arba planuojamas atnaujinimas ir lygiavertis įrenginys, kuriuo pagaminamas toks pats elektros energijos arba technologinės šilumos kiekis, tačiau panaudojantis atliekinę šilumą ir tiekiantis šilumą per didelio naudingumo kogeneracijos arba (ir) centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklus.

Atitinkamos geografinės vietovės įvertinime atsižvelgiama į planuojamą įrenginį ir bet kokias tinkamas esamas arba potencialias šilumos arba vėsumos poreikio vietas, kurioms gali būti tiekama iš jo, atsižvelgiant į racionalias galimybes, pavyzdžiui, techninį pagrįstumą ir atstumą.

Sistemos ribos nustatomos taip, kad į jas patektų planuojamas įrenginys ir šilumos ir vėsumos apkrovos, pavyzdžiui, pastatas (-ai) ir pramoninis procesas. Šios sistemos ribose abiem atvejais nustatoma ir palyginama bendra šilumos ir elektros energijos tiekimo kaina.

Šilumos arba vėsumos apkrovos apima esamas šilumos arba vėsumos apkrovas, pavyzdžiui, pramoninius įrenginius ar esamą centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemą, o urbanizuotose vietovėse – ir šilumos arba vėsumos apkrovas bei sąnaudas, kurios atsirastų, jei pastatų grupei ar miesto daliai būtų įrengta nauja centralizuota šilumos arba vėsumos tiekimo sistema arba (ir) jie būtų prie jos prijungti.

Kaštų ir naudos analizės grindžiamos planuojamo įrenginio ir lyginamojo (-ųjų) įrenginio (-ių) aprašymu, kuriame nurodoma atitinkamai elektrinė ir šiluminė galia, kuro tipas, planuojama naudojimo paskirtis ir planuojamų veikimo valandų per metus skaičius, vieta ir elektros energijos ir šilumos energijos poreikis.

Vertinant atliekinės šilumos panaudojimą atsižvelgiama į šiuolaikines technologijas. Vertinant atsižvelgiama į tiesioginį atliekinės šilumos panaudojimą ir (arba) jos nešiklio temperatūros didinimą. Kai atliekinė šiluma panaudojama vietoje, įvertinamas bent šilumokaičių, šilumos siurblių ir šilumos vertimo elektros energija technologijų naudojimas. Kai atliekinė šiluma panaudojama ne vietoje, kaip potencialios poreikio vietos įvertinami bent pramonės įrenginiai, žemės ūkio veiklos objektai ir centralizuoto šilumos tiekimo tinklai.

Palyginimo tikslais atsižvelgiama į šilumos energijos paklausą ir į tai, kokių tipų šildymą ir vėsinimą naudoja netoli esančios šilumos ar vėsumos poreikio vietos. Be kita ko, palyginami su infrastruktūra susiję planuojamo ir lyginamojo įrenginio kaštai.

26 straipsnio 7 dalies tikslais atliekamas kaštų ir naudos analizės sudaro ekonominė analizė, apimanti finansinę analizę, kurioje atspindėtos faktinės pinigų srauto operacijos, susijusios su investavimu į atskirus įrenginius ir jų eksploatavimu.

Projektai, kurių nauda viršija kaštus, yra tie projektai, kurių diskontuotos naudos ekonominėje ir finansinėje analizėje suma viršija diskontuotų kaštų sumą (kaštus viršijanti nauda).

Valstybės narės nustato metodikos, prielaidų ir laikotarpio ekonominei analizei atlikti pagrindinius principus.

Valstybės narės gali reikalauti, kad už šiluminių elektros energijos gamybos įrenginių eksploatavimą atsakingos bendrovės, pramonės įmonės, centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo tinklai ar kitos šalys, kurioms įtakos turi apibrėžtos sistemos ribos ir geografinės ribos, pateiktų duomenis, kad jie būtų naudojami įvertinant atskiro įrenginio kaštus ir naudą.

XII priedas

DIDELIO NAUDINGUMO KOGENERACIJOS BŪDU PAGAMINTOS ELEKTROS ENERGIJOS KILMĖS GARANTIJOS

1) Valstybės narės imasi priemonių, siekdamos užtikrinti, kad:

a) didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos kilmės garantija:

- sudarytų galimybę gamintojams įrodyti, kad jų parduodama elektros energija pagaminta didelio naudingumo kogeneracijos būdu, ir tuo tikslu išduodama gamintojo prašymu,
- būtų tiksli, patikima ir apsaugota nuo klastojimo,
- būtų išduodama, perduodama ir jos galiojimas panaikinamas elektroniniu būdu;

b) į tą patį didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagamintos energijos vienetą būtų atsižvelgta tik vieną kartą.

2) 26 straipsnio 13 dalyje nurodytoje kilmės garantijoje pateikiama bent ši informacija:

- a) įrenginio, kuriame pagaminta energija, identifikaciniai duomenys, buvimo vieta, tipas ir galia (šiluminė ir elektrinė);
- b) gamybos datos ir vietos;
- c) kuro šaltinio, kurį naudojant pagaminta elektros energija, žemutinė šilumingumo vertė;
- d) kartu su elektros energija pagamintos šilumos kiekis ir naudojimas;
- e) didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagamintos elektros energijos, kuriai skirta kilmės garantija, kiekis pagal III priedą;

- f) sutaupytos pirminės energijos kiekis, apskaičiuotas pagal III priedą remiantis suderintosiomis naudingumo atskaitos vertėmis, nurodytomis III priedo f punkte;
- g) nominalusis įrenginio elektros ir šilumos efektyvumas;
- h) ar įrenginiui teikiama investicinė parama; jei taip, tai kokiu mastu;
- i) ar energijos vienetui taikoma kokia nors kita nacionalinė paramos sistema ir šios sistemos rūšis; jei taip, tai kokiu mastu;
- j) data, kai įrenginys pradėjo veikti, ir
- k) išdavimo data bei šalis ir unikalus identifikacinis numeris.

Kilmės garantija suteikiama tipinei 1 MWh. Ji susijusi su pagaminta grynąja elektros energija, išmatuota komercinės paskirties spintoje ir patiekta į tinklą.

XIII priedas

ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO KRITERIJAI, SKIRTI ENERGETIKOS TINKLŲ REGULIAVIMUI IR ELEKTROS TINKLŲ TARIFAMS

1. Tinklų tarifai turi būti *skaidrūs bei nediskriminaciniai ir turi atitikti Reglamento (ES) 2019/943 18 straipsnį* ir juose turi būti nurodomi tinkluose sutaupyti kaštai dėl paklausos, poreikio valdymo ir paskirstytos gamybos, įskaitant sutaupyta kiekį, sumažinus tiekimo arba investavimo į tinklą kaštus ir optimaliau jį eksploatuojant.
2. Tinklo reguliavimas ir tarifai neužkerta kelio tinklo operatoriams ar mažmeninės prekybos energija įmonėms teikti sisteminės paslaugas, susijusias su reguliavimo apkrova priemonėmis, paklausos valdymu ir paskirstyta gamyba organizuotose elektros energijos rinkose, įskaitant nebiržines rinkas ir elektros energijos biržas prekiaujant energija, pajėgumais, balansavimo ir papildomomis paslaugomis visais laikotarpiais, įskaitant išankstines, kitos dienos ir tos pačios dienos rinkas, visų pirma:
 - a) galutinių vartotojų apkrovos perkėlimui iš piko valandų į ne piko valandas, atsižvelgiant į turimą atsinaujinančiųjų išteklių energiją, kogeneracijos būdu pagamintą energiją ir paskirstytą gamybą;
 - b) energijos taupymu pasitelkiant *nepriklausomus* telkėjus, kurie valdo paskirstytųjų vartotojų poreikius;
 - c) paklausos sumažinimui, energetinių paslaugų teikėjams, įskaitant ESCO, taikant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones;
 - d) mažesnės įtampos lygio gamybos šaltinių prijungimui ir valdymui dispečeriniu būdu;
 - e) arčiau vartojimo tinklo esančių gamybos šaltinių prijungimui, ir
 - f) energijos saugojimui.

3. Tinklo arba mažmeninės prekybos tarifais gali būti palaikoma galutinių vartotojų reagavimo į paklausą priemonių dinamiška kainodara, pavyzdžiui:
- a) tarifai pagal vartojimo laiką;
 - b) kritinių piko valandų kainodara;
 - c) realiuoju laiku grindžiama kainodara, ir
 - d) su piko valandomis susijusios nuolaidos.
-

XIV priedas

PERDAVIMO SISTEMŲ OPERATORIAMS IR SKIRSTYMO SISTEMŲ OPERATORIAMS TAIKOMI ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO REIKALAVIMAI

Perdavimo sistemų operatoriai ir skirstymo sistemų operatoriai:

- a) parengia ir viešai paskelbia techninio pritaikymo (pvz., tinklo jungtys, tinklo sustiprinimas ir naujų tinklų įdiegimas, geresnis tinklo veikimas) kaštų padengimo ir pasidalijimo tipines taisykles, taip pat taisykles dėl tinklo kodeksų, kurie būtini, kad naujus didelio naudingumo kogeneracijos būdu pagamintą elektros energiją tiekiančius gamintojus būtų galima integruoti į sujungtą tinklą, nediskriminacinio įgyvendinimo;
- b) bet kuriam naujam didelio naudingumo kogeneracijos būdu gaminamos elektros energijos gamintojui, pageidaujančiam, kad jis būtų prijungtas prie sistemos, pateikia išsamią būtiną informaciją, įskaitant:
 - i) nuodugnią ir išsamią su prijungimu susijusių kaštų sąmatą;
 - ii) pagrįstą ir tikslų prašymo prijungti prie tinklo gavimo ir nagrinėjimo grafiką;
 - iii) pagrįstą orientacinį bet kokio siūlomo prijungimo prie tinklo grafiką. Bendras prisijungimo prie tinklo laikotarpis neturėtų būti ilgesnis kaip 24 mėnesiai, atsižvelgiant į tai, kas yra pagrįstai praktiška ir nediskriminacinio pobūdžio;
- c) nustato standartizuotas ir supaprastintas paskirstytųjų didelio naudingumo kogeneracijos būdu gaminamos energijos gamintojų prijungimo procedūras, kad jiems būtų sudarytos palankesnės sąlygos prisijungti prie tinklo.

Pirmos pastraipos a punkte nurodytos tipinės taisyklės grindžiamos objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, visų pirma atsižvelgiant į visus kaštus ir naudą, susijusius su šių gamintojų prijungimu prie tinklo. Jose gali būti numatytos kitokios prijungimo rūšys.

XV priedas

MINIMALIOSIOS NUOSTATOS, KURIAS REIKIA ĮTRAUKTI Į SUTARTIS DĖL ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO ARBA Į SUSIJUSIAS KONKURSUI TAIKOMAS SPECIFIKACIJAS

- Prieš sutarties sudarymą atliktoje analizėje ir energijos vartojimo audite pateiktos išvados ir rekomendacijos, apimančios energijos naudojimą pastate siekiant įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones.
- Aiškus ir skaidrus įgyvendintinų energijos vartojimo efektyvumo priemonių ar numatomų pasiekti efektyvaus energijos vartojimo rezultatų sąrašas.
- Kiekis, kurį galima garantuotai sutaupyti įgyvendinant sutartyje numatytas priemones.
- Sutarties trukmė ir pagrindiniai etapai, sąlygos ir pranešimo laikotarpiai.
- Aiškus ir skaidrus kiekvienos susitariančiosios šalies įsipareigojimų sąrašas.
- Sutaupyto kiekio nustatymo atskaitinė (-s) data (-os).
- Aiškus ir skaidrus veiksmų, atliktinų priemonei ar priemonių rinkiniui įgyvendinti, ir, prireikus, susijusių išlaidų sąrašas.
- Pareiga visiškai įgyvendinti sutartyje numatytas priemones ir dokumentuose nurodyti visus projekto metu padarytus pakeitimus.
- Taisyklės, apibrėžiančios lygiaverčių reikalavimų įtraukimą subrangos su trečiosiomis šalimis atveju.
- Aiškus ir skaidrus projekto finansinio poveikio pateikimas ir abiem šalims tenkanti sutaupyto piniginių lėšų dalis, t. y. paslaugų teikėjo atlyginimas.
- Aiškios ir skaidrios nuostatos dėl garantuotai sutaupyto kiekio įvertinimo ir tikrinimo, kokybės patikrų ir garantijų.

- Nuostatos, kuriomis patikslinama pasikeitusių pagrindinių sąlygų, turinčių įtakos sutarties turiniui ir rezultatui, t. y. pasikeitusios energijos kainos ir įrenginio naudojimo intensyvumas, sureguliuavimo procedūra.
 - Išsami informacija apie kiekvienos susitariančiosios šalies įsipareigojimus ir sankcijos už jų nesilaikymą.
-

XVI PRIEDAS

A dalis

Panaikinama direktyva ir jos vėlesnių pakeitimų sąrašas (nurodyti 39 straipsnyje)

Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva

2012/27/ES (OL L 315, 2012 11 14, p. 1)

Tarybos direktyva 2013/12/ES (OL L 141,

2013 5 28, p. 28)

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES)

tik 2 straipsnis

2018/844 (OL L 156, 2018 6 19, p. 75)

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES)

2018/2002 (OL L 328, 2018 12 21, p. 210)

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES)

tik 54 straipsnis

2018/1999 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1)

Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES)

tik 1 straipsnis

2019/504 (OL L 85 I, 2019 3 27, p. 66)

Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2019/826

(OL L 137, 2019 5 23, p. 3)

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) tik 70 straipsnis

2019/944 (OL L 158, 2019 6 14, p. 125)

B dalis

Perkėlimo į nacionalinę teisę terminai

(nurodyti 39 straipsnyje)

Direktyva	Perkėlimo terminas
2012/27/ES	2014 m. birželio 5 d.
(ES) 2018/844	2020 m. kovo 10 d.
(ES) 2018/2002	2020 m. birželio 25 d., išskyrus 1 straipsnio 5–10 punktus ir priedo 3 ir 4 punktus 1 straipsnio 5–10 punktų ir priedo 3 ir 4 punktų – 2020 m. spalio 25 d.
(ES) 2019/944	70 straipsnio 5 punkto a papunkčio – 2019 m. gruodžio 31 d. 70 straipsnio 4 punkto – 2020 m. spalio 25 d. 70 straipsnio 1–3 punktų, 5 punkto b papunkčio ir 6 punkto – 2020 m. gruodžio 31 d.

XVII PRIEDAS

ATITIKTIES LENTELE

Direktyva 2012/27/ES	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnio įžanginė formuluotė	2 straipsnio įžanginė formuluotė
2 straipsnio 1 punktas	2 straipsnio 1 punktas
–	2 straipsnio 2, 3 ir 4 punktai
2 straipsnio 2 punktas	2 straipsnio 5 punktas
2 straipsnio 3 punktas	2 straipsnio 6 punktas
–	2 straipsnio 7 punktas
2 straipsnio 4 punktas	2 straipsnio 8 punktas
2 straipsnio 5 punktas	2 straipsnio 9 punktas
2 straipsnio 6 punktas	2 straipsnio 10 punktas
2 straipsnio 7 punktas	2 straipsnio 11 punktas
2 straipsnio 8 punktas	2 straipsnio 12 punktas
2 straipsnio 9 punktas	–
2 straipsnio 10 punktas	2 straipsnio 13 punktas
–	2 straipsnio 14 ir 15 punktai
2 straipsnio 11 punktas	2 straipsnio 16 punktas
2 straipsnio 12 punktas	2 straipsnio 17 punktas
2 straipsnio 13 punktas	2 straipsnio 18 punktas

2 straipsnio 14 punktas	2 straipsnio 19 punktas
2 straipsnio 15 punktas	2 straipsnio 20 punktas
2 straipsnio 16 punktas	2 straipsnio 21 punktas
2 straipsnio 17 punktas	2 straipsnio 22 punktas
2 straipsnio 18 punktas	2 straipsnio 23 punktas
2 straipsnio 19 punktas	2 straipsnio 24 punktas
2 straipsnio 20 punktas	2 straipsnio 25 punktas
2 straipsnio 21 punktas	2 straipsnio 26 punktas
2 straipsnio 22 punktas	2 straipsnio 27 punktas
2 straipsnio 23 punktas	2 straipsnio 28 punktas
2 straipsnio 24 punktas	2 straipsnio 29 punktas
–	2 straipsnio 30 punktas
–	2 straipsnio 31 punktas
2 straipsnio 25 punktas	2 straipsnio 32 punktas
2 straipsnio 26 punktas	–
2 straipsnio 27 punktas	2 straipsnio 33 punktas
2 straipsnio 28 punktas	2 straipsnio 34 punktas
2 straipsnio 29 punktas	2 straipsnio 35 punktas
2 straipsnio 30 punktas	2 straipsnio 36 punktas
2 straipsnio 31 punktas	2 straipsnio 37 punktas

2 straipsnio 32 punktas	2 straipsnio 38 punktas
2 straipsnio 33 punktas	2 straipsnio 39 punktas
2 straipsnio 34 punktas	2 straipsnio 40 punktas
2 straipsnio 35 punktas	2 straipsnio 41 punktas
2 straipsnio 36 punktas	2 straipsnio 42 punktas
2 straipsnio 37 punktas	2 straipsnio 43 punktas
2 straipsnio 38 punktas	2 straipsnio 44 punktas
2 straipsnio 39 punktas	2 straipsnio 45 punktas
2 straipsnio 40 punktas	–
2 straipsnio 41 punktas	2 straipsnio 46 punktas
2 straipsnio 42 punktas	2 straipsnio 47 punktas
2 straipsnio 43 punktas	2 straipsnio 48 punktas
–	2 straipsnio 49 punktas
2 straipsnio 44 punktas	2 straipsnio 50 punktas
2 straipsnio 45 punktas	2 straipsnio 51 punktas
–	2 straipsnio 52, 53, 54, 55 ir 56 punktai
–	3 straipsnis
–	4 straipsnio 1 dalis
3 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	4 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa
	4 straipsnio 2 dalies antra pastraipa

3 straipsnio 1 dalies antros pastraipos įžanginė formuluotė	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos įžanginė formuluotė
3 straipsnio 1 dalies antros pastraipos a ir b punktai	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktai
3 straipsnio 1 dalies antros pastraipos c punktas	–
3 straipsnio 1 dalies antros pastraipos d punktas	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos c punktas
3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos įžanginė formuluotė	–
–	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos d punkto įžanginė formuluotė
–	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos d punkto i, ii ir iii papunkčiai
3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos a punktas	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos d punkto iv papunktis
–	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto įžanginė formuluotė
3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos b punktas	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto i papunktis
3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos c punktas	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto ii papunktis
3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos d punktas	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto iii papunktis
3 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos e punktas	–

–	4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos e punkto iv papunktis
3 straipsnio 2 ir 3 dalys	–
3 straipsnio 4 dalis	35 straipsnio 6 dalis
3 straipsnio 5 ir 6 dalys	–
–	4 straipsnio 4 dalis
–	4 straipsnio 5 dalis
	4 straipsnio 6 dalis
	4 straipsnio 7 dalis
–	5 straipsnis
5 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
5 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	6 straipsnio 1 dalies penkta pastraipa
–	6 straipsnio 1 dalies antra ir trečia pastraipos
5 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa	6 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa
5 straipsnio 1 dalies ketvirta ir penkta pastraipos	–
5 straipsnio 2 dalis	6 straipsnio 2 dalis
–	6 straipsnio 2 dalies antra pastraipa
5 straipsnio 3 dalis	6 straipsnio 3 dalis
5 straipsnio 4 dalis	6 straipsnio 4 dalis
5 straipsnio 5 dalis	6 straipsnio 5 dalis

5 straipsnio 5 dalies pirmos pastraipos b punktas	6 straipsnio 5 dalies antros pastraipos c punktas
–	6 straipsnio 5 dalies antros pastraipos b punktas
	6 straipsnio 6 dalis
5 straipsnio 6 dalis	
–	6 straipsnio 6 dalies antros pastraipos a punktas
5 straipsnio 6 dalies antra pastraipa	6 straipsnio 6 dalies antros pastraipos b punktas
5 straipsnio 6 dalies trečia pastraipa	6 straipsnio 6 dalies trečia pastraipa
5 straipsnio 7 dalis	
6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	–
	7 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
6 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	7 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
–	7 straipsnio 1 dalies antra pastraipa
	–
6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys	7 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys
–	7 straipsnio 5, 6, 7 ir 8 dalys
–	
7 straipsnio 1 dalies įžanginė formuluotė, a ir	8 straipsnio 1 dalies įžanginė formuluotė, a ir

b punktai	b punktai
–	8 straipsnio 1 dalies c punktas
7 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	8 straipsnio 5 dalis
7 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa	8 straipsnio 1 dalies penkta pastraipa
7 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa	8 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa
–	8 straipsnio 3 ir 4 dalys
7 straipsnio 2 dalis	8 straipsnio 6 dalis
7 straipsnio 3 dalis	8 straipsnio 7 dalis
7 straipsnio 4 dalis	8 straipsnio 8 dalis
7 straipsnio 5 dalis	8 straipsnio 9 dalis
7 straipsnio 6 dalis	8 straipsnio 10 dalis
7 straipsnio 7 dalis	–
7 straipsnio 8 dalis	–
7 straipsnio 9 dalis	–
7 straipsnio 10 dalis	8 straipsnio 2 dalis
7 straipsnio 11 dalis	–
	8 straipsnio 11, 12 ir 13 dalys
7 straipsnio 12 dalis	8 straipsnio 14 dalis
7a straipsnio 1 dalis	9 straipsnio 1 dalis
7a straipsnio 2 dalis	9 straipsnio 3 dalis
7a straipsnio 3 dalis	9 straipsnio 4 dalis

–	9 straipsnio 2 dalis
–	9 straipsnio 5, 6 ir 7 dalys
7a straipsnio 4 ir 5 dalys	9 straipsnio 8 ir 9 dalys
–	9 straipsnio 10 dalis
7a straipsnio 6 ir 7 dalys	9 straipsnio 11 ir 12 dalys
7b straipsnio 1 ir 2 dalys	10 straipsnio 1 ir 2 dalys
–	10 straipsnio 3 ir 4 dalys
–	11 straipsnio 1 ir 2 dalys
–	11 straipsnio 3 ir 4 dalys
8 straipsnio 1 ir 2 dalys	11 straipsnio 5, 6 ir 7 dalys
8 straipsnio 3 ir 4 dalys	–
–	11 straipsnio 8 dalis
8 straipsnio 5 dalis	11 straipsnio 9 dalis
–	11 straipsnio 10 dalis
8 straipsnio 6 dalis	11 straipsnio 11 dalis
8 straipsnio 7 dalis	11 straipsnio 12 dalis
–	12 straipsnis
9 straipsnis	13 straipsnis
9a straipsnis	14 straipsnis
9b straipsnis	15 straipsnis

9c straipsnis	16 straipsnis
10 straipsnis	17 straipsnis
10a straipsnis	18 straipsnis
11 straipsnis	19 straipsnis
12 straipsnis	20 straipsnis
–	21 straipsnis
–	22 straipsnio 1 dalis
12 straipsnio 1 dalis	22 straipsnio 2 dalis
12 straipsnio 2 dalies įžanginė formuluotė ir a punkto i–v papunkčiai	22 straipsnio 2 dalies antros pastraipos a–g papunkčiai
	22 straipsnio 2 dalies antros pastraipos h papunktis
12 straipsnio 2 dalies b punktas	22 straipsnio 3 dalies trečia pastraipa
–	22 straipsnio 3 dalies trečios pastraipos a ir b punktai
12 straipsnio 2 dalies b punkto i ir ii papunkčiai	22 straipsnio 3 dalies trečios pastraipos c ir d punktai
–	22 straipsnio 3 dalies trečios pastraipos e punktas
–	22 straipsnio 4–9 dalys
–	
–	23 straipsnis
–	24 straipsnis

13 straipsnis	32 straipsnis
14 straipsnio 1 dalis	25 straipsnio 1 dalis
–	25 straipsnio 2 dalis
14 straipsnio 2 dalis	25 straipsnio 5 dalis
14 straipsnio 3 dalis	25 straipsnio 3 dalies pirma pastraipa
–	25 straipsnio 3 dalies antra pastraipa
14 straipsnio 4 dalis	25 straipsnio 4 dalis
–	25 straipsnio 6 dalis
–	26 straipsnio 1, 2, 3, 4, 5 ir 6 dalys
14 straipsnio 5 dalies įžanginė formuluotė ir a punktas	26 straipsnio 7 dalies įžanginė formuluotė ir a punktas
14 straipsnio 5 dalies b, c ir d punktai	–
–	26 straipsnio 7 dalies b, c ir d punktai ir antra pastraipa
14 straipsnio 5 dalies antra ir trečia pastraipos	26 straipsnio 7 dalies trečia ir ketvirta pastraipos
14 straipsnio 6 dalies a punktas	26 straipsnio 8 dalies a punktas
14 straipsnio 6 dalies b punktas	–
14 straipsnio 6 dalies c punktas	26 straipsnio 8 dalies b punktas
–	26 straipsnio 8 dalies c punktas
14 straipsnio 6 dalies antra ir trečia pastraipos	26 straipsnio 8 dalies antra ir trečia pastraipos
14 straipsnio 7, 8 ir 9 dalys	26 straipsnio 9, 10 ir 11 dalys

–	26 straipsnio 12 dalis
14 straipsnio 10 ir 11 dalys	26 straipsnio 13 ir 14 dalys
15 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	27 straipsnio 1 dalis
15 straipsnio 1 dalies antra ir trečia pastraipos	–
–	27 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys
15 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa	27 straipsnio 5 dalis
15 straipsnio 2 ir 2a dalys	–
15 straipsnio 3, 4 dalys ir 5 dalies pirma pastraipa	27 straipsnio 6, 7 ir 8 dalys
15 straipsnio 5 dalies antra pastraipa	–
15 straipsnio 6 dalies pirma pastraipa	–
15 straipsnio 6 dalies antra pastraipa	27 straipsnio 9 dalis
15 straipsnio 7 dalis	27 straipsnio 10 dalis
15 straipsnio 9 dalies pirma pastraipa	27 straipsnio 11 dalis
15 straipsnio 9 dalies antra pastraipa	–
16 straipsnio 1 ir 2 dalys	–
–	28 straipsnio 1, 2, 3 ir 5 dalys
16 straipsnio 3 dalis	28 straipsnio 4 dalis
17 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	–
17 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	30 straipsnio 3 dalis
17 straipsnio 2 dalis	22 straipsnio 7 dalis

17 straipsnio 3 dalis	–
17 straipsnio 4 dalis	–
17 straipsnio 5 dalis	22 straipsnio 10 dalis
18 straipsnio 1 dalies įžanginė formuluotė	29 straipsnio 1 dalies įžanginė formuluotė
18 straipsnio 1 dalies a punkto i ir ii papunkčiai	29 straipsnio 1 dalies a ir b punktai
–	29 straipsnio 1 dalies c ir d punktai
18 straipsnio 1 dalies b punktas	29 straipsnio 2 dalis
18 straipsnio 1 dalies c punktas	29 straipsnio 3 dalis
–	29 straipsnio 4 dalis
18 straipsnio 1 dalies d punkto i ir ii papunkčiai	29 straipsnio 5 dalies a ir b punktai
–	29 straipsnio 5 dalies c punktas
18 straipsnio 2 dalies a ir b punktai	29 straipsnio 6 dalies a ir b punktai
18 straipsnio 2 dalies c ir d punktai	–
–	29 straipsnio 6 dalies c punktas
–	29 straipsnio 7 dalis
18 straipsnio 3 dalis	29 straipsnio 8 dalis
19 straipsnio 1 dalies a punktas	22 straipsnio 5 dalies pirma pastraipa
19 straipsnio 1 dalies b punktas	7 straipsnio 7 dalies pirma pastraipa
19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	22 straipsnio 9 dalies antra pastraipa
19 straipsnio 2 dalis	–

20 straipsnio 1 ir 2 dalys	30 straipsnio 1 ir 2 dalys
–	30 straipsnio 3, 4 ir 5 dalys
20 straipsnio 3, 3a, 3b ir 3c dalys	30 straipsnio 6, 7, 8 ir 9 dalys
20 straipsnio 3d dalis	30 straipsnio 10 dalies pirma pastraipa
–	30 straipsnio 10 dalies antra pastraipa
20 straipsnio 4, 5, 6 ir 7 dalys	30 straipsnio 11, 13, 14 ir 15 dalys
–	30 straipsnio 12 dalis
–	30 straipsnio 16 dalis
–	30 straipsnio 17 ir 18 dalys
21 straipsnis	31 straipsnio 1 dalis
IV priedo 3 išnaša	31 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys
–	31 straipsnio 5 dalis
IV priedo 3 išnaša	31 straipsnio 6 ir 7 dalys
22 straipsnio 1 ir 2 dalys	33 straipsnio 1 ir 2 dalys
–	33 straipsnio 3 dalis
23 straipsnis	34 straipsnis
24 straipsnio 4a, 5 ir 6 dalys	35 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys
24 straipsnio 7, 8, 9, 10 ir 12 dalys	–
24 straipsnio 13 ir 14 dalys	35 straipsnio 4 ir 5 dalys
24 straipsnio 15 dalies įžanginė formuluotė	35 straipsnio 7 dalies įžanginė formuluotė
24 straipsnio 15 dalies a punktas	–

24 straipsnio 15 dalies b punktas	35 straipsnio 7 dalies a punktas
–	35 straipsnio 7 dalies b, c, d, e, f, g ir h punktai
–	35 straipsnio 7 dalies antra pastraipa
24 straipsnio 8 dalis	35 straipsnio 7 dalies trečia pastraipa
25 straipsnis	–
26 straipsnis	–
28 straipsnis	36 straipsnis
–	37 straipsnis
27 straipsnio pirma pastraipa	38 straipsnio pirma pastraipa
27 straipsnio antra pastraipa	–
27 straipsnio trečia pastraipa	38 straipsnio antra pastraipa
28 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	36 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
28 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	–
28 straipsnio 1 dalies trečia ir ketvirta pastraipos	36 straipsnio 1 dalies antra pastraipa
28 straipsnio 2 dalis	36 straipsnio 2 dalis
29 straipsnis	39 straipsnis
–	39 straipsnio antra pastraipa

–	39 straipsnio trečia pastraipa
30 straipsnis	40 straipsnis
–	I priedas
I priedas	II priedas
II priedas	III priedas
III priedas	IV priedas
IV priedas	–
V priedas	V priedas
VI priedas	VI priedas
–	VII priedas
VII priedas	VIII priedas
VIIa priedas	IX priedas
VIII priedas	X priedas
IX priedas	XI priedas
X priedas	XII priedas
XI priedas	XIII priedas
XII priedas	XIV priedas
XIII priedas	XV priedas
XV priedas	–
–	XVI priedas
–	XVII priedas
